

STRATEGIJA RAZVOJA OPĆINE ODŽAK 2022.-2027.

Novembar/studeni, 2021

Sadržaj

1. Uvod	5
1.1 Svrha i značaj strateškog dokumenta	5
1.2 Regulatorni okvir.....	6
1.3 Kratak opis procesa izrade i konsultacija	7
1.4 Usklađenost sa ostalim strateškim dokumentima i strateškim dokumentima proizašlim iz procesa europskih integracija i globalnim ciljevima održivog razvoja	7
2. Strateška platforma	9
2.1. Izvod iz situacione analize i projekcije	9
2.1.1. Geografski položaj i prirodne karakteristike	9
2.1.2. Demografske karakteristike i kretanja uključujući stanje dijaspore	10
2.1.3. Rezime stanja, razvojnih izazova i perspektiva u oblasti ekonomskog razvoja	12
2.1.4. Rezime stanja, razvojnih izazova i perspektiva u oblasti društvenog razvoja.....	16
2.1.5. Rezime stanja, razvojnih izazova i perspektiva u oblasti zaštite okoliša i javne infrastrukture	19
2.1.6. Fiskalni kapacitet općine Odžak	23
2.2. Osvrt na stanje i usklađenost sa prostorno planskom dokumentacijom	25
2.3. SWOT analiza i strateško fokusiranje.....	26
2.4. Vizija razvoja i strateški ciljevi sa indikatorima	32
2.4.1. Vizija razvoja	32
2.4.2. Strateški ciljevi sa indikatorima.....	32
3. Prioriteti i mjere sa indikatorima.....	37
3.1. Prioriteti za Strateški cilj 1	38
Prioritet 1.1. Atraktivan i stimulativan poslovni ambijent.....	38
Prioritet 1.2. Razvoj održivog i konkurentnog poljoprivrednog sektora.....	40
Prioritet 1.3. Efikasna, otvorena i odgovorna javna uprava	42
3.2. Prioriteti za Strateški cilj 2	44
Prioritet 2.1. Unaprjeđenje obrazovne i socijalne infrastrukture.....	44
Prioritet 2.2. Modernizacija zdravstvene infrastrukture	46
Prioritet 2.3. Zaštita građana i jačanje civilnog sektora.....	48
3.3. Prioriteti za Strateški cilj 3	50
Prioritet 3.1. Unaprjeđenje komunalne i putne infrastrukture	51
Prioritet 3.2. Efikasno upravljanje otpadom i otpadnim vodama.....	52
Prioritet 3.3. Upravljanje prostorom i očuvanje okoliša uz mjere energetske efikasnosti.....	53
4. Ključni strateški projekti	55
5. Indikativni financijski okvir	57

6. Sažeti pregled strategije razvoja.....	61
7. Okvir za provođenje, praćenje, izvještavanje i evaluaciju strategije razvoja	69
7.1. Provedba	69
7.2. Monitoring i izvještavanje.....	70
7.3. Evaluacija	71
8. Provjera međusobne usklađenosti strateških dokumenata	72
9. Prilog	78
9.1. Detaljan pregled mjera	78
9.2. Situaciona analiza.....	109
1.1. Geografski položaj i prirodne karakteristike	110
1.2. Demografske karakteristike i kretanja uključujući stanje dijaspora	110
1.2.1. Struktura stanovništva	112
1.2.2. Prirodni priraštaj i migracije.....	113
1.3. Pregled stanja i kretanja u ekonomiji uključujući i potencijale i učešće dijaspora	114
1.3.1. Poslovni subjekti	117
1.3.2. Stanje poduzetničke infrastrukture	121
1.3.3. Pregled stanja i kretanja u prerađivačkoj industriji	121
1.3.4. Pregled stanja i kretanja u trgovini	122
1.3.5. Pregled stanja i kretanja u poljoprivredi.....	123
1.3.6. Turizam.....	126
1.4. Pregled stanja i kretanja na tržištu rada	128
1.5. Pregled stanja i kretanja u oblasti društvenog razvoja	131
1.5.1. Obrazovanje	131
1.5.2. Zdravstvena zaštita	133
1.5.3. Socijalna zaštita.....	134
1.5.4. Sigurnost građana	136
1.5.5. Civilno društvo	138
1.5.6. Kultura.....	139
1.5.7. Sport.....	140
1.6. Stanje javne infrastrukture i javnih usluga	140
1.6.1. Stanje prometne infrastrukture	140
1.6.2. Stanje tehničke infrastrukture	141
1.6.3. Stanje komunalne infrastrukture i usluga.....	143
1.6.4. Lokalna samouprava	146
1.7. Zaštita okoliša/životne sredine uključujući smanjenje rizika od katastrofa/nesreća	147
1.7.1. Stanje zraka.....	147

1.7.2.	Stanje vode i otpadne vode	148
1.7.3.	Stanje zemljišta	148
1.7.4.	Šume i šumsko zemljište	149
1.7.5.	Upravljanje otpadom	150
1.7.6.	Upravljanje prostorom i stanje gradskog zelenila.....	151
1.7.7.	Zaštićena područja	151
1.7.8.	Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije	152
1.7.9.	Utjecaj lokalne ekonomije na okoliš	153
1.7.10.	Utjecaj okoliša na javno zdravlje.....	153

Podrška u procesu izrade Strategije razvoja Općine Odžak za period 2022.-2027. godine osigurana je kroz Projekat unapređenja efikasnosti lokalnih usluga (PIPLS) u Bosni i Hercegovini, a u okviru pod komponente projekta - Inicijativa za jačanje kapaciteta novoizabranih načelnika/gradonačelnika.

Projekat financira Vlada Švedske, a sufinancira i provodi Razvojni program Ujedinjenih nacija u Bosni i Hercegovini (UNDP) u suradnji sa jedinicama lokalne samouprave.

1. Uvod

1.1 Svrha i značaj strateškog dokumenta

Strategija razvoja općine Odžak za period 2022.-2027. godina (u daljem tekstu: Strategija razvoja) je ključni strateško-planski dokument općine Odžak, koji treba poticati budući rast i razvoj zajednice. Strategija razvoja obuhvaća društvenu, ekonomsku, okolišnu kao i prostornu sferu. Izrađena je kao okvir za definiranje zajedničkih ciljeva, poticanje lokalnih snaga, ali i kao odgovor na izazove budućeg razvoja općine i sveukupnog života u njoj. S tim u vezi, u procesu izrade Strategije razvoja Općine Odžak poseban značaj i fokus stavljen na dosljednu primjenu načela planiranja utvrđenih Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 32/17) (u daljem tekstu: Zakon o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH) koji su ugrađeni u sve faze procesa razvojnog planiranja i jasno vidljivi u svim elementima ovog strateškog dokumenta, a naročito: usklađeni pristup razvojnom planiranju, programiranju, financiranju i upravljanju razvojem svih nivoa vlasti u Federaciji, time i JLS; odgovornost, efektivnost i efikasnost javnih institucija JLS u procesu razvojnog planiranja i implementacije razvojnih prioriteta; OMK između svih viših i nižih nivoa vlasti u procesu zajedničkog razvojnog planiranja i realizacije razvojnih prioriteta; jednakopravnost spolova i jednake mogućnosti za sve građane JLS u svim fazama razvojnog planiranja i upravljanja razvojem; horizontalna i vertikalna koordinacija među nadležnim institucijama u procesima razvojnog planiranja i upravljanja razvojem u JLS i usklađenost razvojnih prioriteta; komplementarnost koja podrazumijeva da se razvojne aktivnosti različitih institucija i nivoa vlasti međusobno nadopunjuju u cilju multiplikacije razvojnih efekata te partnerstvo, javnost i transparentnost svih nivoa vlasti u Federaciji u procesu razvojnog planiranja, implementacije, financiranja, monitoringa, evaluacije i izvještavanja o razvojnim procesima.

Proces izrade Strategije razvoja Općine Odžak koordinirao je Općinski razvojni tim imenovan Rješenjem Općinskog načelnika, sačinjen od 19 članova (predstavnik općinskog organa uprave, udruga, javnih poduzeća i dr.) dok se kroz radna tijela i druge koordinacione i participatorne mehanizme osiguravalo učešće ostalih institucija na nivou općine, Županije Posavske, poslovne zajednice, nevladinog sektora, te ostalih socio-ekonomskih aktera i zainteresiranih strana. U ovom procesu važnu ulogu je imala i Partnerska grupa Općine Odžak. Strategija je pripremljena uz potporu Technical assistance facility for local governments (TAF LGs) projekta financiranog od strane Vlade Kraljevine Švedske i kofinanciranog i implementiranog od strane Razvojnog programa Ujedinjenih nacija u Bosni i Hercegovini (UNDP).

Strategija razvoja Općine Odžak za period 2022.-2027. godina u potpunosti je izrađena u skladu sa Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH kao i Uredbom o izradi strateških dokumenata u Federaciji BiH¹. Prilikom izrade Strategije u obzir su uzete i naučene lekcije iz procesa pripreme i implementacije prethodne Strategije razvoja Općine Odžak. Prilikom izrade, u obzir je posebno uzeta u razmatranje Strategija razvitka Županije Posavske za period 2021.-2027. godina, strategije viših nivoa vlasti te ciljevi održivog razvoja Ujedinjenih naroda (SDGs).

¹Službene novine Federacije BiH, 74/19

Vizija razvoja općine Odžak ostvariti će se kroz 3 strateška cilja, razrađena u 9 prioriteta i 22 mjere. Sadržajni dijelovi dokumenta su i indikativni budžet i financijski okvir za realizaciju Strategije kao i indikatori za mjerenje stepena njenog ostvarenja.

U sektoru ekonomskog razvoja, fokus i okosnica razvoja biti će razvoj poduzetničke infrastrukture, pojednostavljenje procedura pokretanja i razvoja biznisa kao i smanjivanje poreza kako bi se kreirao poticajan poslovni ambijent i stvorili uvjeti za privlačenje stranih investicija. Pored toga, fokus se stavlja na kao i povećanje dostupnosti obradive površine i zaštite usjeva od vremenskih nepogoda kako bi se jačali kapaciteti i konkurentnost poljoprivrednih proizvođača. Efikasna, otvorena i odgovorna javna uprava potpomognuta digitalnim rješenjima će imati za cilj da djeluje kao katalizator razvoja poslovnog ambijenta ove općine.

U sektoru društvenog razvoja, Strategija se fokusira na modernizaciju i digitalizaciju društvene infrastrukture kako bi se povećao kvalitet obrazovnih, zdravstvenih i socijalnih usluga kao i sigurnost građana. Kroz aktivnosti na unapređenju oblasti obrazovanja i nauke, zdravstvene i socijalne zaštite, sporta, kulture i položaja mladih te sigurnosti, doprinijeti će se razvijenom, inkluzivnom i prosperitetnom društvenom sektoru sa jednakim pravima za sve građane.

U oblasti održivog upravljanja okolišem, prirodnim i infrastrukturnim resursima, Strategija se koncentrira na kreiranje rješenja u oblastima vodoopskrbe, odvoda otpadnih voda i tretman obzirom da to predstavlja najveći problem za stanovnike općine Odžak u svakodnevnom životu. Pored toga, fokus se stavlja na primjenu energetske-efikasnih rješenja u skladu sa SECAP-om.

1.2 Regulatorni okvir

Proces izrade Strategije razvoja Općine Odžak sproveden je u potpunosti u skladu sa odredbama Zakona o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH i pripadajućim uredbama koji čine efikasan regulatorni okvir za razvojno planiranje i upravljanje razvojem u Federaciji BiH. Zakon o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem donesen je 2017. godine i čini temeljni normativni akt kojim je definirana svrha sistema kroz „transparentno i usuglašeno razvojno planiranje i upravljanje razvojem u Federaciji, kantonima i jedinicama lokalne samouprave“, kao i „koordinacija i integracija strateških dokumenata i javnih i drugih financijskih resursa radi realizacije utvrđenih razvojnih prioriteta“. Pored ciljeva, Zakon propisuje i osnovne principe razvojnog planiranja i upravljanja razvojem, vrste strateških dokumenata, kao i tijela odgovorna za razvojno planiranje i upravljanje razvojem. Utvrđen je i proces razvojnog planiranja i upravljanja razvojem u FBiH, kao i postupci programiranja, monitoringa, evaluacije i izvještavanja o implementaciji strateških dokumenata, te financiranja njihove implementacije. Zakon propisuje i dokumente koji se donose u postupku implementacije strateških dokumenata.

Godine 2019. doneseni su i podzakonski akti koji pobliže uređuju pitanja izrade i evaluacije strateških dokumenata, te trogodišnjeg i godišnjeg planiranja i to: Uredba o evaluaciji strateških dokumenata u Federaciji BiH, Uredba o izradi strateških dokumenata u Federaciji BiH te Uredba o trogodišnjem i godišnjem planiranju rada, monitoringu i izvještavanju u Federaciji Bosne i Hercegovine² koje su uzete u obzir prilikom izrade Strategije razvoja Općine Odžak.

²Navedene uredbe objavljene su u Službenim novinama Federacije BiH broj 74/19.

1.3 Kratak opis procesa izrade i konsultacija

Na osnovu Člana 27. stav 3 Zakona o razvojnem planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji Bosne i Hercegovine i člana 9. Uredbe o izradi strateških dokumenata u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj: 74/19) i člana 38. Statuta Općine Odžak („Službeni glasnik Općine Odžak“ broj: 2/09) općinska načelnica Odžaka 05.02.2021. godine donijela je Odluku o produljenju važenja revidirane Strategije razvoja Općine Odžak 2016.-2020. godina i izradi Strategije razvoja Općine Odžak za period 2022.-2027. godina., čime je zvanično pokrenut proces izrade Strategije razvoja Općine Odžak 2022.-2027., kao nastavak strateškog i planskog djelovanja u sveukupnom razvoju općine Odžak.

Odlukom je propisano da je nositelj procesa izrade Strategije Općinski razvojni tim imenovan od strane Općinskog načelnika, a sudionici u procesu izrade su javne ustanove, javna preduzeća, nevladine organizacije i druge institucije i organizacije sa područja Općine Odžak te građani i drugi neformalni akteri, čije je učešće osigurano kroz radna tijela i druge koordinacione i participatorne mehanizme.

Proces izrade Strategije sproveden je u skladu s Uredbom o izradi strateških dokumenta Federacije Bosne i Hercegovine. Tokom procesa izrade Strategije, formirana su radna i savjetodavna tijela koja su usmjeravala dinamiku i proces izrade Strategije, prije svega tri sektorske radne grupe – sektorska radna grupa za izradu plana ekonomskog razvoja, sektorska radna grupa za izradu plana društvenog razvoja, sektorska radna grupa za izradu plana zaštite okoliša, kao i Partnerska grupa.

U procesu izrade Strategije održano je 3 sastanka Općinskog razvojnog tima, prilikom čega je validirana socio-ekonomska analiza, a potom i strateška platforma Općine Odžak za period 2022.-2027. godina koja je potom puštena u proces javnih konzultacija. Po finalizaciji javnih konzultacija o strateškoj platformi Općine Odžak, pripremljeni su prioriteti i mjere kao i ostali elementi strateškog dokumenta te izrađen nacrt Strategije razvoja općine Odžak za period 2022.-2027. godina.

Proces javnih konzultacija je trajao mjesec dana i u toku njega su pristigle primjedbe i sugestije koje su ugrađene u finalnu verziju teksta Strategije razvoja Odžak za period 2022.-2027. godina.

1.4 Usklađenost sa ostalim strateškim dokumentima i strateškim dokumentima proizašlim iz procesa europskih integracija i globalnim ciljevima održivog razvoja

Jedan od principa Zakona o razvojnem planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji BiH jeste i vertikalna koordinacija i usklađivanje kao koordinacija odgovornosti i procesa između nadležnih institucija na različitim nivoima vlasti u Federaciji, kao i usklađivanje strateških dokumenata na različitim nivoima vlasti u Federaciji prema zajedničkim razvojnim ciljevima, dok se horizontalna koordinacija i usklađivanje odnosi na koordinaciju odgovornosti i procesa institucija, kao i usklađivanje strateških dokumenata, odnosno usklađivanje strategije razvoja i sektorskih strategija na istom nivou upravljanja u Federaciji, kantonima i jedinicama lokalne samouprave prema zajedničkim razvojnim ciljevima. S tim u vezi, strateški ciljevi i prioriteti Općine Odžak za period 2022.-2027. godina usklađeni su sa ključnim strateškim dokumentima u Županiji Posavskoj, FBiH i BiH, ali i uvažavaju ostale planske dokumente Općine Odžak.

U skladu sa navedenim, prilikom izrade Strategije razvoja Općine Odžak poseban fokus stavljen je na to da razvojna opredjeljenja, strateški ciljevi i prioriteti razvoja Općine Odžak uzmu u obzir i budu na adekvatan i odgovarajući način prilagođeni sljedećim strateško-planskim dokumentima:

- Okvir za provođenje Ciljeva održivog razvoja u Bosni i Hercegovini (radna verzija)
- Strategija razvoja Federacije BiH 2021. – 2027. godina,
- Strategija razvoja Županije Posavske za period 2021.-2027. godina;
- Strategija protuminskog djelovanja BiH 2018. – 2025. godina,
- Strateški plan ruralnog razvoja BiH 2018.– 2021. (okvirni dokument),
- Okvirna strategija prometa BiH 2015.-2030.,
- Okvirna energetska strategija BiH do 2035.,
- Strategija prilagođavanja na klimatske promjene i niskoemisionog razvoja BiH za period 2020.-2030. (nacrt),
- Strateške smjernice za harmonizaciju podrške razvoju malih i srednjih poduzeća i poduzetništva u BiH za period 2021. – 2027. (radna verzija),
- Strategija za unapređenje prava i položaja osoba s invaliditetom u FBiH 2016 - 2021.
- Strategija borbe protiv dijabetesa u FBiH 2014. – 2024.,
- Politika i strategija za zaštitu i unapređenje mentalnog zdravlja u FBiH 2012.– 2020.,
- Strategija o rijetkim bolestima FBiH 2014.– 2020.,
- Strategija upravljanja vodama FBiH 2010.– 2022.,
- Transportna Strategija Federacije Bosne i Hercegovine 2016.– 2030.,
- Plan upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u FBiH 2016.– 2021.,
- Gender Akcioni plan BiH za period 2018.-2022.,

Od posebnog značaja za implementaciju Strategije razvoja Općine Odžak ima Strategija razvoja Županije Posavske koja obuhvaća sličan planski period 2021.-2027. Detaljna analiza ocjene usklađenosti, predstavljena je u Prilogu 1 dokumenta.

Prilikom izrade Strategije razvoja Općine Odžak u obzir su uzete i obaveze Bosne i Hercegovine u procesu ispunjenja uslova za postojanje dijelom Europske Unije, odnosno aktivnosti koje su neophodne vezano za usklađivanje zakonodavstva i drugih obaveza koje propisuje Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Europske Unije i Bosne i Hercegovine.

Poštivanje principa vertikalne koordinacije propisane Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH, podrazumijeva i usklađenost sa međunarodno prihvaćenim globalnim ciljevima održivog razvoja. Navedeno podrazumijeva da svi nivoi vlasti u BiH treba da definiraju svoje prioritete, mjere i aktivnosti na način da istovremeno osiguraju doprinos ostvarivanju ciljeva održivog razvoja, kao i da izvještavaju o ostvarenom napretku. Strategija razvoja općine Odžak doprinosi ostvarenje sva tri pravca održivog razvoja u BiH (dobra uprava i upravljanje javnim sektorom, pametan rast i društvo jednakih mogućnosti) i dvije horizontalne teme (ulaganje u ljudski kapital i princip “nitko ne smije biti isključen”), koji su adekvatno adresirani kroz definiranje strateških ciljeva te pripadajućih prioriteta i mjera.

2. Strateška platforma

2.1. Izvod iz situacione analize i projekcije

2.1.1. Geografski položaj i prirodne karakteristike

Općina Odžak, s površinom od 158,4 km², smještena je na sjeveru Bosne i Hercegovine, a graniči sa rijekom Bosnom na istoku, rijekom Savom na sjeveru i planinom Vučjak na jugozapadu. Najuzvišenija točka općine je vrh Kadar, koji se nalazi na 204 metra nadmorske visine. Općina Odžak se nalazi u Federaciji BiH i pripada Županiji Posavskoj, međutim okružena je teritorijem Republike Srpske u potpunosti, osim na sjeveru gdje graniči sa Republikom Hrvatskom.

Slika 1 Geografski položaj općine Odžak

Most na rijeci Savi, uz svu prateću infrastrukturu je izgrađen i on je dijelom koridora Vc koji kroz općinu Odžak prolazi dužinom od 11 km. Važnost ovog mosta za prometnu infrastrukturu je strateška jer otvara potencijal za općinu Odžak da postane značajnije i veće prometno čvorište u BiH. Povezanost sa susjednim državama i Europom omogućena je kvalitetnom cestom Zagreb-Beograd, od koje je Odžak udaljen svega 30 km. U blizini se nalazi i 5 aerodroma: Sarajevo, Tuzla, Banja Luka, Osijek i Zagreb.

Vrsta terena u općini je pretežito ravna, obradiva zemlja. Uzimajući u obzir i utjecaj umjereno-kontinentalne klime Odžak ima velike potencijale za razvoj poljoprivrede. Također se eksploatacija šljunka, pijeska, gline i krečnjaka, te lovni turizam i izvorišta pitke vode smatraju potencijalima, koje je potrebno dodatno istražiti i iskoristiti.

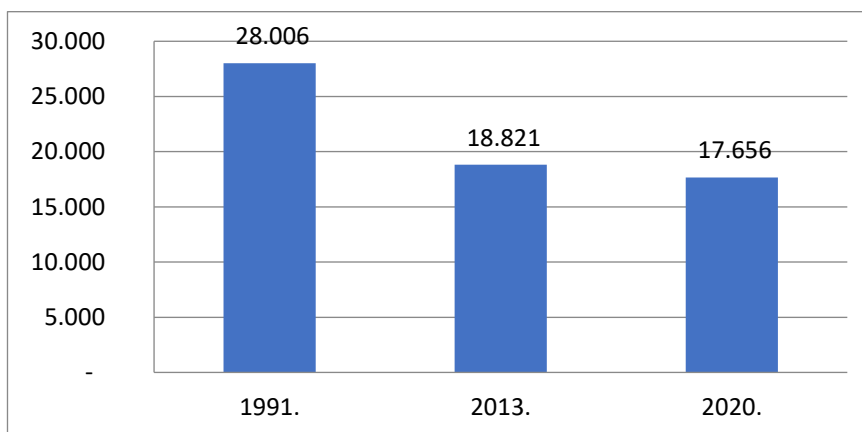
Blizina važnih prometnica kao npr. međunarodnog koridora E-70 - autoceste Zagreb - Beograd, evropskog koridora E - 73 (autocesta na koridor Vc), ali i magistralnih prometnica M1.8 Orašje - Tuzla i M14.1 Odžak - Modriča - Gradačac, koje prolaze kroz teritorij Županije, čine je pogodnom za sva gospodarska kretanja, protok roba, ljudi i kapitala. Plovnost rijeke Save također daje na značaju korištenju riječnog prometa prema susjednim državama, kao i prema Europi, a posebno prema značajnom čvorištu riječnog i željezničkog prometa u Brčko distriktu. Geografski položaj općine Odžak je veoma važan zbog postojanja graničnog prijelaza Svilaj (RH-EU) kao i blizine drugih međudržavnih graničnih prijelaza (GP Orašje, GP Šamac i GP Brod), na udaljenosti od svega 18.5 - 40 km.

2.1.2. Demografske karakteristike i kretanja uključujući stanje dijaspore

Općina Odžak se sastoji od 14 naseljenih mjesta i prostire se na 158,4 km². Općina je organizirana je u 23 mjesne zajednice: Ada, Bijele Bare, Donja Dubica, Donji Svilaj, Gornja Dubica, Gornji Svilaj, Jošava, Novo Selo, Osječak, Posavska Mahala, Potočani, Prnjavor, Vojskova, Zorice, Potočanski Lipik, Prud, Trnjak, Novi Grad, Vrbovac, Odžak 1, Odžak 2, Odžak 3 i Brusnica Mala, od kojih je najveće naseljeno mjesto Odžak sa cca 9.000 stanovnika.

Prema rezultatima popisa stanovništva provedenog u Bosni i Hercegovini (BiH) u 2013. godini, na području općine Odžak evidentirano je 18.821 stanovnik što čini 43,3% ukupnog stanovništva na području Županije Posavske. Podaci Federalnog zavoda za programiranje razvoja ukazuju da je procijenjeni broj stanovnika ove općine za 2020. godinu 17.656 stanovnika što je za 1.164 stanovnika ili 6,18% manje u odnosu na 2013. godinu, a za 36,95% u odnosu na 1991. godinu, što je veće smanjenje u odnosu na smanjenje stanovnika FBiH, gdje je broj stanovnika smanjen za 1,5% u odnosu na 2013. godinu, a za 20% u odnosu na 1991. godinu.

Grafikon 1 Broj stanovnika općine Odžak 1991., 2013. i 2020. godine

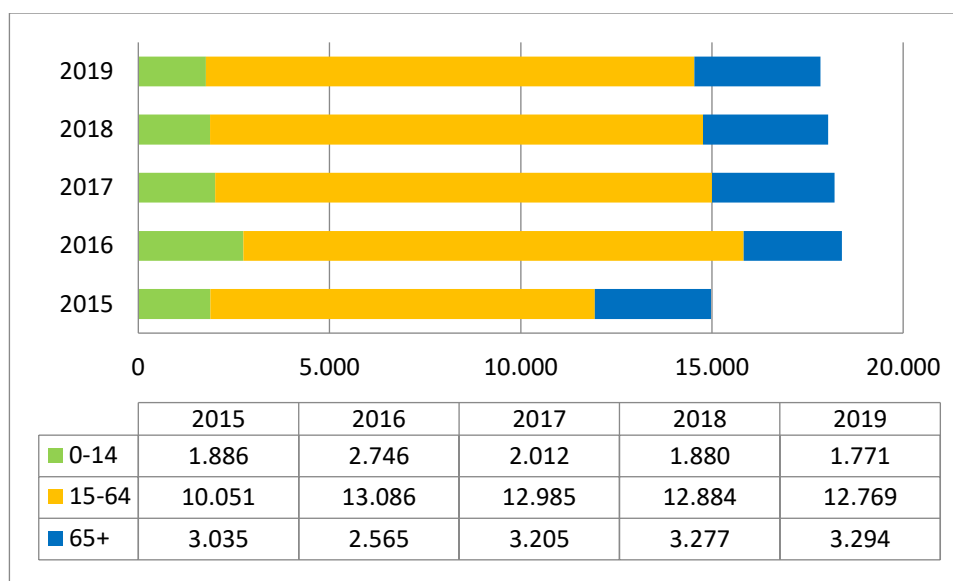

Izvor: Federalno zavod za programiranje razvoja

Prema podacima Federalnog zavoda za programiranje razvoja, po etničkoj strukturi u 1991. godini je bilo 56% Hrvata, 22% Bošnjaka, 16% Srba i 6% ostalih. Na popisu u 2013. godini u Općini Odžak je evidentirano 18.821 stanovnik a etnička struktura se izmijenila u odnosu na 1991. godinu na način da je u 2013. godini bilo 61,74% Hrvata, 33,05% Bošnjaka a tek 3,09% Srba i 2,11% ostalih.

Od ukupno 17.834 stanovnika koliko je procijenjeno u 2019. godini, 71,60% njih pripada dobnoj skupini 15-64 godina, 18,47% čine stanovnici preko 65 godina a tek 9,93% čine djeca i mladi, odnosno stanovništvo do 15 godina. Posebno je zabrinjavajući trend promjene strukture u posljednje 4 godine odnosno od 2016. godine, uz trend smanjenja sveukupnog broja stanovnika. Tako je došlo do povećanja udjela stanovnika starijih od 65 godina sa 13,94% na trenutnih 18,47%, uz istovremeno smanjenje udjela mladih sa 14,93% u 2016. godini na 9,93% u 2019. godini. Ovaj podatak, uz podatke o kretanju prirodnog priraštaja koji su također nepovoljni, ukazuje na alarmantnu situaciju u demografskim karakteristikama općine Odžak.

Grafikon 2 Struktura stanovništva općine Odžak u periodu 2016-2019

Izvor: Federalno zavod za programiranje razvoja

Negativan prirodni priraštaj, odnosno razlika između rođenih i umrlih, je prisutan na području općine Odžak od 2005. godine. Prema podacima za posljednji petogodišnji period, u općini Odžak je rođeno 272 djece, a umrlo je 1.086 osoba, što daje negativni prirodni priraštaj od 814 osoba. Negativan prirodni priraštaj je karakteristika svih općina u Federaciji Bosne i Hercegovine, a uzorci su velikim dijelom nerazvijena ekonomija, nestabilna politička situacija i nemogućnost mladih da pronađu zaposlenje, riješe stambeno pitanje i zasnuju obitelj. Svjedoci smo i sve brojnijih migracija stanovništva u zemlje Zapadne Evrope, gdje mladi ali i čitave porodice odlaze u potrazi sa sigurnijom i prosperitetnijom budućnošću.

Prema dostupnim podacima za migraciju stanovništva, utvrđuje se da je 10.350 građana koji su porijeklom iz Odžaka a žive u dijaspori za 2019. godinu. Analizirajući kretanje ovog pokazatelja vidljivo je da se svake godine iz općine odseli cca 200 osoba. S obzirom na nacionalnu pripadnost, većina stanovnika općine Odžak ima i državljanstvo Hrvatske, a samim time i Europske unije te da nemaju ograničenja u kretanju niti traženju posla na području cijele Europske unije.

Kao i u većini općina Federacija Bosne i Hercegovine, i na području općine Odžak je izražen negativan prirodan priraštaj i trend migracije mladih osoba kao i cijelih obitelji u zemlje Zapadne Europe. Stanovnici općine Odžak uglavnom imaju državljanstvo Republike Hrvatske što ih čini ravnopravnim sa ostalim građanima Europske unije te im predstavlja olakotnu okolnost da, usljed nepovoljne političke i ekonomske situacije u Bosni i Hercegovini, potraže bolji život u inozemstvu.

2.1.3. Rezime stanja, razvojnih izazova i perspektiva u oblasti ekonomskog razvoja

Iz ugla **demografskog kretanja stanovništva**, zabrinjavajući je kontinuirani negativni prirodni priraštaj stanovništva sa sve izraženijom razlikom između broja umrlih i broja novorođenih. Indeks starenja stanovništva (odnos broja osoba starijih od 65 godina sa brojem osoba mlađih od 15 godina) za 2019. godinu iznosi 185% što je povećanje za 35% u odnosu na 2009. godinu kada je općina Odžak imala stopu starenja 150%. Trend smanjivanja broja stanovnika i starenja populacije, uz trend migracije radno sposobnog stanovništva u zapadnoeuropske zemlje, predstavlja pesimističan okvir za progresivniji privredni i društveni razvoj. Stoga, mjere koje su usmjerene na zapošljivost mladih kao i na kreiranje visokokvalitetnih radnih mjesta u novim rastućim industrijama (digitalizacija, informacijske tehnologije, obnovljivi izvori energije i sl.) mogu dovesti do izmjene poslovnog ambijenta općine Odžak kao mjesta izbora za život. Brojni stanovnici ove općine žive i rade u dijaspori što je potencijal kojem je potrebno strateški i sistemski pristupiti kako bi se potencijali dijaspore transferirali u korist razvoja općine Odžak.

Indeks razvijenosti općine, koji predstavlja sveobuhvatni pokazatelj razvoja lokalne zajednice, svrstava općinu Odžak u red slabo razvijenih općina odnosno 62. po redu od ukupno 79 općina Federacije Bosne i Hercegovine. S aspekta **vanjsko-trgovinske razmjene**, općina Odžak je u prethodnom petogodišnjem periodu uglavnom bilježila suficit sa izuzetkom 2017. i 2018. godine kada je vrijednost uvoza premašila vrijednost. Međutim, veoma je ohrabrujuće da je tokom čitavog petogodišnjeg perioda vrijednost uvoza i izvoza rasla što je indikacija pojačane ekonomske aktivnosti na području općine. U ovom periodu općina Odžak je povećala učešće vrijednosti izvoza u Županiji posavskoj za čak 35%, dok je istovremeno umanjila učešće vrijednosti uvoza za 27% što se može pripisati korištenju sirovina, repromaterijala i robe iz domaće proizvodnje. Očekivano, vrijednosti uvoza i izvoza su smanjene tokom 2020. godine kao posljedica globalne pandemije koronavirusa.

Broj poslovnih subjekata sa područja općine Odžak koji su predali završni račun u 2020. godini iznosi 132 što je za 28 poduzeća ili 17,50% manje u odnosu na 2016. godinu. Međutim, u ovom periodu su ukupni prihodi porasli za 20% a iskazana dobit po poduzeću za cca 30.000 KM čime se zaključuje da su, iako u smanjenom broju, poduzeća uspješnije poslovala nego tokom 2016. godine. Najznačajniji porast prihoda u promatranom periodu su ostvarila poduzeća iz oblasti poljoprivrede, prerađivačke industrije, građevinarstva i oblasti informacija i komunikacija. Međutim, iz aspekta sektorske zastupljenosti poduzeća po broju poduzeća, 58% poduzeća pripada tercijarnom, 35% sekundarnom a tek 65 poduzeća primarnom sektoru proizvodnje, što predstavlja nepovoljnu sektorsku raspodjelu poduzeća te se u narednom periodu trebaju provoditi aktivnosti koje će stimulirati osnivanje poduzeća iz primarne i sekundarne djelatnosti proizvodnje. Kada je u pitanju **obrtnička djelatnost** na području općine Odžak, u periodu od 2016.-2020. godine došlo je smanjenja broja obrta sa 203 na 196, ali istovremeno je povećan je ostvareni prihod sa 904.444 KM u 2016. godini na 992.438 KM u 2020. godini. Iz dostupnih podataka zaključuje se da najveći broj novoregistriranih obrta pripada području poljoprivrede, kao i da se iz godine u godinu smanjuje interes za obrtima koji pripadaju području zanatskih radnji. Uvjete za rad obrtničke djelatnosti je dodatno otežala pandemija COVID-19 koja je u velikom dijelu u potpunosti blokirala rad obrtnika, onemogućila ostvarivanje prihoda i nanijela značajne financijske gubitke. Stoga ne čudi ukoliko dođe do daljnjeg zatvaranja obrtničkih djelatnosti tokom 2021. godine. Na području općine Odžak ne postoji udruženje obrtnika, dok potporu u radu obrtnicima sa područja općine daje Obrtnička komora Županije Posavske.

Promatrajući stanje **poduzetničke infrastrukture**, konstatira se da je na području općine Odžak uspostavljena je „Poduzetnička zona Sjever“ te su stvoreni preduvjeti za uspostavljanje nove poslovne zone „Svilaj 1, Svilaj 2 i Svilaj 3“. Za poduzetničku zonu „Sjever“ izrađen je Regulacijski plan,

a izgrađen je kružni tok na ulazu u zonu, postavljena trafostanica 10/04 kv i izgrađen je veći dio ulica. Postoji mogućnost priključka na kompletnu gradsku infrastrukturu osim kanalizacije. Projekt uspostave poslovnih zona „Svilaj 1, 2 i 3“ je financijski opravdan što je pokazala Studija izvodljivosti proizvodno-poslovnih zona „Svilaj 1, 2 i 3“, a u tijeku je i izrada Regulacijskog plana. Stoga u narednom periodu se fokus treba staviti na jačanje potrebne infrastrukture za nesmetano funkcioniranje poslovnih zona te pojednostavljivanje administrativnih procedura kako bi se privukli investitori u postojeće poslovne zone.

Najznačajnije djelatnosti za ekonomski razvoj općine Odžak su poljoprivreda, prerađivačka djelatnost i trgovina. **Prerađivačka industrija** obuhvata 27,52% ukupno registriranih poduzeća i čak 59,96% ukupno zaposlenih osoba u realnom sektoru. Poduzeća iz ove grane učestvuju sa 76,6% u ukupnom izvozu općine, a najznačajnije grane djelatnosti su popravak i instaliranje mašina i opreme, Proizvodnja prehrambenih proizvoda, Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica, Prerada drva i proizvoda od drva i 22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa. **Trgovina na veliko i malo** predstavlja drugu značajnu djelatnost na području općine Odžak koja ima sličan broj poduzeća kao i prerađivačka industrija ali 5 puta manje zaposlenih što upućuje na to da se uglavnom radi o mikro poduzećima u ovoj oblasti koje zapošljavaju do 9 zaposlenih. Daleko najznačajnija oblast unutar djelatnosti trgovine je 47: Trgovina na malo osim trgovine motornim vozilima i motociklima koja čini 70% ukupne djelatnosti trgovine po svim kriterijima (broj poduzeća, zaposleni, ostvareni prihodi). Posmatrajući razvojne potrebe u oblasti ekonomskog razvoja sa aspekta djelatnosti, u narednom periodu je potrebno djelovati na jačanje kapaciteta izvoznih poduzeća, podržavanje rasta i razvoja proizvodnih poduzeća kao i kreiranje podloga i okvira za razvoj visoko-tehnoloških poduzeća na području općine Odžak koja bi imala kapacitet za generiranje visoko-plaćenih radnih mjesta i zapošljavanje visokostručnog kadra čime bi se djelovalo i na smanjenje broja mladih koji odlaze u potrazi za boljim životom.

Poljoprivreda kao grana ekonomije je strateška odrednica lokalnog ekonomskog razvoja zahvaljujući idealnim klimatskim uvjetima, prirodnim bogatstvima i tradicionalnom opredjeljenju stanovništva da se bavi poljoprivrednom djelatnošću. Velike površine poljoprivrednog zemljišta, stanovništvo sa tradicijom u poljoprivrednoj proizvodnji, te bogati vodni resursi sa razgranatom mrežom odvodnjavanja i navodnjavanja stvorili su preduvjete za proizvodnju i preradu poljoprivrednih proizvoda, ali ovaj oblik proizvodnje trenutno se uglavnom prakticira na usitnjenim posjedima, sa uglavnom zapuštenim i neiskorištenim sustavom odvodnjavanja i navodnjavanja, što rezultira manjim prinosima i održivosti poljoprivrednih gazdinstava. Na području općine ne postoji protugradni sustav, a iako je njegovo uspostavljanje predviđeno Strategijom razvoja općine 2011.-2020., do realizacije nije došlo. Sa aspekta razvojnih problema i potreba, uočeno je da na području općine Odžak ne postoji uređeno tržište za domaće poljoprivredne proizvode, kao ni povoljni izvori financiranja za poljoprivrednu proizvodnju što rezultira niskim stupnjem opremljenosti modernijom mehanizacijom u poljoprivredi. U narednom periodu, potrebno je povećati kvalitet i kvantitet potpore poljoprivrednim proizvođačima kroz regresiranje kamata, financiranje zapošljavanja i pomoći pri kupovini opreme te kroz dostupne mehanizme, uz suradnju sa poljoprivrednim proizvođačima, provoditi aktivnosti na organiziranju otkupa poljoprivredne proizvodnje i time jačanja položaja poljoprivrednih proizvođača na području općine. Ovom aktivnošću bi se proaktivno djelovalo i na smanjenje nezaposlenosti, a moguće i na smanjenje migracija stanovnika.

Oblast **turizma** na području općine Odžak nije sustavno razvijena niti se o njoj promišlja na strateški način tako da je i nivo turističke aktivnosti dosta niži nego što bi mogao biti, obzirom na preduvjete

koje općina Odžak ima u vidu povoljnog geografskog položaja, dobre prometne povezanosti i bogatstva prirodnih resursa poput šumskih predjela i vodnih resursa. Najrazvijeniju turističku granu u sadašnjem trenutku na području općine Odžak predstavlja lovni i ribolovni turizam, a prostornim planom općine Odžak 2015.-2035. godine se ističe da turističke grane sa najvećim potencijalom još mogu biti tranzitni i nautički turizam u ravničarskom dijelu, te seoski, eko i izletnički turizam u brdskom dijelu općine. Na području općine Odžak postoje 3 smještajna kapaciteta sa 157 ležaja, a broj noćenja u promatranom periodu je zabilježio trend rasta što svakako ohrabruje i daje dobre indicije za razvoj turističke djelatnosti. Sa aspekta razvojnih potreba u ovoj oblasti potrebno je kreirati strateški plan djelovanja u oblasti razvoja turizma te na taj način, a u skladu sa prostornim planom, učiniti turizam značajnom dopunskom privrednom granom.

U oblasti **tržišta rada**, *stepen zaposlenosti*, iako povećan u odnosu na 2016. godinu, još uvijek je skoro duplo niži od prosjeka Federacije Bosne i Hercegovine. Jedno od mogućih objašnjenja je i značajan obim „sive ekonomije“ kao i to da se veliki broj stanovništva radne dobi bavi poljoprivredom i da njihov status nije formalno definiran. Posmatrajući broj zaposlenih po vrsti gospodarske djelatnosti, tokom 2019. godine od ukupnog broja zaposlenih 60% njih je radilo u prerađivačkoj industriji, 15,89% u trgovini na malo i veliko, 5,76% u oblasti zdravstva i socijalnog rada te 4,48% u građevinarstvu a ostale oblasti su bile zastupljene sa 1-2% zaposlenih. Kada se posmatra *broj nezaposlenih osoba*, on je u 2020. godini manji za 381 osobu u odnosu na 2016. godinu, ali je stepen nezaposlenosti također veći od prosjeka Federacije Bosne i Hercegovine. Posmatrajući strukturu nezaposlenih po spolu i obrazovanju u prethodnom periodu, zaključuje se da je ona stabilna i skoro nepromijenjena te 67,5% od ukupnog broja nezaposlenih čine lica sa nižom stručnom spremom (nekvalificirana, polukvalificirana i kvalificirana). Stoga je u cilju razrješenja njihovog statusa potrebno kroz programe potpore zapošljavanju najveći dio sredstava usmjeravati upravo prema zapošljivosti ovih kategorija. Zabrinjavajući je podatak da od ukupnog broja nezaposlenih lica, čak 78% njih čeka 25 mjeseci i duže na zaposlenje, te je i to svakako indikator koji treba uzeti u obzir prilikom kreiranja potpora zapošljavanju. Ipak, i ovdje treba istaći da određeni procenat lica prijavljenih u evidencije službe za zapošljavanje i nisu aktivni tražitelji posla i ovaj fenomen je prisutan na području cijele države i svakako je jedan od osnovnih uzroka usporenog razvoja tržišta rada. Kada se promatraju *umirovljenici*, njih je na području općine registrirano 1.487 umirovljenika što je za 16% ili 242 osobe više nego u 2009 godini. Prosječna visina mirovine isplaćena umirovljenicima u Odžaku iznosi 395,31 KM što je za 5% niže od prosječne isplaćene mirovine u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Tabela 1 Razvojni problemi i potrebe u području ekonomskog razvoja

Razvojni problemi	Razvojne potrebe	Oblast
Izražen negativan prirodni priraštaj stanovništva u posljednjih 15 godina, te uvećan indeks starenja stanovništva	Kreirati i provoditi pronatalitetnu politiku, uz redovita izdvajanja namjenskih sredstava u proračunu za ovu oblast	Demografija
Kontinuirano iseljavanje stanovništva u potrazi za poslom i boljim okruženjem u inozemstvu	Osigurati poticaje i druge mjere za zadržavanje stanovnika na području općine (zapošljavanje, pomoć pri rješavanju stambenog pitanja i sl.), posebno mladih i stanovništva u ruralnim predjelima	Demografija
Trgovinski bilans općine Odžak iskazuje promjene u trendu	Podržavati izvozna poduzeća kroz kreiranje olakšica za poslovanje putem sufinansiranja određenih troškova ili oslobađanja istih obaveze plaćanja	Vanjska trgovina

	određenih općinskih nameta	
Prerađivačka djelatnosti čini značajan dio ekonomske aktivnosti općine	Pružati snažniju podršku poduzećima iz prerađivačkog sektora kako bi postala konkurentnija na tržištu. Uskladiti upisnu politiku sa potrebama na tržištu rada, kreirati programe prekvalifikacije nezaposlene radne snage i na taj način pomoći uspješnim poduzećima da prevaziđu izazov nedostatka radne snage.	Poslovni subjekti i izvoz
Nedostatak poduzeća iz područja novih tehnologija koji mogu jamčiti ubrzani razvoj i generiranje radnih mjesta za visokoobrazovni kadar	Kreiranje podloga i okvira za razvoj visokotehnoloških poduzeća na području općine Odžak koja bi imala kapacitet za generiranje visokoplaćenih radnih mjesta i zapošljavanje visokostručnog kadra čime bi se djelovalo i na smanjenje broja mladih koji odlaze u potrazi za boljim životom	Poslovni subjekti; Tržište rada
Nepovoljna sektorska raspodjela poduzeća, smanjen udio poduzeća iz primarne i sekundarne proizvodnje	Kroz poticaje, stimulirati rad proizvodno-orijentiranih poduzeća čime će se generirati nova radna mjesta te jačati sveukupna ekonomska aktivnost općine.	Poslovni subjekti i sektorska zastupljenost
Pad obima obrtničke djelatnosti posebno u oblasti zanatskih usluga	Pružiti podršku radu obrtnika kroz programe poticaja i/ili oslobađanja nameta	Obrtnička djelatnost
Uspostavljene poduzetničke zone ali sa nedovoljno razvijenom infrastrukturom.	Jačanje potrebne infrastrukture za nesmetano funkcioniranje poslovnih zona te pojednostavljivanje administrativnih procedura kako bi se privukli investitori u postojeće poslovne zone.	Poduzetnička infrastruktura
Nepostojanje povoljnih izvora financiranja za poljoprivrednu proizvodnju, a samim time i nizak stupanj opremljenosti modernijom mehanizacijom u poljoprivredi	Povećati kvalitet i kvantitet potpore poljoprivrednim proizvođačima kroz regresiranje kamata, financiranje zapošljavanja, pomoć pri kupovini opreme i sl.	Poljoprivreda
Nepostojanje uređenog tržišta za domaće poljoprivredne proizvode	Kroz dostupne mehanizme, uz suradnju sa poljoprivrednim proizvođačima, provoditi aktivnosti na organiziranju otkupa poljoprivredne proizvodnje i time jačanja položaja poljoprivrednih proizvođača na području općine. Ovom aktivnošću bi se proaktivno djelovalo i na smanjenje nezaposlenosti, a moguće i na smanjenje migracija stanovnika.	Poljoprivreda
Nedovoljno iskorištavanje turističkih potencijala za razvoj turizma	Kreirati strateški plan djelovanja u oblasti razvoja turizma te na taj način, a u skladu sa prostornim planom, učiniti turizam značajnom dopunskom privrednom granom.	Turizam
Visok udio nezaposlenih lica sa NKV, PKV i KV u ukupnom broju nezaposlenih osoba.	Uspostaviti i provoditi programe za prekvalifikaciju nezaposlenih osoba u profile potrebne na tržištu rada. Pružati potporu stjecanju iskustva i povećanju konkurentnosti kroz sufinanciranje zapošljavanja.	Tržište rada
Visok udio nezaposlenih osoba koje čekaju na zaposlenje duže od 24 mjeseca.	Kreirati programe i aktivnosti kroz Službu za zapošljavanje kojim bi se omogućila lakša zapošljivost ovih kategorija.	Tržište rada
Prisutnost rada „na crno“.	Kontinuirano provoditi inspekcijske kontrole poslodavaca u odnosu na prijavljivanje zaposlenih i smanjenja rada na crno.	Tržište rada
Negativan utjecaj pandemije na tržište rada.	Razviti i implementirati mehanizme za pružanje podrške poduzećima i obrtnicima za održavanje zaposlenosti i nova zapošljavanja, posebno za žene jer je primijećena veća razlika u stepenu nezaposlenosti žena tokom 2020. godine u odnosu	Tržište rada

2.1.4. Rezime stanja, razvojnih izazova i perspektiva u oblasti društvenog razvoja

Obrazovni sistem općine Odžak je u školskoj 2020/2021 godini obuhvatio 1.098 učenika koje svoje obrazovanje stječu kroz rad ustanove za osnovno i srednje obrazovanje, dok općina nema kapacitete za usluge visokog obrazovanja. Dok se broj učenika i u osnovnom i srednjem obrazovanju iz godine u godinu smanjuje, a što se dovodi u vezu sa trendom rasta odlazećeg stanovništva te negativnim prirodnim priraštajem, broj nastavnika ostaje isti. Trend smanjenja broja učenika, zastarjelost infrastrukturnih objekata i nedovoljna opremljenost škola suvremenim učilima, neusklađenost nastavnog plana i upisnih politika sa potrebama tržišta rada predstavljaju osnovne razvojne probleme obrazovanja na području općine Odžak. Kada je u pitanju *predškolsko obrazovanje*, u periodu implementacije strategije 2011.-2020., kapaciteti su prošireni za 40m² i osiguran je prihvrat 25 djece jasličke dobi ali još uvijek postoji potreba za dodatnim proširivanjem, obzirom da ni postojeći kapaciteti nisu dovoljni za smještaj sve zainteresirane djece.

Kada je u pitanju oblast **zdravstvene zaštite** na području općine Odžak, njegovo funkcioniranje je zadovoljavajuće i obavlja se nesmetano kroz primarni nivo zdravstvene zaštite koji obavlja Javna ustanova Dom zdravlja Odžak i dio sekundarne zdravstvene zaštite odnosno uslugama hemodijalize i stacionara (polivalentni odjel) koji se nalaze na području općine Odžak a djeluju u okviru rada Županijske bolnice Orašje. Na području općine Odžak, ordinira 74 zdravstvena radnika, od čega je 7 liječnika opće prakse, 4 liječnika specijalista, 1 ginekolog, 3 stomatologa i 32 medicinska tehničara, te 27 ostalih djelatnika u sklopu zdravstvenog sustava. Osnovne razvojne potrebe u oblasti zdravstva se odnose na modernizaciju sustava, nabavku suvremenih medicinskih aparata i pomagala za rad kao i nabavka sanitetskih vozila za prijevoz pacijenata.

Sa aspekta **socijalne zaštite**, važno je istaknuti da je u proteklih deset godina na području općine Odžak došlo do povećanja korisnika za 46,19%, te da je u 2020. godini socijalnom zaštitom obuhvaćeno 4.355 korisnika što predstavlja oko 25% ukupnog procijenjenog stanovništva. Ovaj trend rasta korisnika socijalne zaštite je rezultat visoke stope nezaposlenosti na području općine, ali i pogođenosti stanovništva razornim posljedicama poplava iz 2014. godine kada su pričinjene značajne materijalne štete. Najveći broj korisnika, čak 88% njih uživa socijalnu zaštitu putem stalne novčane pomoći, dok preostalih 12% uživa socijalnu zaštitu u vidu smještaja u ustanove socijalne zaštite ili u vidu jednokratne novčane pomoći. Na nivou godine se izdvaja cca 1.017.000 KM za financiranje socijalno ugroženih stanovnika, međutim u ovaj iznos ulazi i doplatka za djecu koji se primjenjuje od 2017. godine i obuhvaća cca 970 djece na području općine Odžak a za njih se na godišnjem nivou izdvaja cca 605.000 KM. Jedan od važnih aspekata socijalne zaštite obuhvaća i rad sa ranjivim grupama gdje se posebno izdvajaju kategorije osoba sa duševnim smetnjama i osoba ovisnih od psihoaktivnih supstanci, koje su u porastu kao i rad sa djecom sa poteškoćama u razvoju. Kao jedna od osnovnih razvojnih potreba u ovoj oblasti prepoznata je nedovoljna opremljenost prostorija za rad sa djecom kao i nedovoljan broj stručnog kadra te se u narednom periodu fokus razvoja socijalne pomoći treba staviti na jačanje kapaciteta za rad sa ovom osjetljivom grupom stanovnika.

U oblasti **sigurnosti građana**, najznačajnije identificirane prijetnje za stanovništvo i imovinu na području općine Odžak su poplave i požari. Područje općine Odžak je veoma rizično kada su u pitanju opasnosti od *poplava*, što je bilo najizraženije tokom 2014. godine kada je općina pretrpjela ogromne materijalne štete usljed izlivanja rijeka Bosne i Save (koje zauzimaju skoro 50% cijele

teritorije općine) iz svojih korita, i ukupna šteta je tada procijenjena na 54 milijuna KM. U periodu od 2014.-2020. godine uloženo je oko 3,6 milijuna donatorskih i proračunskih sredstava kako bi se sanirale nastale štete, ali revizija Strategije je pokazala da nije došlo do značajnih pomaka u projektima čišćenja obala i priobalja rijeke Save i drugih vodotokova na području općine Odžak, zbog čega je potrebno prioritetizirati ove aktivnosti u budućnosti, u cilju smanjenja rizika od katastrofa. Procjena ugroženosti općine od *požara* kao osnovne uzročnike požara navodi neobrađive i zapuštene površine, ekonomska dvorišta u kojima domaćinstva paljenjem čiste svoje posjede te improvizirane električne instalacije koje su prisutne kako u urbanim tako i ruralnim dijelovima općine. Na području općine djeluje Dobrovoljno vatrogasno društvo Odžak (DVD Odžak) koje sistemski planira i provodi svoje aktivnosti i time efikasno štiti stanovništvo i imovinu od požara. Kada je u pitanju *kriminalitet i javni red i mir*, na području općine su krivična djela u trendu porasta sa konstatacijom da je u 2020. godini došlo do značajnog povećanja broja prijavljenih prekršaja i ukupnom broju krivičnih djela. Razlog tome se može tražiti u migrantskoj krizi koja je uveliko prisutna u BiH, a posebno u mjestima koja se nalaze uz državnu granicu kao što je i Općina Odžak, ali i u činjenici o povećanom broju osoba sa psihičkim smetnjama ili ovisničkom ponašanju tokom 2020. Godine. Dva najzastupljenija oblika kriminala na području općine Odžak su imovinski delikti i trgovina ljudima – prostitucija, te razvojne potrebe u smislu zaštite građana trebaju se usmjeriti ka jačanju kapaciteta policijske uprave za efikasniju borbu sa ovom vrstom kriminala.

Osnovni razvojni problemi u oblasti **kulture** jesu nedovoljna financijska sredstva potrebna za modernizaciju javne biblioteke/knjižnice te aktivniji rad JU Centar za kulturu Odžak. S druge strane osnovni razvojni problemi u oblasti **sporta** se odnose na nezainteresiranost stanovništva za bavljenje sportskim aktivnostima što se preslikava i na nezainteresiranost volontera i trenera za rad u sportskim klubovima, zbog čega su mnogi sportski klubovi pred zatvaranje. Naime, nijedan klub koji se ugasio u zadnjih desetak godina, nije to uradio iz financijskih razloga već se uglavnom radi o krizi vođenja, odnosno sve je manje volontera, entuzijasta, osoba koje su svoje slobodno vrijeme spremni potrošiti u tu namjenu.

Kada je u pitanju rad **civilnih organizacija**, na području općine Odžak aktivno djeluje 22 udruženja sa preko 2.400 članova. Najaktivnije su udruge koje se bave zaštitom interesa osoba sa posebnim potrebama, kulturno umjetnička društva i udruge koje djeluju na području zaštite okoliša. Većina udruga nema registriranih zaposlenih, nego se njihov rad zasniva na volonterstvu. Nevladine organizacije nisu samoodržive i oslanjaju se na financijsku podršku općinskog proračuna, a neke od njih i na podršku međunarodnih organizacija i donatora kao i drugih domaćih institucija. Većina njih još uvijek nema razvijen projektni pristup apliciranju projekata na raspisane javne pozive. Upravo radi toga, u narednom periodu su potrebni i dodatni napor za unaprjeđenje komunikacije i suradnje između lokalne vlasti i sektora civilnog društva i stvaranja boljeg okruženja za djelovanje civilnih organizacija, uz istovremeno jačanje kapaciteta civilnih organizacija za samostalno upravljanje i financiranje.

Tabela 2 Razvojni problemi i potrebe u području društvenog razvoja

Razvojni problemi	Razvojne potrebe	Oblast
Nedovoljni kapaciteti za prihvatanje sve zainteresirane djece u predškolskom obrazovanju	Planirati proširenje kapaciteta predškolske ustanove kako bi sva djeca mogla dobiti uslugu predškolskog obrazovanja	Predškolsko obrazovanje
Smanjenje broja djece u osnovnom i srednjem obrazovanju, dok je broj nastavnika ostao nepromijenjen ili je povećan	Uskladiti broj nastavnog osoblja sa stvarnim potrebama obrazovnog procesa te na taj način racionalizirati troškove, a sredstva preraspodijeliti u unaprjeđenje infrastrukture obrazovnih institucija	Osnovno i srednje obrazovanje

Škole imaju zastarjelu opremu, neprilagođenu modernom nastavnom procesu što je posebno bilo vidljivo i ograničavajuće tokom pandemije i obaveza izvođenja online nastave	Planirati i realizirati informatičku modernizaciju nastavnog procesa. Jačati informatičku pismenost i kod učenika i nastavnika.	Osnovno i srednje obrazovanje
Neusklađenost upisne politike srednjoškolskog obrazovanja i potreba tržišta rada, rezultirajući u kreiranju suficita radne snage i povećanju nezaposlenosti	Provoditi proaktivnu upisnu politiku, usklađenu sa potrebama tržišta rada. Kroz suradnju sa poduzećima, učenicima omogućiti stipendiranje, praksu i zaposlenje u zanimanju koje je traženo i potrebno poduzećima u Odžaku. Time će se smanjiti neizvjesnost traženja posla i potencijalno migracije stanovništva.	Osnovno i srednje obrazovanje, zapošljavanje, migracije
Nedovoljna opremljenost suvremenim medicinskim uređajima i prijevoznim sredstvima	Planirati nabavu suvremenih medicinskih uređaja u skladu sa potrebama JU Dom Zdravlja te nabavu medicinskih prijevoznih sredstava kako bi se osigurao nesmetan rad zdravstvenih djelatnika na području Općine	Zdravstvena zaštita
Povećan broj osoba sa duševnim smetnjama, osoba od psihoaktivnih supstanci i alkohola tokom pandemije	Educirati stanovništvo o mogućim duševnim oboljenjima izazvanih neizvjesnošću i izolacijom tokom pandemije. Osmisliti i kontinuirano pružati psihološku pomoć što većem broju ljudi (putem besplatnog telefona, putem radio emisija, i sl.) kako bi se preventivno djelovalo na rješavanju ovog problema.	Socijalna zaštita
Povećan broj osoba i djece s poteškoćama u razvoju, a smanjivanje broja stručnjaka i financijskih sredstava za rad s njima. Zastarjela didaktička oprema za rad sa djecom s poteškoćama u razvoju	Sustavno promišljati o ranjivoj kategoriji djece ometene u razvoju i njihovom razvoju od najranijeg doba. Ulagati u infrastrukturu i učila koja će im olakšati rad, te razvijati kapacitete stručnjaka koji rade u ovom području.	Socijalna zaštita
Visok rizik od poplava i suša je prisutan na području općine Odžak, posebno radi potencijalnih materijalnih šteta i štete za poljoprivrednu proizvodnju	Kontinuirano raditi na projektima uređenja korita kako bi se proaktivno djelovalo na zaštitu od potencijalnih poplava. Podržati poljoprivredne proizvođače u uvođenju sustava navodnjavanja kako bi u slučaju suša mogli zaštititi usjeve.	Sigurnost građana
Povećan rizik od požara u ekonomskim dvorištima i šumama	Koristeći sredstva javnog informiranja, kontinuirano educirati stanovništvo mjerama zaštite požara tokom ljetnih mjeseci.	Sigurnost građana
Povećan broj krivičnih djela iz oblasti trgovine ljudima	Jačati kapacitete PU Odžak za efikasniju borbu sa ovim vrstom kriminala kroz osposobljavanje uposlenih i ulaganjem u materijalno-tehničku opremljenost policijskih snaga	Sigurnost građana
Neumreženost i nedovoljno znanje kadrova u pripremi projektne dokumentacije apliciranju i implementaciji projekata financiranih od različitih donatora u oblasti nevladinih organizacija	Podržati jačanje kapaciteta ključnih udruženja u oblasti upravljanja projektima kako bi im pomogli da povećaju svoje prihode, a samim time i unaprijede svoj rad i pomognu razvoju općine	Civilno društvo
Nedovoljan nivo uključenosti građana u razvojne aktivnosti općine	Poticati članove udruženja da se aktivnije uključe u razvojne aktivnosti općine kroz organiziranje seminara, javnih tribina, sastanaka i sl.	Civilno društvo
Neadekvatni uvjeti za rad općinske	Osigurati sredstva i plan aktivnosti za	Kultura

biblioteke	unaprjeđenje infrastrukture biblioteke, a potom promovirati rad biblioteke kroz interaktivne radionice i druženje sa ciljnim grupama biblioteke, kako bi se posljedično povećao broj članova biblioteke	
Nedostatak motivacije i kadrova za rad u sportu rezultira gašenjem i slabijim radom sportskih klubova i udruženja	Motivirati volontere za rad u sportu kroz financiranje njihovog rada. Promocija sporta i zdravog života kroz škole i sredstva javnog informiranja .	Sport

2.1.5. Rezime stanja, razvojnih izazova i perspektiva u oblasti zaštite okoliša i javne infrastrukture

Prometna infrastruktura na području Županije Posavske, kao i općine Odžak se uglavnom sastoji od cestovne infrastrukture, jer zračni i željeznički promet nisu zastupljeni, a riječni promet je prisutan samo u neznatnoj mjeri. Općinska cestovna mreža (magistralna, regionalna, lokalna i nekategorizirana) ima ukupno 255 km. Ako se promatra razvijenost prometne infrastrukture koristeći indikator koji mjeri dužinu magistralnih i regionalnih cesta na 100 km² površine, vidljivo je da je stanje na području općine sa izgrađenih 26.25 km magistralnih i regionalnih cesta na 100 km² teritorije, bolja od prosjeka FBiH (17.80 km na 100 km²). Stanje lokalnih cesta i javnih staza na teritoriji općine je zadovoljavajuće, ali je potrebno kontinuirano sanirati postojeće ceste i proširivati prometnu mrežu kako bi se kroz unaprjeđenje prometne infrastrukture unaprijedio cjelokupni ambijent za život i privlačenje investitora na području općine Odžak.

Kada je u pitanju stanje tehničke infrastrukture, stručne procjene su da je na ovim prostorima instalirana primarna **elektromreža** koja potpuno i dugoročno zadovoljava potrebe opskrbe ovim energentom i većih industrijskih kapaciteta i potrošača od trenutno postojećih. Međutim na području općine Odžak ne postoje energetske objekti koji su u funkciji proizvodnje električne energije, niti rezervni izvori električne energije tako da se rezervno napajanje, uglavnom svodi na vlastite izvore električne energije, koje posjeduju pojedini objekti. Kada je riječ o **telekomunikacijskoj infrastrukturi**, ona je u zadovoljavajućem stanju i prati potrebe korisnika tako da sve mjesne zajednice imaju telefonsku mrežu i mogućnost internet konekcije, dok je pokrivenost općine mobilnim signalom 97,53%. Na području općine Odžak se informativni program prenosi putem dvije radio stanice, a stanovništvu su dostupan sav televizijski program putem kabel-operatera.

U oblasti **vodoopskrbe**, stanje je i dalje nezadovoljavajuće iz razloga što je na kontrolirane vodovode priključeno oko 4.100 domaćinstava ili 68,48% od ukupnog broja, ali je činjenica da se za cca 50% stanovništva ne može osigurati priključak na vodovodne sustave sa kontroliranom vodom (neizgrađenost vodovodne infrastrukture). Također procjenjuje se i da oko 20% stanovništva općine nema mogućnost da osigura kontinuitet vodoopskrbe tijekom cijele godine zbog povlačenja vode i presušivanja individualnih bunara, niti ima adekvatnu mogućnost stalne provjere kvalitete vode. U narednom periodu potrebno je raditi na širenju komunalne vodovodnog sustava kako bi svi stanovnici općine Odžak mogli biti priključeni i koristiti kontroliranu vodu.

Na područje općine organiziranim sustavom **zbrinjavanja otpadnih voda** obuhvaćen je samo uži dio urbanog područja općine, dok je širi obuhvat područja općine loše ili nikako riješen. Na području općine Odžak izgrađeno je postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda, odakle se tretirane otpadne vode ispuštaju u rijeku Bosnu, međutim veoma mali postotak stanovništva ima pristup kanalizacijskoj mreži. Domaćinstva koja nemaju pristup izgrađenom sustavu sakupljaju otpadne vode

u septičke jame ili vrše direktno ispuštanje u kanale pored ceste ili na okolno zemljište, što dodatno ugrožava nezaštićena izvorišta pitke vode. Razvojni pravci ove oblasti uključuju izgradnju kanalizacijske mreže te povećanje obuhvata domaćinstava priključenog na kanalizacijsku mrežu.

Nepovoljna situacija je zatečena u oblasti **opskrbe toplotnom energijom** (grijanjem) jer ne postoji infrastruktura za zajedničku (centralnu) opskrbu toplotnom energijom niti stanovništva niti privrede i toplotna energija se osigurava putem individualnih kotlovnica, kako u području stanovanja i pružanja javnih usluga, tako i u području privrede. S obzirom da se većina postojećih objekata grije decentralizirano, potrošnja energenata je značajna što nepovoljno utiče i na kvalitet zraka pa je rješavanje ovog pitanja kroz mjere energetske efikasnosti veoma značajno za dalji razvoj općine.

Kada je u pitanju **sakupljanje i odvoženje otpada**, tek 35% pravnih osoba i 18% domaćinstava je pokriveno ovom uslugom što upućuje da na području općine Odžak nije uspostavljen funkcionalan sustav za odvoženje otpada. Kao rezultat male pokrivenosti odvoza otpada i neuređenog sustava upravljanja otpada, općina Odžak se godinama suočava sa problemom divljih odlagališta odnosno divljih deponija. Divlja odlagališta predstavljaju stalnu prijetnju zdravlju stanovništva i ukupnom kvalitetu okoliša, i trenutno ih na području općine ima preko 15. Do početka 2021. godine, odlaganje prikupljenog otpada se vršilo na općinsku deponiju koja se nalazi na području općine Vukosavlje, a od veljače 2021. godine, komunalni otpad sa područja općine Odžak se odvozi i odlaže na Regionalnu deponiju Doboј, a odlukom Općinskog vijeća prestalo je korištenje privremene općinske deponije. Osnovni razvojni pravci u ovoj oblasti uključuju uvođenje sustava selektivnog odlaganja otpada te izgradnje reciklažnog dvorišta čime će se doprinijeti očuvanju životne sredine.

Prema procjeni, pokrivenost općine **javnim rasvjetom** iznosi 95%, i javna rasvjeta je prisutna u većini naseljenih mjesta, prvenstveno u njihovim centralnim dijelovima. Općina Odžak zajedno za općinom Orašje se, primjenjujući princip energetske efikasnosti u javnom sektoru, opredijelile za optimizaciju sustava javne rasvjete, te su u širem gradskom sjedištu postavljena visokoefikasna i ekonomična LED rasvjetna tijela, a u narednom periodu će ista biti postavljena na području cijele općine.

U gradskom naselju Odžak postoji međugradska autobusna stanica, sa zgradom za prijem putnika, dolaznim peronom i 9 odlaznih perona. Postojeća autobusna stanica zadovoljava potrebe stanovnika općine Odžak. Od ukupno 23 mjesne zajednice, njih 10 je pokriveno **lokalnim prijevozom**.

Na području općine Odžak postoji ukupno 23 **grobља** i prema dostupnim podacima, kapaciteta ima još dovoljno na svim grobljima. Ukopna mjesta se nigdje ne naplaćuju, a održavanje grobalja je u nadležnosti mjesnih zajednica.

U kontekstu **kvalitete zraka**, područje općine Odžak ne karakterizira prekomjerna zagađenost ali općina Odžak nema skoro nikakve službene pokazatelje o zagađenosti zraka, tako da se o ovome segmentu može govoriti samo paušalno. Osnovni zagađivači zraka na području općine Odžak jesu individualna ložišta i neuređena odlagališta otpada. Na području općine Odžak nema industrijskih kapaciteta koji bi svojim tehnološkim procesima vršili emisiju nedozvoljenih količina štetnih plinova i drugih štetnih materija u atmosferu, a koji bi negativno utjecali na zdravlje lokalnog stanovništva. Kako bi se pratilo stanje kvaliteta zraka, potrebno je u narednom periodu instalirati mjernu jedinicu za monitoring kvalitete zraka.

U oblasti **stanja voda i otpadnih voda**, važno je napomenuti da monitoring podzemnih voda na području općine ne postoji. Zbog prisustva željeza i mangana u podzemnoj vodi izvorišta gradskog vodovoda Odžak 2003. godine je pušteno u pogon postrojenje za prečišćavanje pitke vode, locirano u krugu samog izvorišta. Ovo izvorište predstavlja jedini izvor vodoopskrbe za urbano područje

Odžak. Rijeke Bosna i Sava su glavni recipijenti otpadnih voda sa područja općine. Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda gradskog naselja Odžak je izgrađeno u neposrednoj blizini općinske granice i u funkciji je od 2012. godine. Prečišćene otpadne vode se kanalizacijskim kolektorom preko područja općine Vukosavlje (predio Krčevine) odvođe prema rijeci Bosni.

Zemljište je jedno od najznačajnijih prirodnih resursa općine Odžak, a usljed neadekvatnog korištenja i upravljanja zemljištem i na području općine Odžak su prisutni degradacija, a time i gubici dragocjenog zemljišta, a oni prvenstveno nastaju na dijelu poljoprivrednog zemljišta čime ono mijenja svoju prvobitnu namjenu i prestaje biti u funkciji poljoprivredne i stočarske proizvodnje. Također, jedan od najvećih zagađivača zemljišta jeste i postojanje nelegalnih i neadekvatno opremljenih odlagališta otpada. Dakle, stanje zemljišta na području općine Odžak je teško procijeniti jer ne postoje studije o kvalitetu zemljišta niti mjerenja o stanju istog, pa je u narednom periodu potrebno izvršiti Studiju o kvalitetu zemljišta kako bi se zaštitio ovaj dragocjeni resurs.

Prema podacima Federalnog zavoda za programiranje razvoja, na području općine Odžak ima 3.144 ha **šuma** što čini 20% ukupne površine općine. Kao i u drugim sredinama prisutne su pojave uzurpacije šumskog zemljišta, nekontrolirane i bespravne sječe, posebno u dijelu državnog, ali i privatnog sektora, odlaganje otpada i loženje vatre, koje ponekad izbjegne kontroli i izazove šumske požare, te dolazi do trajnih degradacija i većih oštećenja na značajnom dijelu šumskog zemljišta. U posljednjih nekoliko godina vrši se plansko i selektivno pošumljavanje dijela degradiranih i praznih šumskih zemljišta, kao i gradnja i održavanje pristupnih putova.

U oblasti **upravljanja otpadom** je došlo do značajnog pomaka kada je tokom 2021. godine zatvorena općinska deponija koja nije zadovoljavala sanitarne uvjete, te je općinsko vijeće donijelo odluku o korištenju ekonomski najpovoljnije Regionalne deponije, odnosno Regionalne deponije Doboj. Na području općine još uvijek postoje divlje deponije radi neuređenog sustava upravljanja otpadom. Na području općine ne postoji sustav za odvajanje i reciklažu otpada, a upravo ovaj sustav bi pomogao u smanjenju divljih deponija ali i smanjio obim odložene plastike, papira, stakla odnosno sirovina koje kroz proces reciklaže se mogu obnoviti te vratiti u upotrebu.

Prema podacima iz Strategije razvoja Županije, na području cijele Županije Posavske nema zvanično **zaštićenih područja**, a stanje u ovom području ukazuje na probleme u upravljanju, korištenju i zaštiti kulturno-povijesnog naslijeđa. Bara Starača ima sve predispozicije da u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode FBiH, bude izdvojeno kao zaštićeno područje kategorije d-zaštićeni pejzaž- „bara Starača“ i općina je poduzela niz aktivnosti za proglašenje ove zone zaštićenom.

U oblasti **energetske efikasnosti** je važno istaći da je na nivou općine Odžak tokom 2020. godine kreiran je „*Akcijski plan održivog upravljanja energijom i prilagođavanja klimatskim promjenama (SECAP) Općine Odžak za period do 2030. godine*“. Pristupanjem izradi SECAP-a kao ključnog dokumenta koji definira ciljeve i način postizanja istih u oblasti klimatskih promjena, općinska administracija je pokazala ozbiljnu namjeru unaprjeđenja stanja oblasti u zaštiti okoliša. Daleko najveći udio u emisijama CO₂, i u baznoj i u kontrolnoj 2020. godini ima podsektor stambenih zgrada. Bez obzira na njihovo smanjenje za 45,82% u periodu 2011. – 2020. godina, emisije CO₂ iz stambenog sektora su izuzetno visoke (12.014,50 tona), što premašuje emisije iz bilo kojeg drugog sektora i podsektora. Zbog toga je pri izradi plana mjera za smanjenje emisija CO₂ do 2030. godine najveća pažnja posvećena upravo podsektoru stambenih zgrada, u kojem su sve planirane mjere od ključnog značaja.

Tabela 3 Razvojni problemi i potrebe u području javne i tehničke infrastrukture i zaštite okoliša

Razvojni problemi	Razvojne potrebe	Oblast
Javna rasvjeta i javni objekti nisu usklađeni sa principa energetske efikasnosti, pa su i troškovi održavanja a i potrošnja veći	U skladu sa usvojenim SECAP-om, a u vezi smanjenja emisije CO ₂ , planirati rekonstrukciju javne rasvjete i javnih objekata koristeći principe energetske efikasnosti . Time će se smanjiti negativan utjecaj na okoliš, ali i racionalizirati troškovi, a sredstva će se moći preraspodjeliti u razvojne svrhe.	Elektroenergetska infrastruktura
Općina Odžak ima značajne resurse za obnovljivu energiju, ali ih ne koristi u svrhu proizvodnje električne energije	Napraviti studiju izvodljivosti o načinu korištenja dostupnih prirodnih resursa za proizvodnju električne energije.	Elektroenergetska infrastruktura
Nezadovoljavajuće stanje u oblasti vodoopskrbe, 35% stanovništva nema pristup vodovodnim sustavima. Kvalitet vode u individualnim bunarima se ne ispituje.	U narednom periodu potrebno je kontinuirano raditi na proširenju vodovodne mreže, kao i na njenoj funkcionalnosti s obzirom da dolazi do prekida u vodoopskrbi zbog povlačenja vode. Uvesti redovan monitoring kvalitete vode u individualnim bunarima (za one kojima nije omogućen pristup vodovodnoj mreži) u cilju sačuvanja zdravlja stanovništva.	Komunalna infrastruktura
Nedovoljno izgrađena kanalizacijska mreža i niska priključenost domaćinstava na kanalizacijski sustav	Kontinuirano provoditi aktivnosti proširenja kanalizacijske mreže sa ciljem što većeg obuhvata stanovništva ovom uslugom.	Komunalna infrastruktura
Niska pokrivenost subjekata odvozom smeća i neuređen sustav upravljanja otpadom, nepostojanje sustava razdvajanja i reciklaže otpada	Unaprijediti sustav odvoza smeća na način da se poveća obuhvat stanovništva koji je trenutno veoma mali. Razvoj javnog sustava za razdvajanje i reciklažu otpada može pomoći općini da unaprijedi kvalitet okoliša, ali i otvara mogućnost za privlačenje EU investicija u razvoj ovakvih sustava	Komunalna infrastruktura
Individualna ložišta, usljed nepostojanja grijanja, predstavljaju glavne zagađivače zraka na području općine	Kreirati programe poticaja u cilju motiviranja stanovništva da koristi ekološki prihvatljivija goriva (pelet) za grijanje, kao i utopljanje objekata.	Komunalna infrastruktura
Nedostatak sustava za mjerenje zagađenosti zraka na području općine	Instalirati mjerne aparate za monitoring kvaliteta zraka kako bi se, u slučaju povećano zagađenja mogle planirati i provoditi korektivne akcije.	Stanje zraka
Nepostojanje objedinjenog sustava za prikupljanje (i tretman) otpadnih voda, nekontroliranje stanja podzemnih voda	Unaprijediti sustav za prikupljanje i tretman otpadnih voda, i na taj način zaštititi stanje pitkih voda a i preventivno djelovati na zaštitu javnog zdravlja.	Stanje vode i otpadne vode
Zemljište, kao jedan od osnovnih resursa općine, trpi zagađenja iz različitih izvora i time narušava kvalitet poljoprivredne proizvodnje ali i zdravlja stanovnika	Uraditi analizu kvalitete zemljišta te plan očuvanja kvaliteta zemljišta. Imajući u vidu da se zemljište koristi velikim dijelom za poljoprivrednu proizvodnju, od velike je važnosti da njegov kvalitet ne bude narušen, a to je moguće postići kontinuiranim ispitivanjem, i djelovanjem na uzročnike zagađenja.	Stanje zemljišta
Neuređena općinska deponija kao i postojanje preko 20 divljih deponija predstavljaju kontinuiranu prijetnju	Unaprijediti cjelokupan sustav upravljanja otpadom od prihvata do odlaganja otpada. Propisno urediti i održavati deponije otpada,	Upravljanje otpadom

zdravlju stanovnika i ukupnom kvalitetu okoliša	realizirati projekte u smjeru odvajanja otpada i recikliranja određenog dijela otpada u cilju smanjenja ukupnog otpada na području općine.	
Bara Starača još uvijek nije proglašena zaštićenim područjem bez obzira na ispunjenje svih preduvjeta	Intenzivirati aktivnosti na finalizaciji procesa zaštite zone bare Starače.	Zaštićena područja
Neznatan broj objekata na području općine u skladu sa principima energetske efikasnosti	Dosljedno provoditi mjere planirane SECAP-om u cilju smanjenja CO ₂ emisije i povećanja energetske efikasnosti privatnih i javnih objekata	Energetska efikasnost

2.1.6. Fiskalni kapacitet općine Odžak

Analiza ostvarenih prihoda, rashoda i financijskog rezultata u periodu 2016.-2020. god

Prihodi općine Odžak rasli su u periodu 2016.-2018. godina kada dostižu maksimum od 5,46 miliona KM da bi narednom periodu bilježili pad koji je posebno izražen u 2020. godini koju je obilježila pandemija korona virusa. Najniži rashodi su zabilježeni u 2018. godini a njihov rast je došao do izražaja u naredim godinama tako da su najveći rashodi bili u 2020. godini. U prve tri godine posmatranog perioda općina je iskazivala suficit u proračunu dok je u zadnje dvije godine iskazan deficit.

Ostvareni deficit u 2019. i 2020. godini je pokriven ostvarenim viškom prihoda (suficitom) ranijih fiskalnih perioda. Pozitivne prognoze kretanja ključnih makroekonomskih parametara Direkcije za ekonomsko planiranje ukazuju na postepeni oporavak ekonomije, a time se očekuje i rast prihoda, što će stvoriti realniju osnovu izvora financiranja postavljenih Strategijom.

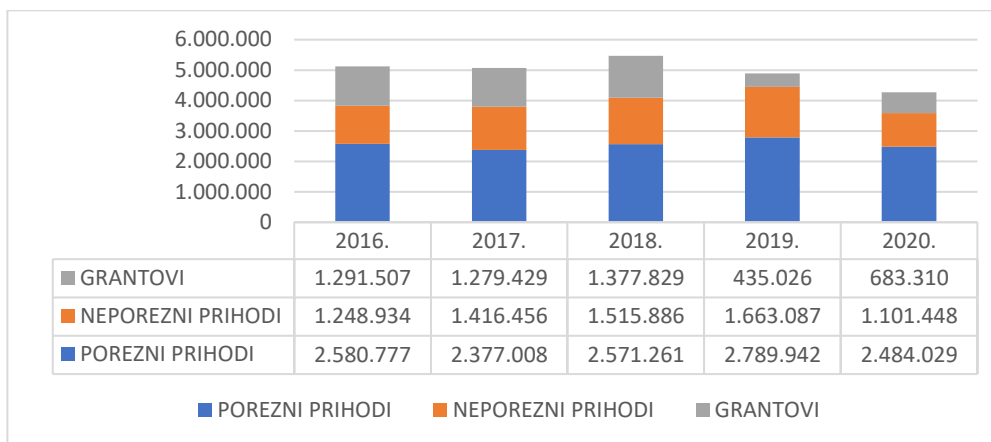
Tabela 4 Pregled ostvarenih prihoda i rashoda u periodu 2016.-2020. godina

OPIS	2016 (KM)	2017 (KM)	2018 (KM)	2019 (KM)	2020 (KM)
Ukupni ostvareni prihodi	5.121.218	5.072.894	5.464.977	4.888.055	4.268.787
Ukupno ostvareni rashodi	4.609.369	4.854.299	4.506.946	5.157.195	5.025.201
Ukupni financijski rezultat (suficit/deficit)	511.849	218.595	958.031	-269.140	-756.414

Izvor: Općinski razvojni tim

Struktura ukupnih prihoda pokazuje dominantno učešće poreznih prihoda ali i njegove varijacije u promatranom periodu. Neporezni prihodi su imali tendenciju rasta u prve četiri godine da bi u godini pandemije značajno stagnirali. Nivo grantova u posljednje dvije godine je značajno niži u odnosu na prve tri godine. Smanjeni prihodi po osnovu grantova i izraženi pad poreznih i neporeznih prihoda doveli su do smanjenja prihoda u 2020. godini što je posljedično dovelo do deficita u proračunu u iznosu od 0,76 miliona konvertibilnih maraka.

Grafikon 3 Kretanje pojedinih vrsta poreznih, neporeznih prihoda i grantova u Općini Odžak u periodu 2016.-2020. godina

Izvor: Općinski razvojni tim

Procjena izvora financiranja Strategije i projekcije financiranja realizacije Strategije razvoja za period 2021.-2027. god

Procjena financiranja Strategije razvoja općine Odžak za razdoblje 2021.-2027. godine pripremljena je uzimajući u obzir: trend izdvojenih sredstava u prethodne 4 godine, Proračun za tekuću godinu i projekcije Proračuna (DOB-a) za period 2021.- 2023. godinu, očekivana dopunska sredstva iz ostalih eksternih izvora, očekivani blagi rast prosječnih izdvajanja za razvojne projekte, te ograničenja u pogledu akumuliranih obaveza i zaduženosti kao i drugih rizika.

Procjena po glavnim izvorima financiranja razvojnih prioriteta, mjera i/ili kapitalnih/infrastrukturnih investicija dana je u Tabeli 5. Obzirom na krajnju nepredvidivost trajanja pandemije kao i jačine šokova na ekonomiju koje će ista ostaviti, ističemo izuzetno visok nivo rizika po ostvarenje projiciranih iznosa, dodatno uz uobičajne rizike koji prate realizaciju pretpostavljenih prihoda, prvenstveno krajnje ishode makroekonomskih pretpostavki. Projekcije predviđaju da se sredstvima iz vanjskih izvora financiraju razvojni projekti u iznosu od cca. 80% a sredstvima iz Proračuna općine Odžak u iznosu od 18,8%.

Tabela 5 Pregled procjene po glavnim izvorima financiranja za period 2021.-2027. godine

	Okvirna procjena po godinama							UKUPNO
	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2021-2027
Proračun Općine Odžak (u mil. KM)	86	1,06	1,06	1,10	1,15	1,22	1,25	7,7
VANJSKI IZVORI	6,09	5,50	4,30	4,20	4,30	4,40	4,50	33,29
Iz eksternih izvora (kredit, entiteti, kantoni, država, javna poduzeća i privatni izvori) (u mil. KM)	6,09	5,50	4,30	4,00	3,75	4,00	4,20	40,99
Iz eksternih izvora (IPA, donatori i ostalo) (u mil. KM)								

UKUPNO (u mil. KM)	8,95	6,56	3,36	5,30	5,45	5,62	5,75	40,99
---------------------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	--------------

Izvor: Općinski razvojni tim

Uzimajući u obzir trendove iz ranijeg perioda, strukturu financiranja strateških ciljeva, prioriteta i mjera u Strategiji razvoja Županije Posavske za period 2021.-2027. Strategiji razvoja FBiH za period 2021.-2027. godina, definirane strateške ciljeve, prioritete i mjere u Strategiji razvoja općine Odžak za period 2021.-2027. godina, nastojanja da se osnaži ekonomski sektor predložena je okvirna raspodjela financiranja po razvojnim oblastima (Tabela 6). Prijedlog okvirne raspodjele ukazuje da je najviše sredstava namijenjeno za razvoj okoliša i infrastrukture 19,31miliona KM ili 47,1%, zatim društveni razvoj 12,37 miliona KM ili 30,1%, i za ekonomski razvoj 9,31 miliona KM ili 22,78%.

Tabela 6 Prijedlog okvirne raspodjele financiranja po razvojnim oblastima

	Okvirna procjena po godinama							UKUPNO
	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2021-2027
Ekonomski razvoj	1,58	1,49	1,22	1,20	1,24	1,28	1,31	9,31
Društveni razvoj	2,10	1,98	1,62	1,60	1,64	1,70	1,73	12,37
Razvoj okoliša	3,27	2,66	2,52	2,50	2,57	2,65	2,71	18,92
UKUPNO (u mil. KM)	6,95	6,13	5,36	5,30	5,45	5,62	5,75	40,56

Izvor: Općinski razvojni tim

2.2. Osvrt na stanje i usklađenost sa prostorno planskom dokumentacijom

Plansko uređenje prostora je preduvjet za očuvanje prostora kao općeg dobra i kao takvo nužno ga je zaštititi donošenjem planskih dokumenata, kojim bi se definiralo korištenje, skrb i upravljanje prostorom. Raspoloživi planski dokumenti po općinama su prezentirani u nastavku:

- Prostorni plan općine Odžak za period 2015.-2035. ("Službeni glasnik općine Odžak" br 1/18)
- Regulacijski plan poduzetničke zone „Sjever“ u Odžaku („Službeni glasnik općine Odžak br 01/08)
- Zoning plan za koji je istekao zakonski planski period, ali do donošenja novog dokumenta koriste se postavke postojećeg u skladu sa potrebama općine Odžak
- Regulacijski plan općine Odžak („Službeni glasnik općine Odžak“, broj 1/06)
- Izmjene Regulacijskog plana užeg urbanog prostora općine Odžak I faza ("Službeni glasnik općine Odžak „ br 3/17).

Kada su u pitanju aktivnosti na izradi Prostornog plana Županije Posavske, tijekom 2019. godine je donesen Zakon o izmjenama zakona o prostornom uređenju i građenju Županije Posavske, čime su stvoreni uvjeti da se uskladi i Projektni zadatak, usuglašen sa potrebama i namjerom da se donese Prostorni plan koji će obuhvatiti razdoblje 2019–2039. U 2019. godini učinjene su radnje koje su u mnogome pomogle da se aktivnosti na izradi istoga, ubrzanim tempom nastave u tekućoj 2020. godini, tako da je u tijeku prikupljanje podataka za izradu Prostornog plana Županije Posavske.

2.3. SWOT analiza i strateško fokusiranje

U ovom dijelu daje se pregled unutrašnjih i vanjskih faktora koji mogu i/ili imaju utjecaj na razvoj Općine Odžak korištenjem alata SWOT matrica odnosno primjenom SWOT analize koja daje pregled snaga i slabosti iz unutrašnjeg okruženja, te prilika i prijetnji iz vanjskog okruženja.

Tabela 7 SWOT matrica

	SNAGE (Strengths – S)	SLABOSTI (Weaknesses - W)
UNUTRAŠNJE OKRUŽENJE	- Povoljan zemljopisni i prometni položaj Općine Odžak, blizina i povezanost sa važnim međunarodnim prometnicama, plovnost rijeke Save i blizina međunarodnih granica, kao i blizina pet aerodroma - Bogatstvo prirodnih resursa (šljunak, pijesak, glina i krečnjak), izvorišta pitke vode, te pretežno ravničarski reljef uz velike površine poljoprivrednog obradivog zemljišta - Tradicionalna zastupljenost poljoprivredne proizvodnje na području općine Odžak te povoljni uvjeti za razvoj određenih kultura u biljnoj i animalnoj proizvodnji (kukuruz, pšenica, krompir, kupus, paradajz, šljive, jabuke i kruške) - Postojanje Poduzetničke zone „Sjever“ te razvoj njene infrastrukturnih kapaciteta prema potrebama poduzeća - Postojanje Poslovnih zona Svilaj 1, 2 i 3 - Prisutan trend povećanja vrijednosti obima izvoza sa područja općine Odžak - Usprkos trendu smanjenja broja poduzeća na području općine Odžak, indikatori poslovanja poduzeća (ostvareni prihod, ostvarena dobit po poduzeću, broj zaposlenih) su bolji - Pokazatelji ostvarenog prihoda poduzeća ukazuju na značajno jačanje sektora poljoprivrede, proizvodnje, te informacija i komunikacija - Na tržištu rada se bilježe pozitivni trendovi (povećanje broja zaposlenih i smanjenje broja nezaposlenih) ali i dalje je stupanj nezaposlenosti veći od prosjeka Federacije BiH - Na objektima javnog značaja se započelo sa mjerama energetske efikasnosti, i kroz SECAP plan se planira aktivno nastaviti sa aktivnostima u narednom periodu - Zdravstveni sustav na području općine funkcionira zadovoljavajuće uz potrebnu infrastrukturu, tehničku opremljenost i kadrovsku popunjenost - Na području općine uspješno funkcionira Dobrovoljno vatrogasno društvo Odžak koje aktivno i proaktivno djeluje u oblasti zaštite materijalnih i	- Nepovoljni demografski trendovi (negativan prirodni priraštaj, povećanje udjela starijeg stanovništva u ukupnom broju stanovnika, smanjenje broja stanovnika na području općine) - Kontinuirano iseljavanje stanovništva u potrazi za poslom i boljim okruženjem u inostranstvu, posebno zbog činjenice da veći dio stanovništva ima i hrvatsko državljanstvo te da pronalazak posla u EU ne predstavlja veliki izazov za njih - Prisustvo “sive ekonomije” koja šteti razvoju poslovnog okruženja, te značajan broj pasivnih tražilaca posla na evidenciji nezaposlenih koji istovremeno rade u inostranstvu ili su dio sive ekonomije - Nepovoljna sektorska struktura poduzeća sa velikim udjelom poduzeća koja pripadaju tercijalnim djelatnostima - Veliki rizik od plavljenja područja općine Odžak pri čemu nastaju velike materijalne štete kako u poljoprivredno obradivom području tako i imovinske štete stanovništva - Veliki rizik od požara zbog neformiranja profesionalne vatrogasne jedinice pri Općini Odžak - Nedovoljno izgrađen i neadekvatan sustav odvodnje i navodnjavanja poljoprivrednog zemljišta - Usitnjenost poljoprivrednih parcela, neuređenost tržišta za domaće poljoprivredne proizvode, nizak stupanj opremljenosti modernijom mehanizacijom u poljoprivredi te otežan pristup financijama za jačanje poljoprivredne infrastrukture - Nepostojanje protugradne zaštite na području općine Odžak - Nedovoljni kapaciteti za prihvata sve zainteresirane djece u predškolskom obrazovanju - Nedovoljna infrastrukturna opremljenost obrazovnih institucija (nepostojanje sportskih terena, nedostatak suvremene opreme i učila) te nesrazmjerni trendovi kretanja broja učenika i broja nastavnika u osnovnom i srednjem obrazovanju - Neprilagođena infrastruktura u školama za adekvatan pristup za osobe sa posebnim potrebama

	prirodnih resursa od požara - Uređena javna infrastruktura parkirališta i javnog prijevoza, i grobnih mjesta - Zadovoljavajuća elektroenergetska i telekomunikacijska infrastruktura, uspostavljen sistem javnog informiranja na području općine - U posljednjih nekoliko godina vrši se plansko i selektivno pošumljavanje dijela degradiranih i praznih šumskih zemljišta, kao i gradnja i održavanje pristupnih putova - Na području općine postoje 3 planirana zaštićena pejzaža, od čega je bara Starača u posljednjoj fazi proglašenja zaštićenom zonom - Kreiran ključni dokument za upravljanje održivim razvojem (SECAP 2030) koji definira ciljeve i načine postizanja istih u oblasti klimatskih promjena - Uspostavljena i funkcionalna Jedinica za upravljanje razvojem na nivou Općine - Donešen Prostorni plan općine Odžak za period 2015-2035 te postojanje ostale prostorno-planske dokumentacije	- Nedovoljna opremljenost suvremenim medicinskim uređajima i prijevoznim sredstvima - U oblasti socijalne zaštite, primjećuje se povećanje broja osoba sa psihičkim smetnjama i ovisnika od psihoaktivnih supstanci i alkohola, a koji su često i jedan od faktora nasilja u obitelji - Smanjenje broja stručnjaka i finansijskih sredstava za rad uz ograničena i zastarjela didaktička oprema sa djecom ometenom u razvoju, usprkos trendu povećanja broja ove kategorije na području općine - Uz prisutni problem sa migrantima na području BiH, na području općine Odžak se bilježi porast krivičnih djela iz oblasti trgovine ljudima - Neumreženost i nedovoljno znanje kadrova u pripremi projektne dokumentacije apliciranju i implementaciji projekata financiranih od različitih donatora u oblasti nevladinih organizacija - Ograničeni i neadekvatni uslovi za rad javne knjižnice/biblioteke - Nedostatak motivacije i kadrova za rad u sportu rezultira gašenjem i slabijim radom sportskih klubova i udruženja - Javna rasvjeta i javni objekti uglavnom nisu usklađeni sa principa energetske efikasnosti, pa su i troškovi održavanja a i potrošnja veći - Nezadovoljavajuće stanje u oblasti vodoopskrbe, 35% stanovništva nema pristup vodovodnim sustavima - Nedovoljno izgrađena kanalizacijska mreža i niska priključenost domaćinstava na kanalizacijski sustav - Nepostojanje objedinjenog sustava za prikupljanje (i tretman) otpadnih voda, nekontroliranje stanja podzemnih voda - Jako niska pokrivenost subjekata odvozom smeća i neuređen sustav upravljanja otpadom, nepostojanje sustava razdvajanja i reciklaže otpada - Prisutnost većeg broja divljih deponija utiče na kvalitetu okoliša, posebno zemljišta koje predstavlja jedno od ključnih strateških resursa općine ali i zdravlje stanovništva - Individualna ložišta, usljed nepostojanja grijanja, predstavljaju glavne zagađivače zraka na području općine, a na području općine ne postoje mjernih stanica za praćenje zagađenosti zraka
	PRILIKE (Opportunities - O)	PRIJETNJE (Threats – T)
VANJSK	- Razvijena mreža bh. dijasporne spremne za podršku razvoju općine kroz transfer kapitala, znanja i iskustva	- Sporost u procesima integracija BiH u EU, nastavak zaostajanja BiH u odnosu na druge zemlje zapadnog Balkana

- Dostupni EU i drugi međunarodni fondovi za financiranje strateških intervencija - Razvojni programi koje provodi UNDP BiH usmjereni na razvoj lokalnih zajednica - Izgradnja graničnog prijelaza Svilaj - Izgradnja carinskog terminala Svilaj - Strateško djelovanje u oblasti turizma u skladu sa prostornim planom može učiniti turizam značajnom dopunskom privrednom granom - Reforme u energetske sektoru i fokus na obnovljive izvore energije - Prisutnost značajnih resursa za obnovljivu energiju koji se u narednom periodu mogu iskoristiti za proizvodnju energije - Namjenska sredstva, fondovi i projekti zaštite životne sredine/okoliša prepoznati u Federalnoj strategiji razvoja - Izgradnja regionalnog odlagališta otpada (ovaj način rješavanja problema otpada je jedan od najprihvatljivih za općinu Odžak, te na ovaj način postoji mogućnost i financiranja ovakvih projekta sa viših nivoa vlasti i međunarodnih fondova) - Postojanje Plana upravljanja slivom rijeke Save, tijela za njegovu implementaciju i fondova za provedbu mjera - Koridor Vc (izgradnja novog mosta na Savi)-infrastrukturni projekt za brzu komunikaciju sa drugim regijama i povećanje konkurentnosti privrednih subjekata	- Politička i sigurnosna nestabilnost u BiH - COVID19 pandemija i njen negativni utjecaj na cjelokupni razvoj - Migrantska kriza posebno izražena na graničnim dijelovima BiH poput općine Odžak - Trend odlaska mladih ljudi i cijelih porodica sa područja Općine koji rezultira odlivom stručnog kadra - Kompleksna administrativna struktura u BiH koja negativno utiče na privlačenje investicija - Nizak nivo zaštite domaće proizvodnje - Nedostatak prijenosa novih znanja i stručne pomoći od strane znanstvenih institucija u odnosu na adaptacije na klimatske promjene u poljoprivrednoj proizvodnji - Visok rizik od poplava i požara - Nizak nivo realizacije procesa deminiranja od nadležnog državnog centra za upravljanje procesom deminiranja
---	--

Strateški fokusi

Strateški fokusi se definiraju na osnovu uspoređivanja sadašnjeg stanja i kretanja u ključnim područjima razvoja općine Odžak sa trendovima u širem okruženju, kao i strateškim usmjerenjima sa nivoa Županije Posavske FBiH, ali i BiH, koje je sadržano prvenstveno u *Okviru za ciljeve održivog razvoja u BiH 2030*. Pritom se nastoje iskoristiti postojeće prednosti (snage) i raspoložive prilike u regionalnom i globalnom okruženju, s jedne strane, uz nastojanje da se poboljšaju uočene slabosti i bitno ograniči negativan utjecaj prijetnji iz okruženja.

U tom smislu predložena su sljedeća strateška i dugoročna opredjeljenja Općine Odžak, odnosno strateški fokusi:

Tabela 8. Strateški fokusi

1.	Progresivan ekonomski razvoj u povoljnom poslovnom okruženju temeljen na jačanju partnerskih odnosa sa dijasporom i stranim investitorima
2.	Razvoj društvene infrastrukture u skladu sa potrebama suvremenog čovjeka
3.	Uspostavljena javna komunalna infrastruktura zasnovana na principima održivog razvoja i zaštite životnog okoliša

Prvi strateški fokus: Progresivan ekonomski razvoj u povoljnom poslovnom okruženju temeljen na jačanju partnerskih odnosa sa dijasporom i stranim investitorima

Povoljan zemljopisni položaj uz granicu sa Republikom Hrvatskom, blizina glavnih prometnica, te izgradnja koridora Vc, graničnog prijelaza Svilaj i carinskog terminala Svilaj predstavljaju dobru osnovu za baziranje daljnjih razvojnih inicijativa na lokacijskim faktorima. Trenutna razina razvijenosti osnovne fizičke infrastrukture je zadovoljavajuća za lokalne potrebe.

Zahvaljujući bogatstvu prirodnih resursa u vidu velikih površina poljoprivrednog obradivog zemljišta uz činjenicu da je reljef općine Odžak pretežno ravničarski, općina Odžak ali i Županija Posavska slove za jedno od najznačajnijih područja poljoprivredne proizvodnje na području Bosne i Hercegovine. Upravo to čini poljoprivredu dominantnom granom gospodarstva te je potrebno usmjeriti aktivnosti ka snažnijem i fokusiranjem razvoju iste. Prije svega, nužno je racionalnije korištenje postojećih prirodnih resursa, uz primjenu suvremenih agrotehničkih mjera i intenzivni uzgoj, kao i poboljšanje tehničke opremljenosti uz edukaciju poljoprivrednih proizvođača. Pored toga, nužno je unapređenje efikasnosti i povećanje sredstava za programe poticaja za poljoprivredne proizvođače, za sve grane poljoprivrede, uz njihovo organiziranje za konkurentniji nastup na tržištu prema otkupljivačima, kako bi se poticala komercijalizacija i samoodrživost poljoprivrednih gazdinstava. Također, veoma je bitno uspostaviti prijenosa novih znanja i stručne pomoći od strane znanstvenih institucija u odnosu na adaptacije na klimatske promjene u poljoprivrednoj proizvodnji.

Pored poljoprivrede, značajnu granu gospodarstva čini i prerađivačka industrija. U periodu 2015.-2019., poduzeća iz prerađivačke industrije su povećala ostvarene prihode za 28,94%, a trenutno zapošljavaju 60% ukupno zaposlenih osoba u realnom sektoru. Najznačajnije djelatnosti uključuju proizvodnju prehrambenih proizvoda, popravak i instaliranje mašina i opreme, proizvodnja motornih vozila, prerada drva, proizvodnja metalnih proizvoda i proizvodnja proizvoda od gume. Najveći izvoznici pripadaju upravo prerađivačkoj industriji, a upravo ovi pokazatelji pokazuju da prerađivačka industrija ima izuzetan potencijal da djeluje poluga za dalji gospodarski rast i razvoj općine, ujedno i

osnovu za privlačenje novih domaćih i stranih investicija kroz suradnju sa dijasporom, partnerskim poduzećima iz inostranstva i prekograničnim projektima.

S tim u vezi, u narednom strateškom periodu, fokus treba biti i na razvoju umrežavanja i osnivanja prekograničnih partnerstava putem organiziranja sajмова, poslovnih susreta i jačanja veza sa dijasporom sa ciljem dovođenja novih investicija na područje općine ali i osiguranje transfera znanja i vještina između inostranih i domaćih poduzeća. Kako bi se podržao proces razvoja gospodarstva, potrebno je fokus staviti na unapređenje poslovnog okruženja kako kroz pojednostavljenje administrativnih procedura u funkciji jednostavnijeg procesa osnivanja novih poduzeća posebice ako se radi o stranim investitorima, tako i kroz jačanje postojeće i razvijanje nove poduzetničke infrastrukture koja ima za cilj olakšavanje obavljanja poslovnih aktivnosti.

Razumijevajući važnost poduzetničke dinamike, posebna pozornost u narednom planskom periodu biti će na poticanju osnivanja novih poduzeća, obrta i samostalnih djelatnosti sa posebnim fokusom na visokoprofitne neproizvodne usluge, koje će stvoriti održiva radna mjesta za mlađe generacije poduzetnika ali i zaposlenika sa suvremenim znanjima koja će primijeniti u svojoj lokalnoj zajednici iskorištavajući sve prilike i podršku koja je na raspolaganju.

Drugi strateški fokus: Razvoj društvene infrastrukture u skladu sa potrebama suvremenog čovjeka

Jedan od ključnih izazova sa kojima se susreće općina Odžak jeste kontinuirano iseljavanje stanovništva, koji napuštaju općinu Odžak u potrazi za poslom i boljim okruženjem. Činjenica da veći dio stanovništva ima državljanstvo Republike Hrvatske a samim time i status građanina Europske unije dodatno olakšava i ubrzava proces odlaska. Obzirom da uglavnom odlazi mlađe stanovništvo, a nerijetko i visokoobrazovano stanovništvo, na području općine Odžak je prisutan niz nepovoljnih demografskih trendova uključujući negativan prirodni priraštaj i značajnu promjenu strukture stanovništva u korist povećanja broja osoba starijih od 65 godina. Općina Odžak, baš poput i većine dijelova Bosne i Hercegovine, postaje područje starih osoba te je upravo radi dugoročnog razvoja potrebno što prije zaustaviti ovaj trend i osigurati uslove za kvalitetniji život na ovim područjima.

Upravo u funkciji kreiranja kvalitetnijih uslova za život, ključno je kontinuirano razvijati društvenu infrastrukturu promišljajući o potrebama modernog čovjeka. Društvena infrastruktura općine Odžak, a pod tom se misli na obrazovanje, zdravstvo, socijalnu zaštitu, javni red i mir, kulturu i sport, je funkcionalno zadovoljavajuća i opslužuje osnovne potrebe stanovništva ali u usporedbi sa razvijenijim zemljama je zastarjela i ograničena. U narednom planskom periodu, fokus razvoja društvene infrastrukture treba biti na modernizaciji postojeće infrastrukture i procesa društvenog razvoja posebno u oblasti obrazovanja, zdravstva i socijalne zaštite. Nedovoljna informatička pismenost djelatnika u oblasti društvenog razvoja, zastarjela oprema i sredstva za rad djeluju kao ključni ograničavajući faktor u pružanju usluga o oblastima društvenog razvoja čime se povećava nezadovoljstvo građana.

Uz društvenu infrastrukturu, javne usluge imaju posebnu ulogu u unapređenju kvalitete života građana. Efikasna javna administracija jedna je od ključnih pretpostavki ostvarenja strateških pravaca razvoja te će digitalizacija i jačanje kapaciteta zaposlenika organa javne uprave Općine Orašje doprinijeti kvalitetnijim preduvjetima za cjelokupni razvoj područja. Snažan nevladin sektor je partner lokalnoj zajednici te je od velikog značaja staviti fokus na razvijanje specifičnih vještina potrebnih za kandidiranje projekata po javnim pozivima, vođenje projekata i upravljanje financijama. Kroz jačanje suradnje sa osnaženim javnim sektorom, lokalna uprava će biti u mogućnosti privući značajnija sredstva za razvoj društvene infrastrukture a posljedično i osigurati efikasniji razvoj

općine. Princip inkluzivnosti treba biti osnovni princip razvoja u narednom planskom periodu, što podrazumijeva uključivanje svih u razvojne procese, počevši od dijaspore, poslodavaca, akademske zajednice, institucija, mjesnih zajednica i sl. pri čemu mladi moraju biti posebno zastupljeni.

Modernizacija društvene infrastrukture treba biti zasnovana i na principima održivog razvoja i zelene ekonomije, uključujući i energetske efikasnost, te upravo fondovi usmjereni ka razvoju zelene ekonomije mogu biti jedni od ključnih izvora financija za projekte razvoja društvenog sektora.

Treći strateški fokus: Uspostavljena javna komunalna infrastruktura zasnovana na principima održivog razvoja i zaštite životnog okoliša

Javna komunalna infrastruktura zasnovana na principima dobrog i adekvatnog upravljanja sastavni je dio kvalitetnih uslova života u lokalnoj zajednici, a upravo je ovo oblast u kojima općina Odžak ima najviše izazova.

Nezadovoljavajuće stanje je posebno izraženo u oblasti vodoopskrbe gdje 35% stanovništva nema pristup vodovodnim sustavima, oblasti zbrinjavanja otpadnih voda gdje je samo uži dio urbanog područja obuhvaćen organiziranim sustavom, te oblasti odvoza i zbrinjavanja otpada gdje je tek 18% domaćinstava pokriveno ovom uslugom. Na području općine ne postoji zajednička opskrba toplotnom energijom, pa upravo individualna ložišta postaju jedan od osnovnih zagađivača zraka. Dodatno, veliki problem za stanovnike općine Odžak predstavlja veliki broj divljih deponija za odlaganje smeća ali i neefikasno upravljanje postojećom općinskom deponijom. Stanje općinskog odlagališta otpada karakterizira nepostojanje gotovo nikakvih osnovnih mjera zaštite da bi se spriječilo zagađenje zemljišta, vode (prvenstveno podzemnih voda) i zraka.

Fokus razvoja komunalne infrastrukture u narednom planskom periodu treba, u skladu sa dostupnim finansijskim sredstvima, biti prioritiziranje i rješavanje nagomilanih problema iz oblasti komunalne infrastrukture. Prioritetno treba biti rješavanje problema odvoza i odlaganja otpada jer ovaj nedostatak u velikoj mjeri utiče i na stanje životne sredine ali i javno zdravlje stanovništva. U procesu rješavanja problema odvoza i odlaganja otpada, fokus treba biti i na uspostavljanju sistema za odvajanje i recikliranje otpada, posebno vodeći računa o medicinskom otpadu koji je trenutno neadekvatno zbrinut.

Uz razvoj komunalne infrastrukture, fokus u narednom periodu se stavlja na održivo upravljanje životnom sredinom u skladu sa definiranim ciljevima i programima ključnog dokumenta iz ove oblasti „*Akcijski plan održivog upravljanja energijom i prilagođavanja klimatskim promjenama (SECAP) Općine Odžak za period do 2030. godine*“. Postojanje SECAP-a pokazuje ozbiljnu namjeru općinske administracije da unaprijedi stanje oblasti u zaštiti okoliša, a upravo ovakav dokument može biti osnov za namicanje sredstava iz međunarodnih fondova. Održivo upravljanje životnom sredinom uključuje i jačanje energetske efikasnosti stambenih objekata, javnih objekata i javne rasvjete čime se istovremeno smanjuje emisija CO₂ ali i troškovi potrošnje električne energije.

2.4. Vizija razvoja i strateški ciljevi sa indikatorima

U ovom dijelu Strategije razvoja Općine Odžak za period 2021.-2027. godina daje se razvojna perspektiva općine ogledana u viziji i izvan vremenskog horizonta ove strategije. Strateški cilj je cilj najvišeg nivoa koji utječe na sveukupni pravac razvoja i predstavlja jasan smjer kretanja u dugoročnom periodu. Strategija razvoja Općine Odžak temelji se na tri strateška cilja, koji osiguravaju sinergijske efekte između ekonomskog i društvenog razvoja te zaštite okoliša.

2.4.1. Vizija razvoja

Vizija razvoja predstavlja težnju, dugoročnu namjeru, pravac djelovanja i poželjno stanje u budućnosti. Vizija razvoja Općine Odžak za period 2011.-2020. godina, je definirana kao „Općina Odžak je prometno središte u razvijenom, za život ugodnom poljoprivrednom kraju,,.

Elementi ove vizije su i dalje aktualni ali se, u skladu sa predloženim strateškim fokusima, razvoj u narednom periodu planira bazirati istovremeno i na poljoprivredi i na privredi te razvijanju infrastrukture za kvalitetan život, vizija općine Odžak u strateškom periodu 2021.-2027. godina je definirana kao:

„Općina Odžak je prometno središte sa razvijenim gospodarstvom i modernom infrastrukturom za kvalitetan život svih građana,,

Vizija razvoja općine Odžak se fokusira na tri pravca razvoja: (1) razvoj gospodarstva uključujući razvoj poljoprivrede, prerađivačke djelatnosti i novih uslužnih djelatnosti, (2) prometni položaj kao jedan od ključnih resursa za razvoj općine te (3) razvoj i modernizacija društvene i komunalne infrastrukture u cilju povećanja standarda života građana. U viziji je zastupljen i princip inkluzivnosti odnosno podjednako ispunjavanje potreba svih stanovnika bez obzira na skupinu kojoj pripadaju.

2.4.2. Strateški ciljevi sa indikatorima

Strateški ciljevi Općine Odžak su usklađeni sa Strategijom razvoja FBiH, Strategijom razvoja Županije Posavske i Okvirom za ciljeve održivog razvoja u BiH, kojim se utvrđuju zajednički podciljevi i indikatori za sve nivoe vlasti u BiH (zajednički minimum) te usmjeravaju budući procesi strateškog planiranja.

Tabela 9. Strateški ciljevi Općine Odžak

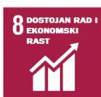
1. Kreiranje atraktivnog poslovnog ambijenta kroz održivi razvoj gospodarstva
2. Modernizacija i digitalizacija društvene infrastrukture
3. Izgradnja komunalne infrastrukture uz održivo upravljanje okolišem

Strateški cilj 1. Kreiranje atraktivnog poslovnog ambijenta kroz održivi razvoj gospodarstva

Prvi strateški cilj zasnovan je na nekoliko ključnih pretpostavki:

- da se unaprijedi poslovni ambijent i poduzetnička infrastruktura na području općine, kako bi općina razvila kapacitete za privlačenje investicija iz dijaspora i drugih stranih investitora
- da se kroz ulaganja u razvoj poljoprivrede osigura unaprjeđenje kapaciteta i mehanizacije poljoprivredne proizvodnje, podigne nivo produktivnosti poljoprivrednih proizvođača te kreiraju uvjeti koji bi privukli i mlade ljude da se bave poljoprivrednom proizvodnjom
- da se podrži jačanje djelatnost prerađivačke proizvodnje koja predstavlja najznačajniji faktor u povećanju izvoza sa područja općine i faktor zapošljavanja novih ljudi sa područja općine
- da se osiguraju kvalitetni programi poticaja osnivanja novih poduzeća, obrta i samostalnih djelatnosti sa posebnim fokusom na visokoprofitne neproizvodne usluge, koje će stvoriti održiva radna mjesta za mlađe generacije poduzetnika
- da se povezuje znanstvena zajednica sa realnim sektorom kako bi se uspostavio prijenos novih znanja i stručne pomoći posebno u odnosu na adaptacije na klimatske promjene u poljoprivrednoj proizvodnji ali i na primjenu inovacija u svim oblastima gospodarskog djelovanja.

Pri definiranju prvog strateškog cilja i elemenata koji se odnose na ekonomski razvoj u Strategiji razvoja općine Odžak za period 2021.-2027. godine uzeti su u obzir strateški ciljevi Federacije BiH i Županije Posavske kao i Okvir za ciljeve održivog razvoja u BiH koji utvrđuje zajedničke podciljeve i indikatore za sve nivoe vlasti u BiH (zajednički minimum), gdje su definirani elementi relevantni u odnosu na sljedeće razvojne pravce i akceleratori.

Općina Odžak	Strateški cilj 1 Kreiranje atraktivnog poslovnog ambijenta kroz održivi razvoj gospodarstva	
Strateški ciljevi FBiH	Strateški cilj 1. Ubrzan ekonomski razvoj Strateški cilj 4. Efikasan, transparentan i odgovoran javni sektor	
Strateški ciljevi Županije Posavske	Strateški cilj 1. Poboljšati poslovno okruženje i konkurentnosti gospodarstva za održivi rast	
Ciljevi održivog razvoja	1 Nema siromaštva 2 Drugi cilj: Nula gladnih 8 Treći cilj: Dostojan rad i ekonomski rast 9 Četvrti cilj: Industrija, inovacije i infrastruktura	
	   	
Pravci razvoja	1. Pametan rast 2. Društvo jednakih mogućnosti 3. Dobra uprava i upravljanje javnim sektorom	
Podciljevi	Akceleratori	
1.1. 1. Povećanje investicija u infrastrukturu istraživanja, razvoja i inovacija u javnom i privatnom sektoru 1.1.2 Olakšavanje poslovanja i podrška brzo rastućim firmama 1.2. 1. Jačati infrastrukturu u oblasti digitalnih tehnologija 2.1.1. Smanjenje broja osoba bez znanja i vještina i njihova integracija na tržište rada	1.1. Povoljno okruženje za poduzetništvo i inovacije 1.2. Povećanje investicija u infrastrukturu 2.1. Poboljšanje inkluzivnosti obrazovnih sistema 3.1 Efikasan, otvoren, inkluzivan i odgovoran javni sektor	

Slika 2. Povezivanje Strateškog cilja 1. sa ciljevima održivog razvoja BiH

Ostvarenje strateškog cilja pratit će se kroz odabrane indikatore utjecaja nakon kojih će se moći ocijeniti vrsta i stepen promjena u okruženju. Tabela sumira indikatore za koje su definirane početne i ciljne vrijednosti ostvarenja strateških ciljeva.

Tabela 10. Indikatori (utjecaja) realizacije Strateškog cilja 1.

STRATEŠKI CILJ 1	Indikator (utjecaja)	Izvor	Polazna vrijednost (2020.)	Ciljna vrijednost (2027.)
Kreiranje atraktivnog poslovnog ambijenta kroz održivi razvoj gospodarstva	Nivo razvijenosti – indeks/rang	FZZPR	0,65 / 62	0,80 / 40
	Broj poslovnih subjekata (stanje 31.12.)	FIA	136	160
	Prosječan broj zaposlenih	FZZPR	2.469	2.700
	Pokrivenost uvoza izvozom (%)	FZZPR	103,79	115,00

*FZZPR - Federalni zavod za programiranje razvoja

**SZZ ŽP – Služba za zapošljavanje Županije Posavske

*** FIA – Financijsko-informatička agencija

Strateški cilj 2. Modernizacija i digitalizacija društvene infrastrukture

Drugi strateški cilj zasnovan je na nekoliko ključnih pretpostavki:

- da se razvija društvena infrastruktura promišljajući o potrebama modernog čovjeka, odnosno da se fokus stavi na modernizaciju infrastrukturnih kapaciteta i digitalizaciju usluga u mjeri u kojoj je to moguće
- da se radi na jačanju kapaciteta za rad sa djecom ometenom u razvoju, čiji je broj u porastu, kroz osiguravanje dovoljno finansijskih sredstava, jačanju ljudskih kapaciteta i nabavku modernih sredstava i učila za rad
- da se ojačaju kapaciteti za suzbijanje kriminalnih dijela krijumčarenja ljudi koji su u značajnom porastu na području općine, te da se ojačaju kapaciteti za unaprjeđenje sigurnosti građana kao jednog od ključnih pretpostavki društvenog razvoja općine
- da se osigura veća suradnja i povezanost svih relevantnih aktera u društvenoj zajednici (javni, nevladin i privatni sektor) u funkciji sinergijskog efekta u doprinosu cjelokupnom razvoju općine
- da se ulaganjima u razvoj kapaciteta nevladinog sektora osigura doprinos njegovoj samoodrživosti u svim aspektima kako bi isti postao snažan partner lokalnoj zajednici u ostvarenju strateških napora i usmjerenja

Pri definiranju drugog strateškog cilja i elemenata koji se odnose na društveni razvoj u Strategiji razvoja općine Odžak za period 2021.-2027. godine uzeti su u obzir strateški ciljevi Federacije BiH i Županije Posavske kao i Okvir za ciljeve održivog razvoja u BiH koji utvrđuje zajedničke podciljeve i indikatore za sve nivoe vlasti u BiH (zajednički minimum), gdje su definirani elementi relevantni u odnosu na sljedeće razvojne pravce i akceleratorne.

Općina Odžak		Strateški cilj 2 Modernizacija i digitalizacija društvene infrastrukture	
Strateški ciljevi FBiH		Strateški cilj 2. Prosperitetan i inkluzivan društveni razvoj	
Strateški ciljevi Županije Posavske		Strateški cilj 2. Unaprijediti javne usluge u zdravstvu i obrazovanju i povećati opseg društvene infrastrukture na principima dobrog upravljanja	
Ciljevi održivog razvoja		3: Zdravlje i blagostanje 4: Kvalitetno obrazovanje 9: Industrija, inovacije i infrastruktura 8: Smanjiti nejednakost	
			
Pravci razvoja		1. Pametan rast 2. Društvo jednakih mogućnosti 3. Dobra uprava i upravljanje javnim sektorom	
Podciljevi		Akceleratori	
1.1.1. Univerzalno i kvalitetno predškolsko obrazovanje 1.1.2. Pобољшanje inkluzivnosti obrazovnih sistema 1.1.1. Unapređenje pristupa i kvalitete zdravstvene zaštite 1.1.2. Preventivne zdravstvene mjere 3.1.1. Veći dio javnih investicija u infrastrukturu 4.1.1. Funkcionalni sistem kreiranja politika i upravljanja održivim razvojem		1.1. Unapređenje pristupa i kvalitete obrazovanja i obuke 2.1. Efikasna zdravstvena zaštita za sve 3.1. Povećanje investicija u infrastrukturu 4.1 Efikasan, otvoren, inkluzivan i odgovoran javni sektor	

Slika 3. Povezivanje Strateškog cilja 2. sa ciljevima održivog razvoja BiH

Ostvarenje strateškog cilja pratit će se kroz odabrane indikatore utjecaja nakon kojih će se moći ocijeniti vrsta i stepen promjena u okruženju. Tabela u nastavku sumira indikatore za koje su definirane početne i ciljne vrijednosti ostvarenja strateških ciljeva.

Tabela 11. Indikatori (utjecaja) realizacije Strateškog cilja 2.

Indikator (utjecaja)		Izvor	Polazna vrijednost (2020.)	Ciljna vrijednost (2027.)
STRATEŠKI CILJ 2 MODERNIZACIJA I DIGITALIZACIJA DRUŠTVENE INFRASTRUKTURE	Stepen migracija stanovništva, %	FZS	57 %	50 %
	Stopa prirodnog priraštaja stanovništva, na 1.000 stanovnika	FZS	-0,195	-0,025
	Prosječna neto plata	FZS	678	900
	Vrijednost finansijskih sredstva za razvojne projekte općine prikupljenih kroz projekte nevladinih sredstava	Općina Odžak	50.000 KM	100.000 KM

*FZS – Federalni zavod za statistiku

*Stepen migracije = Broj građana koji su porijeklom iz JLS a žive u dijaspori / procjena stanovništva

Strateški cilj 3. Izgradnja komunalne infrastrukture uz odgovorno upravljanje životnom sredinom

Treći strateški cilj zasnovan je na nekoliko ključnih pretpostavki:

- da se unaprijedi javna komunalna infrastruktura zasnovana na principima dobrog i adekvatnog upravljanja
- da se poveća stepen pokrivenosti stanovništva vodoopskrbom, sistemom odvodnje otpadnih voda, te sistemom odvoženja i upravljanja otpadom
- da se razvije infrastruktura za odvajanje i reciklažu otpada u svrhu smanjivanja broja divljih deponija i očuvanja javnog zdravlja
- da se, u skladu sa SECAP-om, provode mjere energetske efikasnosti na stambenim i javnim objektima, kao i objektima javne rasvjete u cilju smanjenja emisije CO₂ i racionalizacije troškova
- da se uradi studija izvodljivosti u oblasti iskorištenja prirodnih resursa u proizvodnji električne energije iz obnovljivih izvora
- da se ojačaju kapaciteti i preduvjeti za zaštitu od prirodnih nepogoda posebno poplava;

Pri definiranju trećeg strateškog cilja i elemenata koji se odnose na ekonomski razvoj u Strategiji razvoja općine Odžak za period 2021.-2027. godine uzeti su u obzir strateški ciljevi Federacije BiH i Županije Posavske kao i Okvir za ciljeve održivog razvoja u BiH koji utvrđuje zajedničke podciljeve i indikatore za sve nivoe vlasti u BiH (zajednički minimum), gdje su definirani elementi relevantni u odnosu na sljedeće razvojne pravce i akceleratori.

Općina Odžak	Strateški cilj 3 Izgradnja komunalne infrastrukture uz održivo upravljanje okolišem	
Strateški ciljevi FBiH	Strateški cilj 3. Resursno efikasan i održiv razvoj	
Strateški ciljevi Županije Posavske	Strateški cilj 3. Uspostaviti prostorno-planski i okolišno prihvatljiv sustav upravljanja okolišem, uz izbalansirani teritorijalni razvoj infrastrukture	
Ciljevi održivog razvoja	6: Čista voda i sanitarni uslovi 7: Pristupačna energija iz čistih izvora 12: Odgovorna potrošnja i proizvodnja 13: Očuvanje klime 15: Očuvanje života na zemlji	
		
Pravci razvoja	1. Pametan rast	
Podciljevi	Akceleratori	
1.1.1. Veći dio javnih investicija u infrastrukturu 2.1.1. Smanjenje energetskog siromaštva 2.1.2. Razvoj „zelenih“ vještina i poslova Deminiranje kontaminiranih područja 3.1.1. Upravljanje rizicima od katastrofa 3.1.2. Jačanje kontrole i praćenja kvaliteta ekosistema	1.1. Povećanje investicija u infrastrukturu 2.1. Zeleni rast i čista energija 3.1. Pametno upravljanje prirodnim resursima i okolišem	

Slika 4. Povezivanje Strateškog cilja 3. sa ciljevima održivog razvoja BiH

Ostvarenje strateškog cilja pratit će se kroz odabrane indikatore utjecaja nakon kojih će se moći ocijeniti vrsta i stepen promjena u okruženju. Tabela sumira indikatore za koje su definirane početne i ciljne vrijednosti ostvarenja strateškog cilja 3.

Tabela 12. Indikatori (utjecaja) realizacije Strateškog cilja 3.

	Indikator (utjecaja)	Izvor	Polazna vrijednost (2020.)	Ciljna vrijednost (2027.)
STRATEŠKI CILJ 3 IZGRADNJA KOMUNALNE INFRASTRUKTURE UZ ODRŽIVO UPRAVLJANJE OKOLIŠEM	Domaćinstva priključena na vodoopskrbni sistem (%)	JKP	68,48%	80%
	Domaćinstava priključena na kanalizacijsku mrežu (%)	JKP	35%	45%
	Pokrivenost uslugama odvoza komunalnog otpada (%)	JKP	18%	60%
	% realizacije SECAPA općine Odžak	Općina Odžak	0%	90%

*JKP – javno komunalno poduzeće

3. Prioriteti i mjere sa indikatorima

Prioriteti predstavljaju ključna polja i smjerove djelovanja za ostvarenje vizije i strateških ciljeva i kao takvi imaju najveći utjecaj na razvoj, odnosno ostvarenje strateških indikatora. Definirani prioriteti su grupirani pod relevantnim strateškim ciljevima (**Slika 5**).

Slika 5 Prioriteti grupirani po strateškim ciljevima

3.1. Prioriteti za Strateški cilj 1

Strateški cilj 1 „Kreiranje atraktivnog poslovnog ambijenta kroz održivi razvoj gospodarstva“ operacionalizira se kroz 3 prioriteta i 8 mjera³, čije ostvarenje će se pratiti preko 26 indikatora.

Tabela 13. Pregled prioriteta i indikatora izlaznih rezultata sa izvorima, polaznim i ciljnim vrijednostima u okviru Strateškog cilja 1

		Prioritet	Indikatori izlaznih rezultata	Izvor	Polazna vrijednost (2020.)	Ciljna vrijednost (2027.)
Strateški cilj 1.	1.1. Atraktivan i stimulativan poslovni ambijent		Ostvareni prihod poduzeća sa područja općine Odžak	Služba za gospodarstvo i LER	184 mil KM	200 mil KM
			Broj novih projekata ulaganja dijaspore	Služba za gospodarstvo i LER	0	2
			Broj noćenja	Služba za gospodarstvo i LER	9.200	10.500
	1.2. Razvoj održivog i konkurentnog poljoprivrednog sektora		Ostvareni prihod od poljoprivrede sa područja općine Odžak	Služba za gospodarstvo i LER	5,5 mil. KM	6,2 mil KM
			Vrijednost proizvoda prodanih kroz organizirani otkup za period (Zadruga)	Služba za gospodarstvo i LER	3,5	4,2
			Broj proizvođača koji plasiraju proizvode na Gradskoj tržnici	Služba za gospodarstvo i LER	0	50
	1.3. Efikasna, otvorena i odgovorna javna uprava		% djelatnika koji su obuhvaćeni edukacijama iz oblasti informatičke pismenosti	Služba za nabavku i zaštitu resursa	0%	80%
			% zadovoljnih građana uslugama javne uprave	Služba za gospodarstvo i LER	65 %	80 %
			% povećanja općinskih prihoda od gospodarenja općinskom imovinom	Služba za nabavku i zaštitu resursa	0%	25%

Prioritet 1.1. Atraktivan i stimulativan poslovni ambijent

Kreiranje atraktivnog i stimulativnog poslovnog ambijenta omogućit će općini Odžak progresivniji gospodarstveni razvoj. Situacijska analiza koja je prethodila izradi Strategije razvoja pokazala je da je u prethodnom periodu došlo do smanjenja broja poslovnih subjekata, ali su i poduzeća i obrti sa područja općine Odžak u tom periodu poslovala uspješnije. U tom periodu došlo je do snažnije

³Mjere su detaljno opisane u Prilogu 3.

razvoja prerađivačkog sektora, sektora poljoprivrede i građevinarstva kao i do rasta vrijednosti izvoza sa područja općine Odžak. Upravo u narednom planskom periodu, fokus razvoja poslovnog ambijenta će biti na izgradnji subjekata poduzetničke infrastrukture, koja će imati funkciju unaprjeđenja konkurentnosti poslovnih subjekata sa područja općine te koja će omogućiti lakše povezivanje sa dijasporom u cilju transfera znanja i tehnologija i kreiranja visokostručnih radnih mjesta te time utjecati na smanjenje stope migracije stanovnika sa područja općine.

Cilj prioriteta je doprinijeti razvoju i konkurentnosti poslovnog sektora općine Odžak zasnovanog na izvozno-orijentiranim proizvodnim poduzećima te poduzećima novih tehnologija kroz unaprjeđenje poduzetničke infrastrukture i poslovnog ambijenta olakšavajući privrednim subjektima da fokus usmjere ka progresivnom razvoju temeljenom na inovacijama, novim tehnologijama, povezivanju sa dijasporom i prijenosom specifičnim i suvremenim znanjima i vještinama.

Realizacija prioriteta ostvarit će se kroz programe smanjenja poreznih i neporeznih nameta, kreiranja programa podrške osnivanju i poslovanju subjekata, kreiranja mehanizama suradnje sa dijasporom i unaprjeđenjem poduzetničke infrastrukture. Istovremeno kroz ovaj prioritet će se jačati i turistička ponuda općine Odžak koja za cilj ima repozicioniranje turizma kao važnog sektora ekonomskog razvoja ove općine. Navedeno se očekuje da rezultira u povećanju broja radnih mjesta, povećanju uspješnosti poslovanja poduzeća i većem broju realiziranih projekata u suradnji sa poduzećima iz dijaspore.

Prioritet se operacionalizira kroz 3 mjera čije ostvarenje će se pratiti preko 9 indikatora.

Tabela 14. Pregled mjera unutar Prioriteta 1.1. Atraktivan i stimulativan poslovni ambijent

Mjera		Indikatori	Izvor	Polazna vrijednost (2020.)	Ciljna vrijednost (2027.)
Prioritet 1.1. t	1.1.1. Poboljšanje poslovnog okruženja i privlačenje domaćih i stranih investicija uključujući i dijasporu	% smanjenja poreznih, neporeznih i parafiskalnih nameta koje propisuje općina Odžak	Odluke OV Odžak	0%	20%
		Ukupan broj novoosnovanih poduzeća i obrta	Županijski sud i Služba za gospodarstvo i LER	12	35
		Broj učesnika iz dijaspore na godišnjem poslovnom forumu za period	Služba za gospodarstvo i LER	0	150
	1.1.2. Izgradnja poduzetničke infrastrukture	Broj poduzeća u Poduzetničkoj zoni „Sjever“ i Svilaj 1,2 i 3	Izvešća iz Suda za poduzeća i Služba za gospodarstvo i LER za obrtnike	6	12
		Broj novih radnih mjesta u Poduzetničkoj i Poslovnim zonama	FIA agencija, Porezna uprava	92	250

		Uspostavljen Biznis centar za podršku poduzetništvu	Služba za gospodarstvo i LER	0	1
1.1.3. Uređenje lokacija i objekata kulturnog i prirodnog naslijeđa za održivi turizam		Broj izrađenih planova održivog upravljanja turističke ponude ŽP	Ministarstvo gospodarstva, rada i prostornog uređenja ŽP	0	1
		Površina uređenih turističkih lokaliteta (m ²)	Služba za gospodarstvo i LER	0	600
		Dužina uređenih korita, vodotoka, šetnica i biciklističkih staza (km)	Služba za gospodarstvo i LER	0	15

Prioritet „Atraktivan i stimulativan poslovni ambijent“ doprinosi ostvarenju Strateškog cilja 1. „Kreiranje atraktivnog poslovnog ambijenta kroz održivi razvoj gospodarstva“.

Kako bi se doprinijelo dinamičnom i održivom ekonomskom razvoju Općine Odžak, nužno je fokus staviti na razvoj izvozno-orijentiranih proizvodnih i uslužnih poduzeća koje prate razvoj novih tehnologija i time imaju veći potencijal za razvoj novih radnih mjesta. U cilju kreiranja atraktivnog poslovnog ambijenta, potrebno je pojednostaviti procedure osnivanja biznisa, umanjiti parafiskalne namete i pružiti podršku razvoju poduzeća sa područja općine. Također, veoma je važno iskoristiti potencijal koji nudi suradnja sa dijasporom a posebno u domenu transfera znanja i tehnologija.

Razvojem poduzetničke infrastrukture i stvaranja okoline gdje će inovacije postati pokretač razvoja a prvenstveno kroz korištenje usluga poslovnih zona i poduzetničkih potpornih institucija omogućit će se ubrzani razvoj poduzetničke aktivnosti na području općine Odžak, te podizanje konkurentnosti poduzeća kako bi ista osigurala izlazak ali i opstanak i razvoj na inostranim tržištima.

Provedbom mjera iz područja razvoja turizma će se područje općine učiniti atraktivnijim za posjetu turista što će otvoriti prilike za snažniji razvoj turizma ali i prilike za nove investicije na području općine Odžak.

Detaljna razrada mjera data je u Prilogu 3 dokumenta.

Ovaj prioritet i pripadajuće mjere u skladu su sa ciljevima održivog razvoja: SDG8: Dostojanstven rad i ekonomski rast i SDG9: Industrija, inovacije i infrastruktura.

Prioritet 1.2. Razvoj održivog i konkurentnog poljoprivrednog sektora

Poljoprivreda kao grana ekonomije je strateška odrednica lokalnog ekonomskog razvoja ove općine zahvaljujući idealnim klimatskim uvjetima, prirodnim bogatstvima i tradicionalnom opredjeljenju stanovništva da se bavi poljoprivrednom djelatnošću. Osnovni razvojni problemi sektora poljoprivrede se ogledaju u usitnjenim parcelama, nepostojanju protugradne zaštite i zaštite usjeva od poplava te nepostojanje mehanizma za otkup poljoprivrednih proizvoda. Mjere u okviru ovog prioriteta se upravo fokusiraju na rješavanje prepoznatih problema u razvoju ovog sektora kako bi omogućile snažniji razvoj poljoprivrede u narednom periodu, a sa ciljem povećanja konkurentnosti

poljoprivrednih proizvođača čime bi se posljedično povećao i broj radnih mjesta u ovom sektoru a i potencijalno smanjio broj migracija stanovnika ukoliko bi se kreirao ambijent za profitabilno poslovanje u ovom tradicionalnom sektoru za kraj Posavine.

Cilj prioriteta je kreirati ambijent u kojem će se na efikasan način djelovati na razvojne probleme sektora poljoprivrede te potaknuti razvoj konkurentne i profitabilne poljoprivredne proizvodnje i čime se doprinosi cjelokupnom ekonomskom razvoju općine Odžak.

Realizacija prioriteta ostvarit će se kroz programe financijske i savjetodavne pomoći poljoprivrednim proizvođačima u cilju podizanja njihove konkurentnosti, programe uređenja poljoprivrednih površina kroz izgradnju kanalske mreže u cilju zaštite od poplava te uspostavljanjem sustava za navodnjavanje. Nadalje, prioritet će se realizirati i kroz aktivnosti usmjere na uspostavljanje sustava za organizirani otkup poljoprivrednih proizvoda te uspostavljanje zelene gradske tržnice na području općine Odžak. Navedeno se očekuje da rezultira okrupnjivanjem zemljišnih posjeda i većom efikasnošću poljoprivredne proizvodnje i njene konkurentnosti, većem broju privrednih subjekata u oblasti poljoprivrede, šumarstva i ribolova, povećanju prihoda od poljoprivredne proizvodnje te povećanju broja radnih mjesta u poljoprivredi.

Prioritet se operacionalizira kroz 2 mjere čije ostvarenje će se pratiti preko 8 indikatora.

Tabela 15. Pregled mjera unutar Prioriteta 1.2. Razvoj održivog i konkurentnog poljoprivrednog sektora

Mjera		Indikatori	Izvor	Polazna vrijednost (2021.)	Ciljna vrijednost (2027.)
Prioritet 1.2.	1.2.1. Pобољшanje poljoprivredne infrastrukture i jačanje kapaciteta	Dužina rekonstruiranih i očišćenih kanala i putova	Služba za gospodarstvo i LER	0	50 km
		Površina obradivih poljoprivrednih površina pokrivenih navodnjavanjem	Služba za gospodarstvo i LER	0	300 ha
		Postotak smanjenja šteta od grada, poplava i suša	Služba za gospodarstvo i LER	0	30%
		Dužina novoizgrađenih poljskih putova u komasacionom području	Služba za gospodarstvo i LER	0	28 km
	1.2.2. Podrška poslovanju poljoprivrednih obrta kroz uspostavljanje sustava za organizirani otkup i prodaju poljoprivrednih proizvoda	Broj osnovanih zadruga	Županijski sud u Odžaku	0	1
		Broj udruga - saveza	Županijski sud u Odžaku	0	2
		m ² sanirane gradske tržnice	Služba za gospodarstvo i LER	0	844
		m ² pristupnog puta oko tržnice	Služba za gospodarstvo i LER	0	434
		Broj nabavljenih štandova za tržnicu	Služba za gospodarstvo i LER	0	63

Prioritet 1.2. „Razvoj održivog i konkurentnog poljoprivrednog sektora“ doprinosi ostvarenju Strateškog cilja 1. „Kreiranje atraktivnog poslovnog ambijenta kroz održivi razvoj gospodarstva“.

Čišćenjem kanala i popravkom poljskih putova te čišćenjem sekundarne kanalske mreže će se smanjiti štete od poplava poljoprivrednih površina, dok uspostavljanjem sistema navodnjavanja će se poljoprivredne površine zaštititi od suša te na taj način smanjiti rizik od uništenja usjeva za 30%.

Uspostavljanjem Zadruga i sustava organiziranog otkupa će se poljoprivrednim proizvođačima osigurati stabilnost poslovanja i kreirati poticajno okruženje za lakše investiranje u sektor poljoprivrede. Nadalje kroz programe sufinanciranja nabavke modernije opreme i alata će se unaprijediti konkurentnost proizvođača.

U narednom periodu će se raditi na sustavnom promoviranju lokalnih poljoprivrednih proizvoda ali i na izgradnji i sanaciji Gradske zelene tržnice u Odžaku čime će poljoprivredni proizvođači dobiti novi kanal prodaje što će u velikoj mjeri utjecati na njihovo poslovanje.

Detaljna razrada mjera data je u Prilogu 3 dokumenta.

Ovaj prioritet i pripadajuće mjere u skladu su sa ciljevima održivog razvoja SDG 2: Svijet bez gladi i SDG8: Dostojanstven rad i ekonomski rast.

Prioritet 1.3. Efikasna, otvorena i odgovorna javna uprava

Dinamičan i održiv ekonomski razvoj zahtjeva efikasan, djelotvoran i transparentan sistem javne uprave koja treba biti mehanizam podrške razvoju općine Odžak. Lokalna samouprava ima uspostavljene određene mehanizme podrške građanima u oblasti pružanja digitalnih usluga, ali u cilju bržeg i jednostavnijeg rješavanja određenih procedura potrebno je unaprijediti postojeće informatičke programe te dodatno informatički educirati zaposlene u javnoj upravi. Nadalje, kroz uspostavu popisa o općinskoj imovini te planom gospodarenja općinskom imovinom, bit će moguće efikasnije upravljati istom te ostvarivati veće prihode iz te oblasti. U konačnici sa efikasnom javnom upravom bit će lakše privući investitore na području općine Odžak, kao i namaknuti sredstva iz dostupnih međunarodnih fondova čime će olakšati financiranje razvojnih projekata na području općine.

Cilj prioriteta je kroz unapređenje digitalizacije javnih usluga i informatičke pismenosti djelatnika javne uprave povećati efikasnost rada lokalne samouprave te na taj način dodatno podržati razvoj atraktivnog poslovnog ambijenta i cjelokupne kvalitete života na području općine Odžak.

Realizacija prioriteta ostvarit će se kroz aktivnosti edukacije djelatnika javne uprave kako iz oblasti informatičke pismenosti tako i iz oblasti komuniciranja i drugih specifičnih vještina, potom kroz integraciju modernih programa za digitalnu javnu upravu te kroz izradu pravilnika o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji. Navedeno se očekuje da rezultira povećanjem zadovoljstva građana uslugama javne uprave, unaprjeđenjem vještina zaposlenih u javnoj upravi te povećanjem općinskih prihoda od gospodarenja općinskom imovinom.

Prioritet se operacionalizira kroz 3 mjere čije ostvarenje će se pratiti preko 9 indikatora.

Tabela 16. Pregled mjera unutar Prioriteta 1.3. Djelotvorna, otvorena i odgovorna javna uprava

Mjera		Indikatori	Izvor	Polazna vrijednost (2021.)	Ciljna vrijednost (2027.)
Prioritet 1.3.	1.3.1. Unaprijeđenje digitalizacije javnih usluga	Urađeno novih baza za korištenje GIS tehnologije	Služba za nabavku i zaštitu resursa	1	3
		Broj održanih radionica obuke djelatnika lokalne uprave	Služba za nabavku i zaštitu resursa	0	6
		% uvećanja broja riješenih predmeta kao rezultat unaprijeđenog IS	Služba za nabavku i zaštitu resursa	0%	30%
	1.3.2. Edukacija zaposlenika u javnoj upravi	Broj održanih edukacija JLS godišnje	Izvešće općine Odžak	1	3
		Broj održanih edukacija viših razina vlasti godišnje	Izvešće viših razina vlasti	1	3
		Broj održanih edukacija međunarodnih organizacija godišnje	Izvešće međunarodnih organizacija	1	3
	1.3.3. Povećanje efikasnosti rada lokalne samouprave	Izrađen, usvojen i implementiran pravilnik o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta	Općinski načelnik	0	1
		Izrađen popis općinske imovine	Općinski načelnik	0	1
		Izrađen plan gospodarenja općinskom imovinom	Općinski načelnik Općinsko vijeće	0	1

Prioritet 1.4. Efikasna, otvorena i odgovorna javna uprava doprinosi ostvarenju Strateškog cilja 1. „Kreiranje atraktivnog poslovnog ambijenta kroz održivi razvoj gospodarstva“.

Kroz unaprijeđenje digitalizacije javnih usluga će se povećati broj riješenih predmeta kao rezultat unaprijeđenog informacionog sistema kao i zadovoljstvo građana i poslovne zajednice radom lokalne samouprave. Posljedično, efikasna lokalna samouprava može pomoći i kreiranju poslovnog ambijenta koji je atraktivan za strane investitore.

Kontinuirane edukacije djelatnika javne uprave, kako iz oblasti informatike tako i iz drugih specifičnih oblasti, jačaju kompetencije zaposlenih i samim time kvaliteta pruženih usluga te se povećava efikasnost rada javne uprave. Efikasna javna uprava, uz aktivnu suradnju sa nevladinim sektorom, može kreirati značajan potencijal za namicanje sredstava iz međunarodnih grantova.

Izrada popisa općinske imovine i plana gospodarenja općinskom imovinom će učiniti proces gospodarenja općinskom imovinom transparentnijim i efikasnijim, te će u konačnici s jedne strane stvoriti potencijal za povećanje prihoda od gospodarenja općinskom imovinom a sa druge strane olakšati pitanje spornih imovinsko-pravnih odnosa koji često znaju biti i ograničavajuća okolnost za investicije na području lokane zajednice.

Detaljna razrada mjera data je u Prilogu 3 dokumenta.

Ovaj prioritet i pripadajuća mjere u skladu su sa ciljevima održivog razvoja: SDG5 Rodna ravnopravnost, SDG16 Mir, pravda i jake institucije i SDG17 Partnerstvom do ciljeva.

3.2. Prioriteti za Strateški cilj 2

Strateški cilj 2 „Modernizacija i digitalizacija društvene infrastrukture“ operacionalizira se kroz 3 prioriteta i 8 mjera⁴, čije ostvarenje će se pratiti preko 23 indikatora.

Tabela 17. Pregled prioriteta i indikatora izlaznih rezultata sa izvorima, polaznim i ciljnim vrijednostima u okviru Strateškog cilja 2

	Prioritet	Indikatori izlaznih rezultata	Izvor	Polazna vrijednost (2021.)	Ciljna vrijednost (2027.)
Strateški cilj 2.	2.1. Unaprjeđenje obrazovne i socijalne infrastrukture	Broj djece obuhvaćene predškolskim odgojem i obrazovanjem	FZS	64	120
		m ² unaprijeđene površine osnovnih i srednjih škola (2022.—2027.)	Služba za nabavku i zaštitu resursa	0	1500
		Broj porodica obuhvaćenih podrškom za povećanje nataliteta za period	Služba za nabavku i zaštitu resursa	53	65
	2.2. Modernizacija zdravstvene infrastrukture	Broj stanovnika po jednom liječniku	FZZPR	500	300
		Stopa mortaliteta, na 1.000 stanovnika	FZS	14,05	10,20
		% povećanja broja liječenih pacijenata na dijalizi	Odjel za dijalizu Županijske bolnice u Odžaku	0	35%
	2.3. Zaštita građana i jačanje civilnog sektora	Uspostavljen sustav ranog upozoravanja u sustavu civilne zaštite	Služba civilne zaštite Općine Odžak	0	1
		Izgrađena gradska knjižnica	Općina Odžak	1	1
		Broj članova sportskih i kulturnih udruženja na godišnjem nivou	Sportska i kulturna udruženja	280	380

*FZS – Federalni zavod za statistiku

*FZZPR – Federalni zavod za programiranje razvoja

Prioritet 2.1. Unaprjeđenje obrazovne i socijalne infrastrukture

Kao jedan od osnovnih razloga za odlazak iz Bosne i Hercegovine, mladi navode neuređen obrazovni i zdravstveni sistem, odnosno zastarjelu društvenu infrastrukturu. Stoga, kao jedan od načina

⁴Mjere su detaljno opisane u Prilogu 3.

zadržavanja mladih porodica na području općine Odžak, važno je unaprijediti društvenu infrastrukturu a posebno u domenu obrazovanja. Osnovni razvojni problemi obrazovnog procesa u ovoj općini se ogledaju o nedovoljno razvijenoj infrastrukturi i nedovoljnoj opremljenosti škola sa modernim sredstvima za nastavu koje bi omogućile djeci da učestvuju u nastavnom procesu prilagođenom vremenu u kojem živimo. Stoga unaprjeđenje infrastrukturne opremljenosti obrazovnih institucija na svim nivoima obrazovanja, od predškolskog do srednjoškolskog, je osnovni prioritet društvenog razvoja u narednom periodu. Značajan aspekt je i socijalna inkluzija, odnosno prilagodba postojeće infrastrukture i nastavnog procesa za rad sa djecom sa smetnjama u razvoju. Istovremeno, obzirom da je u prethodnom periodu primijećen povećan udio stanovništva koji pripadaju socijalnim kategorijama, potrebno je i jačati socijalnu infrastrukturu kroz izgradnju objekata za socijalno zbrinjavanje te zapošljavanjem stručnih uposlenika u centru za socijalni rad. Pored navedenih aktivnosti, općina Odžak planira u narednom periodu snažnije promicati pronatalitetnu politiku u cilju poticanja stvaranja i proširivanja porodica.

Cilj prioriteta je doprinijeti razvoju svih nivoa obrazovanja zastupljenih na području općine Odžak zasnovanog na unaprjeđenju kvalitete predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja rekonstrukcijom i opremanjem objekata odgojno-obrazovnih ustanova suvremenim učilima i nastavnim pomagalicama. Također se kroz ovaj prioritet planira unaprijediti socijalna infrastruktura u cilju efikasnijeg zbrinjavanja socijalno-ranjivih kategorija stanovništva.

Realizacija prioriteta ostvarit će se kroz programe podrške unapređenju infrastrukturnih preduvjeta za povećanje obuhvata djece predškolskim odgojem i obrazovanjem, razvoja i unaprjeđenja kvalitete osnovnog, srednjeg i visokog obrazovanja poslovanja, digitalizaciju obrazovanja na svim nivoima, poticanje principa inkluziviteta u obrazovanju te izgradnju novog objekta za prihvrat socijalno-ranjivih kategorija. Navedeno se očekuje da rezultira povećanjem obuhvata djece predškolskim obrazovanjem (3-6 god), unaprijeđenim zbrinjavanjem socijalnih kategorija i povećanju nataliteta na području općine.

Prioritet se operacionalizira kroz 7 mjera čije ostvarenje će se pratiti preko 23 indikatora.

Tabela 18. Pregled mjera unutar Prioriteta 2.1. Unaprjeđenje obrazovne i socijalne infrastrukture

Mjera		Indikatori	Izvor	Polazna vrijednost (2021.)	Ciljna vrijednost (2027.)
Prioritet 1.3.	2.1.1. Poboljšanje uvjeta i proširenje kapaciteta za predškolsko obrazovanje	m ² adaptirane i rekonstruirane površine vrtića (podne obloge)	Dječji vrtić	0	400
		Broj djece obuhvaćene predškolskim odgojem i obrazovanjem (2022.—2027.)	Dječji vrtić	64	90
		Broj uključene djece s teškoćama u razvoju u predškolsko obrazovanje	Dječji vrtić	0	10
	2.1.2. Infrastrukturno unapređenje obrazovnog okruženja i povećanje socijalne uključenosti djece i osoba s posebnim potrebama	Iznos sredstava uložениh u nabavku modernih sredstava za nastavu u osnovnom obrazovanju	JU Osnovna škola; JU Srednja škola	0	1.500.000
		Iznos sredstava uložениh u infrastrukturno opremanje	JU Osnovna škola;	0	1.500.000

		osnovnih i srednjih škola	JU Srednja škola		
		Broj uključene djece s teškoćama u razvoju u formalno obrazovanje (osnovne i srednje škole)	Osnovna i srednja škola	10	30
	2.1.3. Podrška jačanju mjera demografske obnove	Novoizgrađeni objekti za socijalno zbrinjavanje	Općina Odžak	0	1
		Broj korisnika po jednom stručnom uposleniku u centru za socijalni rad	MZSP ŽP, Centar za socijalni rad Odžak	300	200
		Sredstva iz proračuna usmjerena na mjere pronatalitetne politike za period (godišnje)	Općina Odžak	53.000	65.000

Prioritet 2.1. Unaprjeđenje obrazovne i socijalne infrastrukture doprinosi ostvarenju Strateškog cilja 2. „Modernizacija i digitalizacija društvene infrastrukture“

Unaprjeđenjem usluge predškolskog odgoja odnosno izgradnjom novih i proširenjem postojećih prostornih kapaciteta povećati će se obuhvat djece predškolskim odgojem, i učiniti usluge predškolskog odgoja dostupne u svim općinama, čime se stvaraju uslovi za kvalitetniji život mladih bračnih parova u manje razvijenim sredinama.

Stvaranjem infrastrukturnih preduvjeta za razvoj i modernizaciju, odnosno digitalizaciju i informatizaciju nastavnog procesa (kreiranje platformi za realizaciju nastavnog procesa i uvođenje elektronskog dnevnika) u skladu sa evropskim standardima i trendovima, omogućiti će se učenicima pristup obrazovnim servisima i nastavnim platformama, a nastavnicima lakšu administraciju i provođenje nastavnog procesa. Unaprjeđenjem infrastrukturne opremljenosti obrazovnih ustanova osigurati će se ugodniji uslovi za boravak djece i odvijanje nastavnog procesa.

Izgradnjom novog objekta za socijalno zbrinjavanje i upošljavanjem novih djelatnika u Centar za socijalni rad smanjit će se broj korisnika po jednom stručnom uposleniku te će se kreirati bolji uslovi za prihvata i rad sa socijalno-ranjivim kategorijama stanovnika.

Imajući u vidu veliku stopu odlaska mladih porodica, a u cilju zadržavanja istih, provodit će se programi pronatalitetne politike čime se planiraju poboljšati uslovi za kvalitetniji život mladih bračnih parova na području općine.

Detaljna razrada mjera data je u Prilogu 3 dokumenta.

Ovaj prioritet i pripadajuće mjere u skladu su sa ciljevima održivog razvoja: SDG 4: Kvalitetno obrazovanje

Prioritet 2.2. Modernizacija zdravstvene infrastrukture

Odlika svakog suvremenog i razvijenog društva jeste izgrađen i razvijen sistem zdravstvene zaštite. Kako bi se postigao zadovoljavajući nivo razvoja ovog sektora na području općine Odžak, neophodno je kontinuirano promovirati pravo zdravstvene zaštite za sve građane, poboljšavati pokrivenost zdravstvenim osiguranjem, unaprjeđivati materijalno-tehničku opremljenost zdravstvenih institucija, te podržavati edukaciju i usavršavanje zdravstvenih djelatnika. U prethodnom periodu na području općine Odžak je došlo do povećanja pacijenata koji su ovisni o korištenju psihoaktivnih supstanci i narkotika, djelomično i radi promjena društvenog života izazvanih pandemijom koronavirusa. Stoga

je veoma važno u narednom periodu jačati Centar za mentalno zdravlje i promovirati važnost mentalnog zdravlja kako bi se umanjile štetne posljedice i očuvalo javno zdravlje. Pored toga, u fokusu je i osnivanje savjetovališta za preventivne i obrazovne info kampanje o štetnom utjecaju konzumiranja cigareta, alkohola i opojnih droga. Posebno važno je o ovim temama govoriti u obrazovnim institucijama, među mladima, kako bi se na vrijeme spriječilo razvijanje težih oblika korištenja narkotika i psihoaktivnih supstanci.

Cilj prioriteta je doprinijeti razvoju kapaciteta svih nivoa zdravstvene zaštite da adekvatno odgovore zdravstvenim izazovima današnjice (uključujući i lako transmisivne zarazne bolesti) i unaprjeđenju prevencije vodećih bolesti na području općine Odžak, implementaciju javnih politika i programa prevencije i jačanje infrastrukturnih, materijalnih i ljudskih kapaciteta zdravstvenih institucija na području općine.

Realizacija prioriteta ostvarit će se kroz programe jačanja materijalno-tehničkih i ljudskih kapaciteta zdravstvenih ustanova, programe prevencije i suzbijanje zaraznih i vodećih bolesti na području općine, te kroz osnivanje Centra za mentalno zdravlje. Navedeno se očekuje da rezultira povećanjem broj doktora medicine, smanjenoj stopi mortaliteta te povećanom obuhvatu liječenih pacijenata dijagnosticiranih sa vodećim bolestima.

Prioritet se operacionalizira kroz 2 mjere čije ostvarenje će se pratiti preko 6 indikatora.

Tabela 19. Pregled mjera unutar Prioriteta 2.2. Modernizacija zdravstvene infrastrukture

Prioritet 2.2.					
Mjera	Indikatori		Izvor	Polazna vrijednost (2019.)	Ciljna vrijednost (2027.)
2.2.1. Jačanje ljudskih i materijalno-tehničkih kapaciteta Doma zdravlja u Odžaku	Nabavka suvremenih medicinskih aparata		Dom zdravlja Odžak	0	3
	m2 adaptiranog i osuvremenog prostora objekata zdravstvene zaštite		Dom zdravlja Odžak	0	500
	Broj pacijenata za otklanjanje posljedica štetnog utjecaja alkohola, cigareta i opojnih droga		Dom zdravlja Odžak	100	60
	Povećanje broja dostupnih kreveta u Odjelu za dijalizu		Odjel za dijalizu Županijske bolnice u Odžaku	16	20
	Povećanje kapaciteta (aparata za dijalizu) za pružanja usluga pacijentima u Odjelu za dijalizu		Odjel za dijalizu Županijske bolnice u Odžaku	10	30
	Nabavka medicinskog transportnog vozila		Odjel za dijalizu Županijske bolnice u Odžaku	0	1
2.2.2. Jačanje materijalno tehničkih kapaciteta odjela Županijske bolnice u Odžaku					
Prioritet 2.2. „Modernizacija zdravstvene infrastrukture“ doprinosi ostvarenju Strateškog cilja 2. „Modernizacija i digitalizacija društvene infrastrukture“					
Omogućavanjem adekvatne ljudske, materijalno-tehničke i stručne opremljenosti zdravstvenih ustanova za					

pružanje primarne i djelomično sekundarne zdravstvene zaštite, stvaraju se uslovi za kvalitetan rad ljekara odnosno medicinskog i nemedicinskog osoblja, a pacijenti imaju pristup suvremenim i kvalitetnim uslugama liječenja.

Edukacijom medicinskih kadrova, jačanjem kapaciteta zdravstvenih ustanova da efikasno odgovore na prisustvo vodećih oboljenja sa područja općine, preventivno se djeluje na smanjenje broja oboljelih od vodećih uzroka oboljenja, poboljšava kvalitetu života građana i smanjuje se pritisak na sistem zdravstvene zaštite na području općine.

Detaljna razrada mjera data je u Prilogu 3 dokumenta.

Ovaj prioritet i pripadajuće mjere u skladu su sa ciljevima održivog razvoja: SDG 3 - Zdravlje i blagostanje

Prioritet 2.3. Zaštita građana i jačanje civilnog sektora

Uspostava efikasnog sistema zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća podrazumijeva poboljšanje infrastrukture, posebice uspostavu sustava ranog upozoravanja u sustavu civilne zaštite, jačanje tehničkih i ljudskih kapaciteta, ujedno i uspostavu efikasnog sistema koordinacije na svim nivoima vlasti u cilju osiguranja većeg stepena pripravnosti i mogućnosti brzog i efektivnog odgovora za potrebe spašavanja, sanacije i obnove područja. Potrebno je unaprijediti nivo stručnosti u razumijevanju i upravljanju rizicima od prirodnih i drugih nesreća, te ulagati u razvoj i implementaciju preventivnih mjera ublažavanja ovih rizika. Također u narednom planskom periodu potrebno je dovršiti proces deminiranja područja općine Odžak čime bi se rizik od nesreća potpuno uklonio. U okviru ovog prioriteta se nalaze i oblast kulture i sporta, koju je potrebno snažnije podržavati kroz unaprjeđenje dostupne infrastrukture i promociju aktivnosti kako bi se povećao interes stanovništva za iste ali i obogatio sadržaj i kvalitet društvenog života stanovništva sa područja općine Odžak. Nevladine organizacije i udruženja, koja djeluju na području ove općine, uglavnom pripadaju oblastima kulture i sporta te je potrebno jačati njihove kapacitete u oblasti pisanja projekata i namicanja sredstava čime bi se omogućilo vanjsko financiranje i snažniji razvoj ovih oblasti.

Cilj prioriteta je da se kroz jačanje kapaciteta struktura Civilne zaštite unaprijedi lična i imovinska sigurnost građana općine Odžak. Te da se kroz jačanje nevladinih organizacija i pružanja financijske podrške oblastima kulture i sporta unaprijedi društvena infrastruktura i obogati kulturno-sportski sadržaj za stanovnike općine.

Realizacija prioriteta ostvarit će se kroz programe opremanja struktura civilnih zaštita, uspostavu sustava za rano upozorenje, kontinuirane edukacije svih učesnika sistema zaštite i spašavanja, dovršavanje procesa deminiranja te ulaganjem u infrastrukturu i kvalitet kulturno-sportskih sadržaja. Navedeno se očekuje da rezultira smanjenim rizicima za ličnu i imovinsku sigurnost građana te povećanje kvaliteta sadržaja društvenog života za stanovnike općine Odžak.

Prioritet se operacionalizira kroz 3 mjere čije ostvarenje će se pratiti preko 8 indikatora

Tabela 20. Pregled mjera unutar Prioriteta 2.3. Zaštita građana i jačanje civilnog sektora

	Mjera	Indikatori	Izvor	Polazna vrijednost (2019.)	Ciljna vrijednost (2027.)
Prioritet 2.3.	2.3.1. Unaprjeđenje sigurnosti građana od rizika uzrokovanih prirodnim i drugim nesrećama	Broj aktera zaštite i spašavanja uvezanih u sustav ranog upozoravanje od rizika uzrokovanih prirodnim i drugim nesrećama	Služba civilne zaštite Općine Odžak	0	10
		Broj obučениh i certificiranih pripadnika civilne zaštite za pružanje usluga spašavanja	Služba civilne zaštite Općine Odžak	0	10
		Broj organiziranih stručnih radionica	Služba civilne zaštite Općine Odžak	0	5
	2.3.2. Ubrzanje procesa deminiranja preostalog područja kontaminiranog neeksplozivnim ubojitim sredstvima	Ukupan broj nesreća izazvanih neeksplozivnim ubojitim sredstvima	Izvješće BH-MAC-a	0	0
		% procijenjenog sumnjivog područja minskih polja (označenih) općine Odžak	Izvješće BH-MAC-a	4%	0
	2.3.3. Poboljšanje uvjeta i infrastrukture za razvoj sporta i kulture	m2 rekonstruiranje površine sportskih dvorana (2022.—2027.)	Osnovna i srednja škola	0	1000
		m2 izgrađene i uređene površine vanjskih sportskih terena (2022.—2027.)	Osnovna škola i MZ	0	2000
		Broj implementiranih projekata NVO	NVO	20	40

Prioritet 2.3. Zaštita građana i jačanje civilnog sektora, doprinosi ostvarenju Strateškog cilja 2. „Modernizacija i digitalizacija društvene infrastrukture“

Uspostavljanjem sustava ranog upozoravanja i jačanjem materijalno-tehničke opremljenosti Službe civilne zaštite će se osigurati kvalitetniji uvjeti za zaštitu i spašavanje ugroženih ljudi i materijalnih dobara.

Razminiranje preostalog područja općine Odžak utjecat će na stvaranje uvjeta u kojima će svi građani obavljati aktivnosti neophodne za život bez opasnosti za vlastitu sigurnost, uz integraciju žrtava mina i NUS-a u društvo.

Ulaganjem u oblasti sporta i kulture, te jačanje kapaciteta rada nevladinih organizacija, doprinijet će kvalitetnijem životu građana pružanjem mogućnosti za korištenjem sportskih igrališta, promidžbi zdravog načina života kroz bavljenje sportom, poboljšanje fizičkog i mentalnog zdravlja građana, osiguranju uvjeta za bogatiji društveni i kulturni život stanovnika.

Detaljna razrada mjera data je u Prilogu 3 dokumenta.

Ovaj prioritet i pripadajuće mjere u skladu su sa ciljevima održivog razvoja: SDG 3 – zdravlje i blagostanje

3.3. Prioriteti za Strateški cilj 3

Strateški cilj 3 „Izgradnja komunalne infrastrukture uz održivo upravljanje okolišem“ operacionalizira se kroz 3 prioriteta i 6 mjera⁵, čije ostvarenje će se pratiti preko 8 indikatora.

Tabela 21. Pregled prioriteta i indikatora izlaznih rezultata sa izvorima, polaznim i ciljnim vrijednostima u okviru Strateškog cilja 3

Strateški cilj 3.	Prioritet	Indikatori izlaznih rezultata	Izvor	Polazna vrijednost (2021.)	Ciljna vrijednost (2027.)
	3.1. Unaprjeđenje komunalne i putne infrastrukture	dužina rekonstruiranih lokalnih i regionalnih cesta i ulica	Općina Odžak	0	10 km
		Dužina novoizgrađene i rekonstruirane distributivne kanalizacijske mreže	JKP	0	3 km
	3.2. Efikasno upravljanje otpadom i otpadnim vodama	% recikliranog komunalnog otpada	JKP	0	40%
		Postotak odvajanja otpada na mjestu nastanka	JKP	manje od 5%	min. 40%
		Broj novih priključaka domaćinstva na kanalizacijsku mrežu	JKP	0	300
	3.3. Upravljanje prostorom i očuvanje okoliša uz mjere energetske efikasnost	Izrađen urbanistički plan naseljenog mjesta Odžak	Općina Odžak	NE	DA
		Potrošnja energije u javnim objektima	Izvješće o radu javnih poduzeća i ustanova	Utvrđiti stanje	-30%
		Smanjena emisija CO ₂ kao rezultat primjene obnovljivih izvora energije i mjera EE u javnom i privatnom sektoru	Izvješće o radu javnih poduzeća i ustanova	0	10%

⁵Mjere su detaljno opisane u Prilogu 3.

Prioritet 3.1. Unaprjeđenje komunalne i putne infrastrukture

Izgrađena i kvalitetna putna infrastruktura jedan je od osnovnih preduvjeta za ekonomski razvoj područja jer omogućava lakše i brže povezivanje sa susjednim mjestima, kako u zemlji tako i inostranstvu. Imajući u vidu položaj općine Odžak koja se nalazi na samoj granici države, razvijanjem putne infrastrukture se otvara veliki potencijal za povezivanjem sa susjednim zemljama i privlačenjem stranih investitora na područje općine što donosi sveukupni boljitak za stanovnike općine Odžak. Nastavno na jačanje javne infrastrukture, u narednom periodu je potrebno djelovati na rješavanje problema vodoopskrbe što predstavlja značajan razvojni problem ove općine obzirom da se za cca 50% stanovništva ne može osigurati priključak na vodovodne sustave sa kontroliranom vodom (neizgrađenost vodovodne infrastrukture). Također procjenjuje se i da oko 20% stanovništva općine nema mogućnost da osigura kontinuitet vodoopskrbe tijekom cijele godine zbog povlačenja vode i presušivanja individualnih bunara, niti ima adekvatnu mogućnost stalne provjere kvalitete vode.

Cilj prioriteta je da se realizacijom izgradnje i rekonstrukcije cesta unaprijedi atraktivnost područja i omogući bolja povezanost općine sa okolinom, dok se realizacijom projekata proširenja sustava vodoopskrbe teži da se svo stanovništvo priključi na sistem kontroliranog vodovoda.

Realizacija prioriteta ostvarit će se kroz programe izgradnje i rekonstrukcije regionalnih i lokalnih cesta, rješavanje imovinsko-pravnih odnosa, te izrade glavnih projekata vodoopskrbe te izgradnja vodoopskrbnog sustava za mjesne zajednice koje trenutno nisu obuhvaćene. . Navedeno se očekuje da rezultira povećanjem kvaliteta putne infrastrukture te značajnim povećanjem obuhvata stanovništva uslugom vodoopskrbe.

Prioritet se operacionalizira kroz 2 mjere čije ostvarenje će se pratiti preko 6 indikatora.

Tabela 22. Pregled mjera unutar Prioriteta 3.1. Unaprjeđenje komunalne i putne infrastrukture

Mjera						Indikatori		Izvor		Polazna vrijednost (2019.)		Ciljna vrijednost (2027.)	
Prioritet 3.1.	3.1.1. Izgradnja i rekonstrukcija lokalnih i regionalnih cesta i ulica	% riješenosti imovinsko pravnih predmeta na Sjevernoj obilaznici		JP Ceste FBiH		0		100%					
		Dužina rekonstruiranih lokalnih i regionalnih cesta i ulica		JP Ceste FBiH i općina Odžak		0		10 km					
		Dužina izgrađenih i asfaltiranih novih cesta		JP Ceste FBiH i općina Odžak		0		8 km					
	3.1.2. Proširenje i rekonstrukcija vodovodne mreže	Broj mjesnih zajednica sa novoizgrađenim vodoopskrbnim sustavom		JKP		0		3					
		Broj izrađenih projekata vodopskrbe		JKP		0		8					
		Broj probnih bušotina		JKP		0		3					
Prioritet 3.1. Unaprijeđenje komunalne i putne infrastrukture, doprinosi ostvarenju Strateškog cilja 3. „Izgradnja komunalne infrastrukture uz održivo upravljanje okolišem“.													
Izgradnjom i sanacijom mreže lokalnih i magistralnih cesta doprinijet će se boljoj prometnoj povezanosti općine													

Odžak kako s novim koridorom Vc tako i susjednim općinama. To će doprinijeti jačanju konkurentnosti, poboljšanju poslovnog okruženja, otvaranju novih radnih mjesta i pozitivan utjecaj na razvoj općine Odžak i povećanu sigurnost u prometu.

Izgradnjom kanalizacione mreže će se povećati obuhvat stanovništva vodoopskrbom čime se doprinosi boljim uvjetima života stanovništva.

Detaljna razrada mjera data je u Prilogu 3 dokumenta.

Ovaj prioritet i pripadajuće mjere u skladu su sa ciljevima održivog razvoja: SDG 9 – Industrija inovacije i infrastruktura

Prioritet 3.2. Efikasno upravljanje otpadom i otpadnim vodama

Nivo razvoja sustava upravljanja otpadom na području općine Odžak je trenutno nezadovoljavajući. Kao rezultat male pokrivenosti odvoza otpada i neuređenog sustava upravljanja otpada, općina Odžak se godinama suočava sa problemom divljih odlagališta odnosno divljih deponija. Divlja odlagališta predstavljaju stalnu prijetnju zdravlju stanovništva i ukupnom kvalitetu okoliša. Nadalje, u općini Odžak organiziranim sustavom zbrinjavanja otpadnih voda obuhvaćen je samo uži dio urbanog područja općine, dok je širi obuhvat područja općine loše ili nikako riješen. Domaćinstva koja nemaju pristup izgrađenom sustavu sakupljaju otpadne vode u septičke jame ili vrše direktno ispuštanje u kanale pored ceste ili na okolno zemljište, što dodatno ugrožava nezaštićena izvorišta pitke vode. Kako bi se unaprijedila komunalna infrastruktura i zadovoljile potrebe modernog čovjeka, potrebno je kreirati sustavno rješenje za tretman otpadnih voda i otpada. U domenu odvođenja otpadnih voda, potrebno je proširiti kanalizacijski sustav i sanirati postojeći čime bi se riješilo odvođenje otpadnih voda sa većeg područja Odžaka do prečistača. U domenu tretmana otpada, potrebno je kreirati rješenja u cilju selektivnog skupljanja otpada i reciklaže otpada zajedno uz proširenje obuhvata stanovništva uslugom odvoza otpada.

Cilj prioriteta je povećati obuhvat stanovništva kanalizacionim sustavom za odvođenje otpadnih voda kao i uslugom odvoza smeća, uz mjere usmjerene ka selektivnom odlaganju otpada i saniranju divljih deponija.

Realizacija prioriteta ostvarit će se kroz programe uspostave funkcionalnog sistema upravljanja otpadom, sanaciji postojećih divljih deponija, uspostavljanjem sustava odvojenog prikupljanja i razvrstavanja svih vrsta otpada koje je moguće iskoristiti putem izgradnje reciklažnog dvorišta te rekonstrukcijom i dogradnjom postojećeg kanalizacijskog sustava. Navedeno se očekuje da rezultira povećanjem broja kanti za odlaganje otpada, saniranim divljih deponijama, te povećanju procenta recikliranog otpada kao i unaprijeđenje stanja kanalizacijske mreže.

Prioritet se operacionalizira kroz 2 mjere čije ostvarenje će se pratiti preko 5 indikatora.

Tabela 23. Pregled mjera unutar Prioriteta 3.2. Efikasno upravljanje otpadom i otpadnim vodama

Prio	Mjera	Indikatori	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
------	-------	------------	-------	--------------------	-------------------

		(2019.)	(2027.)
3.2.1. Uspostavljanje sustava selektivnog odlaganja otpada	Broj posuda za prikupljanje otpada	JKP	85
	Broj vozila za odvoženje otpada	JKP	2
	Broj saniranih divljih deponija	Komunalna inspekcija	0
3.2.2. Rekonstrukcija i proširenje kanalizacijskog sustava	km novoizgrađene kanalizacijske mreže	JKP	0
	km rekonstruirano kanalizacijske mreže	Općina Odžak	0

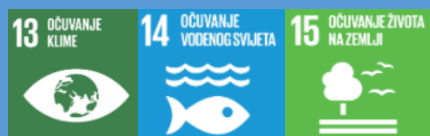
Prioritet 3.2. Efikasno upravljanje otpadom i otpadnim vodama, doprinosi ostvarenju Strateškog cilja 3. „Izgradnja komunalne infrastrukture uz održivo upravljanje okolišem“.

Uspostavljanjem sustava za selektivno odlaganje otpada i izgradnjom reciklažnog dvorišta, te zaživljavanjem projekta općinske deponije ili regionalne deponije postiglo bi se smanjenje štetnih utjecaja otpada na okoliš. Zaštita okoliša, promidžba i poticanje održivog korištenja resursa, uspostavljanjem sustava upravljanja otpadom i njegovo razvrstavanje osnovni su doprinosi mjere ostvarenju prioriteta.

Rekonstrukcijom i proširenjem kanalizacijskog sustava se osigurava kontrolirano upravljanje otpadnim vodama i doprinosi očuvanju zdravlja, boljim uvjetima života stanovništva, kao i očuvanja životne sredine..

Detaljna razrada mjera data je u Prilogu 3 dokumenta.

Ovaj prioritet i pripadajuće mjere u skladu su sa ciljevima održivog razvoja: SDG 13 – očuvanje klime, SDG 14 – očuvanje vodenog svijeta i SDG 15 – očuvanje života na zemlji

Prioritet 3.3. Upravljanje prostorom i očuvanje okoliša uz mjere energetske efikasnosti

Povećanje energetske efikasnosti, posebno u segmentu potrošnje energije, ima najveći efekat na dekarbonizaciju energetskog sektora, smanjenje troškova energije, kao i na povećanje produktivnosti i konkurentnosti privrednih subjekata i javnog sektora. Kod njenog povećanja fokus se stavlja na poboljšanje energijskih karakteristika zgrada, posebno u vlasništvu ili na korištenju organizacija javnog sektora. Općina Odžak ima izrađen SECAP (Akcioni plan za Održivo korištenje energije i adaptaciju na klimatske promjene) što je odličan preduslov za strateško provođenje mjera energetske efikasnosti. Kako bi se osiguralo, unaprijeđenje efikasnosti korištenja prostora i prostornih podataka u funkciji razvoja općine, kao ambijenta poželjnog za investiciono ulaganje, rad i život, općina Odžak ima donesen i usvojen Prostorni plan općine Odžak za period 2015-2035 kojim su definirani temeljna načela planskog uređenja prostora, ciljevi prostornog razvoja uređenja kao i zaštita, korištenje i namjena prostora- Stoga je u narednom periodu potrebno kroz daljnje aktivnosti pokriti što veći procenat općine prostorno planskom dokumentacijom nižih redova koja će regulirati korištenje zemljišta, izgradnju i uređenje prostora, kao osnovni preduvjet za izradu razvojnih projekata općine.

Cilj prioriteta je da se kroz mjere energetske efikasnosti smanji javna potrošnja i zaštiti okoliš, te da se uz mjere izrade urbanističkog i regulacijskih planova efikasnije upravlja prostorom i kreira ambijent poželjan za ulaganje, rad i život.

Realizacija prioriteta ostvarit će se kroz programe korištenja obnovljivih izvora energije i mjera energijske efikasnosti u javnim objektima, programom zamjene živih lampi LED lampama, i drugim mjerama u skladu sa SEKAP-om, te izradom i donošenjem planova nižeg reda. Navedeno se očekuje da rezultira smanjenom emisijom CO₂ kao rezultat primjene obnovljivih izvora energije i mjera EE u javnom i privatnom sektoru, te efikasnijim korištenjem prostora i prostornih podataka.

Prioritet se operacionalizira kroz 2 mjere čije ostvarenje će se pratiti preko 4 indikatora.

Tabela 24. Pregled mjera unutar Prioriteta 3.3. Upravljanje prostorom i očuvanje okoliša uz mjere energetske efikasnosti

	Mjera	Indikatori	Izvor	Polazna vrijednost (2019.)	Ciljna vrijednost (2027.)
Prioritet 3.3.	3.3.1. Uspostava funkcionalno-institucionalnih kapaciteta za integralno upravljanje prostorom i okolišem	ha prostora obuhvaćenog planovima nižeg reda	Općina Odžak	0	700
		Broj izrađenih planova nižeg reda	Općina Odžak	0	5
	3.3.2. Unaprjeđenje energetske efikasnosti javne rasvjete i javnih objekata	Broj objekata rekonstruiranih u cilju bolje energetske učinkovitosti	Služba za gospodarstvo i LER	5	8
		Broj zamijenjenih živinih lampi LED lampama	Služba za nabavku i zaštitu sredstava i resursa	67	200

Prioritet 3.3. Upravljanje prostorom i očuvanje okoliša uz mjere energetske efikasnosti, doprinosi ostvarenju Strateškog cilja 3. „Izgradnja komunalne infrastrukture uz održivo upravljanje okolišem“.

Provedbom mjera uspostave funkcionalno-institucionalnih kapaciteta za integralno upravljanje prostorom i okolišem doprinosi se unaprjeđenju upravljanja prostorom i zaštitom okoliša, povoljnijem poslovnom okruženju i kvaliteti življenja građana općine Odžak Kroz određenu namjenu prostora i izradu planova nižeg reda biti će stvoreni uvjeti za izradu razvojnih planova i razvoj gospodarstva naročito u Poslovnim zonama. Ujedno biti će skraćeni rokovi za ishodovanje dokumenata za građenje

Provedba mjera energijske efikasnosti na javnim objektima rezultirati će smanjenjem potrošnje energije i zavisnih troškova. Preciznije, realizacijom mjera EE doprinijeti će se poticanju primjene ekonomski isplativih i energetski efikasnih tehnologija, materijala i usluga.

Detaljna razrada mjera data je u Prilogu 3 dokumenta.

Ovaj prioritet i pripadajuće mjere u skladu su sa ciljevima održivog razvoja: SDG 11 – održivi gradovi zajednice, SDG 13 – očuvanje klime i SDG 15 – očuvanje života na zemlji.

4. Ključni strateški projekti

Uspješnoj implementaciji Strategije razvoja općine Odžak doprinijeti će i implementacija 4 ključna strateška projekata kao intervencija najvećeg značaja za ostvarenje strateških ciljeva. Strateški projekti imaju višestruki efekt na razvoj općine Odžak. Rezultati strateških projekata trebaju da doprinesu pozitivnom utjecaju na poboljšanje kvaliteta života građana te da omoguće održivi rast i razvoj. Ključni strateški projekti za razvoj općine Odžak uključuju izgradnju infrastrukture u poduzetničkim zonama „Sjever“ i „Svilaj 1,2 i 3“, čišćenje kanala i popravak poljskih putova kako bi se zaštitile poljoprivredne površine i usjevi, izgradnju objekta za smještaj socijalno ugroženih osoba/obitelji te finaliziranje procesa deminiranja područja općine Odžak. Za ove projekte je planirano 6.400.000 KM, od čega je 1.220.000 proračunskih sredstava i 5.180.000 sredstava iz vanjskih izvora financiranja.

Uz dole opisana četiri ključna strateška projekta za općinu Odžak, identificirano je dodatnih devet strateških projekata sadržanih u mjerama kojima se realiziraju prioriteti i strateški ciljevi. Strateški projekti su intervencije od velikog značaja koje se implementiraju u okviru mjere. Očekivani iznosi za financiranje strateških projekata sadržani su u iznosima mjera predstavljenih u indikativnom financijskom okviru.

Ključni strateški projekt 1. Izgradnja poduzetničke infrastrukture u Poduzetničkoj zoni „Sjever“ i Poslovnim zonama Svilaj, 1,2 i 3

Poduzetnička zona Sjever nalazi se pored desne strane magistralnog puta M -14.1 Odžak-Svilaj-Brod i podijeljena je u dvije faze. Prva faza ovog projekta je infrastrukturno opremljena i planira se još asfaltiranje ulica i priključak na kanalizacijsku mrežu. Aktiviranje Poduzetničke zone „SJEVER“ u Odžaku bilo bi omogućeno prodajom 17 poslovnih tabli u prvoj fazi ovog projekta i stavljanje u funkciju uprave zone i Biznis centra. Dobivena sredstva od prodaje poslovnih tabli bila bi uložena u završetak infrastrukturnih radova i daljnja ulaganja u poslovne zone. Na graničnom prijelazu u Svilaju pored svih drugih sadržaja planirana je izgradnja Poslovnih zona Svilaj 1,2 i 3 u površini cca 200 ha. Za ove zone je donesena Odluka o osnivanju, urađena Studija izvodljivosti i izrađen je Regulacijski plan za Svilaj 1 i 2. Planira se uraditi projektna dokumentacija i u fazama infrastrukturno opremiti ove zone. Zbog veličine ovog projekta i ovaj projekt će se raditi u fazama kako bi sredstvima iz prodaje poslovnih tabli iz prve faze mogli i infrastrukturno opremiti drugu i naredne faze ovog projekta.

Očekivani efekti: Realizacija ovog projekta omogućit će veći potencijal za investiranje, otvaranje novih poduzeća od strane domaćih, stranih i ulagača iz dijaspe. Doći će do prijenosa novih znanja, vještina i tehnologija kao i povećanja broja zaposlenih. Implementacijom dijela ovog projekta u periodu 2022.-2027. očekuje se otvaranje 6 novih poduzeća u zonama i zapošljavanje novi 158 djelatnika.

Indikativni financijski okvir: Ukupna vrijednost projekta je preko 30.000.000 KM, u ovom planskom periodu 2022.-2027. planirano je ulaganje od 3.000.000 KM od čega je 600.000 KM proračunskih sredstava i 2.400.000 KM sredstava iz drugih izvora uključujući više nivoe vlasti u FBiH kao i sredstva međunarodnih organizacija.

Ključni strateški projekt 2. Izgradnja putne i kanalske mreže u komasacionom području u općini Odžak

Na području tri katastarske općine k.o Donja Dubica, k.o. Trnjak Zorice i k.o. Vojskova provedena je komasacija na površini od cca 3000 ha, započeta prije rata i završena poslije rata. U okviru rješavanja nedovršenih poslova komasacije, potrebno je uraditi sljedeće:

- izgradnja poljske putne mreže u dužini od cca 80 km,
- uređenje kanalske mreže u dužini cca 30 km,
- rekultivacija i revitalizacija oko 500 ha obradivog zemljišta.

Da bi bio omogućen pristup novo uspostavljenim parcelama, Općina Odžak je u 2020. godini uradila projekt na razini Elaborata za ove aktivnosti. Ovim projektom su planirane aktivnosti podijeljene u tri faze prema prioritetima.

- I faza izgradnja 13,3 km putne mreže, prema predračunu 641.314,00 KM sa PDV
- II faza izgradnja 14,85 km putne mreže prema predračunu 695.021,00 KM sa PDV
- III faza izgradnja 54,64 km putne mreže i izmuljenje 30,69 km kanala prema predračunu 2.723.593,00 KM sa PDV

Očekivani efekti: Implementacijom ovog projekta očekuje se povećanje obradivih poljoprivrednih površina za 500 ha, povećanje prinosa na ovim površinama za 20% i smanjenje šteta od poplava za 30%.

Indikativni financijski okvir: Ukupna vrijednost projekta je 4.059.928,00 KM. Za ovaj period od 2022-2027 planiramo provesti implementaciju faze I i II ovog projekta u iznosu 1.336.334 KM. Financiranje projekta je planirano 50% iz sredstava općine Odžak (668.167,00 KM) i 50% od donatora (668.167,00 KM)

Ključni strateški projekt 3. Izrada projektne tehničke dokumentacije, proširenje i rekonstrukcija vodovodne mreže na području općine Odžak

U naseljenim mjestima Donja Dubica, Osječak, Vojskova, Prud i Zorice gdje živi više od 2000 stanovnika, vodoopskrba mjesnog stanovništva vrši se iz individualnih bunara, nedovoljnog kapaciteta i neproverene kvalitete. Kako postoji opravdana potreba mjesnog stanovništva za kvalitetnijim i dugoročnim rješenjem vodoopskrbe, a prethodni istražni radovi nisu provedeni, nužno bi bilo prije izrade Glavnog projekta vodoopskrbe osigurati izradu prethodnih projektne inženjerskih radova, te hidro-geološka istraživanja i probne bušotine, a nakon toga pristupiti izradi Glavnog projekta. Glavnim projektom definirao bi se projektni obuhvat, odnosno iskop arterškog bunara i izgradnja vodoopskrbne mreže u dužini preko 20 km.

Očekivani efekti: Unaprjeđen sustav vodoopskrbe izradom projektne tehničke dokumentacije i izgradnjom 20 km vodovoda, za 2000 stanovnika ovih mjesnih zajednica osigurana dovoljna količina vode kontrolirane kvalitete.

Indikativni financijski okvir: Ukupna vrijednost projekta za ovaj period je 2.500.000 KM od čega je 500.000 KM proračunskih sredstava i 2.000.000 KM sredstava iz drugih izvora uključujući više razine vlasti u FBiH kao i sredstva međunarodnih organizacija.

Ključni strateški projekt 4. Efikasno upravljanje otpadom i otpadnim vodama

Najveći dio primarne mreže kanalizacijskog sustava grada Odžaka izgrađen je 60-ih godina nakon čega je uslijedila izgradnja sekundarnih dionica koje trenutno predstavljaju primarne bodove za prikupljanje i odvodnju oborinskih i otpadnih voda naselja. Na postojećem kanalizacijskom sustavu do sada je izvršena sanacija dijela ulice Redže Porobića čiju bi sanaciju u dužini od cca 2500 m trebalo nastaviti. U dosadašnjem periodu izgrađena je nova kanalizacijska mreža u dužini od cca 3000 m u Novom Naselju i priključena na sustav. U tijeku su aktivnosti na izgradnji kanalizacijske

mreže u naselju Bukovica dužine 1,52 km i njegovog priključka na gradsku kanalizacijsku mrežu. Time bi se osigurao priključak 720 stanovnika ovog naselja.

U sferi zaštite okoliša i unaprjeđenja životne sredine, jedan od značajnih problema predstavlja nepostojanje odvajanja i selekcije otpada. Stoga je nužno iznaći mogućnost formiranja i uređenja reciklažnog dvorišta. Do sada je osigurano zemljište u površini 7309 m² i objekt u površini 795 m² u vlasništvu javnog poduzeća Komunalac d.o.o. iz Odžaka. Potrebno je nastaviti aktivnosti na projektu izgradnje reciklažnog dvorišta (asfaltiranje, ograđivanje, izgradnja pratećih objekata, instaliranje opreme i sl.). Implementacijom ovog projekta bile bi znatno smanjene količine otpada koji se odvozi na regionalnu deponiju u Doboju.

Očekivani efekti: Rekonstruirano 2,5 km postojećeg kanalizacijskog sustava, izgrađeno 1,52 km kanalizacije, uređeno preko 7000 m² prostora sa svom pratećom infrastrukturom za reciklažno dvorište, smanjena količina otpada za odvoz na regionalnu deponiju za 20 do 30%.

Indikativni financijski okvir: Za ovaj period od 2022.-2027. planira se provesti implementaciju projekata na proširenju i rekonstrukciji kanalizacijskog sustava u gradu Odžaka u vrijednosti od 1.450.000,00 KM i uspostavi selektivnog odlaganja otpada 1.000.000,00 KM. Izvori financiranja ovih projekata bili bi 500.000,00 KM Proračun općine Odžak i 1.950.000,00 KM iz ostalih izvora (više razine vlasti, donatori).

5. Indikativni financijski okvir

Indikativni financijski okvir implementacije Strategije razvoja općine Odžak za period 2022.-2027. godina sadrži pregled financijskog okvira prema strateškim ciljevima, prioritetima, mjerama kao i strateškim projektima u navedenom planskom periodu (Tabela 25).

Tabela 25. Indikativni financijski okvir implementacije Strategije razvoja općine Odžak za period 2022.-2027. Godina

INDIKATIVNI FINANSIJSKI OKVIR						
STRATEGIJE RAZVOJA OPĆINE ODŽAK ZA PERIOD 2022.-2027. GODINA						
Oznaka strateškog cilja, prioriteta i mjere			Ukupno (KM)	Budžet institucije (KM)	Ostali izvori	
					Iznos (KM)	Naziv potencijalnog izvora
UKUPNO STRATEGIJA			40.569.334	7.696.167	32.873.167	
1.	STRATEŠKI CILJ 1. KREIRANJE ATRAKTIVNOG POSLOVNOG AMBIJENTA KROZ ODRŽIVI RAZVOJ GOSPODARSTVA	22,76%	9.233.000	2.663.000	6.570.000	
1.1.	Atraktivan I stimulativan poslovni ambijent	14,47%	5.870.000	1.820.000	4.050.000	
1.1.1.	Poboljšanje poslovnog okruženja I privlačenje domaćih I stranih investicija uključujući I dijasporu		200.000	50.000	150.000	Budžet Županije, entiteta i sl.
SP_1	Organizacija godišnjeg Poslovnog foruma sa dijasporom		50.000	50.000	-	-
1.1.2.	Izgradnja poduzetničke infrastrukture		2.000.000	1.000.000	1.000.000	Budžet Županije, entiteta i sl.

KSP_1	Izgradnja infrastrukture u Poduzetničkim/Poslovnim zonama "Sjever, Svilaj 1, 2 I 3"		3.000.000	600.000	2.400.000	Ostali izvori
1.1.3.	Uređenje lokacija I objekata kulturnog I prirodnog naslijeđa za održivi turizam		500.000	100.000	400.000	Budžet Županije, entiteta i sl.
SP_2	Turistička valorizacija zaštićenog područja Bara Starača		120.000	20.000	100.000	Ostali izvori
1.2.	Razvoj održivog I konkurentnog poljoprivrednog sektora	7,64%	3.100.000	580.000	2.520.000	
1.2.1.	Poboljšanje poljoprivredne infrastrukture I jačanje kapaciteta		2.500.000	500.000	2.000.000	Budžet Županije, entiteta i sl.
1.2.2.	Podrška poslovanju poljoprivrednih obrta kroz uspostavljanje sustava za organizirani otkup i prodaju poljoprivrednih proizvoda		500.000	50.000	450.000	Budžet Županije, entiteta i sl.
SP_3	Sanacija Gradske zelene tržnice u Odžaku		100.000	30.000	70.000	Ostali izvori
1.3.	Efikasna, otvorena i odgovorna javna uprava	0,65%	263.000	263.000	0	
1.3.1.	Unaprjeđenje digitalizacije javnih usluga		150.000	150.000		-
SP_4	Proširenje obuhvata GIS tehnologije na druge aspekte rada općine		50.000	50.000	-	-
1.3.2.	Edukacija zaposlenika		50.000	50.000		-
1.3.3.	Povećanje efikasnosti rada lokalne samouprave		10.000	10.000		-
SP_5	Izrada Pravilnika o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji općinske uprave		3.000	3.000	-	-
2.	STRATEŠKI CILJ 2. MODERNIZACIJA I DIGITALIZACIJA DRUŠTVENE INFRASTRUKTURE	30,1%	12.230.000	1.145.000	11.085.000	
2.1.	Unaprjeđenje obrazovne i socijalne infrastrukture	16,3%	6.630.000	625.000	6.005.000	
2.1.1.	Poboljšanje uvjeta i proširenje kapaciteta za predškolsko obrazovanje		150.000	50.000	100.000	Ostali izvori
SP_6	Rekonstrukcija kanalizacije i opremanje vrtića		80.000	25.000	55.000	-
2.1.2.	Infrastrukturno unaprjeđenje obrazovnog okruženja i povećanje socijalne uključenosti djece i osoba s posebnim potrebama		3.000.000	150.000	2.850.000	Ostali izvori
2.1.3.	Podrška jačanju mjera demografske obnove		3.400.000	400.000	3.000.000	Ostali izvori
2.2.	Modernizacija zdravstvene infrastrukture	3,2%	1.300.000	100.000	1.200.000	
2.2.1.	Jačanje ljudskih i materijalno tehničkih kapaciteta Doma zdravlja		800.000	100.000	700.000	Ostali izvori
2.2.2.	Jačanje materijalno tehničkih kapaciteta odjela Županijske bolnice u Odžaku		500.000	0	500.000	Ostali izvori

2.3.	Zaštita građana i jačanje civilnog sektora	10,6%	4.300.000	420.000	3.880.000	
2.3.1.	Unaprjeđenje sigurnosti građana od rizika uzrokovanih prirodnim i drugim nesrećama		2.000.000	200.000	1.800.000	Ostali izvori
2.3.2.	Ubrzanje procesa deminiranja preostalog područja kontaminiranog neeksplozivnim ubojitim sredstvima		1.800.000	20.000	1.780.000	Sredstva EU, Budžet Županije, entiteta i sl.
2.3.3.	Poboljšanje uvjeta i infrastrukture za razvoj sporta i kulture		500.000	200.000	300.000	Ostali izvori
3.	STRATEŠKI CILJ 3: IZGRADNJA KOMUNALNE INFRASTRUKTURE UZ ODRŽIVO UPRAVLJANJE OKOLIŠEM	47,10%	19.106.334	3.888.167	15.218.167	
3.1.	Unaprjeđenje komunalne i putne infrastrukture	32,87%	13.336.334	2.668.167	10.668.167	
3.1.1.	Izgradnja i rekonstrukcija lokalnih i regionalnih cesta i ulica		7.000.000	1.000.000	6.000.000	Županija Posavska, Federalno ministarstvo, JP Ceste Federacije
KSP_2	Izgradnja putne i kanalske mreže u komasacionom području u općini Odžak		1.336.334	668.167	668.167	Ostali izvori
3.1.2.	Proširenje i rekonstrukcija vodovodne mreže		2.500.000	500.000	2.000.000	Ostali izvori
KSP_3	Izrada projektno tehničke dokumentacije, proširenje i rekonstrukcija vodovodne mreže na području općine Odžak		2.500.000	500.000	2.000.000	Ostali izvori
3.2.	Efikasno upravljanje otpadom i otpadnim vodama	12,08%	4.900.000	1.000.000	3.900.000	
3.2.1.	Uspostavljanje sustava selektivnog odlaganja otpada		1.000.000	100.000	900.000	Ostali izvori
3.2.2.	Rekonstrukcija i proširenje kanalizacijskog sustava		1.000.000	200.000	800.000	Ostali izvori
KSP_4	Efikasno upravljanje otpadom i otpadnim vodama		2.450.000	500.000	1.950.000	Ostali izvori
SP_7	Doprojektiranje i izgradnja fekalne kanalizacije naselja Bukovica u Odžaku		450.000	200.000	250.000	Ostali izvori
3.3.	Upravljanje prostorom i očuvanje okoliša uz mjere energetske efikasnosti	2,14%	870.000	220.000	650.000	
3.3.1.	Uspostava funkcionalno-institucionalnih kapaciteta za integralno upravljanje prostorom i okolišem		120.000	70.000	50.000	Sredstva EU, Budžet Županije, entiteta i sl.
SP_8	Izrada urbanističkog plana naseljenog mjesta Odžak		50.000	30.000	20.000	Ostali izvori
3.3.2.	Unaprjeđenje energetske efikasnosti javne rasvjete i javnih objekata		500.000	100.000	400.000	Sredstva EU, Budžet Županije, entiteta i sl.

SP_9	Rekonstrukcija objekata Doma zdravlja u cilju energetske učinkovitosti		200.000	20.000	180.000	Ostali izvori
------	--	--	---------	--------	---------	---------------

*KSP – ključni strateški projekat; SP – strateški projekat

Tabela 26. Indikativni financijski okvir implementacije Strategije razvoja općine Odžak za period 2022.-2027. godina po izvorima

PREGLED PO IZVORIMA (iznosi u KM i procenti)			
Budžetska sredstva	Kredit	Sredstva EU i viših nivoa vlasti	Ostale donacije
u 000 KM	u 000 KM	u 000 KM	u 000 KM
7.696		16.848	16.025
18,97%		41,53%	39,50%

* Struktura učešća financiranja (u %) prioriteta i strateških ciljeva u ukupnom iznosu financiranja strateškog dokumenta.

** Struktura financiranja po izvorima financiranja.

6. Sažeti pregled strategije razvoja⁶

Redni broj i oznaka	Indikator	Izvor indikatora	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost	Ukupno (KM)	Budžet Institucije (KM)	Ostali izvori (KM)
Strateški cilj 1. Kreiranje atraktivnog poslovnog ambijenta kroz održivi razvoj	Nivo razvijenosti – indeks/rang	FZZPR	0,65 / 62	0,80 / 40	9.233.000	2.663.000	6.570.000
	Broj poslovnih subjekata (stanje 31.12.)	FIA	136	160			
	Prosječan broj zaposlenih	FZZPR	2469	2700			
	Pokrivenost uvoza izvozom (%)	FZZPR	103,79	115			
PRIORITET 1.1. Atraktivan i stimulativan poslovni ambijent	Ostvareni prihod poduzeća sa područja općine Odžak	Služba za gospodarstvo i LER	184 mil KM	200 mil. KM	5.870.000	1.820.000	4.050.000
	Broj novih projekata ulaganja dijaspori	Služba za gospodarstvo i LER	0	2			
	Broj noćenja	Služba za gospodarstvo i LER	9.200	10.500			
Mjera 1.1.1. Poboljšanje poslovnog okruženja i privlačenje domaćih i stranih investicija uključujući i dijasporu	% smanjenja poreznih, neporeznih i parafiskalnih nameta koje propisuje općina Odžak	Odluke OV Odžak	0	20%	250.000	100.000	150.000
	Ukupan broj novoosnovanih poduzeća i obrta	Županijski sud i Služba za gospodarstvo i LER	12	35			
	Broj učesnika iz dijaspori na godišnjem poslovnom forumu za period	Služba za gospodarstvo i LER	0	150			

⁶ Vrijednost ključnih strateških i strateških projekata su obuhvaćeni vrijednošću mjera kojim pripadaju u ovom pregledu.

Mjera 1.1.2 : Izgradnja poduzetničke infrastrukture	Broj poduzeća u Poduzetničkoj zoni „Sjever“ i Svilaj 1,2 i 3	Izvešća iz Suda za poduzeća; Služba za gospodarstvo i LER za obrtnike	6	12	5.000.000	1.600.000	3.400.000
	Broj novih radnih mjesta u Poduzetničkoj i Poslovnim zonama	FIA agencija, Porezna uprava	92	250			
	Uspostavljen Biznis centar za podršku poduzetništvu	Služba za gospodarstvo i LER	0	1			
Mjera 1.1.3: Uređenje lokacija i objekata kulturnog i prirodnog naslijeđa za održivi turizam	Broj izrađenih planova održivog upravljanja turističke ponude ŽP	Ministarstvo gospodarstva, rada i prostornog uređenja ŽP	0	1	620.000	120.000	500.000
	Površina uređenih turističkih lokaliteta (m²)	Služba za gospodarstvo i LER	0	600			
	Dužina uređenih korita, vodotoka, šetnica i biciklističkih staza (km)	Služba za gospodarstvo i LER	0	15			
PRIORITET .1.2. Razvoj održivog i konkurentnog poljoprivrednog sektora	Ostvareni prihod od poljoprivrede sa područja općine Odžak	Služba za gospodarstvo i LER	5,5 mil. KM	6,2 mil. KM	3.100.000	580.000	2.520.000
	Vrijednost proizvoda prodanih kroz organizirani otkup za period (Zadruga)	Služba za gospodarstvo i LER	3,5	4,2			
	Broj proizvođača koji plasiraju proizvode na Gradskoj tržnici	Služba za gospodarstvo i LER	0	50			

Mjera 1.2.1. Poboljšanje poljoprivredne infrastrukture i jačanje kapaciteta	Dužina rekonstruiranih i očišćenih kanala i putova	Služba za gospodarstvo i LER	0	50 km	2.500.000	500.000	2.000.000
	Površina obradivih poljoprivrednih površina pokrivenih navodnjavanjem	Služba za gospodarstvo i LER	0	300 ha			
	Postotak smanjenja šteta od grada, poplava i suša	Služba za gospodarstvo i LER	0	30%			
	Dužina novoizgrađenih poljskih putova u komasacionom području	Služba za gospodarstvo i LER	0	28 km			
Mjera 1.2.2. Podrška poslovanju poljoprivrednih obrta kroz uspostavljanje sustava za organizirani otkup i prodaju poljoprivrednih proizvoda	Broj osnovanih zadruga	Županijski sud u Odžaku	0	1	600.000	80.000	520.000
	Broj udruga - saveza	Županijski sud u Odžaku	0	2			
	Površina sanirane gradske tržnice	Služba za gospodarstvo i LER	0	844			
	Površina pristupnog puta oko tržnice	Služba za gospodarstvo i LER	0	434			
	Broj nabavljenih štandova za tržnicu	Služba za gospodarstvo i LER	0	63			
PRIORITET 1.3. Efikasna, otvorena i odgovorna javna uprava	% djelatnika koji su obuhvaćeni edukacijama iz oblasti informatičke pismenosti	Služba za nabavku i zaštitu resursa	0	80%	263.000	263.000	-
	% zadovoljnih građana uslugama javne uprave	Služba za gospodarstvo i LER	65%	80%			
	% povećanja općinskih prihoda od gospodarenja općinskom imovinom	Služba za nabavku i zaštitu resursa	0%	25%			
Mjera 1.3.1. Unaprijeđena digitalizacija javnih usluga	Urađeno novih baza za korištenje GIS tehnologije	Služba za nabavku i zaštitu resursa	1	3	200.000	200.000	
	Broj održanih radionica obuke djelatnika lokalne uprave	Služba za nabavku i zaštitu resursa	0	6			
	% uvećanja broja riješenih predmeta kao rezultat unaprijeđenog IS	Služba za nabavku i zaštitu resursa	0%	30%			
Mjera 1.3.2. Edukacija	Broj održanih edukacija JLS godišnje	Općina Odžak	1	3			

zaposlenika u javnoj upravi	Broj održanih edukacija viših razina vlasti godišnje	Viši nivoi vlasti	1	3	50.000	50.000	
	Broj održanih edukacija međunarodnih organizacija godišnje	Međunarodne organizacije	1	3			
Mjera 1.3.3. Povećanje efikasnosti rada lokalne samouprave	Izrađen, usvojeni implementiran pravilnik o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta	Općinski načelnik	0	1	13.000	13.000	
	Izrađen popis općinske imovine	Općinski načelnik	0	1			
	Izrađen plan gospodarenja općinskom imovinom	Općinski načelnik, OV	0	1			
Strateški cilj 2. Modernizacija i digitalizacija društvene infrastrukture	Stepen migracija stanovništva, %	FZS	57,0%	50,0%	12.230.000	1.145.000	11.085.000
	Stopa prirodnog priraštaja stanovništva, na 1.000 stanovnika	FZS	-0,195	-0,025			
	Prosječna neto plata	FZS	678	900			
	Vrijednost finansijskih sredstva za razvojne projekte općine prikupljenih kroz projekte evladinih sredstava	Općina Odžak	50.000 KM	100.000 KM			
Prioritet 2.1. Unaprjeđenje obrazovne i socijalne infrastrukture	Broj djece obuhvaćene predškolskim odgojem i obrazovanjem	FZS	64	120	6.630.000	625.000	6.005.000
	m2 unaprjeđene površine osnovnih i srednjih škola (2022. — 2027.)	Služba za nabavku i zaštitu resursa	0	1500			
	Broj porodica obuhvaćenih podrškom za povećanje nataliteta za period (godišnje)	Služba za nabavku i zaštitu resursa	53	65			
Mjera 2.1.1. Poboljšanje uvjeta i proširenje kapaciteta za predškolsko obrazovanje	Površina adaptirane i rekonstruirane površine vrtića (podne obloge)	JU Dječji vrtić	0	400	230.000	75.000	155.000

	Broj djece obuhvaćene predškolskim odgojem i obrazovanjem (2022. – 2027.)	JU Dječji vrtić	64	90			
	Broj uključene djece s teškoćama u razvoju u predškolsko obrazovanje	JU Dječji vrtić	0	10			
Mjera 2.1.2. Infrastrukturna unaprjeđenja obrazovnog okruženja i povećanje socijalne uključenosti djece i osoba s posebnim potrebama	Iznos sredstava uloženi u nabavku modernih sredstava za nastavu u osnovnom obrazovanju	JU Osnovna škola; JU Srednja škola	0	1.500.000	3.000.000	150.000	2.850.000
	Iznos sredstava uloženi u infrastrukturno opremanje osnovnih i srednjih škola	JU Osnovna škola; JU Srednja škola	0	1.500.000			
	broj uključene djece s teškoćama u razvoju u formalno obrazovanje (osnovne i srednje škole)	JU Osnovna škola; JU Srednja škola	10	30			
Mjera 2.1.3. Podrška jačanju mjera demografske obnove	Novo izgrađeni objekti za socijalno zbrinjavanje	Općina Odžak	0	1	3.400.000	400.000	3.000.000
	Broj korisnika po jednom stručnom uposleniku u centru za socijalni rad	MZSP ŽP, Centar za socijalni rad Odžak	300	200			
	Sredstva iz proračuna usmjerena na mjere pronatalitetne politike za period (godišnje)	Općina Odžak	53.000	65.000			
Prioritet 2.2. Modernizacija zdravstvene infrastrukture	Broj stanovnika po jednom liječniku	FZZPR	500	300	1.300.000	100.000	1.200.000
	Stopa mortaliteta, na 1.000 stanovnika	FZS	14,05	10,2			
	% povećanja broja liječenih pacijenata na dijalizi	Odjel za dijalizu Županijske bolnice u Odžaku	0	35%			
Mjera 2.2.1. Jačanje ljudskih i materijalno tehničkih kapaciteta	Nabavka suvremenih medicinskih aparata	Dom zdravlja Odžak	0	3	800.000	100.000	700.000

Doma zdravlja	m2 adaptiranog i osuvremenog prostora objekata zdravstvene zaštite	Dom zdravlja Odžak	0	500			
	Broj pacijenata za otklanjanje posljedica štetnog utjecaja alkohola, cigareta i opojnih droga	Dom zdravlja Odžak	100	60			
Mjera 2.2.2. Jačanje materijalno tehničkih kapaciteta odjela Županijske bolnice u Odžaku	Povećanje broja dostupnih kreveta u Odjelu za dijalizu	Odjel za dijalizu Županijske bolnice u Odžaku	16	20	500.000	-	500.000
	Povećanje kapaciteta (aparata za dijalizu) za pružanja usluga pacijentima u Odjelu za dijalizu	Odjel za dijalizu Županijske bolnice u Odžaku	10	30			
	Nabavka medicinskog transportnog vozila	Odjel za dijalizu Županijske bolnice u Odžaku	0	1			
PRIORITET 2.3. Zaštita građana i jačanje civilnog sektora	Uspostavljen sustav ranog upozoravanja u sustavu civilne zaštite	Služba civilne zaštite Općine Odžak	0	1	4.300.000	420.000	3.880.000
	Izgrađena gradska knjižnica	Općina Odžak	1	1			
	Broj članova sportskih i kulturnih udruženja na godišnjem nivou	Sportska i kulturna udruženja	280	380			
Mjera 2.3.1. Unaprjeđenje sigurnosti građana od rizika uzrokovanih prirodnim i drugim nesrećama	Broj aktera zaštite i spašavanja uvezanih u sustav ranog upozoravanja od rizika uzrokovanih prirodnim i drugim nesrećama	Služba civilne zaštite Općine Odžak	0	10	2.000.000	200.000	1.800.000
	Broj obučениh i certificiranih pripadnika civilne zaštite za pružanje usluga spašavanja	Služba civilne zaštite Općine Odžak	0	10			
	Broj organiziranih stručnih radionica	Služba civilne zaštite Općine Odžak	0	5			
Mjera 2.3.2. Ubrzanje procesa deminiranja preostalog područja kontaminiranog	Ukupan broj nesreća izazvanih neeksplozivnim ubojnim sredstvima	BH - MAC	0	0	1.800.000	20.000	1.780.000

neeksplodiranim ubojitim sredstvima	% procijenjenog sumnjivog područja minskih polja (označenih) općine Odžak	Služba civilne zaštite Općine Odžak	4%	0			
Mjera 2.3.3. Poboljšanje uvjeta i infrastrukture za razvoj sporta i kulture	m2 rekonstruirane površine sportskih dvorana (2022.—2027.)	JU Osnovna škola; JU Srednja škola	0	1000	500.000	200.000	300.000
	m2 izgrađene i uređene površine vanjskih sportskih terena (2022.—2027.)	JU Osnovna škola; JU Srednja škola	0	2000			
	Broj implementiranih projekata NVO	NVO	20	40			
Strateški cilj 3. Izgradnja komunalne infrastrukture uz održivo upravljanje okolišem	Domaćinstva priključena na vodoopskrbni sistem (%)	JKP	68,48%	80,00%	19.106.334	3.888.167	15.218.167
	Domaćinstava priključena na kanalizacijsku mrežu (%)	JKP	35,00%	45,00%			
	Pokrivenost uslugama odvoza komunalnog otpada (%)	JKP	18,00%	60,00%			
	% realizacije SECAPA općine Odžak	Općina Odžak	0,00%	90,00%			
PRIORITET 3.1. Unaprjeđenje komunalne i putne infrastrukture	Dužina rekonstruiranih lokalnih i regionalnih cesta i ulica	Općina Odžak	0	10	13.336.334	2.668.167	10.668.167
	Dužinanovoizgrađeneirekonstruiran edistributivnekanalizacionemreže	JKP	0	3			
Mjera 3.1.1. Izgradnja i rekonstrukcija lokalnih i regionalnih cesta i ulica	% riješenosti imovinsko pravnih predmeta na Sjevernoj obilaznici	JP Ceste FBiH	0	100	8.336.334	1.668.167	6.668.167
	Dužina rekonstruiranih lokalnih i regionalnih cesta i ulica	JP Ceste FBiH, Općina Odžak	0	10			
	Dužina izgrađenih i asfaltiranih novih cesta	JP Ceste FBiH, Općina Odžak	0	8			
Mjera 3.1.2. Proširenje i rekonstrukcija vodovodne mreže	Broj mjesnih zajednica sa novoizgrađenim vodoopskrbnim sustavom	JKP	0	3	5.000.000	1.000.000	4.000.000
	Broj izrađenih projekata vodoopskrbe	JKP	0	8			

	Broj probnih bušotina	JKP	0	3			
PRIORITET 3.2. Efikasno upravljanje otpadom i otpadnim vodama	% recikliranog komunalnog otpada	JKP	0	40%	4.900.000	1.000.000	3.900.000
	Postotak odvajanja otpada na mjestu nastanka	JKP	manje od 5%	minimalno 40%			
	Broj novih priključaka domaćinstva na kanalizacijsku mrežu	JKP	0	300			
Mjera 3.2.1. Uspostavljanje sustava selektivnog odlaganja otpada	Broj posuda za prikupljanje otpada	JKP	85	120	1.000.000	100.000	900.000
	Broj vozila za odvoženje otpada	JKP	2	4			
	Broj saniranih divljih deponija	Komunalna inspekcija	5,00%	4,00%			
Mjera 3.2.2. Rekonstrukcija i proširenje kanalizacijskog sustava	km novoizgrađene kanalizacijske mreže	JKP	0	1,52	3.900.000	900.000	3.000.000
	km rekonstruirano kanalizacijske mreže	Općina Odžak	0	2,5			
PRIORITET 3.3. Upravljanje prostorom i očuvanje okoliša uz mjere energetske efikasnost	Izrađen urbanistički plan naseljenog mjesta Odžak	Općina Odžak	NE	DA	870.000	220.000	650.000
	Potrošnja energije u javnim objektima	Izvešće o radu javnih poduzeća i ustanova	Utvrđiti stanje	-30%			
	Smanjena emisija CO2 kao rezultat primjene obnovljivih izvora energije i mjera EE u javnom i privatnom sektoru	Izvešće o radu javnih poduzeća i ustanova	Utvrđiti stanje	-10%			
Mjera 3.3.1. Uspostava funkcionalno-institucionalnih kapaciteta za integralno upravljanje prostorom i okolišem	ha prostora obuhvaćenog planovima nižeg reda	Općina Odžak	0	700	170.000	100.000	70.000
	broj izrađenih planova nižeg reda	Općina Odžak	0	5			
Mjera 3.3.2. Unaprjeđenje energetske efikasnosti javne rasvjete i javnih objekata	Broj objekata rekonstruiranih u cilju bolje energetske učinkovitosti	Služba za gospodarstvo i LER	5	8	700.000	120.000	580.000
	Broj zamijenjenih živinih lampi LED lampama	Služba za nabavku i zaštitu sredstava i resursa	67	200			

7. Okvir za provođenje, praćenje, izvještavanje i evaluaciju strategije razvoja

Na nivou Federacije BiH, u proteklom periodu su realizirane značajne aktivnosti na uspostavi i razvoju sistema za razvojno planiranje i upravljanje razvojem kroz donošenje Zakona o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH i propratnih podzakonskih akata koji između ostalog, definiraju i okvir za provođenje, praćenje, izvještavanje i evaluaciju strategija razvoja. U okviru predviđenih procesa ključno je izvršiti opis odgovornih institucija, dinamiku i okvir rokova i Strategije razvoja općine Odžak za period 2021.-2027. godina. Uz navedeni okvir, neophodna je kontinuirana izgradnja kapaciteta svih učesnika u razvojnim procesima općine Odžak a posebno općinskih službenika, što je posebno naglašeno u okviru prioriteta i mjere koja se odnosi na jačanje kapaciteta općinskih službenika, ali i jačanje kapaciteta predstavnika civilnog sektora. Pored toga, neophodno je osigurati da provođenje strategije bude podržano od strane socio-ekonomskih partnera u općini. Svaki od njih treba imati značajne uloge u implementaciji, osiguranju finansijskih sredstava, te u praćenju i vrednovanju.

7.1. Provedba

Provedba Strategije razvoja propisana je Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 32/17), kao i Uredbom o trogodišnjem i godišnjem planiranju rada, monitoringu i izvještavanju u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 74/19).

Navedenim regulatornim okvirom propisao je da su implementacioni dokumenti trogodišnji i godišnji planovi rada tijela općinskog organa uprave pri čemu proces trogodišnjeg planiranja rada započinje izradom smjernica za trogodišnje planiranje koje priprema načelnik Općine Odžak u suradnji sa tijelom za poslove razvojnog planiranja i upravljanja razvojem Općine Odžak, odnosno Službom za gospodarstvo i LER. Proces izrade i usvajanja Smjernica usklađen je sa izradom Akcionog plana za implementaciju Strategije razvoja Općine Odžak čiju izradu koordinira Općinski razvojni tim (ORT) svake planske godine po principu 1+2.

Trogodišnji plan rada općinskih organa uprave je implementacioni dokument koji operacionalizira strateške ciljeve, prioritete i mjere iz Strategije razvoja Općine Odžak u skladu s nadležnostima općinskih organa uprave te predstavlja temelj za izradu Dokumenta okvirnog Budžeta (DOB) i Programa javnih investicija (PJI). Prilikom izrade trogodišnjeg plana rada, općinski organi uprave (općinske službe i dr.) imaju obvezu preuzeti relevantne mjere iz Strategije razvoja sa pripadajućim indikatorima, kao i polazne i ciljne vrijednosti indikatora za svaku godinu trogodišnjeg perioda. Trogodišnji plan rada se ne usvaja, ali služi kao osnova za izradu DOB-a kao i Godišnjeg plana rada.

Uredbom je predviđeno da se mjere iz Strategije razvoja unose kao programi u trogodišnjem planu rada, dok se svaki program u trogodišnjem planu rada utvrđuje i kao program u Dokumentu okvirnog budžeta (DOB-u) sa dodijeljenom šifrom. To znači da je mjera iz Strategije razvoja jednaka programu u trogodišnjem planu rada i DOB-u zbog čega je bilo značajno da sve službe Općine Odžak definiraju mjere unutar Strategije razvoja.

U odnosu na svaku utvrđenu mjeru ili program utvrđuju se aktivnosti/projekti čija realizacija u trogodišnjem periodu doprinosi ostvarenju mjere, prioriteta i strateškog cilja iz Strategije razvoja.

Godišnji plan rada je implementacioni dokument koji, pored redovnih aktivnosti sadrži i aktivnosti na godišnjem nivou koje će se poduzimati kako bi se implementirali strateški ciljevi, prioriteta i mjera iz usvojenih strateških dokumenata. Godišnji plan rada se priprema na osnovu usvojenih trogodišnjih planova. U godišnji plan rada općinski organi uprave preuzimaju odabrane programe iz trogodišnjeg plana rada.

Prema Uredbi, koordinaciju u procesu planiranja, monitoringa i izvještavanja u općinskom organu uprave vrše rukovodeći državni službenici (pomoćnici načelnika) uz pomoć sekretara, svako u skladu sa svojim nadležnostima, koji osiguravaju dosljedno provođenje internih uloga i odgovornosti u skladu sa unutrašnjom organizacijom i nadležnostima, te učestvovanjem različitih subjekata. Pomoćnici načelnika/šefovi općinskih službi odgovorni su za neposrednu izradu dijela trogodišnjeg plana rada, godišnjeg plana rada, te godišnjeg izvještaja o radu osnovne organizacione jedinice kojima rukovode. Za izradu trogodišnjeg plana rada, godišnjeg plana rada i godišnjeg izvještaja o radu, kao i drugih akata u procesu programiranja razvoja u Federaciji, odgovoran je rukovodilac općinskog organa uprave. Ako organi uprave, pored trogodišnjih i godišnjih planova rada, izrađuju i akcione planove za implementaciju sektorskih strateških dokumenata, obaveza je da se aktivnosti iz takvih planova, evidentiraju u godišnjim planovima rada.

Trogodišnji i godišnji planovi rada objavljuju se na web stranici Općine Odžak.

7.2. Monitoring i izvještavanje

Monitoring predstavlja sistemsko i kontinuirano prikupljanje, analiziranje i korištenje podataka i indikatora radi mjerenja napretka realizacije Strategije razvoja Općine Odžak, u svrhu poduzimanja odgovarajućih mjera radi eventualnih korekcija i izvještavanja o ostvarenim rezultatima.

Pored implementacije strateških dokumenata Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH, kao i Uredbom o trogodišnjem i godišnjem planiranju rada, monitoringu i izvještavanju u Federaciji BiH definirani su procesi monitoringa i izvještavanja kao i nosioci navedenih aktivnosti. Kako bi se na adekvatan način vršio monitoring implementacije strateških dokumenata, neophodno je da svi općinski organi uprave uspostave i redovno ažuriraju elektronske evidencije o implementaciji strategije kao i osiguranje pravovremeno i kvalitetno praćenje indikatora ostvarenja strateških ciljeva, prioriteta i mjera iz Strategije razvoja, kao i indikatora iz godišnjih planova rada. Navedeni sistem monitoringa osnova je za izradu izvještaja o radu kao i Izvještaja o razvoju Općine Odžak.

Naprijed navedeni zakonski okvir propisuje obavezu izrade godišnjih izvještaja rada i Izvještaja o razvoju. Godišnji izvještaj o radu priprema se radi praćenja provođenja planiranih aktivnosti i ocjene doprinosa u ostvarivanju programa odnosno mjera općinskih organa uprave.

U godišnjem izvještaju o radu precizno se navodi jesu li i u kojoj mjeri izvršene planirane aktivnosti iz godišnjih programa rada, ostvareni očekivani rezultati, utrošena planirana sredstva za izvršenje aktivnosti, Utvrđuje se ukoliko je došlo do eventualnog neizvršavanja planiranih aktivnosti, navode se razlozi za neizvršenje kao i objašnjenje za djelomično izvršenje.

Rukovodeći državni službenici (pomoćnici načelnika) uz pomoć sekretara, izrađuju godišnji izvještaj o radu u skladu sa unutrašnjom organizacijom i nadležnostima. U jedinici lokalne samouprave, konkretno u Općini Odžak sekretar u suradnji sa rukovodećim državnim službenicima (pomoćnici načelnika), objedinjava godišnji izvještaj o radu općinskih organa uprave (službi) u jedinstveni

izvještaj o radu Općine Odžak, koji se dostavlja načelniku najkasnije do 10. februara tekuće godine. Općinsko vijeće Odžak usvaja Godišnji izvještaj o radu Općine Odžak najkasnije do 28. februara tekuće godine te se isti objavljuje na web stranici Općine Odžak.

Izvještaj o razvoju je implementacioni dokument kojim se sagledavaju opći razvojni trendovi kao i napredak u ostvarenju strateških ciljeva iz strateških dokumenata. Izvještaj o razvoju Općine Odžak izrađuje Služba za gospodarstvo i LER. Izvještaj o razvoju načelnik Općine Odžak dostavlja Općinskom vijeću radi informiranja i isti se objavljuje na web stranici Općine.

Pored naprijed navedenog, Služba za gospodarstvo i LER vrši koordinaciju procesa monitoringa, evaluacije i izvještavanja o realizaciji Strategije, što podrazumijeva aktivnu suradnju sa svim općinskim organima uprave (službama) kao i institucijama nosiocima implementacije i monitoringa.

7.3. Evaluacija

Zakonom o razvojnem planiranju i upravljanju razvojem u FBiH i Uredbom o evaluaciji strateških dokumenata u Federaciji BiH uspostavljen je proces evaluacije strateških dokumenata.

Evaluacija je proces kojim se određuje vrijednost i značaj intervencije, odnosno programa, projekta ili sveukupne strategije razvoja, prema unaprijed definiranim kriterijima. U skladu sa navedenim regulatornim okvirom za strateške dokumente na nivou JLS obavezna je evaluacija u toku. Evaluacija u toku se provodi s ciljem utvrđivanja stepena implementacije strateških dokumenata, ostvarivanja, te efektivnosti i efikasnosti planiranih mjera i direktnih rezultata prema zacrtanim ciljevima i očekivanjima, kao i sumiranja rezultata i osiguranja ulaznih elemenata za slijedeće strateške dokumente.

Tabela 27 .Pregled aktivnosti i odgovornosti za provođenje, praćenje, izvještavanje i evaluaciju strategije razvoja Općine Odžak

Osnovne aktivnosti i odgovornosti za provođenje, praćenje, izvještavanje i evaluaciju strategije razvoja	
Aktivnosti(*)	Nadležnost (ko?)
Priprema/ažuriranje Kalendara aktivnosti nadležnog tijela za planiranje i upravljanje razvojem Općine Odžak (JURA)	Nosilac procesa: Koordinator razvojnog tima (RT) Učesnici procesa: Ostali službenici razvojnog tima
Priprema mehanizama i alata za praćenje i izvještavanje o ostvarenju strategije razvoja (uključujući lokalizirane ciljeve održivog razvoja BiH)	Nosilac procesa: Koordinator razvojnog tima (RT) Učesnici procesa: Ostali službenici razvojnog tima
Izrada Akcionog plana za implementaciju Strategije 1+2	Nosilac procesa: Koordinator razvojnog tima (RT) Učesnici procesa: Ostali službenici razvojnog tima /načelnici općinskih službi (dostavljaju prijedloge aktivnosti za Akcioni plan za implementaciju Strategije 1+2 iz svojih nadležnosti)
Definiranje Smjernica na osnovu strateško-programskih dokumenata za naredni 1+2 planski ciklus	Nosilac procesa: Općinski načelnik u suradnji sa koordinatorom razvojnog tima (RT) Učesnici u procesu: Ostali službenici razvojnog tima
Priprema trogodišnjih i godišnjih planova rada službi, uključujući projekte iz strategije razvoja i vezane redovne aktivnosti	Nosilac procesa: Rukovodioci nadležnih organa uprave Općine Odžak (općinskih službi), sekretari/pomoćnici u općinskim službama Učesnici procesa: Službenici organa uprave Općine Odžak (općinskih službi),
Izrada Trogodišnjeg i Godišnjeg plana rada Općine Odžak	Nosilac procesa: Tajnik općinskog organa uprave i Ured općinskog načelnika Učesnici procesa: Rukovodioci i članovi razvojnog tima (RT) Općine Odžak
Usklađivanje godišnjih planova rada općinskih službi i Godišnjeg plana rada Općine Odžak sa usvojenim	Nosilac procesa: Rukovodioci nadležnih organa uprave Općine Odžak (općinskih službi), sekretari/pomoćnici u općinskim službama, Ured općinskog

Budžetom (<u>za narednu godinu</u>)	načelnika Učesnici procesa: Službenici organa uprave Općine Odžak (općinskih službi)
Usvajanje Godišnjeg plana rada Općine Odžak (<u>za narednu godinu</u>)	Nosilac procesa: Općinsko vijeće Odžak Učesnici procesa: Općinski načelnik
Razrada projekata iz Godišnjeg plana rada	Nosilac procesa: Koordinator razvojnog tima (RT) Odžak Učesnici procesa: Ostali članovi razvojnog tima (RT) Općine Odžak, ostale općinske službe
Praćenje i privlačenje eksternih izvora financiranja projekata	Nosilac procesa: Koordinator razvojnog tima (RT); Nadležne službe Općine Odžak Učesnici procesa: Ostali članovi razvojnog tima (RT) Općine Odžak
Praćenje provođenja Godišnjeg plana rada općinskih organa uprave i ostvarenja strateških ciljeva	Nosilac procesa: Koordinator razvojnog tima (RT) ; Učesnici procesa: Ostali članovi razvojnog tima (RT) Općine Odžak
Izrada godišnjih izvještaja o radu općinskih službi	Nosilac procesa: Rukovodioci općinskih službi Učesnici procesa: ostali službenici u općinskim službama
Uključivanje javnosti u praćenje provođenja strategije razvoja	Nosilac procesa: Koordinator razvojnog tima (RT); Nadležne službe Općine Odžak Učesnici procesa: Ostali članovi razvojnog tima (RT) Općine Odžak
Priprema i razmatranje Izvještaja o razvoju (za prethodnu godinu)	Nosilac procesa: Koordinator razvojnog tima (RT); Nadležne službe Općine Odžak Učesnici procesa: Ostali članovi razvojnog tima (RT) Općine Odžak/rukovodioci i ostali službenici u općinskim službama
Priprema i razmatranje Godišnjeg izvještaja o radu Općine Odžak (za prethodnu godinu)	Nosilac procesa: Tajnik Općinskog organa uprave/Ured općinskog načelnika Učesnici procesa: Rukovodioci nadležnih općinskih službi
Usvajanje i objavljivanje Izvještaja o razvoju (za prethodnu godinu)	Nosilac procesa: Koordinator razvojnog tima (RT); Učesnici procesa: Ostali članovi razvojnog tima (RT) Općine Odžak
Usvajanje i objavljivanje Godišnjeg izvještaja o radu Općine Odžak (za prethodnu godinu)	Nosilac procesa: Općinsko vijeće Odžak Učesnici procesa: Općinski načelnik, općinske službe
Ostale važne aktivnosti: ▪ Uspostavljanje i unaprjeđenje međuopćinske/međuopštinske suradnje ▪ Pokretanje procesa evaluacije strategije razvoja	Nosilac procesa: Koordinator razvojnog tima (RT); Učesnici procesa: Ostali članovi razvojnog tima (RT) Općine Odžak

Napomene:

(*) Odnosi se na procesne aktivnosti koje su usklađene sa relevantnim regulatornim okvirima oba entiteta u BiH uključujući propise o budžetima, kao i internim regulatornim okvirom JLS, tamo gdje je uspostavljen.

(**) Partnerska grupa se uključuje jednom do dva puta godišnje u praćenje provođenja strategije razvoja.

(***)

8. Provjera međusobne usklađenosti strateških dokumenata

Jedan od principa Zakona o razvojnog planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji BiH jeste i vertikalna koordinacija i usklađivanje kao koordinacija odgovornosti i procesa između nadležnih institucija na različitim nivoima vlasti u Federaciji, kao i usklađivanje strateških dokumenata na različitim nivoima vlasti u Federaciji prema zajedničkim razvojnim ciljevima, dok se horizontalna koordinacija i usklađivanje odnosi na koordinaciju odgovornosti i procesa institucija, kao i usklađivanje strateških dokumenata, odnosno usklađivanje strategije razvoja i sektorskih strategija na istom nivou upravljanja u Federaciji, kantonima i jedinicama lokalne samouprave prema

zajedničkim razvojnim ciljevima. S tim u vezi, strateški ciljevi i prioriteti Općine Odžak za period 2022.-2027. godina usklađeni su sa ključnim strateškim dokumentima u Županiji Posavskoj, FBiH i BiH, ali i uvažavaju ostale planske dokumente Općine Odžak

Tabela 28 Pregled međusobne usklađenosti Strategije razvoja općine Odžak 2022-2027 sa drugim strateškim dokumentima

Vezani strateški cilj, prioritet i/ili mjera iz strategije razvoja općine Odžak	Strateški dokument višeg nivoa
Zajedničke socioekonomske reforme za razdoblje 2019.-2022. godine (Reformska agenda 2.)	
Strateški cilj 1. Kreiranje atraktivnog poslovnog ambijenta kroz održivi razvoj gospodarstva. Prioritet 1.1. Atraktivan i stimulativan poslovni ambijent	I. Održiv i ubrzan ekonomski rast, povećana konkurentnost privrede i unaprjeđenje poslovnog okruženja
Strateški cilj 2. Modernizacija i digitalizacija društvene infrastrukture; Prioritet 2.2. Modernizacija zdravstvene infrastrukture	III. Sveobuhvatna reforma i poboljšanje kvalitete zdravstvenog sustava
Strategija razvoja FBiH 2021.– 2027. (radna verzija)	
Strateški cilj 1. Kreiranje atraktivnog poslovnog ambijenta kroz održivi razvoj gospodarstva Prioritet 1.1. Atraktivan i stimulativan poslovni ambijent Prioritet 1.2. Razvoj održivog i konkurentnog poljoprivrednog sektora Prioritet 1.3. Efikasna, otvorena i odgovorna javna uprava	Strateški cilj 1. Ubrzan ekonomski razvoj PRIORITET 1.2. Unapređenje poslovnog okruženja Mjera 1.2.1. Podrška razvoju poduzetništva, Mjera 1.2.2. Unapređenje poslovne infrastrukture i promocija i poslovnih zona, Mjera 1.2.3. Unapređenje tehničkih i kadrovskih resursa pružalaca poslovnih usluga, Mjera 1.2.4. Poboljšanje kvaliteta ljudskih resursa i uspostavljanje dinamičnog tržišta rada usklađenog sa potrebama privrede PRIORITET 1.3. Unapređenje konkurentnosti prerađivačke industrije Mjera 1.3.1. Podrška uvođenju novih i unapređenju postojećih tehnologija u prerađivačkoj industriji, Mjera 1.3.2. Uvođenje i poticanje inovacija u privredu, Mjera 1.3.3. Podrška internacionalizaciji poslovnih aktivnosti i plasmanu proizvoda prerađivačke industrije na međunarodnom tržištu, Mjera 1.3.4. Podržavati razvoj poduzetništva turističkog sektora Strateški cilj 4. Transparentan, efikasan i odgovoran javni sektori PRIORITET 4.2. Staviti javnu upravu u službu građana, Mjera 4.2.1. Jačati političko i institucionalno vođenje i koordinaciju reforme javne uprave i ekonomskih reformi, Mjera 4.2.2. Uspostaviti funkcionalnu i racionalnu organizaciju javnog sektora, Mjera 4.2.3. Jačati sistem i koordinaciju izrade, implementacije i izvještavanja o razvojnim politikama, Mjera 4.2.4. Osigurati preduvjete za veću apsorpciju EU fondova, Mjera 4.2.6. Provesti digitalnu transformaciju javne uprave
Strateški cilj 2. Modernizacija i digitalizacija društvene infrastrukture Prioritet 2.1. Unaprjeđenje obrazovne i socijalne	Strateški cilj 2. STRATEŠKI CILJ 3. RESURSNO EFIKASAN I ODRŽIV RAZVOJ

infrastrukture Prioritet 2.2. Modernizacija zdravstvene infrastrukture Prioritet 2.3. Zaštita građana i jačanje civilnog sektora	PRIORITET 2.1. Unaprjeđivati obrazovni sistem, Mjera 2.1.1. Unaprjeđivati kvalitet visokog obrazovanja, naučnog rada i naučne baze; Mjera 2.1.2. Poboljšavati kvalitet predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja za potrebe razvoja i osigurati inkluzivno obrazovanje za sve; PRIORITET 2.2. Poboljšavati ishode zdravstvenog sistema, Mjera 2.2.1. Unaprijediti pristup i smanjiti nejednakost u zdravstvenim uslugama; Mjera 2.2.3. Jačati informatizaciju i digitalizaciju sistema zdravstvene zaštite; Mjera 2.2.4. Unapređenje djelovanja u kriznim javno zdravstvenim situacijama PRIORITET 2.3. Poboljšavati rast stanovništva, stabilnost obitelji i položaj mladih, Mjera 2.3.1. Poticati natalitet i zaštitu porodica s djecom; Mjera 2.3.2. Unaprjeđivati reproduktivno zdravlje i oblast ranog rasta i razvoja djeteta; 2.3.4. Promovirati toleranciju, nenasilje i rodnu ravnopravnost u porodici i društvu, i razvijati programe socijalne uključenosti; Mjera 2.3.5. Unaprijediti uslove za razvoj i bavljenje sportom PRIORITET 2.5. Smanjivati siromaštvo i socijalnu isključenost, Mjera 2.5.1. Podržavati bolju ciljanost socijalne zaštite; Mjera 2.5.2. Poboljšati socijalnu uključenost marginaliziranih grupa; Mjera 2.5.3. Unaprjeđivati međusektorsku suradnju, infrastrukturu i kompetencije pružalaca usluga socijalne zaštite; Mjera 2.5.4. Poboljšati poziciju ranjivih skupina na tržištu rada
Strateški cilj 3. Izgradnja komunalne infrastrukture uz održivo upravljanje okolišem Prioritet 3.1. Unaprjeđenje komunalne i putne infrastrukture Prioritet 3.2. Efikasno upravljanje otpadom i otpadnim vodama Prioritet 3.3. Upravljanje prostorom i očuvanje okoliša uz mjere energetske efikasnost	Strateški cilj 3 Resursno efikasan i održiv razvoj PRIORITET 3.1. Unaprjeđivati zaštitu i korištenje prirodnih resursa, Mjera 3.1.1. Podizati svijest o zaštiti okoliša, klimatskim promjenama i nužnosti razvoja zelenih vještina; Mjera 3.1.2. Unapređivati pravni i institucionalni okvir regulacije okoliša i razvoj komunalne infrastrukture; Mjera 3.1.7. Unapređivati integralno upravljanje otpadom i sistem cirkularne ekonomije PRIORITET 3.2. Unapređivati kvalitet zraka, Mjera 3.2.1. Smanjivati emisiju zagađujućih materija i stakleničkih plinova PRIORITET 3.3. Povećati energijsku efikasnost, Mjera 3.4.2. Povećavati udio obnovljivih izvora energije u finalnoj potrošnji energije
Strategija razvoja Županije Posavske 2021 - 2027	
Strateški cilj 1. Kreiranje atraktivnog poslovnog ambijenta kroz održivi razvoj gospodarstva Prioritet 1.1. Atraktivan i stimulativan poslovni ambijent Prioritet 1.2. Razvoj održivog i konkurentnog poljoprivrednog sektora Prioritet 1.3. Efikasna, otvorena i odgovorna javna uprava	Strateški cilj 1.: Poboljšati poslovno okruženje i konkurentnosti Gospodarstva za održivi rast PRIORITET 1.1.: Jačanje gospodarstva uz specijalizaciju i digitalizaciju za stvaranje dodane vrijednosti i zapošljavanje. Mjera 1.1.1 Poboljšanje poslovnog okruženja i privlačenje domaćih i stranih investicija uključujući dijasporu; Mjera 1.1.2 Izgradnja poduzetničke infrastrukture; Mjera 1.1.3 Potpora jačanju konkurentnosti proizvodnih malih i srednjih poduzeća i

	obrtnika za potporu izvozu, specijalizaciji i digitalizaciji PRIORITET 1.2.: Unaprjeđenje potpore razvoju poljoprivrede i ruralnih područja Mjera 1.2.1 Poboljšanje poljoprivredne infrastrukture i kapaciteta; Mjera 1.2.2 Potpora modernizaciji i povećanju konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje, uz poticajne politike i programe; Mjera 1.2.3 Unaprjeđenje usluga i sustava za potporu poljoprivrednicima PRIORITET 1.3.: Poboljšanje turističke ponude za održivi Turizam Mjera 1.3.1. Uređenje lokacija i objekata kulturno-povijesnog i prirodnog naslijeđa (riječnog, lovskog i ribolovnog turizma)
Strateški cilj 2. Modernizacija i digitalizacija društvene infrastrukture Prioritet 2.1. Unaprjeđenje obrazovne i socijalne infrastrukture Prioritet 2.2. Modernizacija zdravstvene infrastrukture Prioritet 2.3. Zaštita građana i jačanje civilnog sektora	STRATEŠKI CILJ 2.: unaprijediti javne usluge u zdravstvu i obrazovanju i povećati opseg društvene infrastrukture na principima dobrog upravljanja PRIORITET 2.1.: Poboljšanje uvjeta i infrastrukture za odgoj i obrazovanje Mjera 2.1.1. Infrastrukturno unaprjeđenje obrazovnog okruženja za rad s djecom i povećanje socijalne uključenosti djece s teškoćama u razvoju Mjera 2.1.2. Potpora usklađivanju i racionalizaciji broja škola i vrtića optimizacijom, rekonstrukcijom i proširenjem kapaciteta postojećih obrazovnih objekata PRIORITET 2.2.: Poboljšanje demografske obnove i socijalno zdravstvene skrbi Mjera 2.2.1. Potpora jačanju socijalno-društvenih programa, socijalnog rada i općinskih mjera pronatalitetnih javnih politika; Mjera 2.2.2. Jačanje ljudskih i materijalno-tehničkih kapaciteta domova zdravlja, područnih ambulanti obiteljske medicine te županijske bolnice; Mjera 2.2.3. Potpora stambenom zbrinjavanju mladih i socijalno osjetljivih kategorija stanovništva PRIORITET 2.3. Smanjenje rizika od katastrofa uzrokovanih prirodnim i drugim nesrećama, Mjera 2.3.1. Prevencija i rano upozoravanje od rizika uzrokovanih prirodnim i drugim nesrećama uz jačanje civilne zaštite/vatrogasnih službi i uprave policije; Mjera 2.3.2. Potpora deminiranju preostalog područja kontaminiranog neeksplozivnim sredstvima
Strateški cilj 3. Izgradnja komunalne infrastrukture uz održivo upravljanje okolišem Prioritet 3.1. Unaprjeđenje komunalne i putne infrastrukture Prioritet 3.2. Efikasno upravljanje otpadom i	STRATEŠKI CILJ 3.: Uspostaviti prostorno-planski i okolišno prihvatljiv sustav upravljanja okolišem, uz izbalansirani teritorijalni razvoj infrastrukture PRIORITET 3.1.: Uspostavljanje i jačanje integralnog sustava upravljanja prostorom i zaštitom okoliša; Mjera 3.1.1. Uspostava funkcionalno - institucionalnih kapaciteta

otpadnim vodama Prioritet 3.3. Upravljanje prostorom i očuvanje okoliša uz mjere energetske efikasnost	za integralno upravljanje prostorom i okolišem; Mjera 3.1.2. Kreiranje održivog sustava upravljanja otpadom uz potporu optimizaciji i racionalizaciji pokrivenosti komunalnih usluga PRIORITET 3.2.: Potpora primjeni principa zaštite okoliša i standardima održivog razvoja u upravljanju prirodnim resursima i infrastrukturi (javnoj i komunalnoj); Mjera 3.2.1. Izbalansirani teritorijalni razvoj javne i komunalne infrastrukture modernizacijom i izgradnjom vodoopskrbnih sustava, odvodnjom i tretmanom otpadnih voda; Mjera 3.2.2. Potpora korištenju čistih i/ili obnovljivih izvora energije i povećanje energijske učinkovitosti
Strateški plan ruralnog razvoja BiH 2018 - 2021 (okvirni dokument)	
Strateški cilj 1. Kreiranje atraktivnog poslovnog ambijenta kroz održivi razvoj gospodarstva Prioritet 1.1. Atraktivan i stimulativan poslovni ambijent	Strateški cilj: Pобољшanje kvaliteta života u ruralnim područjima kroz ostvarivanje novih izvora prihoda i unaprjeđenje fizičke infrastrukture, društvene uključenosti i dostupnosti javnih usluga PRIORITET 1.1. Uspostavljanje sistema za održivo korištenje i odgovorno upravljanje prirodnim resursima, Mjera 1.1.1. Unaprjeđenje kapaciteta za održivo korištenje poljoprivrednog zemljišta i povezivanje sa prerađivačkim kapacitetima
Strateške smjernice za harmonizaciju podrške razvoju malih i srednjih poduzeća i poduzetništva u BiH za period 2021.– 2027. (radna verzija)	
Strateški cilj 1. Kreiranje atraktivnog poslovnog ambijenta kroz održivi razvoj gospodarstva Prioritet 1.1. Atraktivan i stimulativan poslovni ambijent	PRIORITET 1.2. Unaprjeđenje poslovnog okruženja, Mjera 1.2.1. Podrška razvoju poduzetništva, Mjera 1.2.2. Unaprjeđenje poslovne infrastrukture i promocija i poslovnih zona, Mjera 1.2.3. Unaprjeđenje tehničkih i kadrovskih resursa pružalaca poslovnih usluga, Mjera 1.2.4. Pобољшanje kvaliteta ljudskih resursa i uspostavljanje dinamičnog tržišta rada usklađenog sa potrebama privredu PRIORITET 1.3. Unaprjeđenje konkurentnosti prerađivačke industrije, Mjera 1.3.1. Podrška uvođenju novih i unaprjeđenju postojećih tehnologija u prerađivačkoj industriji, Mjera 1.3.2. Uvođenje i poticanje inovacija u privredu, Mjera 1.3.3. Podrška internacionalizaciji poslovnih aktivnosti i plasmanu proizvoda prerađivačke industrije na međunarodnom tržištu
Strategija prilagođavanja na klimatske promjene i niskoemisionog razvoja BiH za period 2020.-2030. (nacrt)	
Strateški cilj 3. Izgradnja komunalne infrastrukture uz održivo upravljanje okolišem Prioritet 3.3. Upravljanje prostorom i očuvanje okoliša uz mjere energetske efikasnost	Strateški cilj 1. Povećavanje otpornosti Bosne i Hercegovine na klimatsku varijabilnost i klimatske promjene, pri čemu će da se osigura ostvarivanje razvojnih dobiti Strateški cilj 2. Postizanje najviše vrijednosti i prestanak rasta godišnjih vrijednosti emisija plinova staklene bašte u Bosni i Hercegovini otprilike 2025. godine, na nivou koji je ispod prosjeka emisija po glavi stanovnika u EU27
Strategija borbe protiv dijabetesa u FBiH 2014. – 2024.	

Strateški cilj 2. Modernizacija i digitalizacija društvene infrastrukture Prioritet 2.2. Modernizacija zdravstvene infrastrukture	Strateški cilj 2. Unaprijediti rano otkrivanje dijabetesa PRIORITET 2.3: Unapređenje sistema integrisanih zdravstvenih usluga, Mjera 2.3.1. Podrška materijalno-tehničkoj opremljenosti zdravstvenih ustanova, Mjera 2.3.2. Podrška donošenju i implementaciji javnih politika prevencije bolesti, Mjera 2.3.3. Podrška uspostavljanju i razvoju visokodiferenciranih i specijaliziranih usluga u sistemu tercijarne zdravstvene zaštite
Strategija upravljanja vodama FBiH 2010. – 2022.	
Strateški cilj 3. Izgradnja komunalne infrastrukture uz održivo upravljanje okolišem Prioritet 3.1. Unaprjeđenje komunalne i putne infrastrukture Prioritet 3.2. Efikasno upravljanje otpadom i otpadnim vodama	Strateški cilj 3 Strateški cilj 3: Poboljšanje efikasnosti, unapređenje transparentnosti i povećanje odgovornosti u upravljanju vodama PRIORITET 3.2: Razvoj komunalne i javne infrastrukture na principima održivog okolišnog razvoja, Mjera 3.2.1. Podrška donošenju prostorno-planskih dokumenata na nivou jedinica lokalnih samouprava i upravljanje prostorom i Mjera 3.2.2. Proširenje i modernizacija kapaciteta javne i komunalne infrastrukture i objekata Strateški cilj 6: Povećanje obuhvata i poboljšanje javnog vodosnabdijevanja
Transportna Strategija Federacije Bosne i Hercegovine 2016-2030	
Strateški cilj 3. Izgradnja komunalne infrastrukture uz održivo upravljanje okolišem Prioritet 3.1. Unaprjeđenje komunalne i putne infrastrukture	Strateški cilj: Zadovoljavanje potreba u smislu održavanja, unapređenja i razvoja transportne infrastrukture Podciljevi: Uklanjanje uskih grla na putovima s malim brzinama, Razvoj regionalne mreže putova; Proširenje kapaciteta zračnih luka.
Strategija protiv minskog djelovanja BiH 2018-2025	
Strateški cilj 2. Modernizacija i digitalizacija društvene infrastrukture Prioritet 2.3. Zaštita građana i jačanje civilnog sektora	Strateški cilj 3.: Izviđanje i čišćenje
Strategija za unapređenje prava i položaja osoba sa invaliditetom u Federaciji Bosne i Hercegovine (2016-2021)	
Strateški cilj 2. Modernizacija i digitalizacija društvene infrastrukture Prioritet 2.1. Unaprjeđenje obrazovne i socijalne infrastrukture Prioritet 2.3. Zaštita građana i jačanje civilnog sektora	Specifični cilj 3. Uključiti osobe s invaliditetom u sve oblasti života ravnopravno s drugima, posebno u oblasti obrazovanja, kulturnog, sportskog, javnog i političkog djelovanja.
Okvirna energetska strategija BiH do 2035	
Strateški cilj 3. Izgradnja komunalne infrastrukture uz održivo upravljanje okolišem Prioritet 3.3. Upravljanje prostorom i očuvanje okoliša uz mjere energetske efikasnost	<i>Strateški prioritet:</i> Korištenje resursa <i>Specifična strateška smjernica:</i> Odgovarajuće korištenje i upravljanje potencijalima obnovljivih izvora energije, te postizanje većeg udjela čišće energije u sektoru električne energije, grijanju i hlađenju te transportu kroz izradu Akcijskih planova <i>Strateški prioritet:</i> Učinkovito korištenje energije <i>Specifična strateška smjernica:</i> Daljnji razvoj i provedbu mjera energetske učinkovitosti u području ušteda za

	finalnu potrošnju zgradarstva, industrije, transporta i ostalih područja sukladno novoj Direktivi 2012/27/EU <i>Specifična strateška smjernica:</i> Promocija i ekspanzija sistema daljinskog grijanja te visoko učinkovite kogeneracije korištenjem otpadne topline, otpada i obnovljivih izvora energije gdje god je to moguće i ekonomski isplativo
Strategija reforme javne uprave u Federaciji BiH	
Strateški cilj 1. Kreiranje atraktivnog poslovnog ambijenta kroz održivi razvoj gospodarstva Prioritet 1.3. Efikasna, otvorena i odgovorna javna uprava	Cilj Institucionalno komuniciranje: Razviti javnu upravu na način da ona bude transparentnija, otvorenija, vidljivija i odgovornija...u skladu sa europskim standardima.
Gender Akcioni plan BiH za period 2018. -2022.	
Strateški cilj 1. Kreiranje atraktivnog poslovnog ambijenta kroz održivi razvoj gospodarstva Prioritet 1.3. Efikasna, otvorena i odgovorna javna uprava Strateški cilj 2. Modernizacija i digitalizacija društvene infrastrukture Prioritet 2.1. Unaprjeđenje obrazovne i socijalne infrastrukture Prioritet 2.3. Zaštita građana i jačanje civilnog sektora	Strateški cilj 1. Izrada, provođenje i praćenje mjera za unaprjeđenje ravnopravnosti spolova u institucijama vlasti, po prioritetnim oblastima. Prioritet 1.6 Socijalna zaštita Strateški cilj 2. Izgradnja i jačanje sistema, mehanizama i instrumenata za postizanje ravnopravnosti spolova. Prioritet 2.4 Podizanje svijesti o ravnopravnosti spolova u svim segmentima društva Prioritet 2.5. Podrška institucionalnim i vaninstitucionalnim partnerima u procesu uključivanja principa ravnopravnosti spolova Strateški cilj 3. Uspostavljanje i jačanje suradnje i partnerstva Prioritet 3.2. Suradnja s organizacijama civilnog društva, socijalnim partnerima, akademskom zajednicom
Akcioni plan za provedbu Strategije za prevenciju i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici u Federaciji BiH za period 2018.-2020.	
Strateški cilj 2. Modernizacija i digitalizacija društvene infrastrukture Prioritet 2.1. Unaprjeđenje obrazovne i socijalne infrastrukture Prioritet 2.3. Zaštita građana i jačanje civilnog sektora	Strateški cilj 3: Unaprijediti metodologiju za prikupljanje podataka o slučajevima nasilja u porodici Strateški cilj 4: Povećana društvena svijest o nasilju u porodici i oblicima nenasilničkog ponašanja Strateški cilj 5. Razvijen multidisciplinarni pristup u lokalnim zajednicama u pružanju odgovarajućih vidova zaštite i tretmana žrtava nasilja u porodici i rada sa osobama koje su počinile nasilje u porodici

9. Prilog

9.1. Detaljan pregled mjera

Veza sa strateškim ciljem	STRATEŠKI CILJ 1. KREIRANJE ATRAKTIVNOG POSLOVNOG AMBIJENTA KROZ ODRŽIVI RAZVOJ GOSPODARSTVA	
Prioritet	1.1. Atraktivan i stimulativan poslovni ambijent	
Naziv mjere	1.1.1. Poboljšanje poslovnog okruženja i privlačenje domaćih i stranih investicija uključujući i dijasporu	
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja**	Cilj ove mjere je stvaranje povoljnijeg poslovnog ambijenta za razvoj poduzetništva i obrta kroz otklanjanje administrativnih barijera za poslovanje, te privlačenje domaćih i stranih investitora, uključujući dijasporu. U suradnji sa relevantnim institucijama, u okviru njihovih nadležnosti a u cilju kreiranja većeg stupnja održivosti i atraktivnosti za investiranje, kako domaćih tako i stranih investitora, uključujući i dijasporu, potrebno je raditi na smanjenju financijskih opterećenja za gospodarstvenike, pružanjem poreznih olakšica i smanjivanjem poreznih i neporeznih davanja, te parafiskalnih nameta. Od posebnog značaja je smanjenje ukupne stope oporezivanja rada po ugledu na EU, kako bi se smanjio rad na crno i siva ekonomija. Animiranje i uključivanje dijaspore je dodatna aktivnost koja će doprinijeti povećanju investicija, a posebno u domenu prijenosa modernih tehnologija i novih zanimanja na područje općine Odžak. Za pružanje podrške poduzetnicima, u okviru općine potrebno je aktivirati INFO pult za poduzetnike, čiji će osnovni zadatak biti pojednostavljenje procedura registracije obrta i poduzeća.	
	Aktivnosti mjere	
	- Realizacija programa podrške poduzećima sa područja općine Odžak - Poticanje uključivanja gospodarstvenika sa područja naše općine u korištenje poticaja kako sa Županijskog tako i Federalnog nivoa - Pružanje podrške donošenju Zakona na razini Županije Posavske o poticajima razvoja malog gospodarstva - Napraviti popis i analizu svih poreznih, neporeznih i parafiskalnih nameta koje propisuje općina Odžak, sa ciljem donošenja Odluka OV o % visine nameta - Aktivirati Info pult općine Odžak za privrednike - Godišnje najmanje jednom održavati Poslovni forum sa dijasporom sa ciljem prezentiranja mogućnosti investiranja na području općine Odžak	
Strateški projekt „Organizacija godišnjeg Poslovnog foruma sa dijasporom“	Opis	Očekivani efekti
	Općina Odžak je i prije zadnjih ratnih zbivanja imala brojnu dijasporu cca 6.000. Poslije ratnih zbivanja ovaj broj se povećao za najmanje 50% od kojih se većina nalazi u zemljama EU i Švicarskoj. Dijaspore se sastoji od prve generacije koja otišla na rad u inozemstvo sedamdesetih godina prošloga vijeka, druga generacija su izbjegli u toku ratnih zbivanja i treća grupa su oni koji su napustili našu općinu u zadnjih desetak godina. Ovdje ne treba zaboraviti i djecu od prve i druge grupe koji su se tamo rodili, školovali i tamo rade. Posebnu šansu vidimo u ovoj grupi mladih školovanih da kroz učešće u PG (partnerska grupa) ,ORT (općinski razvojni tim) pa i OV , investiranje i prijenos modernih tehnologija potaknu brži razvoj naše općine.	Kao rezultat održavanja Poslovnih foruma i ostalih aktivnosti vezanih za dijasporu, bit će ostvarena najmanje 2 ulaganja dijaspore na području općine Odžak u periodu 2022-2027
		Indikativan financijski okvir Iznos: 50.000 KM Izvori: 50.000 KM Proračun Općine Odžak

Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)		Polazne vrijednosti (2020)	Ciljne Vrijednosti (2027)	Izvor verifikacije
	• % smanjenja poreznih, neporeznih i parafiskalnih nameta koje propisuje općina Odžak		0%	20%	Odluke OV Odžak
	• Ukupan broj novoosnovanih poduzeća i obrta		12	35	Županijski sud i Služba za gospodarstvo i LER
	• Broj učesnika iz dijaspor na godišnjem poslovnom forumu za period		0	150	Služba za gospodarstvo i LER
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta		Implementacijom aktivnosti iz ove mjere doprinijet će ostvarenju Mjere 1.1.1. Pобољшanje poslovnog okruženja i privlačenje domaćih i stranih investicija uključujući i dijasporu a samim tim doprinijet će kroz otvaranje novih poduzeća, obrta i novih radnih mjesta ostvarenju Prioriteta 1.1. Atraktivan i stimulativan poslovni ambijent			
Indikativna financijska konstrukcija sa izvorima financiranja (vrijednost mjere bez strateškog projekta)	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	200.000	50.000	0	0	150.000
Period implementacije mjere	2022.-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općinski Načelnik				
Nosioci mjere	Služba za gospodarstvo i LER				
Ciljne grupe	Obrtnici, mala i srednja poduzeća, potencijalni poduzetnici domaći, strani i iz dijaspor, sve zaposlene i nezaposlene osobe sa područja općine Odžak.				

Veza sa strateškim ciljem	STRATEŠKI CILJ 1. KREIRANJE ATRAKTIVNOG POSLOVNOG AMBIJENTA KROZ ODRŽIVI RAZVOJ GOSPODARSTVA
Prioritet	1.1. Atraktivan i stimulativan poslovni ambijent
Naziv mjere	1.1.2. Izgradnja poduzetničke infrastrukture
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja**	Cilj mjere je promicanje poduzetničkih aktivnosti u općini Odžak kroz izgradnju fizičke poduzetničke infrastrukture, uz otvaranje novih radnih mjesta u malim i srednjim poduzećima koja su korisnici zona. Provođenjem aktivnosti iz ove mjere planira se završetak infrastrukture i aktiviranje Poduzetničke zone „SJEVER“ Odžaku, izgradnja i stavljanje u funkciju Biznis centra. Na graničnom prijelazu u Svilaju pored svi drugih sadržaja planirana je izgradnja zona „Svilaj 1,2 i 3“. Pored razvoja fizičke infrastrukture, kontinuirano će se unaprjeđivati dostupnost i kvalitet stručnih usluga za potporu razvoju poduzetništva putem otvaranja Biznis centra.

	Aktivnosti mjere			
	- Završetak infrastrukture u Poduzetničkoj zoni Sjever i stavljanje u funkciju 17 poslovnih tabli (Faza I) - Izrada Glavnog projekta i I faza infrastrukturnog opremanja Poslovnih zona Svilaj 1 i 2 - Uspostavljanje Biznis Centra za potporu razvoju poduzetništva			
Strateški projekt Izgradnja poduzetničke infrastrukture u „Poduzetničkoj zoni SJEVER I Poslovnim zonama Svilaj, 1,2 i 3“	Opis		Očekivani efekti	
	Poduzetnička zona Sjever nalazi se pored desne strane magistralnog puta M -14.1 Odžak-Svilaj-Brod i podijeljena je u dvije faze, dobrim dijelom je infrastrukturno opremljena, planira se završetak infrastrukture i aktiviranje Poduzetničke zone „SJEVER“ u Odžaku, u sklopu koje izgradnja i stavljanje u funkciju uprave zone i Biznis centra. Na graničnom prijelazu u Svilaju pored svih drugih sadržaja planirana je izgradnja zona Svilaj 1,2 i 3. Za ove zone je donesena Odluka o osnivanju, urađena Studija izvodljivosti i u tijeku je izrada Regulacionog plana za Svilaj 1 i 2. Planira se uraditi projektna dokumentacija i u fazama infrastrukturno opremiti ove zone.		Otvorit će se mogućnost za investiranje, otvaranje novih poduzeća od strane domaćih, stranih i ulagača iz dijaspore. Doći će do prijenosa novih znanja, vještina i tehnologija kao i povećanja broja zaposlenih. Otvaranje 6 novih poduzeća u zonama i zapošljavanje novi 158 djelatnika.	
			Indikativan financijski okvir	
			Iznos: 3.000.000 KM Izvori: 600.000 KM Proračun Općine Odžak 2.400.000 KM drugi donator	
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti (2021)	Ciljne Vrijednosti (2027)	Izvor verifikacije
	• Broj poduzeća u Poduzetničkoj zoni „Sjever“ i Svilaj 1,2 i 3	6	12	Izvešća iz Suda za poduzeća i Služba za gospodarstvo i LER za obrtnike
	• Broj novih radnih mjesta u Poduzetničkoj i Poslovnim zonama	92	250	FIA agencija, Porezna uprava
	• Uspostavljen Biznis centar za podršku poduzetništvu	0	1	Služba za gospodarstvo i LER

Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Implementacijom planiranih aktivnosti doći će do ostvarenja plana i Mjere 1.1.2. Izgradnja poduzetničke infrastrukture a otvaranjem novih poduzeća, obrta i novih radnih mjesta doprinijet će ostvarenju Prioriteta 1.1. Atraktivan i stimulativan poslovni ambijent				
Indikativna financijska konstrukcija sa izvorima financiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
(iznos mjere bez strateškog projekta)	2.000.000	1.000.000	0	0	1.000.000.
Period implementacije mjere	2022.-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Služba za gospodarstvo i LER				
Nosioci mjere	Ministarstvo poljoprivrede ŽP, Općina Odžak				
Ciljne grupe	Poljoprivredni proizvođači i prerađivači, stanovništvo općine				

Veza sa strateškim ciljem	<u>STRATEŠKI CILJ 1. KREIRANJE ATRAKTIVNOG POSLOVNOG AMBIJENTA KROZ ODRŽIVI RAZVOJ GOSPODARSTVA</u>	
Prioritet	1.1. Atraktivan i stimulativan poslovni ambijent	
Naziv mjere	1.1.3. Uređenje lokacija i objekata kulturnog i prirodnog naslijeđa za održivi turizam	
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja**	Cilj mjere je povećati konkurentnosti pružatelja usluga i unaprjeđenje turističkih usluga na turističkim lokacijama uz jačanje kapaciteta pružatelja usluga, kroz pružanje doprinosa održivom razvoju turizma i obogaćenje turističke ponude, te razvojem novih prirodnih, kulturnih i drugih turističkih lokaliteta. Ovaj cilj planiramo ostvariti kroz podršku izradi Plana održivog upravljanja lokalitetima kulturne i prirodne baštine koji se radi na nivou Županije Posavske kao i nizom aktivnosti na uređenju lokaliteta na području općine Odžak, od čega poseban značaj ima turistička valorizacija zaštićenog područja Bara Starača koja ima značajan turistički potencijal.	
	Aktivnosti mjere	
	- Turistička valorizacija zaštićenog područja Bara Starača - I. faza revitalizacije turističkog kompleksa u Novom Selu - Završetak revitalizacije objekta nacionalnog spomenika zgrade općine – Male vijećnice u Odžaku - Uređenje lovišta i priobalja rijeka Save i Bosne za razvoj ribolovne ponude - Uređenje planinarskih, brdskih i ravničarskih šetnica i biciklističkih staza	
Strateški projekt	Opis	Očekivani efekti
Turistička valorizacija zaštićenog područja Bara	Bara Starača je napušteno korito rijeke Bosne, pasivni vodotok dužine oko 7-8 km. Bara se nalazi u neposrednoj blizini naselja Prud, Vojskova i Trnjak. U vrijeme visokog vodostaja kroz postojeći	Implementacijom ove aktivnosti osigurat će se i zaštititi prirodni ambijent bare Starače. Povećat će se

Starača	mehanizam u neposrednoj blizini korita rijeke Save, prihvaćaju se određene količine vode koje ispunjavaju kompletan tok „Starače“. U vrijeme niskog vodostaja voda iz „Starače“ izlazi u rijeku Savu, što u značajnoj mjeri doprinosi narušavanju prirodnih vrijednosti staništa u močvari. Rješenje ovog problema bila bi izgradnja prelivne brane na uskom dijelu, uzvodno od ustave čime bi se onemogućilo ispuštanje vode ispod održivog minimuma. Brana bi bila betonska, prelivna sa kosinama, koje omogućuju migraciju riba i kod malog vodostaja, a uzvodno bi održavala minimalni nivo vode za opstanak ribljeg fonda. Na ovaj način bi se u budućnosti formiralo unikatno močvarno područje, gdje bi se zbog specifičnosti hidrološkog režima formirali različiti tipovi staništa, koji bi udomili čitav spektar močvarnih zajednica. Da bi se prirodna raznolikost zaštitila, a prostor zaštitio od devastacije, urađena je stručna Studija Evaluacija prirodnih vrijednosti Starače Vojskova.			turistička ponuda i očuvat će se eko sustav bare Starače	
				Indikativan financijski okvir	
				Iznos: 120.000 KM Izvori: 20.000 KM Proračun Općine Odžak 100.000 KM drugi donator	
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti (2021)	Ciljne Vrijednosti (2027)	Izvor verifikacije	
	Broj izrađenih planova održivog upravljanja turističke ponude ŽP	0	1	Ministarstvo gospodarstva, rada i prostornog uređenja ŽP	
	Površina uređenih turističkih lokaliteta (m²)	0	600	Služba za gospodarstvo i LER	
	Dužina uređenih korita, vodotoka, šetnica i biciklističkih staza (km)	0	15	Služba za gospodarstvo i LER	
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Implementacijom planiranih aktivnosti doći će do ostvarenja plana i Mjere 1.1.3. Uređenje lokacija i objekata kulturnog i prirodnog naslijeđa za održivi turizam gdje će se povećati konkurentnost, broj turističkih usluga, broj posjetitelja, jačanje kapaciteta, povećanje broja zaposlenih, a sve će to doprinijeti održivom turizmu				
Indikativna financijska konstrukcija sa izvorima financiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
(iznos mjere bez strateškog projekta)	500.000	100.000	0	0	400.000
Period implementacije mjere	2022.-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Služba za gospodarstvo i LER				
Nosioci mjere	Služba za gospodarstvo i LER				

Ciljne grupe	300 članova lovačkog društva, 200 članova udruženja građana sportskih ribolovaca, mjesno lokalno stanovništvo, turisti, rekreativci, ljubitelji prirode i drugi posjetitelji
---------------------	--

Veza sa strateškim ciljem	STRATEŠKI CILJ 1. KREIRANJE ATRAKTIVNOG POSLOVNOG AMBIJENTA KROZ ODRŽIVI RAZVOJ GOSPODARSTVA			
Prioritet	1.2. Razvoj održivog i konkurentnog poljoprivrednog sektora			
Naziv mjere	1.2.1. Poboljšanje poljoprivredne infrastrukture i jačanje kapaciteta			
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja**	Poljoprivreda je strateški važna grana za ukupni razvoj općine a zbog geografskog položaja i klimatskih uvjeta, postoji značajan rizik od poplava i suša koje mogu značajno štetiti usjevima i prinosima. Cilj ove mjere je unaprijediti uvjete za dalji razvoj poljoprivredne proizvodnje i smanjenje šteta od poplava, suša i grada kroz uspostavljanje sustava protugradne zaštite, sustav navodnjavanja na poljoprivrednom kompleksu Mera, sustav održavanja hidromelioracione mreže oko ovog sustava i na području cijele općine			
	Aktivnosti mjere			
	- Uvođenje sustava protugradne zaštite na području općine Odžak - Uspostava sustava za navodnjavanje i hidromelioracione kanalske mreže u kompleksu Mera - Čišćenje sekundarne kanalske mreže iz nadležnosti Županije - Čišćenje kanala i popravak poljskih putova iz nadležnosti općine			
Strateški projekt Čišćenje kanala i popravak poljskih putova iz nadležnosti općine Odžak	Opis	Očekivani efekti		
	Područje općine Odžak u smislu odvodnje površinskih i zaobalnih voda, pokriveno je hidromelioracionim sustavom, izgrađenom kanalskom mrežom sljedećih redova: glavna kanalska mreža u dužini cca 20 km koju održava FBiH, sekundarna kanalska mreža u dužini cca 5200 m koju održava Županija i tercijalna kanalska mreža u dužini od 50km i poljskih putova u dužini od cca 50 km koje održava općina Odžak. Tijekom rata i u poratnom periodu kanalska mreža na području općine Odžak zapuštena je, obrasla u drveće i šiblje, zamuljena i nefunkcionalna. Zbog ovoga imamo velike štete od poplava poljoprivrednih površina iz ovih kanala.	Čišćenjem i uređenjem 25 km kanala i 25 km poljskih putova očekuje se poboljšanje poljoprivredne infrastrukture i smanjenje šteta od elementarnih nepogoda.		
		Indikativan financijski okvir		
		Iznos: 600.000 KM		
		Izvori: 600.000 KM Proračun Općine Odžak		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti (2021)	Ciljne Vrijednosti (2027)	Izvor verifikacije
	• Dužina rekonstruiranih i očišćenih kanala i putova	0	50 km	Služba za gospodarstvo i LER
	• Površina obradivih poljoprivrednih površina pokrivenih navodnjavanjem	0	300 ha	Služba za gospodarstvo i LER
	• Postotak smanjenja šteta od grada, poplava i suša	0	30%	Služba za gospodarstvo

					i LER
	Dužina novoizgrađenih poljskih putova u komasacionom području	0	28 km		Služba za gospodarstvo i LER
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Implementacijom planiranih aktivnosti doći će do ostvarenja plana i Mjere 1.2.1. Izgradnja, uspostava i održavanje sustava za navodnjavanje i hidromelioracione kanalske mreže, čime će biti povećan prinos poljoprivrednih proizvoda na poljoprivrednim površinama gdje je uspostavljen sustav za navodnjavanje i gdje su provedene hidromelioracione mreže; povećana zaštita poljoprivrednih usjeva od poplave, suše i grada.				
Indikativna financijska konstrukcija sa izvorima financiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
(iznos mjere bez strateškog projekta)	2.500.000	500.000	0	0	2.000.000
Period implementacije mjere	2022.-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Služba za gospodarstvo i LER				
Nosioci mjere	Ministarstvo poljoprivrede ŽP, Općina Odžak				
Ciljne grupe	Poljoprivredni proizvođači i prerađivači, stanovništvo općine				

Veza sa strateškim ciljem	STRATEŠKI CILJ 1. KREIRANJE ATRAKTIVNOG POSLOVNOG AMBIJENTA KROZ ODRŽIVI RAZVOJ GOSPODARSTVA
Prioritet	1.2. Razvoj održivog i konkurentnog poljoprivrednog sektora
Naziv mjere	1.2.2. Podrška poslovanju poljoprivrednih obrta kroz uspostavljanje sustava za organizirani otkup i prodaju poljoprivrednih proizvoda
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja**	Imajući u vidu značaj poljoprivredne proizvodnje za sveukupni razvoj općine, a uvažavajući činjenicu da je jedan od osnovnih razvojnih problema za razvoj poljoprivrede činjenica da se proizvodnja obavlja na usitnjenim parcelama (mali proizvođači) te da ne postoji uspostavljen sustav za organizirani otkup i prodaju poljoprivrednih proizvoda, cilj ove mjere je osigurati preduvjete poljoprivrednim gospodarstvima za proizvodnju, organizirani otkup i prodaju na tržištu kao i ostvarenje gospodarske profitabilnosti, unaprjeđenje i poboljšanje uvjeta za poljoprivrednu proizvodnju. Pored svih mjera koje se pružaju poljoprivrednim proizvođačima i obrtnicima s razine Županije Posavske, općina Odžak planira provesti mjere za poboljšanje položaja poljoprivrednih proizvođača i obrta jačanjem lanaca vrijednosti u poljoprivredi kroz proizvodno, razvojno, marketinško i investicijsko udruživanje poljoprivrednih proizvođača. Između ostalog, Općina Odžak planira u narednom periodu izvršiti sanaciju postojeće gradske tržnice čime bi se omogućilo poljoprivrednicima da na jednom mjestu nude i prodaju svoje proizvode lokalnom stanovništvu. Aktivnosti mjere - Sanacija Gradske zelene tržnice u Odžaku - Pružanje podrške u promoviranju poljoprivrednih proizvoda sa područja

	općine Odžak - Poticanje poljoprivredne proizvodnje kroz grantove usmjerene na nabavku modernije opreme i alata čime će se unaprijediti konkurentnost proizvođača - Pružanje podrške udruživanju poljoprivrednih proizvođača i osnivanju zadruge			
Strateški projekt Sanacija Gradske zelene tržnice u Odžaku	Opis	Očekivani efekti		
	Površina tržnice iznosi 844m ² koja nije natkrivena i na njoj se nalazi 5 redova različitih štandova i nadstrešnica, većina urađena po vlastitom nahođenju prodavača prije 20-tak godina. Ovakvi stari štandovi, koji su djelomično pokriveni, se ne mogu koristiti prilikom loših vremenskih uvjeta (kiša, snijeg), tako da u takvim uvjetima tržnica ili uopće ne radi ili radi sa smanjenim kapacitetom (samo natkriveni štandovi). Tržnica nema minimum sanitarno higijenskih uvjeta (wc, tekuća voda za piće i pranje tržnice). Plato tržnice je u lošem stanju i potrebno ga je sanirati, a oko platoa tržnice postoji pristupni put sa parkingom (6 mjesta) čija površina iznosi 434 m ² čija je asfaltna podloga također u lošem stanju. Na tržnici u vlasništvu općine Odžak nalazi se slobodan uređen manji poslovni prostor površine 14 m ² za kojeg postoji mogućnost da u njemu bude sanitarni čvor, mogućnost korištenja vode za piće i priključak struje	Povećan fizički obim prodaje poljoprivrednih proizvoda, poboljšani sanitarno higijenski uvjeti za prodaju poljoprivredno prehrambenih proizvoda na tržnici, poboljšani uvjeti rada za sve korisnike tržnice tako što će biti stvoreni uvjeti za rad u svim vremenskim uvjetima, unaprijeđena infrastruktura unutar tržnice.		
		Indikativan financijski okvir		
		Iznos: 100.000 KM Izvori: 30.000 KM Proračun Općine Odžak 70.000 KM drugi izvori		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti (2021)	Ciljne Vrijednosti (2027)	Izvor verifikacije
	• Broj osnovanih zadruga	0	1	Županijski sud u Odžaku
	• Broj udruga - saveza	0	2	Županijski sud u Odžaku
	• m ² sanirane gradske tržnice	0	844	Služba za gospodarstvo i LER
	• m ² pristupnog puta oko tržnice	0	434	Služba za gospodarstvo i LER
	• Broj nabavljenih štandova za tržnicu	0	63	Služba za gospodarstvo i LER
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećanje fizičkog obima proizvodnje poljoprivrednih proizvoda, povećani organizirani otkup i prodaja na lokalnoj tržnici, poboljšani sanitarno higijenski uvjeti za prodaju na tržnici, povećano zapošljavanje i povećana održivost i broj registriranih poljoprivrednih gospodarstava.			

Indikativna financijska konstrukcija sa izvorima financiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
(iznos mjere bez strateškog projekta)	500.000	50.000	0	0	450.000
Period implementacije mjere	2022.-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Odžak				
Nosioci mjere	Služba za gospodarstvo i LER				
Ciljne grupe	Poljoprivredni proizvođači i prerađivači, poljoprivredna gospodarstva, stanovništvo općine				

Veza sa strateškim ciljem	STRATEŠKI CILJ 1. KREIRANJE ATRAKTIVNOG POSLOVNOG AMBIJENTA KROZ ODRŽIVI RAZVOJ GOSPODARSTVA	
Prioritet	1.3 Efikasna, otvorena i odgovorna javna uprava	
Naziv mjere	1.3.1. Unaprjeđenje digitalizacije javnih usluga	
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja**	Cilj mjere je unaprijediti i modernizirati postojeću infrastrukturu u domenu javnih usluga kako bi se općinska administracija kontinuirano razvoja u skladu sa potrebama stanovništva. Općina Odžak ima uspostavljenu GIS tehnologiju koja trenutno obuhvata samo usluge iz domena komunalnih naknada, ali je moguće i potrebno proširiti obuhvat usluge ovog programa na baze podataka o općinskoj i privatnoj imovini, zasijanim i nezasijanim površinama cjelokupnoj komunalnoj infrastrukturi na području općine. Kroz efikasnu javnu administraciju kako digitalizacijom tako i jačanjem infrastrukture i kapaciteta zaposlenika organa javne uprave Odžak doprinijeti će se kvalitetnijem preduvjetima za cjelokupni razvoj općine	
	Aktivnosti mjere	
	- Modernizacija postojeće informatičke infrastrukture u lokalnoj samoupravi, kako kroz nabavku nove opreme tako i kroz primjenu softvera za efikasnije obavljanje i arhiviranje javnih usluga i dokumenata - Jačanje kapaciteta djelatnika lokalne uprave u domenu informatičkog obrazovanja - Proširenje obuhvata GIS tehnologije na druge aspekte rada općine	
Strateški projekt Proširenje obuhvata GIS tehnologije na druge aspekte rada općine	Opis	Očekivani efekti
	Općina Odžak je u prethodnom periodu implementacije nabavila GIS program. Putem ovog programa obrađuju se aktivnosti samo vezano za Odluku o komunalnoj naknadi. Kako bi u budućnosti lokalna samouprava bolje obavljala svoja zaduženja, u svrhu podizanja kvalitete življenja i zadovoljstva građana,	Općina Odžak će imati izrađene evidencije općinske imovine, popis zasijanih i nezasijanih površina, bit će povećana kvaliteta komunalnih usluga za sve stanovnike i poduzetnike i ostvarit će se brže i kvalitetnije upravljanje prostorom.
		Indikativan financijski okvir

	potrebna je izrada i drugih baza podataka: o općinskoj i privatnoj imovini, zasijanim i nezasijanim površinama i cjelokupnoj putnoj i komunalnoj infrastrukturi na području općine Odžak.			Iznos: 50.000 KM Izvori: 50.000 KM Proračun Općine Odžak	
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)		Polazne vrijednosti (2021)	Ciljne Vrijednosti (2027)	Izvor verifikacije
	• Urađeno novih baza za korištenje GIS tehnologije		1	3	Služba za nabavku i zaštitu resursa
	• Broj održanih radionica obuke djelatnika lokalne uprave		0	6	Služba za nabavku i zaštitu resursa
	• % uvećanja broja riješenih predmeta kao rezultat unaprijeđenog IS		0%	30%	Služba za nabavku i zaštitu resursa
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećana efikasnost i zadovoljstvo zaposlenika, zadovoljstvo svih građana i pravnih subjekata brzinom i kvalitetom pruženih usluga lokalne samouprave. Poboljšano upravljanje općinskom imovinom na korist svih građana i povećani prihodi općine				
Indikativna financijska konstrukcija sa izvorima financiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
(iznos mjere bez strateškog projekta)	150.000	150.000	0	0	0
Period implementacije mjere	2022.-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Načelnik općine Odžak				
Nosioци mjere	Općinski načelnik i Služba za nabavku i zaštitu resursa				
Ciljne grupe	Uposlenici u lokalnoj samoupravi, svi građani korisnici usluga lokalne samouprave i pravni subjekti				

Veza sa strateškim ciljem	STRATEŠKI CILJ 1. KREIRANJE ATRAKTIVNOG POSLOVNOG AMBIJENTA KROZ ODRŽIVI RAZVOJ GOSPODARSTVA
Prioritet	1.3 Efikasna, otvorena i odgovorna javna uprava
Naziv mjere	1.3.2. Edukacija zaposlenika u javnoj upravi
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja**	Cilj mjere je stvoriti povoljno društveno okruženje s kvalitetnim sadržajima javnom upravom kao istinskim servisom građana. Kako bi zaposlenici lokalne samouprave što kvalitetnije i efikasnije izvršavali svoje radne obveze, potrebno je njihovo stalno stručno obrazovanje i usavršavanje. Stoga je potrebno

	provoditi edukacije o praktičnim primjenama novih zakona i propisa, ovladavanje vještinama korištenja novih računalnih programa, kao i ovladavanje vještinama potrebnim u komunikaciji.				
	Aktivnosti mjere				
	- Edukacije organizirane u okviru lokalne samouprave - Edukacije organizirane u okviru viših razina vlasti - Edukacije organizirane od međunarodnih organizacija				
Strateški projekt	Nije primjenjivo				
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti (2021)	Ciljne Vrijednosti (2027)	Izvor verifikacije	
	• Broj održanih edukacija JLS	1	3	Izvešće općine Odžak	
	• Broj održanih edukacija viših razina vlasti	1	3	Izvešće viših razina vlasti	
	• Broj održanih edukacija međunarodnih organizacija	1	3	Izvešće međunarodnih organizacija	
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Kroz edukacije će se jačati profesionalne vještine uposlenih u javnoj upravi što će omogućiti efikasnije obavljanje poslova vezanih za općinsku administraciju a u konačnici će doprinijeti povećanom zadovoljstvu građana i poduzetnika, te ojačati suradnju između općine i lokalne zajednice.				
Indikativna financijska konstrukcija sa izvorima financiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	50.000	50.000			
Period implementacije mjere	2021.-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Služba za nabavku i zaštitu sredstava i resursa				
Nosioci mjere	Općinski načelnik, služba za nabavku i zaštitu sredstava i resursa				
Ciljne grupe	Zaposlenici javne uprave, potencijalni zaposlenici, stanovništvo				

Veza sa strateškim ciljem	STRATEŠKI CILJ 1. KREIRANJE ATRAKTIVNOG POSLOVNOG AMBIJENTA KROZ ODRŽIVI RAZVOJ GOSPODARSTVA
Prioritet	1.3 Efikasna, otvorena i odgovorna javna uprava
Naziv mjere	1.3.3. Povećanje efikasnosti rada lokalne samouprave
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja**	Cilj mjere je stvoriti povoljno društveno okruženje s kvalitetnim sadržajima i unaprjeđenje rada i usluga javne samouprave. Postojeća unutarnja organizacija i sistematizacija radnih mjesta u općinskoj upravi je stara (urađena 2006. godine) i nije usklađena sa Zakonom o planiranju, a i djelatnici koji su do sada radili na implementaciji projekata iz strategija razvoja to nisu imali opisano u svojim obavezama i radnim zadacima. Zbog neadekvatnog grupiranja poslova u pojedine

	službe imamo za posljedicu sporiju obradu predmeta. Izradom novog Pravilnika o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, poboljšali bi efikasnost u radu općinske uprave i svakog zaposlenog pojedinačno. Također, općinska uprava nema ustrojen popis općinske imovine po namjeni, strukturi, vrsti i vrijednosti kao ni plan upravljanja ovom imovinom, što dovodi do nemogućnosti stavljanja u funkciju iste i smanjenja ubiranja općinskih prihoda, stoga je potrebno izraditi popis i plan gospodarenja općinskom imovinom s ciljem održavanja iste i naplate prihoda.				
	Aktivnosti mjere				
	- Izrada Pravilnika o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji općinske uprave - Izrada popisa i plana gospodarenja općinskom imovinom				
Strateški projekt Izrada Pravilnika o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji općinske uprave	Opis		Očekivani efekti		
	Postojeća unutarnja organizacija i sistematizacija radnih mjesta u općinskoj upravi je stara (urađena 2006. godine) i nije usklađena sa Zakonom o planiranju, a i djelatnici koji su do sada radili na implementaciji projekata iz strategija razvoja to nisu imali opisano u svojim obavezama i radnim zadacima. Zbog neadekvatnog grupiranja poslova u pojedine službe imamo za posljedicu sporiju obradu predmeta. Izradom novog Pravilnika o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, poboljšali bi efikasnost u radu općinske uprave i svakog zaposlenog pojedinačno.		Izrađen, usvojen i implementiran pravilnik o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, povećano zadovoljstvo zaposlenika i građana.		
			Indikativan financijski okvir		
			Iznos: 3.000 KM Izvori: 3.000 KM Proračun Općine Odžak		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)		Polazne vrijednosti (2021)	Ciljne Vrijednosti (2027)	Izvor verifikacije
	Izrađen, usvojen i implementiran pravilnik o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta		0	1	Općinski načelnik
	Izrađen popis općinske imovine		0	1	Općinski načelnik
	Izrađen plan gospodarenja općinskom imovinom		0	1	Općinski načelnik Općinsko vijeće
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećano zadovoljstvo zaposlenika i povećano zadovoljstvo građana i pravnih subjekata kvalitetom i brzinom usluga javne uprave.				
Indikativna financijska konstrukcija sa izvorima financiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
(iznos mjere bez strateškog projekta)	10.000	10.000	0	0	0
Period implementacije	2022.				

mjere	
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općinski načelnik
Nosioci mjere	Općinski načelnik
Ciljne grupe	Zaposlenici i potencijalni zaposlenici općine, općinske uprave, stanovništvo općine i pravni subjekti

Veza sa strateškim ciljem	2. MODERNIZACIJA I DIGITALIZACIJA DRUŠTVENE INFRASTRUKTURE			
Prioritet	2.1. Unaprjeđenje obrazovne i socijalne infrastrukture			
Naziv mjere	2.1.1. Poboljšanje uvjeta i proširenje kapaciteta za predškolsko obrazovanje			
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja**	Cilj mjere je proširiti kapacitete predškolskog obrazovanja radi povećanja broja korisnika istog, stvoriti uvjete za kvalitetan i poticajan rad djece u predškolskom obrazovanju i odgojnog osoblja u sustavu predškolskog obrazovanja, uz poticanje veće socijalne uključenosti i dostupnosti predškolskog obrazovanja za djecu s posebnim potrebama. Područja djelovanja se odnose na jednu razinu obrazovanja i to: predškolska razina.			
	Aktivnosti mjere			
	- Stvaranje adekvatnih uvjeta za boravak većeg broja djece i opremanje vrtića, - Kvalitetan i poticajan rad odgajatelja s djecom, - Poticanje veće socijalne uključenosti djece s poteškoćama u razvoju.			
Strateški projekt	Opis		Očekivani efekti	
	Nositelj aktivnosti predškolskog obrazovanja na području općine Odžak je Dječji vrtić „Paola Cerueto“ Javna ustanova Odžak, čije usluge je tijekom 2020.godine koristilo 65 djece raspoređenih u 4 odgojne skupine uzrasne dobi 1-6 godina. U ovom programu sudjelovalo je jedanaest djelatnika. Cjelovit primarni desetosatni program financira se sredstvima osiguranim od uplata roditelja djece korisnika i sufinanciranja Općine Odžak, kao osnivatelja, te sredstva od Vlade Županije Posavske, a koja su predviđena za tekuće održavanje. Odgojno obrazovni rad ustanove zasniva se na zadovoljavanju potreba svih sudionika u tom procesu. U središte je postavljen emocionalni i socijalni razvoj djeteta, te otklanjanje negativnih socijalnih ponašanja djece kao i otkrivanja pozitivnih ponašanja koja nedostaju. Ustanovi je potrebno pomoći u rješavanju, odnosno stavljanju u funkciju svih kapaciteta da bi se kvaliteta rada sa najmlađima podigla na još višu razinu.		Bolje i kvalitetnije korištenje usluga vrtića, povećanje mogućnosti za proširenje usluga na nove korisnike, uključivanje djece s teškoćama u razvoju, veća sigurnost i kvalitetniji odgoj djece predškolske dobi.	
	Rekonstrukcija kanalizacije i opremanje vrtića		Indikativan financijski okvir	
			Iznos: 80.000 KM	
			Izvori: 25.000 KM Proračun Općine Odžak 55.000 KM drugi donator	
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti (2021)	Ciljne Vrijednosti (2027)	Izvor verifikacije

	m2 adaptirane i rekonstruirane površine vrtića (podne obloge)	0	400	Dječji vrtić	
	broj djece obuhvaćene predškolskim odgojem i obrazovanjem (2022.—2027.)	64	90	Dječji vrtić	
	broj uključene djece s teškoćama u razvoju u predškolsko obrazovanje	0	10	Dječji vrtić	
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Poboljšanjem uvjeta i proširenjem kapaciteta za predškolsko obrazovanje stvoriti će se adekvatni uvjeti za boravak većeg broja djece i veću uključenost djece s teškoćama u razvoju, te kvalitetan i poticajan rad odgajatelja s djecom, te stvaranju okruženja u kojem bi djeca mogla razvijati svoje kognitivne sposobnosti.				
Indikativna financijska konstrukcija sa izvorima financiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
(iznos mjere bez strateškog projekta)	150.000	50.000	0	0	100.000
Period implementacije mjere	2022.-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Odžak				
Nosioci mjere	Općina Odžak, Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i sporta ŽP, Dječji vrtić				
Ciljne grupe	Građani ŽP koji imaju djecu u vrtiću, djeca, odgajatelji, djeca s posebnim potrebama				

Veza sa strateškim ciljem	<u>2. MODERNIZACIJA I DIGITALIZACIJA DRUŠTVENE INFRASTRUKTURE</u>
Prioritet	2.1. Unaprjeđenje obrazovne i socijalne infrastrukture
Naziv mjere	2.1.2. Infrastrukturno unaprjeđenje obrazovnog okruženja i povećanje socijalne uključenosti djece i osoba s posebnim potrebama
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja**	Cilj mjere je stvoriti uvjete za kvalitetan i poticajan rad učenika i nastavnog osoblja u sustavu formalnog obrazovanja, uz poticanje veće socijalne uključenosti i dostupnost obrazovanja za sve. Područja djelovanja se odnose na dvije razine obrazovanja i to: osnovna i srednja razina. Obnovom i proširenjem kapaciteta obrazovnih ustanova ostvarit će se efekti na stvaranje poticajnog prostorno-materijalnog okruženja u kojem bi djeca/učenici mogli razvijati svoje kognitivne sposobnosti. Tehničko opremanje škola ostvarit će utjecaj na usmjeravanje djece/učenika na suvremene tehnologije koje su danas neizbježne Aktivnosti mjere - Rekonstrukcija objekata škola i školskih radionica za praktičnu nastavu, s ciljem poboljšanja uvjeta u školama, - Opremanje škola modernim sredstvima za nastavu (informatička i komunikacijska oprema te nastavna pomagala: laptopi, tableti, projektori, ploče i sl.), s fokusom na opremu za rad na daljinu (online nastavu) radi poboljšanja kvalitete nastave za kvalitetan i poticajan

	proces učenja, - Poticanje socijalne uključenosti djece s poteškoćama u razvoju, - Osiguravanje dostupnosti formalnog i neformalnog obrazovanja za sve učenike				
Strateški projekt	Nije primjenljivo.				
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti (2021)	Ciljne Vrijednosti (2027)	Izvor verifikacije	
	• Iznos sredstava uložениh u nabavku modernih sredstava za nastavu u osnovnom obrazovanju	0	1.500.000	Osnovna i srednja škola	
	• Iznos sredstava uložениh u infrastrukturno opremanje osnovnih i srednjih škola	0	1.500.000	Osnovna i srednja škola	
	• broj uključene djece s teškoćama u razvoju u formalno obrazovanje (osnovne i srednje škole)	10	30	Osnovna i srednja škola	
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Ova će mjera doprinijeti pružanju visokokvalitetnog obrazovanja djeci/učenicima i osiguranju kvalitetnijeg procesa učenja za mlade ljude, što će omogućiti bolju pripremu za tržište rada. Također, realizacijom ove mjere kreirat će se moderniji i fleksibilniji obrazovni sustav, koji će osigurati osnovne usluge i u kriznim situacijama (npr. radom na daljinu).				
Indikativna financijska konstrukcija sa izvorima financiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	3.000.000	150.000	0	0	2.850.000
Period implementacije mjere	2022.-2027				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Odžak				
Nosioci mjere	Općina Odžak, Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i sporta ŽP, škole				
Ciljne grupe	Građani ŽP koji imaju djecu u školama, djeca/učenici, djeca s posebnim potrebama				

Veza sa strateškim ciljem	2. MODERNIZACIJA I DIGITALIZACIJA DRUŠTVENE INFRASTRUKTURE
Prioritet	2.1. Unaprjeđenje obrazovne i socijalne infrastrukture
Naziv mjere	2.1.3. Podrška jačanju mjera demografske obnove
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja**	Cilj mjere je poboljšanje položaja obitelji s djecom i potpora istima za svako novorođeno dijete, stvaranje uvjeta za što kvalitetniji život i ostanak mladih obitelji na području Općine Odžak, te sprečavanju negativnih društvenih pojava putem mjera pronatalitetnih javnih politika, kao i poboljšanje socijalne infrastrukture i

	statusa osoba u stanju socijalne potrebe.			
	Aktivnosti mjere			
	- Izmjena postojećih i donošenje novih propisa iz oblasti zaštite i pomoći obiteljima s djecom u svrhu jačanja socijalno-društvenih programa i općinskih mjera pronatalitetne politike, - Pronatalitetne aktivnosti kroz godišnje pozive usmjerene na povećanje stupnja nataliteta, odnosno implementacije aktivnosti koje će dovesti do zaustavljanja negativnih trendova u migraciji stanovništva, posebice mladih, - Jačanje centra za socijalni rad Odžak, s zapošljavanjem minimalno jednog stručnog uposlenika (socijalni radnik, pedagog/psiholog) kako bi se smanjio pritisak vidljiv kroz prosječan broj korisnika po stručnom uposleniku, - Poboljšanje socijalne infrastrukture kroz adaptaciju i izgradnju objekata za socijalne potrebe i socijalno zbrinjavanje.			
Strateški projekt	Opis		Očekivani efekti	
	Problematicom socijalne skrbi na općinskoj razini bavi se Centar za socijalni rad u Odžaku koji funkcionira kao samostalno tijelo nadležno za implementaciju zakona kojima se osigurava socijalna zaštita na lokalnoj razini. Centar za socijalni rad shodno Zakonu o socijalnoj zaštiti obavlja mnoge poslove kao: unapređenje zaštite žrtava nasilja, pogotovo nasilja u obitelji, prevencije nasilja, smještaj u ustanove kako starijih tako i psiho bolesnika i maloljetnih delikvenata, isplate raznih socijalnih davanja, porodičnih naknada nezaposlenim majkama, doplatka za djecu i dr. U prošloj godini došlo je do evidentnog porasta broja osoba sa duševnim smetnjama. Problem ovisnosti na području općine Odžak je u porastu. Posebno se ističe ovisnost od psihoaktivnih supstanci, te ovisnost od alkohola a koji su često i jedan od faktora nasilja u obitelji. Veliki problem predstavlja i adekvatan smještaj socijalno ugroženih osoba i članova njihovih obitelji, koji nemaju adekvatne uvjete života i stanovanja.		Osiguranje smještaja za 21 socijalno ugroženu osobu/obitelj, povećanje stambenih kapaciteta Općine za smještaj socijalno ugroženih osoba/obitelji, sprečavanje ili smanjenje odlaska stanovništva uzrokovanih socijalnom ugroženošću	
			Indikativan financijski okvir Iznos: 1.200.000 KM Izvori: 1.200.000 KM drugi donator (EU)	
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti (2021)	Ciljne Vrijednosti (2027)	Izvor verifikacije
	• Novoizgrađeni objekti za socijalno zbrinjavanje	0	1	Općina Odžak
	• Broj korisnika po jednom stručnom uposleniku u centru za socijalni rad	300	200	MZSP ŽP, Centar za socijalni rad Odžak
	• Sredstva iz proračuna usmjerena na mjere pronatalitetne politike za period	53.000	65.000	Općina Odžak
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Kontinuiranom implementacijom potpore jačanju socijalno-društvenih programa, socijalnog rada i općinskih mjera pronatalitetnih javnih politika u mnogome će se			

	poboljšati demografska obnova Općine Odžak i Posavske Županije te smanjiti pritisak na socijalna izdvajanja, naravno, u kombinaciji s drugim mjerama.				
Indikativna financijska konstrukcija sa izvorima financiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
(iznos mjere bez strateškog projekta)	3.400.000	400.000	0	0	3.000.000
Period implementacije mjere	2022.-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Odžak				
Nosioci mjere	Općina Odžak, Centar za socijalni rad Odžak, Ministarstvo zdravstva i socijalne politike ŽP, Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica				
Ciljne grupe	Djeca, mladi, djeca s posebnim potrebama, porodilje, socijalno ugrožene osobe				

Veza sa strateškim ciljem	2. MODERNIZACIJA I DIGITALIZACIJA DRUŠTVENE INFRASTRUKTURE			
Prioritet	2.2. Modernizacija zdravstvene infrastrukture			
Naziv mjere	2.2.1. Jačanje ljudskih i materijalno-tehničkih kapaciteta Doma zdravlja u Odžaku			
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja**	Cilj mjere je unaprjeđenje zdravstvene zaštite na području Općine Odžak. Planiranim infrastrukturnim projektima stanovnicima Općine Odžak, pa i šire, će se osigurati dostupnost i kvalitetnije korištenje zdravstvenih usluga za poboljšanje zdravstvenog stanja. Također, unaprjeđenjem postojeće zdravstvene legislative i njezinom dosljednom primjenom i kontrolom radit će se na poboljšanju prava korisnika zdravstvenih usluga, kao i prava i mogućnosti za usavršavanje postojećeg medicinskog osoblja.			
	Aktivnosti mjere			
	Aktivnosti mjere uključuju: - Materijalno-tehničko opremanje Doma zdravlja u Odžaku, - Jačanje ljudskih resursa obukom i novim zapošljavanjem medicinskog osoblja i liječnika, - Jačanje Centra za mentalno zdravlje radi postizanja visokokvalitetnog mentalnog zdravlja društva i pojedinca u njemu, - Osnivanje savjetovališta za preventivne i obrazovne info kampanje o štetnom utjecaju konzumiranja cigareta, alkohola i opojnih droga.			
Strateški projekt	/			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti (2021)	Ciljne Vrijednosti (2027)	Izvor verifikacije
	• Nabavka suvremenih	0	3	Dom zdravlja

	medicinskih aparata				Odžak
	m2 adaptiranog i osuvremenog prostora objekata zdravstvene zaštite	0	500		Dom zdravlja Odžak
	Broj pacijenata za otklanjanje posljedica štetnog utjecaja alkohola, cigareta i opojnih droga	100	60		Dom zdravlja Odžak
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Poboljšano fizičko, mentalno i psihičko zdravstveno stanje građana, smanjena potreba za korištenjem zdravstvenih usluga izvan Općine Odžak i Županije Posavske.				
Indikativna financijska konstrukcija sa izvorima financiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	800.000	100.000	0	0	700.000
Period implementacije mjere	2022.-2027.				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Odžak				
Nosioci mjere	Dom zdravlja Odžak, Općina Odžak, Ministarstvo zdravstva i socijalne politike ŽP,				
Ciljne grupe	Građani sa područja Općine Odžak i šire, liječnici, medicinsko osoblje.				

Veza sa strateškim ciljem	2. MODERNIZACIJA I DIGITALIZACIJA DRUŠTVENE INFRASTRUKTURE
Prioritet	2.2. Modernizacija zdravstvene infrastrukture
Naziv mjere	2.2.2. Jačanje materijalno tehničkih kapaciteta odjela Županijske bolnice u Odžaku
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja**	Cilj mjere je unaprjeđenje zdravstvene zaštite i poboljšanje usluga pacijentima Odjela za dijalizu Županijske bolnice Orašje. Planiranim infrastrukturnim projektima ovim pacijentima će se osigurati dostupnost i kvalitetnije korištenje zdravstvenih usluga za poboljšanje zdravstvenog stanja. Također, unaprjeđenjem postojeće zdravstvene legislative i njezinom dosljednom primjenom i kontrolom radit će se na poboljšanju prava korisnika zdravstvenih usluga, kao i prava i mogućnosti za usavršavanje postojećeg medicinskog osoblja.
	Aktivnosti mjere
	- Stvaranje adekvatnih uvjeta za boravak većeg broja pacijenata na Odjelu za dijalizu Županijske bolnice u Odžaku, - Nabava medicinske opreme za Odjel za dijalizu, - Usavršavanje i osposobljavanje medicinskog osoblja.
Strateški projekt	/

Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)		Polazne vrijednosti (2021)	Ciljne Vrijednosti (2027)	Izvor verifikacije
	Povećanje broja dostupnih kreveta u Odjelu za dijalizu		16	20	Odjel za dijalizu Županijske bolnice u Odžaku
	Povećanje kapaciteta (aparata za dijalizu) za pružanja usluga pacijentima u Odjelu za dijalizu		10	30	Odjel za dijalizu Županijske bolnice u Odžaku
	Nabavka medicinskog transportnog vozila		0	1	Odjel za dijalizu Županijske bolnice u Odžaku
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta		Poboljšanjem uvjeta, proširenjem kapaciteta i nabavom novih dijalizatora na odjelu dijalize stvoriti će se adekvatni uvjeti za boravak većeg korisnika, kvalitetan i učinkovit rad medicinskog osoblja sa pacijentima, poboljšano zdravstveno stanje pacijenata (stanovništva), smanjenjem potrebe za korištenjem ovih zdravstvenih usluga izvan Općine Odžak i Županije Posavske.			
Indikativna financijska konstrukcija sa izvorima financiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	500.000	0	0	0	500.000
Period implementacije mjere	2022.-2027.				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Odžak				
Nosioci mjere	Županijska bolnica Orašje, Odjel za dijalizu Odžak, Općina Odžak, Ministarstvo zdravstva i socijalne politike ŽP,				
Ciljne grupe	Građani sa područja Općine Odžak i šire, medicinsko osoblje.				

Veza sa strateškim ciljem	2. <u>MODERNIZACIJA I DIGITALIZACIJA DRUŠTVENE INFRASTRUKTURE</u>
Prioritet	2.3. Zaštita građana i jačanje civilnog sektora
Naziv mjere	2.3.1 Unaprjeđenje sigurnosti građana od rizika uzrokovanih prirodnim i drugim nesrećama
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja**	Cilj mjere je prevencija i rano upozoravanje od prirodnih i sigurnosnih rizika, uz uspostavljanje potrebnih kapaciteta za izradu i dostavljanje pravovremenih informacija i upozorenja, kako bi se smanjili mogući gubici i štete. Uspostavljanjem sustava ranog upozoravanja u sustavu civilne zaštite Federacije

	Bosne i Hercegovine stvaraju se pretpostavke za pravovremeno obavještanje i uzbunjivanje stanovništva o nadolazećoj opasnosti i aktiviranje ljudskih i materijalnih resursa za djelovanje na zaštiti i spašavanju ugroženih ljudi i materijalnih dobara. Navedeni sustav čine sustav promatranja i obavještanja i sustav uzbunjivanja koji funkcioniraju u okviru organa uprave za civilnu zaštitu Federacije BiH, županija i općina kao centri promatranja, obavještanja i uzbunjivanja odnosno operativni centri civilne zaštite 121.			
	Aktivnosti mjere			
	- Prikupljanje, obrada i distribucija podataka o svim vrstama pojava i opasnosti koje mogu dovesti do prirodne ili druge nesreće i posljedicama koje su nastale za ljude i materijalna dobra na ugroženom području, uz uspostavljanje baze podataka - Rano upozoravanje, obavještanje i uzbunjivanje stanovništva o neposrednoj opasnosti, uz primjenu digitalizacije - Obavještanje i aktiviranje izvršitelja zadataka zaštite i spašavanja i pružanje informacijsko-komunikacijske potpore organima rukovođenja akcijama zaštite i spašavanja te - Organiziranje stručnih radionica sa subjektima od važnosti za zaštitu i spašavanje, njihovo uvezivanje i jačanje suradnje - Jačanje kapaciteta stožera civilne zaštite, službi i jedinica za zaštitu i spašavanje - Usluge održavanja obuke pripadnika jedinice čz opće namjene - Nabavka užadi za spašavanje sa visina, pojaseva za spašavanje na vodi i reflektirajućih prsluka. - Nabavka motornog vozila			
Strateški projekt	Nije primjenljivo.			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti (2021)	Ciljne Vrijednosti (2024)	Izvor verifikacije
	• Broj aktera zaštite i spašavanja uvezanih u sustav ranog upozoravanje od rizika uzrokovanih prirodnim i drugim nesrećama	0	10	Služba civilne zaštite Općine Odžak
	• Broj obučeni i certificirani pripadnika civilne zaštite za pružanje usluga spašavanja	0	10	Služba civilne zaštite Općine Odžak
	• Broj organiziranih stručnih radionica	0	5	Služba civilne zaštite Općine Odžak
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Uspostavljanje alternativnog sustava veza za komunikaciju sudionika u zaštiti i spašavanju, u situaciji kada sustav telefonska veza nije u funkciji, znatno će doprinijeti smanjenju potencijalnih posljedica od katastrofa uzrokovanih prirodnim i drugim nesrećama, što se već nekoliko puta u prošlosti pokazalo kao dobra praksa.			

Indikativna financijska konstrukcija sa izvorima financiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	2.000.000	200.000			1.800.000
Period implementacije mjere	2022.-2024. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Služba civilne zaštite općine Odžak				
Nosioци mjere	Služba civilne zaštite općine Odžak				
Ciljne grupe	Svi građani općine Odžak				

Veza sa strateškim ciljem	2. MODERNIZACIJA I DIGITALIZACIJA DRUŠTVENE INFRASTRUKTURE	
Prioritet	2.3. Zaštita građana i jačanje civilnog sektora	
Naziv mjere	2.3.2. Ubrzanje procesa deminiranja preostalog područja kontaminiranog neeksplozivnim ubojitim sredstvima	
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja**	Cilj ove mjere je da se do 2025. godine u općini Odžak, aktivnošću Centra za uklanjanje mina u BiH, dođe do faze završetka identifikacije i čišćenja svih poznatih površina kontaminiranih minama, u cilju smanjenja prijetnji preostale kontaminacije i vraćanja površina u upotrebu. Da bi Bosna i Hercegovina blagovremeno ispunila svoje obaveze u pogledu čišćenja mina, neophodno je poduzeti mjere i aktivnosti na produženju roka određenog za uništavanje protupješačkih mina, prema članku 5. Otavske konvencije i osigurati poštovanje i primjenu novousvojenih standarda za protuminske akcije i standardnih operativnih procedura BiH. Centar za uklanjanje mina Bosne i Hercegovine provodit će aktivnosti planiranja, određivanja prioriteta, izdavanja zadataka i provedbe protuminskih akcija.	
	Aktivnosti mjere - proaktivne operacije izviđanja i čišćenja kontaminiranih površina - upozoravanje na mine u okviru obrazovnog sustava - organiziranje seminara i predavanja o važnosti PP zaštite i uputstvima nadležnih organa o tom pitanju, u suradnji s kućnim savjetima, mjesnim zajednicama i školama.	
Strateški projekt	Opis	Očekivani efekti
Deminiranje područja općine Odžak	Općina Odžak je uradila rekapitulaciju deminiranih površina od povratka u Odžak 1996. god – 31.12.2020. god. Isto je podijeljeno u dvije faze: I faza – od 1996. god. do V.2011. god. I II faza – od V.2011. god. Do 31.12.2020. god. Donošenjem Plana protuminskog djelovanja ostalo je za deminirati još 11.600.000 m ² (11.6 km ²). Centar za uklanjanje mina u BiH za Odžak planira u narednom periodu deminiranje nastaviti sustavom MSP-a.	Deminiranjem područja općine Odžak će omogućiti 3 dimenzije održivog razvoja općine: gospodarsku, socijalnu i okolišnu. Gospodarska dimenzija i efekti se ogledaju u većoj učinkovitosti i produktivnosti poljoprivredne proizvodnje, okolišna dimenzija se ogleda u

	BH MAC Brčko je odradio 3 projekta za deminiranje i to: a) Zapadni dio – Novi Grad površine 2.382.050 m2 b) Odžak istok – Prud – rijeka Bosna površine 2.472.230 m2 c) Obala rijeke Save (od nasipa prema rijeci) površine 2.322.760 m2			omogućavanju poljoprivrednicima da koriste površine koje su bile kontaminirane, a društvena dimenzija omogućava opstanak i u dijelovima općine gdje do sada građani općine nisu zbog ugroženosti od mina imali pristup.	
				Indikativan financijski okvir	
				Iznos: 1.600.000 KM Izvori: 20.000 KM Proračun Općine Odžak 800.000 KM Proračun FBiH, UNDP 780.000 KM ostali izvori	
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)		Polazne vrijednosti (2021)	Ciljne Vrijednosti (2025)	Izvor verifikacije
	• Ukupan broj nesreća izazvanih neeksplodiranim ubojnim sredstvima		0	0	Izvešće BH-MAC-a
	• % procijenjenog sumnjivog područja minskih polja (označenih) općine Odžak		4%	0	Izvešće BH-MAC-a
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Razminiranje preostalog područja općine Odžak utjecat će na stvaranje uvjeta u kojima će svi građani obavljati aktivnosti neophodne za život bez opasnosti za vlastitu sigurnost, uz integraciju žrtava mina i NUS-a u društvo. Mjera će ostvariti doprinos potpunom uklanjanju rizika od posljedica mina i NUS-a te omogućiti sigurno korištenje površine za obavljanje svih aktivnosti neophodnih za život i poslovanje.				
Indikativna financijska konstrukcija sa izvorima financiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
(iznos mjere bez strateškog projekta)	1.800.000	20.000	0		1.780.000
Period implementacije mjere	2022.-2025. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Služba civilne zaštite Općine Odžak				
Nosioci mjere	Uprava civilne zaštite Županije Posavske, BH MAC i Služba civilne zaštite Općine Odžak				

Ciljne grupe	Svi građani općine Odžak koji žive na području i uz područja koja su kontaminirana zaostalim minskim eksplozivnim sredstvima.
---------------------	---

Veza sa strateškim ciljem	2. MODERNIZACIJA I DIGITALIZACIJA DRUŠTVENE INFRASTRUKTURE				
Prioritet	2.3. Zaštita građana i jačanje civilnog sektora				
Naziv mjere	2.3.3. Poboljšanje uvjeta i infrastrukture za razvoj sporta i kulture				
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja**	Cilj mjere je stvoriti uvjete za kvalitetan život svih građana omogućavanjem i promicanjem sporta kao zdravog načina života, te održavanjem, njegovanjem i promicanjem kulture i kulturnog naslijeđa, uz jačanje organizacija civilnog društva. Ova mjera je usmjerena na obnovu i izgradnju sportske i kulturne infrastrukture, u prvom redu gradske knjižnice i sportskih terena kao i unaprijeđenje rada sportskih, kulturno-umjetničkih i udruga za pitanja mladih.				
	Aktivnosti mjere - Rekonstrukcija postojećih sportskih dvorana, - Vanjsko uređenje i izgradnja sportskih terena, - Izgradnja gradske knjižnice, - Izgradnja, dogradnja i obnova društvenih domova u MZ, - Unapređenje rada sportskih, kulturno-umjetničkih i udruga za pitanja mladih.				
Strateški projekt	Nije primjenjivo.				
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti (2021)	Ciljne Vrijednosti (2027)	Izvor verifikacije	
	m2 rekonstruisane površine sportskih dvorana (2022.—2027.)	0	1000	Osnovna i srednja škola	
	m2 izgrađene i uređene površine vanjskih sportskih terena (2022.—2027.)	0	2000	Osnovna škola i MZ	
	Broj implementiranih projekata NVO	20	40	NVO	
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Ostvarivanje ovih mjera doprinijet će kvalitetnijem životu građana pružanjem mogućnosti za korištenjem sportskih igrališta, promidžbi zdravog načina života kroz bavljenje sportom, poboljšanje fizičkog i mentalnog zdravlja građana, osiguranju uvjeta za bogatiji društveni i kulturni život stanovnika.				
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	500.000	200.000	0	0	300.000
Period implementacije mjere	2022.-2027				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Odžak				

Nosioci mjere	Općina Odžak, Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i sporta ŽP, škole, mjesne zajednice, NVO
Ciljne grupe	Građani Općine Odžak, sportski klubovi, djeca/učenici, nevladine udruge

Veza sa strateškim ciljem	3. <u>IZGRADNJA KOMUNALNE INFRASTRUKTURE UZ ODRŽIVO UPRAVLJANJE OKOLIŠEM</u>				
Prioritet	3.1. Unaprjeđenje komunalne i putne infrastrukture				
Naziv mjere	3.1.1. Izgradnja i rekonstrukcija lokalnih i regionalnih cesta i ulica				
	Cilj ove mjere je unaprijeđenje cestovne poveznosti poduzetničkih zona i naselja na području općine sa cestama višeg ranga - magistralne i auto cesta-granični prijelaza Svilaj kao preduvjet kreiranja atraktivnog poslovnog ambijenta kroz održivi razvoj gospodarstva, modernizaciju i digitalizaciju cestovne infrastrukture uz održivo upravljanje okolišem.				
	Aktivnosti mjere				
	- „Sjeverni krak obilaznice“ Odžak – Modriča M14.1 kružni tok poduzetnička zona - Realizacija izgradnje „Sjeverne vezne ceste kroz poduzetničku zonu“ . - Realizacija izgradnje kružnog toka u centru grada. - Realizacija izgradnje saobraćajnica-Novo Naselje - Sanacija i rekonstrukcija lokalnih i regionalnih cesta i ulica				
Strateški projekt	Nije primjenjivo.				
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti (2021)	Ciljne Vrijednosti (2027)	Izvor verifikacije	
	• % riješenosti imovinsko pravnih predmeta na Sjevernoj obilaznici	0	100%	JP Ceste FBiH	
	• dužina rekonstruiranih lokalnih i regionalnih cesta i ulica	0	10 km	JP Ceste FBiH i općina Odžak	
	• dužina izgrađenih i asfaltiranih novih cesta	0	8 km	JP Ceste FBiH i općina Odžak	
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Implementacijom ove mjere doprinijet će se boljoj prometnoj povezanosti općine Odžak kako s novim koridorom Vc tako i susjednim općinama. To će doprinijeti jačanju konkurentnosti, poboljšanju poslovnog okruženja, otvaranju novih radnih mjesta i pozitivan utjecaj na razvoj općine Odžak i povećanu sigurnost u prometu.				
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	7.000.000	1.000.000			6.000.000
Period implementacije mjere	2021-2027. godina				

Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Odžak
Nosioci mjere	Općina Odžak; Ministarstvo prometa; JP Ceste FBiH
Ciljne grupe	Stanovnici općine i susjednih općina, prijevoznici, poslovni subjekti i svi korisnici magistralne, regionalne i lokalne putne mreže u tranzitu

Veza sa strateškim ciljem	3. IZGRADNJA KOMUNALNE INFRASTRUKTURE UZ ODRŽIVO UPRAVLJANJE OKOLIŠEM			
Prioritet	3.1. Unaprijeđenje komunalne i putne infrastrukture			
Naziv mjere	3.1.2. Proširenje i rekonstrukcija vodovodne mreže			
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja**	Cilj mjere			
	Cilj mjere je obezbjeđenje snadbijevanja pitkom vodom i poboljšanje kvalitete usluge vodosnadbijevanja području općine Odžak. Iako je došlo do određenih pomaka u prethodnom periodu, tanje je i dalje nezadovoljavajuće iz razloga što je na kontrolirane vodovode priključeno oko 4.100 domaćinstava ili 68,48% od ukupnog broja, ali je činjenica da se za cca 50% stanovništva ne može osigurati priključak na vodovodne sustave sa kontroliranom vodom (neizgrađenost vodovodne infrastrukture). Također procjenjuje se i da oko 20% stanovništva općine nema mogućnost da osigura kontinuitet vodoopskrbe tijekom cijele godine zbog povlačenja vode i presušivanja individualnih bunara, niti ima adekvatnu mogućnost stalne provjere kvalitete vode.			
	Aktivnosti mjere			
	- Izvođenje hidrogeoloških istraživanja i probnih bušotina, - Izvođenje eksploatacionih bušotina, - Izrada glavnih projekta vodoopskrbe, - Izrade distributivne mreže i priključaka korisnika - Izrada probnih bušotina, eksploatacione bušotine i glavnog projekta za vodosnabdijevanje MZ Prud, Vojskova , Zorice; - Izrada eksploatacione bušotine i glavnog projekta za vodosnabdijevanje MZ Osječak; - Izgradnja vodoopskrbnog sustava MZ Osječak; - Izgradnja vodoopskrbnog sustava MZ Prud; - Izgradnja vodoopskrbnog sustava MZ Vojskova			
Strateški projekt	Nije primjenjivo.			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti 2020	Ciljne Vrijednosti 2027	Izvor verifikacije
	• Broj mjesnih zajednica sa novoizgrađenim vodoopskrbnim sustavom	0	3	JKP
	• Broj izrađenih projekata vodoopskrbe	0	8	JKP
	• Broj probnih bušotina	0	3	JKP

Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Razvojni efekat mjere je povećanje stepena snabdjevenosti stanovništva vodoopskrbom čime se doprinosi boljim uvjetima života stanovništva.				
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	2.500.000	500.000			2.000.000
Period implementacije mjere	2021.-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Odžak				
Nosioci mjere	Općina Odžak , JP „Komunalac“ Odžak				
Ciljne grupe	Stanovništvo općine Odžak				

Veza sa strateškim ciljem	3. IZGRADNJA KOMUNALNE INFRASTRUKTURE UZ ODRŽIVO UPRAVLJANJE OKOLIŠEM			
Prioritet	3.2. Efikasno upravljanje otpadom i otpadnim vodama			
Naziv mjere	3.2.1. Uspostavljanje sustava selektivnog odlaganja otpada			
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja**	S obzirom da na području općine Odžak ne postoji infrastruktura za integrirano upravljanje otpadom, ova mjera se odnosi na uspostavljanje integralnog sustava i infrastrukture za prikupljanje svih kategorija otpada koji će funkcionirati na principima prevencije, reciklaže i principu zagađivač plaća. S druge strane, mjera je usmjerena na smanjenje količina otpada za finalno odlaganje/zbrinjavanje uz efikasnije korištenje resursa, u cilju stvaranja uvjeta za odvojeno prikupljanje otpada i iskorištavanje svih kategorija otpada za koje postoji tržište.			
	Aktivnosti mjere - Stvaranje uvjeta za povećanje obuhvata domaćinstava općine Odžak organiziranim prikupljanjem otpada (donošenje odluka, nabava vozila, nabavka posuda za prikupljanje otpada, preorganizacija rada i sl.) - Stvaranje uvjeta za sanitarno odlaganje otpada na području općine Odžak ili nekoj regionalnoj deponiji - Sanacija identificiranih 14 divljih deponija na području općine Odžak premještanjem otpada na općinsko odlagalište ili sanacija na licu mjesta ukoliko je to moguće uz provođenje svih mjera deratizacije, dezinfekcije i postavljanje ploča o zabrani bacanja otpada - Uspostavljanje sustava odvojenog prikupljanja i razvrstavanja svih vrsta otpada koje je moguće iskoristiti putem izgradnje reciklažnog dvorišta			
Strateški projekt	Nije primjenljivo.			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti (2020)	Ciljne Vrijednosti (2027)	Izvor verifikacije
	• Broj posuda za prikupljanje otpada	85	120	JKP

	• Broj vozila za odvoženje otpada	2	4	JKP	
	• Broj saniranih divljih deponija	0	14	Komunalna inspekcija	
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Provedbom ove mjere te zaživljavanjem projekta općinske deponije ili regionalne deponije postiglo bi se smanjenje štetnih utjecaja otpada na okoliš. Zaštita okoliša, promidžba i poticanje održivog korištenja resursa, uspostavom sustava upravljanja otpadom i njegovo razvrstavanje osnovni su doprinos mjere ostvarenju prioriteta.				
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	1.000.000	100.000			900.000
Period implementacije mjere	2021.-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Služba za gospodarstvo i LER				
Nosioci mjere	Služba za zaštitu sredstava i resursa, JP Komunalac, Služba za gospodarstvo i LER				
Ciljne grupe	Svi građani i pravni subjekti s područja općine Odžak.				

Veza sa strateškim ciljem	3. IZGRADNJA KOMUNALNE INFRASTRUKTURE UZ ODRŽIVO UPRAVLJANJE OKOLIŠEM	
Prioritet	3.2. Efikasno upravljanje otpadom i otpadnim vodama	
Naziv mjere	3.2.2. Rekonstrukcija i proširenje kanalizacijskog sustava	
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja**	Cilj mjere je kontrolirano prikupljanje i odvođenje otpadnih voda do prečistača otpadnih voda u Odžaku. Rekonstrukcija postojećeg kanalizacijskog sustava koji je izgrađen sedamdesetih godina i izgradnja kanalizacijskog sustava u preostalim ulicama u gradu Odžaku.	
	Aktivnosti mjere	
	- Rekonstrukcija postojećeg kanalizacijskog sustava prema projektu u ul. Redže Porobića - Dogradnja kanalizacijskog sustava u Novom Naselju, naselju Bukovica i ostalim ulicama koje nisu obuhvaćene kanalizacijskim sustavom	
Strateški projekt	Opis	Očekivani efekti
	Naselje Bukovica, (sastavni dio grada Odžaka) nema tehnički ispravan i cjelovito organiziran način prikupljanja, kao ni tretmana otpadnih voda. Najčešće se otpadne vode iz domaćinstava ispuštaju u najbliži recipijent, potok Srnavu, ili nekontrolirano u tlo. U manjem broju slučajeva su izgrađene septičke jame, koje su po pravilu locirane u blizini stambenih objekata, ali nije	Na predmetnoj lokaciji riješen problem prikupljanja i odvodnje fekalnih i otpadnih voda, te smanjenje ili eliminacija fekalnog onečišćenja objekata i zemljišta u neposrednoj blizini.
Doprojektiranje i izgradnja fekalne kanalizacije naselja Bukovica u Odžaku		

	poznato da li zadovoljavaju minimalne konstruktivne uslove, kao ni uslove eksploatacije. Postoji urađen idejni projekta sa elementima glavnog projekta fekalne kanalizacije tog dijela Odžaka. Idejnim projektom, sa elementima glavnog projekta, predviđeno je izgraditi primarnu kanalizacijsku mrežu sanitarnih otpadnih voda naselja Bukovica, dio Odžaka i prepumpnu stanicu, zbog konfiguracije terena. Potrebno je izvršiti doprojektiranje projektne dokumentacije, uraditi glavni projekat, uraditi prepumpnu stanicu i 1500 m kolektora.			Indikativan finansijski okvir Iznos: 450.000 KM Izvori: 200.000 KM Proračun Općine Odžak 250.000 KM drugi donator (EU)	
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti (2020)	Ciljne Vrijednosti (2027)	Izvor verifikacije	
	• km novoizgrađene kanalizacijske mreže	0	1,52 km	JKP	
	• km rekonstruirano kanalizacijske mreže	0	2,50 km	Općina Odžak	
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Rekonstrukcijom i proširenjem kanalizacijskog sustava se osigurava kontrolirano upravljanjem otpadnim vodama i doprinosi očuvanju zdravlja, boljim uvjetima života stanovništva, kao i očuvanja životne sredine.				
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima financiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
(iznos mjere bez strateškog projekta)	1.000.000	200.000	0	0	800.000
Period implementacije mjere	2022.-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Odžak				
Nosioci mjere	Općina Odžak, Jp „Komunalac“ Odžak.				
Ciljne grupe	Stanovništvo naseljenog mjesta Odžak				

Veza sa strateškim ciljem	<u>3. IZGRADNJA KOMUNALNE INFRASTRUKTURE UZ ODRŽIVO UPRAVLJANJE OKOLIŠEM</u>
Prioritet	3.3. Upravljanje prostorom i očuvanje okoliša uz mjere energetske efikasnosti
Naziv mjere	3.3.1. Uspostava funkcionalno-institucionalnih kapaciteta za integralno upravljanje prostorom i okolišem
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja**	Cilj mjere je unaprjeđenje efikasnosti korištenja prostora i prostornih podataka u funkciji razvoja općine, kao ambijenta poželjnog za investiciono ulaganje, rad i život. Obzirom da općina Odžak ima donesen i usvojen Prostorni plan općine Odžak za period 2015-2035 kojim su definirani temeljna načela planskog uređenja

	prostora, ciljevi prostornog razvoja uređenja kao i zaštita, korištenje i namjena prostora, potrebno je kroz daljnje aktivnosti pokriti što veći procenat općine prostorno planskom dokumentacijom nižih redova koja će regulirati korištenje zemljišta, izgradnju i uređenje prostora, kao osnovni preduvjet za izradu razvojnih projekata općine				
	Aktivnosti mjere				
	- Izrada urbanističkog plana naseljenog mjesta Odžak - Izrada regulacijskog plana proizvodno-poslovne zone „Svilaj 3“ - Izrada regulacijskih planova mikrolokacija- po potrebi				
Strateški projekt	Opis		Očekivani efekti		
Izrada urbanističkog plana naseljenog mjesta Odžak	Općina Odžak ima Zoning plan usvojen 2001. godine. Taj dokument je trebao da bude prelazni dokument do donošenja novog urbanističkog plana obzirom da je arhiva urbanizma uništena/nije sačuvana u ratnim zbivanjima. Rađen je regulacijski plan za uže gradsko građevinsko zemljište i revizija istog u fazama kao i regulacijski plan poduzetničke zone Sjever pa se prvenstveno u radu Službe javlja velika potreba za izradom urbanističkog plana naseljenog mjesta Odžak a naravno potreba je i za ostale učesnike u postupku ishođenja potrebnih akata za gradnju i investiranje.		Izrada urbanističkog plana predstavlja niz poželjnih efekata u pogledu učinkovitosti rada službe, ostvarivanje preduvjeta dugoročnog planskog razvoja općine, povoljnijeg poslovnog okruženja i zaštita okoliša		
			Indikativan financijski okvir		
			Iznos: 50.000 KM Izvori: 30.000 KM Proračun Općine Odžak 20.000 KM drugi donator		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)		Polazne vrijednosti (2020)	Ciljne Vrijednosti (2027)	Izvor verifikacije
	• ha prostora obuhvaćenog planovima nižeg reda		0	700	Općina Odžak
	• broj izrađenih planova nižeg reda		0	5	Općina Odžak
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera doprinosi unaprjeđenju upravljanja prostorom i zaštitom okoliša, povoljnijem poslovnim okruženju i kvaliteti življenja građana općine Odžak Kroz određenu namjenu prostora i izradu planova nižeg reda biti će stvoreni uvjeti za izradu razvojnih planova i razvoj gospodarstva naročito u Poslovnim zonama. Ujedno biti će skraćeni rokovi za ishodovanje dokumenata za građenje.				
Indikativna financijska konstrukcija sa izvorima financiranja (iznos mjere bez strateškog projekta)	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	120.000	70.000	0	0	50.000
Period implementacije mjere	2022.-2027. godina				

Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Odžak
Nosioci mjere	Služba za prostorno uređenje i katastar nekretnina.
Ciljne grupe	Građani, gospodarski subjekti, potencijalni investitori na području općine Odžak

Veza sa strateškim ciljem	3. IZGRADNJA KOMUNALNE INFRASTRUKTURE UZ ODRŽIVO UPRAVLJANJE OKOLIŠEM	
Prioritet	3.3. Upravljanje prostorom i očuvanje okoliša uz mjere energetske efikasnosti	
Naziv mjere	3.3.2. Unaprjeđenje energetske efikasnosti javne rasvjete i javnih objekata	
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja**	Cilj mjere je energetska funkcija javnih ustanova, javnih poduzeća, javne uprave i ulične rasvjete Na području općine Odžak izvršen je popis i napravljena baza podataka za sve javne ustanove s potrebnim podacima energetske učinkovitosti. Da bi se pristupilo rekonstrukciji objekata u cilju bolje energetske učinkovitosti, prethodno je potrebno uraditi pojedinačne elaborate o energetske učinkovitosti ovih objekata. Prvenstvo bi trebali imati projekti gdje su ovi učinci najveći, a to znači da prednost imaju objekti u kojima boravi veći broj osoba (škole, dom zdravlja, centar za kulturu, javna uprava). Za energetske učinkovitost ulične rasvjete urađen je elaborat o energetske učinkovitosti i prijedlogom mjera. Prednost bi trebale imati ulice gdje rasvjeta gori cijelu noć i gdje su postavljena rasvjetna tijela sa živom koja imaju veliku potrošnju. U prethodnom periodu implementacije Strategije integriranog lokalnog razvoja na području općine Odžak, rekonstruirane i certificirane su dvije škole, vrtić, dva objekta lokalne uprave i izvršena je optimizacija javne rasvjete u centru grada Odžaka. U narednom periodu cilj nam je mjere energetske efikasnosti provesti u svim javnim ustanovama, javnoj upravi i javnim poduzećima kao i na 3500 lampi ulične rasvjete. Aktivnosti mjere - Rekonstrukcija objekata u cilju energetske učinkovitosti (Dom zdravlja, Centar za kulturu, JP Komunalac i dr.) - Zamjena živinih lampi LED lampama prema elaboratu o energetske učinkovitosti ulične rasvjete	
Strateški projekt	Opis	Očekivani efekti
	Javna zdravstvena ustanova Dom zdravlja Odžak izgrađena je sedamdesetih godina prošlog stoljeća. U ratu je velikim dijelom uništena i devastirana, a u poslijeratnom periodu je izvršena popravka kada je prije 20 godina izvršena izmjena stolarije. Urađene su minimalne popravke kako bi se objekti javne zdravstvene ustanove stavili u funkciju, a mjere energetske efikasnosti uopće nisu provedene. Zbog toga imamo velike troškove energije za zagrijavanje u zimskom periodu, a isto tako velike troškove el. energije za klimatizaciju u ljetnom periodu. Pored toga imamo i velike gubitke energije u ovim objektima. Kako bi se poboljšali uvjeti za rad 74 uposlenika doma zdravlja i svih cca 18.000 stanovnika potencijalnih pacijenata ove zdravstvene ustanove, potrebno je provesti mjere	Smanjenje troškova električne energije za grijanje i klimatizaciju najmanje za 20% i smanjenje emisije CO2 za 10%
		Indikativan financijski okvir
Rekonstrukcija objekata Doma zdravlja u cilju energetske učinkovitosti		Iznos: 200.000 KM Izvori: 20.000 KM Proračun Općine Odžak 180.000 KM drugi donator

	energetske efikasnosti u prvoj fazi postavljanjem izolacije i nove žbuke na ovim objektima.				
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)		Polazne vrijednosti *	Ciljne Vrijednosti **	Izvor verifikacije
	• Broj objekata rekonstruiranih u cilju bolje energetske učinkovitosti		5	8	Služba za gospodarstvo i LER
	• Broj zamijenjenih živinih lampi LED lampama		67	200	Služba za nabavku i zaštitu sredstava i resursa
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Implementacijom ovih projekata bit će smanjeni gubici topline, bit će smanjena potrošnja energije za grijanje i klimatizaciju u rekonstruiranim objektima.				
Indikativna financijska konstrukcija sa izvorima financiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	(iznos mjere bez strateškog projekta)	500.000	100.000	0	0
Period implementacije mjere	2022.-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Odžak				
Nosioci mjere	Općina Odžak, javna poduzeća i javne ustanove				
Ciljne grupe	Učenici i učitelji svih OŠ, učenici i profesori SŠ, pacijenti i uposlenici doma zdravlja, zaposlenici i stranke u svim javnim ustanovama				

9.2. Situaciona analiza

1.1. Geografski položaj i prirodne karakteristike

Općina Odžak, s površinom od 158,4 km², smještena je na sjeveru Bosne i Hercegovine, a graniči sa rijekom Bosnom na istoku, rijekom Savom na sjeveru i planinom Vučjak na jugozapadu. Najuzvišenija točka općine je vrh Kadar, koji se nalazi na 204 metra nadmorske visine. Općina Odžak se nalazi u Federaciji BiH i pripada Županiji Posavskoj, međutim okružena je teritorijem Republike Srpske u potpunosti, osim na sjeveru gdje graniči sa Republikom Hrvatskom.

Slika 6 Geografski položaj općine Odžak

Most na rijeci Savi, uz svu prateću infrastrukturu je izgrađen i on je dijelom koridora Vc koji kroz općinu Odžak prolazi dužinom od 11 km. Važnost ovog mosta za prometnu infrastrukturu je strateška jer otvara potencijal za općinu Odžak da postane značajnije i veće prometno čvorište u BiH. Povezanost sa susjednim državama i Europom omogućena je kvalitetnom cestom Zagreb-Beograd, od koje je Odžak udaljen svega 30 km. U blizini se nalazi i 5 aerodroma: Sarajevo, Tuzla, Banja Luka, Osijek i Zagreb.

Vrsta terena u općini je pretežito ravna, obradiva zemlja. Uzimajući u obzir i utjecaj umjereno-kontinentalne klime Odžak ima velike potencijale za razvoj poljoprivrede. Također se eksploatacija šljunka, pijeska, gline i krečnjaka, te lovni turizam i izvorišta pitke vode smatraju potencijalima, koje je potrebno dodatno istražiti i iskoristiti.

Blizina važnih saobraćajnica kao npr. međunarodnog koridora E-70 - autoceste Zagreb - Beograd, evropskog koridora E - 73 (autocesta na koridor Vc), ali i magistralnih saobraćajnica M1.8 Orašje - Tuzla i M14.1 Odžak - Modriča - Gradačac, koje prolaze kroz teritoriju Županije, čine je pogodnom za sva gospodarska kretanja, protok roba, ljudi i kapitala. Plovnost rijeke Save također daje na značaju korištenju riječnog saobraćaja prema susjednim državama, kao i prema Evropi, a posebno prema značajnom čvorištu riječnog i željezničkog saobraćaja u Brčko distriktu. Geografski položaj općine Odžak je veoma važan i sa aspekta blizine međudržavnih graničnih prijelaza (GP Orašje, GP Šamac i GP Brod), na udaljenosti od svega 18.5 - 40 km. U općini Odžak trenutno je u izgradnji granični prijelaz Svilaj.

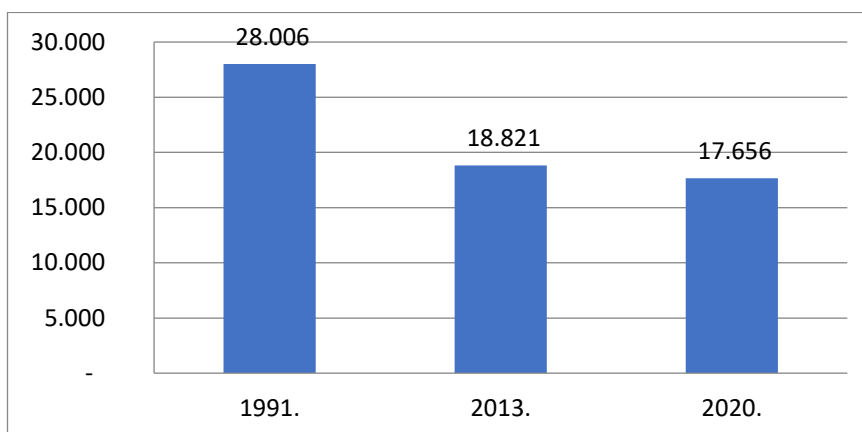
1.2. Demografske karakteristike i kretanja uključujući stanje dijaspore

Općina Odžak se sastoji od 14 naseljenih mjesta i prostire se na 158,4 km². Općina je organizirana je u 23 mjesne zajednice: Ada, Bijele Bare, Donja Dubica, Donji Svilaj, Gornja Dubica, Gornji Svilaj, Jošava, Novo Selo, Osječak, Posavska Mahala, Potočani, Prnjavor, Vojskova, Zorice, Potočanski Lipik, Prud, Trnjak, Novi Grad, Vrbovac, Odžak 1, Odžak 2, Odžak 3 i Brusnica Mala, od kojih je najveće naseljeno mjesto Odžak sa cca 9.000 stanovnika.

Županija Posavska, kojemu administrativno pripada općina Odžak, spada u red gusto naseljenih županija i sa gustom naseljenosti od 126,2 stanovnika po kilometru kvadratnom zauzima treće mjesto od deset županija, odmah iza Kantona Sarajevo i Tuzlanskog kantona koji se smatraju najmnogobrojnijim županijama u Federaciji BiH (F BiH). Općina Odžak ima gustinu naseljenosti 111,15 stanovnika po kilometru kvadratnom što je za 27,45 stanovnika po kilometru kvadratnom više od prosjeka F BiH te također spada u red naseljenijih općina.

Prema rezultatima popisa stanovništva provedenog u Bosni i Hercegovini (BiH) u 2013. godini, na području općine Odžak evidentirano je 18.821 stanovnik što čini 43,3% ukupnog stanovništva na području Županije Posavske. Podaci Federalnog zavoda za programiranje razvoja ukazuju da je procijenjeni broj stanovnika ove općine za 2020. godinu 17.656 stanovnika što je za 1.164 stanovnika ili 6,18% manje u odnosu na 2013. godinu, a za 36,95% u odnosu na 1991. godinu, što je veće smanjenje u odnosu na smanjenje stanovnika FBiH, gdje je broj stanovnika smanjen za 1,5% u odnosu na 2013. godinu, a za 20% u odnosu na 1991. godinu.

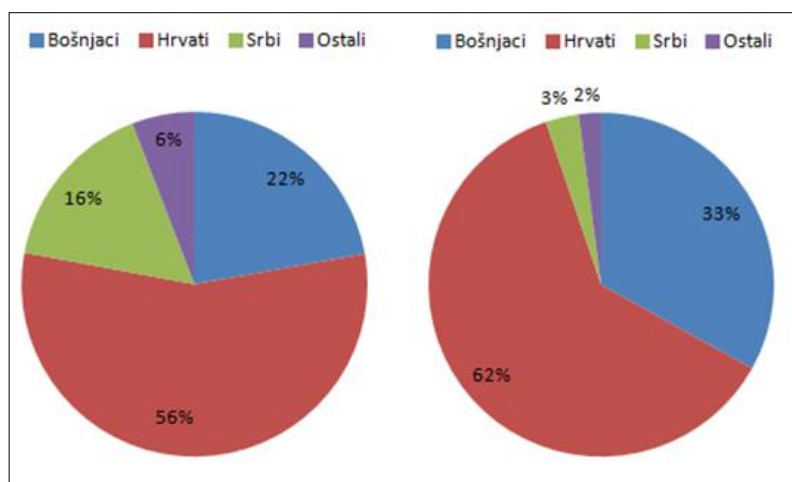
Grafikon 4 Broj stanovnika općine Odžak 1991., 2013. i 2020. godine

Izvor: Federalno zavod za programiranje razvoja

Prema podacima Federalnog zavoda za programiranje razvoja, po etničkoj strukturi u 1991. godini je bilo 56% Hrvata, 22% Bošnjaka, 16% Srba i 6% ostalih. Na popisu u 2013. godini u Općini Odžak je evidentirano 18.821 stanovnik a etnička struktura se izmijenila u odnosu na 1991. godinu na način da je u 2013. godini bilo 61,74% Hrvata, 33,05% Bošnjaka a tek 3,09% Srba i 2,11% ostalih.

Grafikon 5 Nacionalna struktura stanovništva općine Odžak, 1991. i 2013 godine

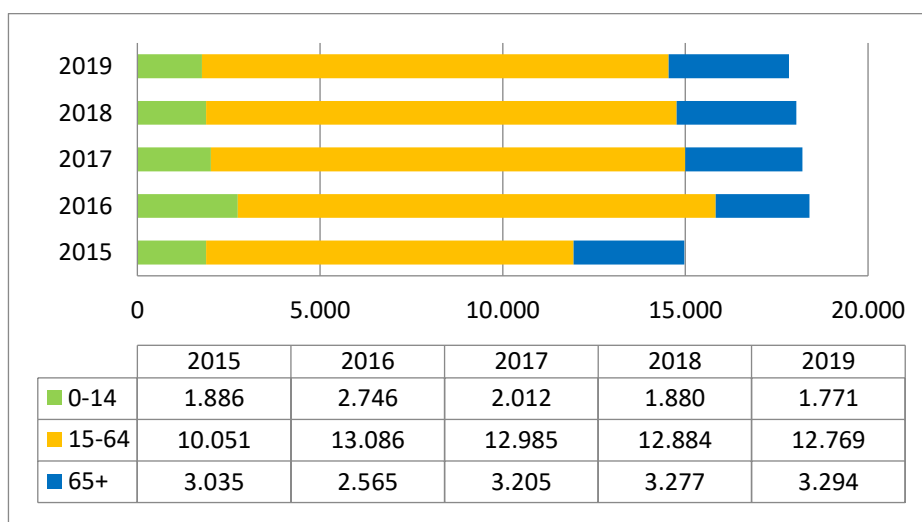

Izvor: Federalno zavod za programiranje razvoja

1.2.1. Struktura stanovništva

Od ukupno 17.834 stanovnika koliko je procijenjeno u 2019. godini, 71,60% njih pripada dobnoj skupini 15-64 godina, 18,47% čine stanovnici preko 65 godina a tek 9,93% čine djeca i mladi, odnosno stanovništvo do 15 godina. Posebno je zabrinjavajući trend promjene strukture u posljednje 4 godine odnosno od 2016. godine, uz trend smanjenja sveukupnog broja stanovnika. Tako je došlo do povećanja udjela stanovnika starijih od 65 godina sa 13,94% na trenutnih 18,47%, uz istovremeno smanjenje udjela mladih sa 14,93% u 2016. godini na 9,93% u 2019. godini. Ovaj podatak, uz podatke o kretanju prirodnog priraštaja koji su također nepovoljni, ukazuje na alarmantnu situaciju u demografskim karakteristikama općine Odžak.

Grafikon 6 Struktura stanovništva općine Odžak u periodu 2016-2019

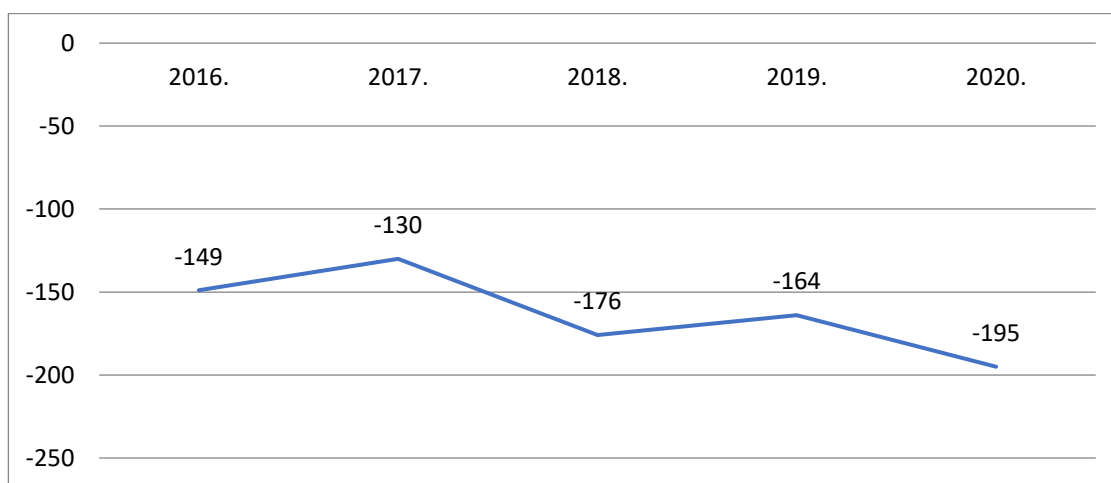

Izvor: Federalno zavod za programiranje razvoja

1.2.2. Prirodni priraštaj i migracije

Negativan prirodni priraštaj, odnosno razlika između rođenih i umrlih, je prisutan na području općine Odžak od 2005. godine. Prema podacima za posljednji petogodišnji period, u općini Odžak je rođeno 272 djece, a umrlo je 1.086 osoba, što daje negativni prirodni priraštaj od 814 osoba a pregled po godinama je dat u grafikonu koji slijedi. Negativan prirodni priraštaj je karakteristika svih općina u Federaciji Bosne i Hercegovine, a uzorci su velikim dijelom nerazvijena ekonomija, nestabilna politička situacija i nemogućnost mladih da pronađu zaposlenje, riješe stambeno pitanje i zasnuju porodicu. Svjedoci smo i sve brojnijih migracija stanovništva u zemlje Zapadne Evrope, gdje mladi ali i čitave porodice odlaze u potrazi sa sigurnijom i prosperitetnijom budućnošću.

Grafikon 7 Prirodni priraštaj općine Odžak u periodu 2016-2020

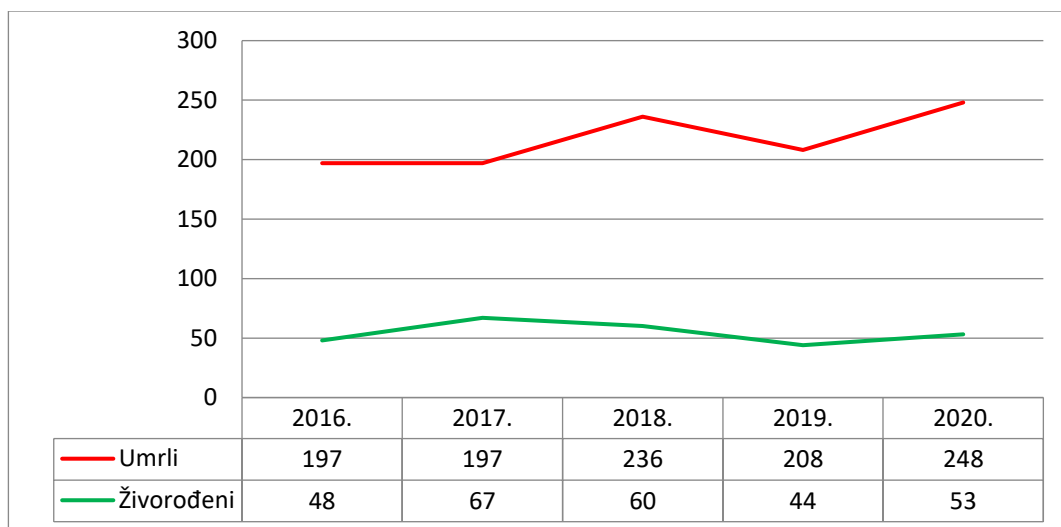

Izvor: Federalno zavod za programiranje razvoja

Indeks starenja stanovništva (odnos broja osoba starijih od 65 godina sa brojem osoba mlađih od 15 godina) za 2019 godinu iznosi 185% što je povećanje za 35% u odnosu na 2009. godinu kada je općina Odžak imala stopu starenja 150%. Radi usporedbe, stanovništvo sa indeksom starenja iznad 0,4 (ili 40%) definira se kao populacija u procesu starenja, pa se zaključuje da je stanovništvo u općini Odžak ušlo u fazu intenzivnog starenja što će u narednom periodu imati značajne efekte na razvoj općine u svim oblastima.

Vitalni indeks predstavlja odnos živorođenih i umrlih na 100 stanovnika i jedan je od osnovnih pokazatelja prirodnog kretanja stanovništva. U 2020. godini vitalni indeks na području Federacije Bosne i Hercegovine je iznosio 66,82 dok je na području općine Odžak iznosi 21,37. Dok i vitalni indeks Federacije predstavlja regresiju stanovništva, ovakva značajna razlika u broju živorođenih i umrlih na području općine Odžak signalizira alarmantno stanje kad je u pitanju starenje populacije (grafikon 2). Analize radi, vrijedi napomenuti da općina Odžak ima veoma sličan vitalni indeks od 2005. godine, što je dodatno zabrinjavajuće i negativno za razvoj općine.

Grafikon 8 Vitalni indeks stanovnika općine Odžak u periodu 2015-2020

Izvor: Federalno zavod za programiranje razvoja

Prema dostupnim podacima za migraciju stanovništva, utvrđuje se da je 10.350 građana koji su porijeklom iz Odžaka a žive u dijaspori za 2019. godinu. Analizirajući kretanje ovog pokazatelja vidljivo je da se svake godine iz općine odseli cca 200 osoba. Obzirom na nacionalnu pripadnost, većina stanovnika općine Odžak ima i državljanstvo Hrvatske a samim time i Evropske unije te da nemaju ograničenja u kretanju niti traženju posla na području cijele Evropske unije.

To je dodatna olakšica koja utiče na odluku stanovništva da bolji život potraži u inozemstvu, posebice ako se u obzir uzme činjenica da je negativan migracijski saldo prisutan na području cijele Federacije Bosne i Hercegovine a migracije u su uglavnom uzrokovane ekonomskim razlozima, političkom nestabilnosti i izraženom korupcijom prilikom zapošljavanja ali i u ostalim oblastima društvenog življenja.

1.3. Pregled stanja i kretanja u ekonomiji uključujući i potencijale i učešće dijaspore

Indeks razvijenosti općine, prema metodologiji Federalnog zavoda za programiranje, predstavlja sveobuhvatni pokazatelj razvoja lokalne zajednice i u sebi sadrži indikatore poput prihodi od poreza na dohodak po stanovniku, stepen zaposlenosti, kretanje stanovništva, udio starog stanovništva u ukupnom stanovništvu te stepen obrazovanja radne snage. Prema podacima iz 2020. godine, od ukupno 79 općina u Federaciji Bosne i Hercegovine, općina Odžak zauzima 62. mjesto po rangu razvijenosti i spada u grupu IV odnosno u red slabije razvijenih općina.

Ako se posmatraju poreski prihodi u općini Odžak, u 2020. godini ostvareni su poreski prihodi u iznosu od 1.618.901 KM, što je u odnosu na 2019. godinu porast od 2,32 %. Inače, na području općine Odžak bilježi se kontinuiran rast poreskih prihoda od 2015. godine (kada su poreski prihodi iznosili 872.000 KM). Posljedično, kao u slučaju ukupnog iznosa poreskih prihoda, ohrabruje činjenica da je došlo do kontinuiranog rasta pokazatelja poreskog prihoda po glavi stanovnika od 2015. godine, i to od 58 KM u 2015. do 92 KM u 2020. godini.

Poreski prihodi općine Odžak čine 33,64% poreskih prihoda ostvarenih unutar Županije Posavske i 0,35% poreskih prihoda ostvarenih unutar Federacije Bosne i Hercegovine. Poreski prihod po glavi

stanovnika u općini Odžak je 92 KM, što je za 56% manje u odnosu na poreski prihod po glavi stanovnika u Federaciji BiH.

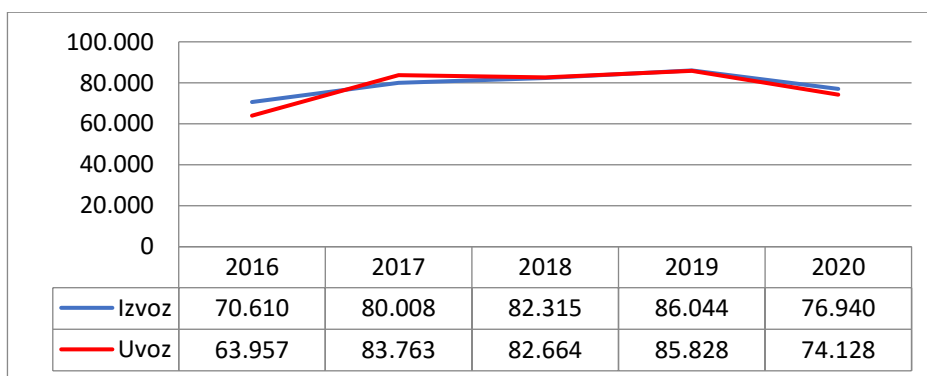
Tabela 29. Poreski prihodi općine Odžak za 2020. godinu

	Stanovništvo	Prihodi u KM	Prihodi/PC u KM	Prihodi/PC u KM FBIH=100
Odžak	17.656	1.618.901	92	44
Županija Posavska	40.959	4.811.116	117	57
Federacija BiH	2.184.680	452.029.321	207	100

Izvor: Porezna uprava Federacije BiH

Vanjsko-trgovinska razmjena općine Odžak je predstavljena na grafikonu 3, i vidljivo je da se u periodu 2016-2020 uglavnom bilježio suficit vanjsko-trgovinske razmjene sa izuzetkom 2017. i 2018. godine kada je vrijednost uvoza premašila vrijednost izvoza. Također uočljiv je trend rasta vrijednosti i uvoza i izvoza u ovom periodu. Tokom 2020. godine koju je obilježila globalna pandemija COVID-19, koja je uzrokovala periodična zatvaranja granica i otežan transport robe tokom cijele godine, došlo je do smanjenja vrijednosti i uvoza i izvoza, ali ipak i tokom 2020. godine je ostvaren suficit robne razmjene u vrijednosti 2.811.590 KM, odnosno pokrivenost uvoza izvozom je bila 103,79%, dok je pokrivenost uvoza izvozom u Županiji Posavskoj bila 49,41% a u Federaciji BiH 58,83%. Ovi podaci su ohrabrujući za ekonomski razvitak općine Odžak

Grafikon 9 Vanjsko-trgovinska razmjena općine Odžak u periodu 2016-2020, u 000 KM

Izvor: Federalno zavod za programiranje razvoja

Ukupna vrijednost izvoza u 2020. godini je bila 76,94 miliona KM, što je za 8,2% više od vrijednosti ostvarenog izvoza u 2016. godini kada je ostvaren izvoz u vrijednosti 70,61 milion KM. Također je veoma interesantno primijetiti trend rasta učešća vrijednosti izvoza općine Odžak u vrijednosti izvoza Županije Posavske. Naime, u 2016 godini općina Odžak je učestvovala sa 39,69% ukupnog vrijednosti izvoza županije, dok u 2020 godini je njeno učešće čak 75,08%. Ovo govori o značaju ekonomije općine Odžak u ukupnom razvoju Županije Posavske.

Tabela 30. Izvoz na području općine Odžak i Županije Posavske u periodu 2016.-2020. godina, u 000 KM

	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Općina Odžak	70.610	80.008	82.315	86.044	76.940
Županija Posavska	177.882	125.954	125.344	116.710	116.710
Učešće %	39,69%	63,52%	65,67%	73,72%	75,08%

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

Ukupna vrijednost uvoza u 2020. godini je iznosila 74.13 miliona KM što je povećanje od 13,72% u odnosu na vrijednost uvoza ostvarenog tokom 2016. godine. Učešće ostvarenog uvoza općine Odžak

u ukupnom uvozu ostvarenog u Županiji je 35,74% tokom 2020. godine u odnosu na 62,75% u 2016. godini. Time zaključujemo da je općina Odžak umanjila svoj udio što se može pripisati korišćenju sirovina, repromaterijala i robe iz domaće proizvodnje.

Tabela 31. Uvoz na području općine Odžak i Županije Posavske u periodu 2016.-2020. godina, u 000 KM

	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Općina Odžak	63.957	83.763	82.664	85.828	74.128
Županija Posavska	101.923	223.895	219.528	245.231	207.387
Učešće %	62,75%	37,41%	37,66%	35,00%	35,74%

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

Općina Odžak u 2016. godini je ostvarila **trgovinski suficit** koji je iznosio 6,65 miliona KM, a nakon toga slijedi negativni trend kretanja trgovinskog suficita koji se tokom 2017 i 2018 pretvara u trgovinski deficit, da bi tokom 2019. godine općina ponovo ostvarila trgovinski suficit u vrijednosti 216 000 KM a tokom 2020 godine se nastavlja trend rasta i ostvaruje se trgovinski suficit u vrijednosti 2,8 miliona KM. Istovremeno, Županija Posavska također bilježi trgovinski deficit u ovom periodu radi značajnog uvećanja vrijednosti uvoza koji pripada općini Orašje.

Tabela 32. Trgovinski bilans općine Odžak i Županije Posavske u periodu 2016.-2020. godina, u 000 KM

	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Općina Odžak	6.653	-3.755	-349	216	2.811
Županija Posavska	75.959	-97.941	-94.184	-128.521	-104.912

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

Prema podacima dostupnim u BISNODE bazi, najveći izvoznici na području općine Odžak su poduzeća koja se bave elektroproizvodnjom (PIMS ELEKTRO OPREMA doo Odžak), proizvodnjom karoserija za motorna vozila (STROLIT doo Odžak), proizvodnjom proizvoda od drveta i stolarije (S&T Company doo Odžak, Salkanović-Tišleraj doo Odžak, Sejdić Commerce doo Odžak, Stolarija Karić doo Odžak), proizvodnja mlinskih proizvoda (Mlin Majić doo Odžak) te poduzeća iz oblasti informatičke tehnologije (Copy Tec doo Odžak). Po obimu izvoza, daleko najznačajniji izvoznici su PIMS Elektro oprema doo Odžak i STROLIT doo Odžak sa izvozom u vrijednosti 25,7 i 15,2 miliona KM, dok ostala poduzeća izvoznici bilježe izvoz u vrijednosti između 4,3 i 1,3 miliona KM u 2020 godini.

U periodu 2015-2019 godine, pravna lica sa područja općine Odžak su realizirala 122.757.000 KM investicija u nova stalna sredstva. Najznačajniji dio sredstava se odnosi na izgradnju/kupovinu građevinskih objekata te nabavku opreme i transportnih sredstava.

Tabela 33. Ostavrene investicije pravnih osoba sa područja općine Odžak u nova stalna sredstva, za period 2015-2019 godina u 000 KM

Općina	Ukupno	Građevinski objekti i prostori	Strojevi, oprema i transportna sredstva	Ostalo			
				Ukupno	biološka sredstva	proizvodi intelektualnog vlasništva	troškovi prijenosa vlasništva
2015	19.557	14.612	4.859	86	15	71	-
2016	6.579	2.930	3.373	276	-	275	1
2017	52.439	47.158	5.100	181	2	137	42
2018	22.144	15.832	6.246	65	-	65	-

2019	22.038	15.963	5.859	216	-	216	-
------	--------	--------	-------	-----	---	-----	---

Izvor: Federalni zavod za statistiku

1.3.1. Poslovni subjekti

U periodu 2016-2020 se javlja nekontinuiran trend kretanja broja poslovnih subjekata na području općine Odžak, pa je u konačnici tokom 2020. godini zabilježeno samo 8 poslovnih subjekata manje u odnosu na 2015 godinu. Međutim, tokom 2020 godine zbog utjecaja COVID pandemije i otežanih uslova za poslovanje je došlo do smanjenja broja poslovnih subjekata za čak 14 u odnosu na 2019 godinu što je poremetilo trend rasta broja subjekata zabilježenog od 2017. godine. Istovremeno, unutar Županije Posavske je došlo do blagog rasta ukupnog broja poslovnih subjekata, a poslovni subjekti sa područja općine Odžak čine 40% od ukupnog broja poslovnih subjekata.

Tabela 34. Kretanje broja poslovnih subjekata, pravnih lica i obrta na području općine Odžak i Županije Posavske u periodu 2016.-2020. godina

Godina	Administrativna jedinica	Ukupno poslovnih subjekata	Pravna lica	Jedinice u sastavu pravnih lica	Fizička lica - obrtnici
2020.	Općina Odžak	950	414	322	214
	Županija Posavska	2.436	1.045	847	544
	Općina %	39,00%	39,62%	38,02%	39,34%
2019.	Općina Odžak	964	411	326	227
	Županija Posavska	2.448	1.044	854	550
	Općina %	39,38%	39,37%	38,17%	41,27%
2018.	Općina Odžak	952	407	326	219
	Županija Posavska	2.394	1.038	820	536
	Općina %	39,77%	39,21%	39,76%	40,86%
2017.	Općina Odžak	947	404	327	216
	Županija Posavska	2.364	1.023	826	515
	Općina %	40,06%	39,49%	39,59%	41,94%
2016.	Općina Odžak	958	402	328	228
	Županija Posavska	2.404	1.024	844	536
	Općina %	39,85%	39,26%	38,86%	42,54%

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

Treba napomenuti da se podaci dostavljeni od strane općinskog tima znatno razlikuju od statističkih podataka, a razlog tome je neaktivnost određenog broja registriranih subjekata. Tako, prema podacima iz Federalnog zavoda za programiranje, na području općine Odžak je tokom 2009. godine zabilježeno 373 **pravnih subjekata**, što je za 10,185% ili 38 subjekata manje u odnosu na 2019 godinu kada je evidentirano 411 subjekata. Po strukturi pravnih osoba, najviše ih je registriranih u okviru djelatnosti Ostale društvene, socijalne i osobne uslužne aktivnosti 25,55%, potom Trgovina na veliko i malo 20,19% te Prerađivačka industrija 13,87%. Ipak iako oblast *prerađivačke industrije* ima 57 poslovnih subjekata od ukupno 411 odnosno 13,87% udjela, ova oblast zapošljava 60% od ukupnog broja zaposlenih. To govori o značaju ove grane djelatnosti za razvoj općine jer se u njoj nalaze mala i srednja poduzeća te poduzeća orijentirana na izvoz.

Prema podacima dostavljenim od strane Općinskog razvojnog tima općine Odžak na području općine je tokom 2019. godine bilo aktivno 149 poduzeća, što je za 13,87% ili 24 poduzeće manje u odnosu na 2009. godinu. Općina Odžak nema velikih poduzeća. Većina poduzeća koja su aktivna su mikro poduzeća (95 u 2009. godini) koja upošljavaju do 9 djelatnika. Ukupno je aktivno 30 poduzeća koja zapošljavaju do 49 djelatnika i samo 7 koja zapošljavaju više od 50 djelatnika. Analizom dinamike

otvaranja i zatvaranja poduzeća, primjećuje se da je u periodu 2015-2019 godine otvoreno 25 novih poduzeća a zatvoreno 47 postojećih te da je svake godine zatvoreno više postojećih poduzeća nego što je otvoreno novih, što u konačnici daje negativan saldo od 22 poduzeća.

Posmatrajući sektorsku zastupljenost poduzeća, primjećuje se da 58% poduzeća pripada tercijarnom, 35% sekundarnom a tek 65 poduzeća primarnom sektoru proizvodnje. Ovim se zaključuje da je na području općine Odžak zastupljena nepovoljna sektorska raspodjela poduzeća te se u narednom periodu trebaju provoditi aktivnosti koje će stimulirati poduzeća iz primarne i sekundarne djelatnosti proizvodnje, odnosno poduzeća iz područja poljoprivrede, proizvodnje hrane, industrije, građevinarstva i energetike.

Tabela 35 Pregled poduzeća po sektorskoj zastupljenosti na području općine Odžak za period 2016-2020 godina

R.br.	Sektor	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
1.	Primarni	11	11	10	9	9
2.	Sekundarni	53	51	44	48	47
3.	Tercijalni	96	85	83	79	76

Izvor: Razvojni tim općine Odžak

Uvidom u izvješća Financijsko-informatičke agencije FIA, a koja se temelje na završnim računima koja su obavezna predavati sva pravna lica na području Bosne i Hercegovine, na području općine Odžak je u 2020 godini poslovalo 132 poduzeća, što je za 28 poduzeća ili 17,50% manje u odnosu na broj poduzeća iz 2016 godine. Suprotno smanjenju broja aktivnih poduzeća, došlo je do porasta broja zaposlenih u poduzećima i to za 189 lica odnosno 11% u 2019 godini, te do smanjenja broja zaposlenih za cca 100 lica u 2020 godini koju je obilježila pandemija Coronavirusa. Ukupni prihodi su porasli za 19,8%, a iskazana dobit po poduzeću u 2019 godini je iznosila 85.053 KM, dok je u 2016 godini iznosila 55.381 KM. Posmatrajući ove indikatore, zaključuje se da su poduzeća na području općine Odžak u prethodnom periodu uspješnije poslovala bez obzira na smanjenje broja aktivnih poduzeća

Tabela 36 Pregled poslovanja pravnih subjekata na području općine Odžak, 2016-2020 godina

Indikatori	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Broj pravnih osoba koji su predali završni račun	160	147	137	136	132
Ukupni prihod (u 000 KM)	147.974	168.992	169.334	180.575	184.542
Ukupni rashodi (u 000 KM)	137.209	155.288	155.004	169.150	172.950
Dobit (u 000 KM)	8.861	12.013	12.739	10.889	11.227
Gubitak (u 000 KM)	692	681	1.194	512	733
Broj zaposlenih	1.601	1.698	1.693	1.787	1.689

Izvor: Financijsko-informatička agencija (FIA)

Ukoliko posmatramo kretanje prihoda poduzeća po vrsti djelatnosti za period 2016-2020, primjećuje se značajan rast prihoda u području poljoprivrede, prerađivačke industrije, građevinarstva, informacija i komunikacija te stručnih, naučnih i tehničkih djelatnosti. S druge strane, u ovom periodu došlo je do značajnog pada prihoda poduzeća iz područja hotelijerstva i ugostiteljstva. Detaljan prikaz kretanja prihoda po vrsti djelatnosti dat je u tabeli koja slijedi.

Tabela 37 Prihodi od prodaje poduzeća po vrsti djelatnosti na području općine Odžak, 2016-2020 godina

R.br.	Vrsta djelatnosti	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
1	(A) Poljoprivreda, lov i	3.457.560	4.208.805	4.598.422	4.241.684	5.036.283

	šumarstvo					
2	(B) Rudarstvo (eksploatacija šljunka i pijeska)	364.972	275.979	311.627	400.300	402.071
3	(C) Prerađivačka industrija	84.562.973	95.542.667	103.565.519	109.597.809	116.934.936
4	(D) Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom i vodom i reciklaža	-	-	-	-	-
5	(E) Snabdijevanje vodom, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom i sanacija okoliša	509.957	697.580	781.486	723.898	738.894
6	(F) Građevinarstvo	4.072.121	6.633.503	5.472.488	6.333.625	7.500.918
7	(G) Trgovina na veliko i malo i održavanje	38.641.763	40.702.007	34.911.390	39.407.398	36.222.659
8	(H) Prijevoz i skladištenje	9.325.808	9.724.945	9.714.515	11.161.979	9.945.931
9	(I) Djelatnost pružanja smještaja te priprema i usluživanje hrane (hotelijerstvo i ugost.)	1.644.553	1.288.608	1.424.914	1.327.840	872.306
10	(J) Informacije i komunikacije	938.063	824.817	1.012.780	1.180.099	1.126.542
11	(M) Stručne naučne i tehničke djelatnosti	1.029.511	4.464.456	2.411.112	1.740.890	1.604.576
12	(N) Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	0	0	0	0	0
13	(P) Obrazovanje / auto škola	22.900	0	0	0	0
14	(Q) Zdravstvena i socijalna zaštita	3.085.661	3.058.058	3.361.089	3.376.366	3.368.269
15	(S) Ostale javne, društvene i osobne uslužne djelatnosti	318.944	1.533.237	2.348.380	1.084.277	788.850

U strukturi obuhvaćenih poduzeća, u 2020. godini, 62,42% čine poduzeća sa prihodima do 500.000 KM (čiji je broj smanjen u odnosu na 2018. za 13,08%), 34,23% čine poduzeća sa prihodima do 5.000.000 KM (čiji je broj povećan u odnosu na 2018. za 9,8%), te 3,36% čine poduzeća sa prihodima preko 5.000.0000. KM.

Tabela 38 Struktura poduzeća po visini prihoda na području općine Odžak, 2018-2020 godina

Indikatori	2018.	2019.	2020.
Prihodi do 500.000 KM	107	95	93
Prihodi do 5.000.000 KM	46	50	51
Prihodi preko 5.000.0000. KM	7	6	5
Ukupno poduzeća	160	151	149

Izvor: BISNODE baza podataka

Poduzeća koja su u 2020 godini iskazala prihode preko 5 miliona KM su Mlin Majić doo Odžak, PIMS Elektro oprema doo Odžak, STROLIT doo Odžak, PEPLAST doo Odžak, Technofil BH doo Odžak. Ovo su ujedno i najveći izvoznici sa područja općine te veoma značajni poslodavci. Pregled deset najuspješnijih poduzeća sa područja općine po poslovnim prihodima je dat u narednoj tablici. Ova poduzeća pripadaju uglavnom prerađivačkoj i trgovinskoj djelatnosti.

Slika 7 Pregled 10 najuspješnijih poduzeća po ostvarenim prihodima na području općine Odžak, 2018-2020 godina

RB	Naziv kompanije	Prihod		
		2018	2019	2020
1	MLIN MAJIĆ d.o.o. Odžak	21,512,629.0	24,281,156.0	26,943,455.0
2	PIMS ELEKTRO OPREMA d.o.o. Odžak	15,401,688.0	18,253,578.0	26,792,371.0
3	STROLIT d.o.o. Odžak	16,170,068.0	14,876,023.0	15,463,053.0
4	PEPLAST d.o.o. Odžak	8,942,592.0	7,617,641.0	7,729,382.0
5	TECNOFIL BH d.o.o. Odžak	4,409,056.0	4,968,240.0	5,130,134.0
6	MAGROPLAST d.o.o. ODŽAK	6,364,751.0	5,907,946.0	4,947,303.0
7	SALKANOVIĆ TIŠLERAJ d.o.o. Odžak	4,340,972.0	4,193,769.0	4,841,340.0
8	S&T Company d.o.o. Odžak	5,986,506.0	4,922,494.0	4,387,026.0
9	METALPROFIT d.o.o. Odžak	2,967,477.0	3,595,343.0	3,848,028.0
10	ZEKO-PROMET d.o.o. ODŽAK	5,008,258.0	4,606,532.0	3,780,503.0

Izvor: BISNODE baza podataka

Kada je riječ o **obrtničkoj djelatnosti** na području općine Odžak, u periodu od 2016-2020 godine došlo je smanjenja broja obrta sa 203 na 196, ali istovremeno je povećan je ostvareni prihod sa 904.444 KM u 2016 godini na 992.438 KM u 2020 godini. Broj zaposlenih kod obrtnika je varirao u ovom periodu a u prosjeku je iznosio 320 zaposlenih. Prosječna isplaćena neto plaća kod zaposlenika u obrtničkoj djelatnosti je 460 KM.

Tabela 39 Pregled poslovanja obrtnika na području općine Odžak za period 2016-2020

Indikatori	2016	2017	2018	2019	2020
Broj obrtnika koji su predali godišnji obračun poreznoj upravi	203	185	190	190	196
Ostvareni dohodak u KM	904.444	885.186	928.464	944.208	992.438
Broj zaposlenih kod obrtnika	340	316	327	305	327
Prosječna neto plaća (KM)	-	450	426	485	480

Izvor: Izvješća Porezne uprave Orašje ispostava Odžak

U periodu od 2015-2019 godine je registrirano 140 novih obrta, dok ih je 125 zatvoreno što daje razliku od 15 obrta više u 2019 godini u odnosu na 2015 godinu. Naredna tabela pokazuje broj novoregistriranih obrta po djelatnostima za svaku godinu u posmatranom periodu. Iz dostupnih podataka zaključuje se da najveći broj novoregistriranih obrta pripada području poljoprivrede, kao i da se iz godine u godinu smanjuje interes za obrtima koji pripadaju području zanatskih radnji. Uvjete za rad obrtničke djelatnosti je dodatno otežala pandemija COVID-19 koja je u velikom dijelu u

potpunosti blokirala rad obrtnika, onemogućila ostvarivanje prihoda i nanijela značajne financijske gubitke. Stoga ne čudi ukoliko dođe do daljnjeg zatvaranja obrtničkih djelatnosti tokom 2021. godine. Na području općine Odžak ne postoji udruženje obrtnika, dok potporu u radu obrtnicima sa područja općine daje Obrtnička komora Županije Posavske.

Tabela 40 Pregled novoregistriranih obrta na području općine Odžak za period 2015-2019

Vrsta obrta	2015	2016	2017	2018	2019
Trgovačke radnje	3	3	2	2	1
Ugostiteljske radnje	2	11	3	2	3
Zanatske radnje	11	5	3	4	3
Poljoprivredna djelatnost	11	21	5	10	12
Prijevoznici	1	0	0	1	1
Auto škole	0	0	0	0	0
Taxi - prijevoznici	1	3	1	0	1
Tezge na pijaci	0	0	0	0	0
Ostali	2	6	1	2	3
Ukupno	31	49	15	21	24

Izvor: Razvojni tim općine Odžak

1.3.2. Stanje poduzetničke infrastrukture

Poduzetnička infrastruktura pruža značajan oslonac razvoju poduzetništva osiguravajući osnovne poticajne uslove (infrastruktura, poslovne usluge, seed fondovi i sl.). Na području općine Odžak uspostavljena je „Poduzetnička zona Sjever“ i nove poslovne zone „Svilaj 1, Svilaj 2 i Svilaj 3“.

„Poduzetnička zona Sjever“ u Odžaku je uspostavljena Odlukom Općinskog vijeća Odžak 02. lipnja 2008. godine. Ukupna površina Zone je 46,67 ha, koji su podijeljeni u 49 poslovnih parcela. Blizina željezničke pruge (7km) u Modriči, riječne luke (15km) u Šamcu i Brčkom (70km), zračne luke u Tuzli i Osijeku (80 km), Sarajevu, Zagrebu i Beogradu (200 km) kao i izgradnja autoceste kroz općinu Odžak na trasi Koridora Vc (1,5 km udaljen od zone) ovu zonu čini još atraktivnijom, kako za poduzetnike iz BiH tako i za one iz inozemstva. Za ovu poduzetničku zonu izrađen je Regulacijski plan, a izgrađen je kružni tok na ulazu u zonu, postavljena trafostanica 10/04 kv i izgrađen je veći dio ulica. Postoji mogućnost priključka na kompletnu gradsku infrastrukturu osim kanalizacije. Početna cijena za prodaju slobodnih poslovnih parcela u zoni je 10 KM /m².

Općina Odžak je Odlukom Općinskog vijeća od 8. 1. 2018. godine osnovala poslovne zone „Svilaj 1, 2 i 3“ na području općine Odžak, a u skladu s Prostornim planom općine Odžak za period 2015.-2035. godine s ciljem jačanja razvoja malog i srednjeg poduzetništva i stvaranja preduvjeta za razvoj gospodarstva. Projekt uspostave poslovnih zona „Svilaj 1, 2 i 3“ je financijski opravdan što je pokazala Studija izvodljivosti proizvodno-poslovnih zona „Svilaj 1, 2 i 3“. Poslovne zone su ukupne površine cca 188,6 ha (Svilaj 1 cca 47,79 ha, Svilaj 2 cca 90,28 ha i Svilaj 3 cca 50,53 ha), Smještene su u k.o. Svilaj, k.o. Novi Grad uz čvorište za pristup koridoru Vc i kod graničnog prijelaza Svilaj u neposrednoj blizini, te ih dijeli autoput Vc kao i magistralni put M14.1 Odžak – Brod. Za poslovne zone Svilaj 1 i 2 u tijeku je izrada Regulacijskog plana.

1.3.3. Pregled stanja i kretanja u prerađivačkoj industriji

Prerađivačka industrija obuhvata 27,52% ukupno registriranih poduzeća i čak 59,96% ukupno zaposlenih osoba u realnom sektoru. Prosječan broj zaposlenih po poduzeću u ovoj industriji je 24 uposlena. Ova poduzeća su tokom 2020. godine ostvarila prihod od 115.026.459 KM, što čini 63,17%

ukupno ostvarenih prihoda svih poduzeća na području općine Odžak. Posljedično, ova poduzeća učestvuju u 53,43% ukupne ostvarene dobiti a sve ovo govori u korist činjenice da prerađivačka djelatnost čini dominantnu granu ekonomske aktivnosti na području općine. Poduzeća iz ove grane učestvuju sa 76,6% u ukupnom izvozu općine. Najuspješnija poduzeća iz ove industrije su prikazana na Slici 2, sa izuzetkom posljednjeg poduzeća koje pripada oblasti trgovine.

Tabela 41 Pregled indikatora za prerađivačku industriju području općine Odžak, 2018-2020 godina

Indikatori	2018.	2019.	2020.
Broj poduzeća	41	39	41
Ukupan broj zaposlenih	1.002	1.017	1.023
Prihodi od prodaje	103.344.284	105.876.975	115.026.459
Poslovni rashodi	93.783.3833	98.742.679	109.190.926
Operativna neto dobit	9.560.901	7.134.296	5.835.532

Izvor: BISNODE baza podataka

Posmatrajući po ostvarenim prihodima, najznačajnije djelatnosti unutar prerađivačke djelatnosti su 33: Popravak i instaliranje mašina i opreme, 10: Proizvodnja prehrambenih proizvoda, 29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica, 16 Prerada drva i proizvoda od drva i 22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa. Naredna tabela daje pregled osnovnih indikatorima po najznačajnijim djelatnostima prerađivačke industrije uključujući broj zaposlenih, ostvarene prihode i operativnu dobit.

Tabela 42 Pregled indikatora po djelatnostima prerađivačke industrije na području općine Odžak, 2018-2020 godina

Djelatnost	Broj poduzeća	Ukupan broj zaposlenih	Prihodi od prodaje	Poslovni rashodi	Operativna neto dobit
33 Popravak i instaliranje mašina i opreme	2	144	28.426.505	28.009.180	417.325
10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	8	104	28.336.816	26.812.100	1.524.716
29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	1	180	15.463.053	15.272.999	190.054
16 Prerada drva i proizvoda od drva	7	194	14.546.210	12.948.069	1.598.141
22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	3	68	12.734.327	12.170.040	564.287
25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda	7	144	7.531.831	6.173.430	1.358.400
28 Proizvodnja mašina uređaja	1	19	5.130.134	5.109.185	20.949
31 Proizvodnja namještaja	4	18	439.267	450.290	- 11.023

Izvor: BISNODE baza podataka

1.3.4. Pregled stanja i kretanja u trgovini

Trgovina na veliko i malo predstavlja drugu značajnu djelatnost na području općine Odžak. U poređenju sa prerađivačkom djelatnošću, oblast trgovine ima sličan broj poduzeća ali 5 puta manje zaposlenih što upućuje na to da se uglavnom radi o mikro poduzećima u ovoj oblasti koje zapošljavaju do 9 zaposlenih. Prosječan broj zaposlenih u ovoj oblasti je 5 uposlenih po poslovnom subjektu. Poduzeća iz ove oblasti su tokom 2020. godine ostvarila prihod od 35.464.194 KM što je

19,4% od ukupnog ostvarenog prihoda svih poduzeća. Osnovne pokazatelje za oblast trgovine prikazuje naredna tabela. Najuspješnija poduzeća u ovoj oblasti su Zeko-promet doo Odžak, Euroboss doo Odžak, Boskomm doo Odžak, Eurocompany doo Odžak, Lešić doo Odžak i Autoservis Senković doo Odžak.

Tabela 43 Pregled indikatora za oblast trgovine na području općine Odžak, 2018-2020 godina

Indikatori	2018.	2019.	2020.
Broj poduzeća	58	50	48
Ukupan broj zaposlenih	257	276	258
Prihodi od prodaje	34.444.497	39.368.068	35.464.194
Poslovni rashodi	32.821.269	36.721.749	33.372.454
Operativna neto dobit	1.623.228	2.646.319	2.091.740

Izvor: BISNODE baza podataka

Daleko najznačajnija oblast unutar djelatnosti trgovine je 47: Trgovina na malo osim trgovine motornim vozilima i motociklima koja čini 70% ukupne djelatnosti trgovine po svim kriterijima (broj poduzeća, zaposleni, ostvareni prihodi). Pregled osnovnih indikatora o uspješnosti poduzeća po djelatnostima u oblasti trgovine je dat u narednoj tabeli.

Tabela 44 Pregled indikatora po djelatnostima prerađivačke industrije na području općine Odžak, 2018-2020 godina

Djelatnost	Broj poduzeća	Ukupan broj zaposlenih	Prihodi od prodaje	Poslovni rashodi	Operativna neto dobit
45 Trgovina na veliko i na malo motornim vozilima i motociklima; popravak motornih vozila i motocikala	5	14	2484230	2461358	22.872
46 Trgovina na veliko, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	9	46	7.039.068	5.858.871	1.180.197
47 Trgovina na malo osim trgovine motornim vozilima i motociklima	34	198	25.940.896	25.052.225	888.671

Izvor: BISNODE baza podataka

1.3.5. *Pregled stanja i kretanja u poljoprivredi*

Poljoprivreda kao grana ekonomije je strateška odrednica lokalnog ekonomskog razvoja zahvaljujući idealnim klimatskim uvjetima i prirodnim bogatstvima. Ostvareni prihodi od poljoprivrede dati u tabeli ispod nisu potpuni obzirom da se ovi podaci temelje na pravnim licima koji dostavljaju financijske izvještaje, a većina poljoprivrednih proizvođača je registrirana kao samostalna djelatnost i nije obuhvaćena ovom bazom podataka. Devet poduzeća koje je registrirana u oblasti poljoprivrede je u toku 2020. godine ostvarilo prihode od 5.546.376 miliona.

Tabela 45 Pregled indikatora za poljoprivrednu industriju području općine Odžak, 2018-2020 godina

Indikatori	2018.	2019.	2020.
Broj poduzeća	9	8	9
Ukupan broj zaposlenih	23	24	24

Prihodi od prodaje	4.199.314	4.025.134	5.546.376
Poslovni rashodi	3.678.363	3.510.115	4.861.580
Operativna neto dobit	520.951	515.019	684.796

Izvor: BISNODE baza podataka

U ukupnoj strukturi zemljišnog fonda od 16.211 ha, poljoprivrednog zemljišta je 12.985 ha odnosno 80%. Od raspoloživog poljoprivrednog zemljišta, čak 12.669 ha odnosno 96,25% je obradivo, i to 11.239 ha čine oranice i bašte, 1.100 ha livade i 322 ha voćnjaci i vinogradi. Na osnovu podataka Zavoda za programiranje razvoja, na području općine Odžak raspoloživo je 0,71 ha oranica, bašti i vrtova po stanovniku, dok je prosjek raspoloživog poljoprivrednog zemljišta u Federaciji Bosne i Hercegovine 0,35 ha po stanovniku. Ovaj podatak govori o dostupnosti poljoprivrednog zemljišta i potencijalu koje ono daje za ekonomsku aktivnost.

Općina Odžak ima dobre osnovne preduvjete za razvoj poljoprivredne proizvodnje. Velike površine poljoprivrednog zemljišta, stanovništvo sa tradicijom u poljoprivrednoj proizvodnji, te bogati vodni resursi sa razgranatom mrežom odvodnjavanja i navodnjavanja stvorili su pretpostavke za proizvodnju i preradu poljoprivrednih proizvoda. Međutim, ovaj oblik proizvodnje trenutno se uglavnom prakticira na usitnjenim posjedima, sa uglavnom zapuštenim i neiskorištenim sustavom odvodnjavanja i navodnjavanja, što rezultira manjim prinosima i održivosti poljoprivrednih gazdinstava.

Općina Odžak ima u svom posjedu veliki kompleks zemljišta koji se daje u zakup. Na jednom dijelu tih parcela su provedena agrotehničke mjere odvodnje (kanali i drenaža), a na jednom dijelu u tri KO i komasacija i tamo je organizirana visoko profitabilna proizvodnja sjemenskih kultura (pšenica, soja, kukuruz i suncokret). Tokom 2020. godine, na području općine je završen projekt odvodnje i navodnjavanja na potezu Mera cca 800 ha, izgrađeni bunari i ostala infrastruktura i stvorena mogućnost za navodnjavanje kako državnog tako i privatnog zemljišta (cca 5.000.000 KM)

Biljna proizvodnja. U strukturi sjetvenih površina na području općine Odžak dominiraju žita, prije svega kukuruz sa 66,67% udjela u ukupnom prinosu žitarica i pšenica sa 24,03%. Ostale zastupljene kulture su soja, ječam i tritikal, poznat najprije kao raž koji je pogodan za ishranu stoke. Zanimljivo je primjetiti da je prinos kukuruza i soje se skoro udvostručio u periodu 2015-2019. Obzirom da prinosi ovise o vremenskim uvjetima jer ne postoje sustavi za navodnjavanje i zaštitu od leda, onda nije čudno vidjeti značajne oscilacije u količinama iz godine u godinu (Tabela 7.).

Tabela 46. Količine uzgoja žitarica na području općine Odžak u periodu 2015.-2019. godina

Žitarice	2015. količina (u tonama)	2016. količina (u tonama)	2017. količina (u tonama)	2018. količina (u tonama)	2019. količina (u tonama)
Kukuruz	7.654	11.600	8.225	11.750	12.650
Pšenica	4.557	5.750	5.760	5.800	4.560
Soja	450	644	352,5	832	952
Ječam	740	1056	989	968	740
Tritikal	45	84	120	100	70
Ukupno	13.446	19.134	15.447	19.450	18.972

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Što se tiče povrtlarskih kultura, najzastupljenija je proizvodnja kupusa, krompira i paradajza koji učestvuju sa oko 88% udjela u ukupnoj proizvodnji povrća. Pored ovih kultura, također je zastupljena proizvodnja paprika, graha, krastavaca, lubenice, zelene salate i luka. Proizvodnja se uglavnom prakticira na usitnjenim posjedima.

Tabela 47. Količine uzgoja povrća na području općine Odžak u periodu 2015.-2019. godina

Povrće	2015. količina (u tonama)	2016. količina (u tonama)	2017. količina (u tonama)	2018. količina (u tonama)	2019. količina (u tonama)
Kupus	1.800	1.869	1.671	1.812	1.665
Krompir	1.144	1.342	954	1.276	1.260
Paradajz	990	884	770	850	720
Paprika	175	192	198	180	195
Pasulj	76	108	70	105	75
Krastavac	70	72	77	72	72
Lubenice	65	83,5	79	78	64
Salata zelena	38	45	32	40	40
Luk	32	33	48	44	38,5
Ukupno	4.390	4.629	3.899	4.457	4.130

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Najznačajnije voćarske kulture uključuju šljivu, jabuku i krušku. Pored njih značajna je i proizvodnja vŕnje, oraha, breskve, kajsije i treŕnje. Prinosi su podložni utjecajima vremenskih prilika, a obzirom na velike poplave koje su zadesile općinu u 2016. godini ne čudi smanjenje prinosa u 2017 godini u svim oblicima biljne proizvodnje. (Tabela 32.).

Tabela 48. Količine uzgoja voća na području općine Odžak u periodu 2015.-2019. godina

Povrće	2015. količina (u tonama)	2016. količina (u tonama)	2017. količina (u tonama)	2018. količina (u tonama)	2019. količina (u tonama)
Šljive	555	1.125	690	690	564
Jabuke	108	240	127,5	127,5	142,5
Kruške	72	220	120	120	119
Visnja	37	84	60	63	68
Orasi	21	44	22	22	22
Breskve	10	33	16,5	18	19
Kajsija	12	28	21	19,8	19
Tresnja	19	22,5	16	14,4	15
Ukupno	834	1.796,5	1.073	1.074,7	968,5

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Animalna proizvodnja. U strukturi animalne proizvodnje na području općine Odžak, najveći značaj imaju svinjogojstvo, te proizvodnja jaja i mlijeka. U periodu 2015-2019 godine pokazuje se i pozitivan trend proizvodnje meda koji je u 2018 godini iznosio 22 tone meda u odnosu na 2015 godinu kada je to bilo 14,5 tona (tabela 9). Zbog bolesti pčela i loše paše u 2019. godini nije bilo prijavljene proizvodnje meda.

Tabela 49. Animalna proizvodnja na području općine Odžak u periodu 2015.-2019. godina

Stočarstvo i peradarstvo	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Broj grla stoke	2.750	2.700	2.650	2.600	2.550
Broje svinja	8.000	10.000	9.000	8.800	8.700
Proizvodnja pilića (000)	250	260	250	240	250
Proizvodnja jaja (komada)	2.000.000	3.000.000	2.930.000	2.850.000	2.800.000
Proizvodnja mlijeka(litara)	3.000.000	3.350.000	3.200.000	3.130.000	3.030.000
Broj grla ovaca	260	250	240	230	220

Proizvodnja meda(kilograma)	14.500	16.500	21.750	22.000	0
------------------------------------	--------	--------	--------	--------	---

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Na području općine ne postoji protugradni sustav, a iako je njegovo uspostavljanje predviđeno Strategijom razvoja općine 2011-2020, do realizacije nije došlo. Najveći izazovi sa kojima se susreću poljoprivredni proizvođači u općini Odžak, ali i Županiji Posavskoj, su:

- nepostojanje uređenog tržišta za domaće poljoprivredne proizvode,
- nepostojanje povoljnih izvora financiranja za poljoprivrednu proizvodnju, a samim time i nizak stupanj opremljenosti modernijom mehanizacijom u poljoprivredi
- neriješeni imovinsko-pravni odnosi.

1.3.6. *Turizam*

Zahvaljujući povoljnom geografskom položaju, dobroj prometnoj povezanosti i bogatstvu prirodnih resursa poput šumskih predjela i vodnih resursa, općina Odžak ima preduvjete za razvoj turizma kao jedne od značajnijih privrednih grana. Međutim, oblast turizma na području općine Odžak nije sustavno razvijena niti se o njoj promišlja na strateški način tako da je i nivo turističke aktivnosti dosta niži nego što bi mogao biti.

Prostornim planom općine Odžak 2015-2035 godine se ističe da turističke grane sa najvećim potencijalom su tranzitni i nautički turizam u ravničarskom dijelu, te seoski, eko i izletnički turizam u brdskom dijelu općine, a lovni i ribolovni turizam na čitavom prostoru općine. Turistički potencijal je prvenstveno vezan za vodotok Save i brdski masiv Vučijaka, te prostor uz planiranu autocestu na koridoru Vc. Na području općine Odžak su u planskom periodu izdvojene dvije makro zone posebnih turističkih predispozicija:

1. Zona doline rijeke Save i autoceste na koridoru Vc;
2. Zona brdskog masiva Vučijaka.

Najrazvijeniju turističku granu u sadašnjem trenutku na području općine Odžak predstavlja lovni i ribolovni turizam. Ova turistička grana se zasniva na postojećim lovištima i ribolovnim revirima. Lovište Odžak se prostire na čitavoj teritoriji općine i predstavlja ravničarski tip lovišta u kojem najviše obitava srneća divljač, divlja svinja, te fazanska divljač, divlja patka, divlja guska i prepelica, koja se u zadnje vrijeme intenzivno lovi. Površina lovišta iznosi 14.000ha, kojim upravlja lovačko udruženje „Fazan“. Glavni ribolovni reviri su rijeka Sava (šaran, som, štika, smuđ, deverika, plotica, amur, grgeč, mrena, babuška i bucov), rijeka Bosna (smuđ, klen, štika, škobalj, mrena, šaran, som, babuška i bucov) i močvara Starača (štuka, linjak, babuška, deverika i šaran) koja inače predstavlja potencijalno zaštićeno područje prirode.

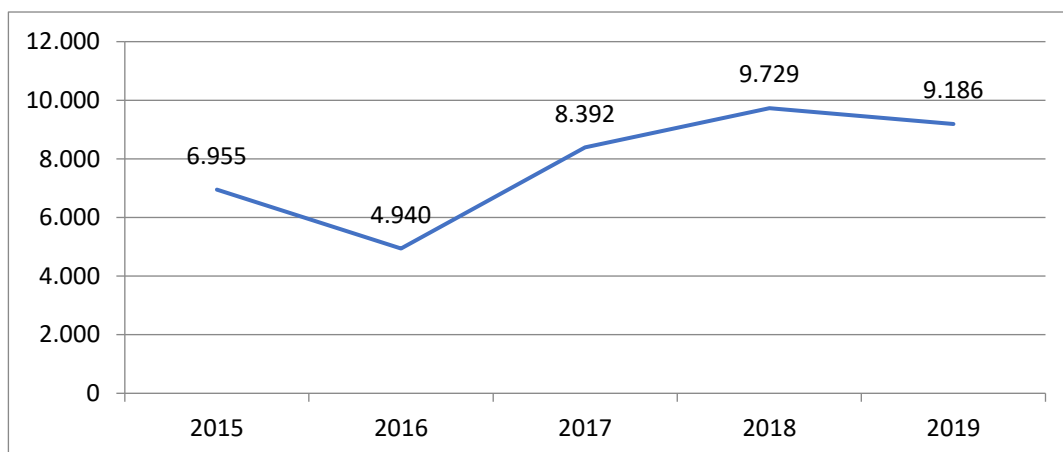
Značajna su bogatstva vodama rijeke Save na sjeveru, gornjeg toka rijeke Bosne, te bare „Starača“ Vojskova koja predstavlja unikatan i neponovljiv dio svjetske biološke raznolikosti i zaslužuje sve oblike suvremenog i efikasnog upravljanja i zaštite, a koja uz adekvatan sustav upravljanja sa svojim sadržanim prirodnim raznolikostima pruža izvanredne mogućnosti za generiranje ekoloških profitabilnih projekata i smanjene lokalnog siromaštva i integracijskih procesa u regiji. Bara „Starača“ ima sve preduvjete za proglašenje zaštićenim područjem kategorije „zaštićeni pejzaž“, a locirana je na desnoj obali Save, zapadno od ušća rijeke Bosne.

Odžački kraj ima dugu tradiciju čuvanja kulturnog naslijeđa. Organiziraju se manifestacije kulturnog, sportskog, privrednog, ali i turističkog karaktera koje su više-manje lokalnog karaktera. Kao najznačajnije manifestacije u općini Odžak mogu se navesti:

- **„Posavsko kolo“** – tradicionalna manifestacija koja se održava povodom blagdana „Velike Gospe“ u kolovozu. U svom programu obilježavanja, koji traje nekoliko dana, sadrži: izložbu slika, promociju knjiga, kulenijadu, koncerte klasične i zabavne glazbe, a kao centralni događaj međunarodnu smotru kulturno-umjetničkih društava.
- **„Musini dani“** - kulturno-scenska manifestacija, koja se u suradnji Centra za kulturu Odžak i Zajednice bošnjačke kulturne zajednice „Preporod“ Odžak, organizira tijekom mjeseca ožujka. Odžak je mjesto rođenja istaknutog bosanskohercegovačkog pjesnika Muse Ćazima Ćatića, te se u njegovu čast i organizira ova manifestacija. U sadržaju manifestacije uvijek su prisutni najbolji literarni i likovni rad za osnovce i srednjoškolce, izložbe slika, predstavljanje knjiga i književnika, filmske i kazališne predstave, a ne nedostaju ni sportski sadržaji – svake godine se su sklopu Musinih dana održava šahovski turnir.

Na području općine Odžak postoje 3 smještajna kapaciteta i to: hotel Euro (90 ležaja), motel "Ana - Svilajka" (53 ležaja) u Donjem Svilaju i motel "Nova lađa" (14 ležaja) u Novom Gradu, odnosno općina raspolaže sa 157 ležaja što je u odnosu na 2009. godinu povećanje za 32,48% ili 45 ležaja. Prema dostupnim podacima, u 2019. godini je registrirano 9.186 noćenja što je za 24,2% ili 2.231 noćenje više nego u 2015. godini, odnosno 52,31% ili 4.806 noćenja više nego u 2009. godini. Ovi podaci upućuju da je u prethodnom periodu trend rasta noćenja, koji je primijećen i u situacionoj analizi prethodne strategije razvoja, nastavljen što svakako ohrabruje i daje dobre indicije za razvoj turističke djelatnosti.

Grafikon 10 Pregled broja noćenja na području općine Odžak za period 2015-2019

Izvor: Federalni zavod za statistiku

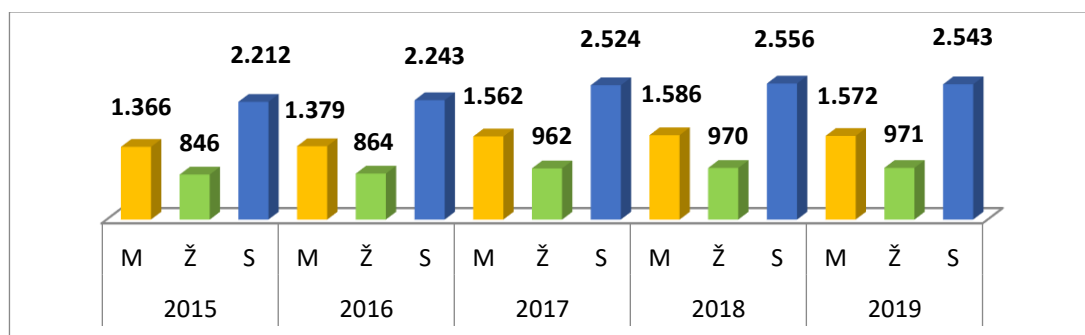
Na području općine postoje i smetnje razvoju turizma kao što su minska područja, divlje deponije, degradiranost zemljišta u blizini bivših velikih industrijskih postrojenja, te zagađenost pojedinih dionica vodotoka.

1.4. Pregled stanja i kretanja na tržištu rada

Zaposleni

Prosječan stepen zaposlenosti u Federaciji BiH u 2019. godini je bio 34,8%, u Županiji Posavskoj 21,9% a u općini Odžak 19,9%. To znači da od ukupno 12.769 osoba koje čine radno sposobno stanovništvo, tek 2.543 njih je zaposleno. Poređenja radi, u 2015 godini je bilo zaposleno 2.212 osoba a stepen zaposlenosti je bio 14,8%. Ovi podaci govore da je tržište rada u Odžaku pokazalo pozitivne promjene ali je još uvijek stepen zaposlenosti skoro duplo niži od prosjeka Federacije Bosne i Hercegovine. Jedno od mogućih objašnjenja je i značajan obim „sive ekonomije“ kao i to da se veliki broj stanovništva radne dobi bavi poljoprivredom i da njihov status nije formalno definiran.

Grafikon 11 Broj zaposlenih po spolnoj strukturi na području općine Odžak u periodu 2015-2019

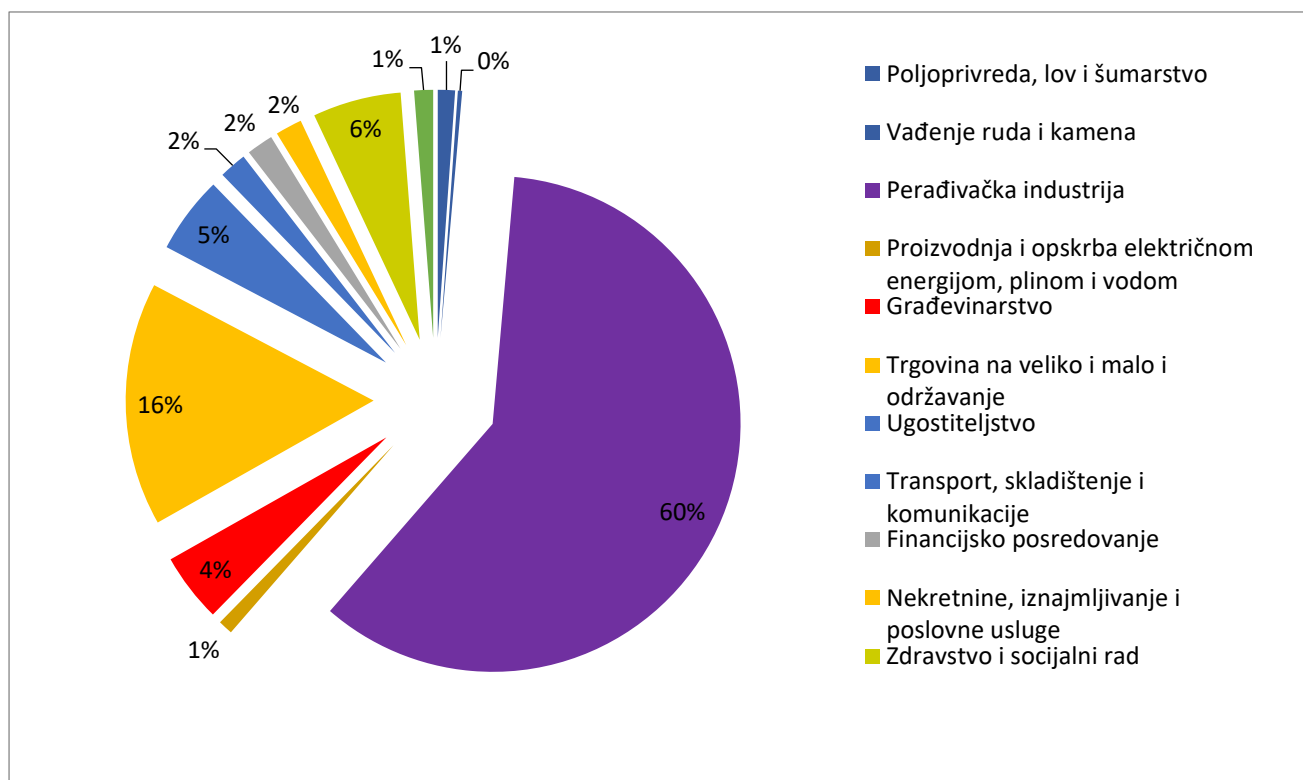
Izvor: Federalno zavod za statistiku⁷

Posmatrajući broj zaposlenih po vrsti gospodarske djelatnosti, tokom 2019 godine od ukupnog broja zaposlenih 60% njih je radilo u prerađivačkoj industriji, 15,89% u trgovini na malo i veliko, 5,76% u oblasti zdravstva i socijalnog rada te 4,48% u građevinarstvu a ostale oblasti su bile zastupljene sa 1-2% zaposlenih. Promatrajući period 2015-2019, primjećuje se da je došlo do promjene u strukturi djelatnosti u korist prerađivačke industrije i oblasti socijalnih i osobnih uslužnih aktivnosti, a na uštrb građevinarstva i trgovine. Također došlo je do značajnog smanjenja učešća u oblasti transporta i skladištenja koji je tokom 2015 godine upošljavao 6% od ukupnog broja zaposlenih a tokom 2019 godine tek 1,8%.

Prosječna neto plata na području općine Odžak, prema podacima Federalnog zavoda za programiranje razvoja, u 2019 godini je iznosila 678 KM što je za 16% niže od prosječne plate u Županiji Posavskoj gdje je iznosila 808 KM, a za čak 27% niže od prosječne plaće u Federaciji Bosne i Hercegovine gdje je prosječna plaća za 2019 godinu bila 928 KM. U odnosu na 2015 godinu, prosječna plaća na području općine Odžak je je uvećana za 84 KM, ali je i u 2015 godini bila za 29% niža u odnosu na prosjek u Bosni i Hercegovini. Razlog tome vjerojatno leži u činjenici da veliki dio zaposlenih radi u realnom sektoru gdje su plaće u pravilu niže od onih u javnim poduzećima.

⁷Federalni zavod za statistiku objavljuje podatke o broju zaposlenih po spolu, kao i broju zaposlenih po djelatnostima. Federalno zavod za programiranje razvoja daje samo ukupan podatak o broju zaposlenih. Da bismo ažurirali grafikon 8 i 9, potrebni su nam podaci iz Statistike a statistički bilten za 2020 godinu nije još objavljen.

Grafikon 12 Struktura zaposlenih po djelatnosti na području općine Odžak, 2019 godine

Izvor: Federalno zavod za programiranje razvoja

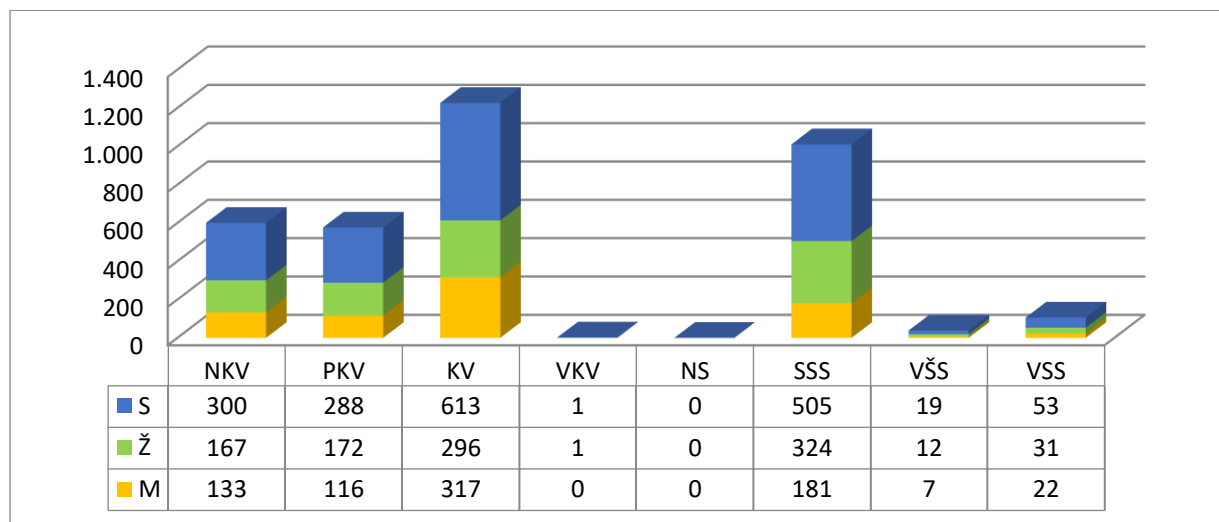
Nezaposleni

Tokom 2020. godine, na području općine Odžak je registrirano 1.779 nezaposlene osobe, čime je stepen nezaposlenosti bio 41,9. Poređenja radi, stepen nezaposlenosti u Županiji Posavskoj za 2020 godinu je iznosio 40,1, a za Federaciju Bosne i Hercegovine 38,2. U poređenju sa 2016 godinom, broj zaposlenih u području općine Odžak je smanjen za 381 osoba ili 21,8%, a tada je stepen nezaposlenosti za Odžak iznosio 50,4, a za Federaciju BiH 46,4. Smanjenje broja nezaposlenih, uz istovremeno povećanje broja zaposlenih, dobar je pokazatelj razvoja tržišta rada i pojačane ekonomske aktivnosti na području općine Odžak. Ipak treba imati u vidu i činjenicu o pojačanim migracijama stanovnika koja je mogla biti jedan od uzročnika promjene ovih trendova.

Posmatrajući strukturu nezaposlenih po spolu i obrazovanju u prethodnom periodu, zaključuje se da je ona stabilna i skoro nepromijenjena. Grafikon 6 predstavlja strukturu nezaposlenih po spolu i stepenu obrazovanja za 2020 godinu, kada je prijavljeno 1.779 nezaposlenih lica od čega 776 muškaraca (43,62%) i 1003 žena (56,38%). Posmatrajući stepen obrazovanja, 34,46% od ukupnog broja nezaposlenih su kvalifikovana lica, 28,39% lica sa srednjom stručnom spremom, 16,86% nekvalifikovana lica i 16,19% polukvalifikovana lica. Time se zaključuje da preko 67,5% od ukupnog

broja nezaposlenih čine lica sa nižom stručnom spremom (nekvalificirana, polukvalificirana i kvalificirana) te je u cilju razrješenja njihovog statusa potrebno kroz programe potpore zapošljavanju najveći dio sredstava usmjeravati upravo prema zapošljivosti ovih kategorija. Što se tiče nezaposlenosti osoba sa visokom i višom stručnom spremom, oni čine 2,98% od ukupnog broja odnosno na evidenciji službe za zapošljavanje u 2020. godini se nalazi 53 lica sa visokom i višom stručnom spremom od ukupno 1.744 lica.

Grafikon 13 Struktura nezaposlenih po stepenu obrazovanja na području općine Odžak, 2020 godine

Izvor: Federalno zavod za programiranje razvoja

Zabrinjavajući je podatak da od ukupnog broja nezaposlenih lica, čak 78% njih čeka 25 mjeseci i duže na zaposlenje, te je i to svakako indikator koji treba uzeti u obzir prilikom kreiranja potpora zapošljavanju. Ovaj podatak je dosta alarmantan uzimajući u obzir da što je veće razdoblje nezaposlenja utoliko su i veće šanse da će se to razdoblje još više produžiti, odnosno što je osoba duže na birou, to su sve manje šanse za pronalazak novoga zaposlenja. Drugi otežavajući faktor je činjenica da što je osoba duže na birou, sve su veće šanse da će se morati prekvalificirati ili dodatno ulagati u edukaciju/tečajeve kako bi mogla postati konkurentnija na tržištu rada.

Ipak, i ovdje treba istaći da određeni procenat lica prijavljenih u evidencije službe za zapošljavanje i nisu aktivni tražioci posla, pa čak iako poštuju proceduru redovnog javljanja u službu, već je njihov status motiviran ostvarivanjem prava na zdravstvenu zaštitu koju imaju nezaposlene osobe dok oni rade u inostranstvu ili se bave aktivnostima na sivom tržištu. Ovaj fenomen je prisutan na području cijele države i svakako je jedan od osnovnih uzroka usporenog razvoja tržišta rada.

Penzije/mirovine

Na području općine Odžak u 2020 godini je registrirano 1.487 umirovljenika što je za 16% ili 242 osobe više nego u 2009 godini. U periodu 2015-2020 došlo je do povećanja broja umirovljenika za 56 odnosno 3,76%. Od ukupnog broja svih umirovljenika, 798 ili 53% njih prima starosnu mirovinu, 32% prima porodičnu mirovinu a 15% invalidsku mirovinu.

Prosječna visina mirovine isplaćena umirovljenicima u Odžaku iznosi 395,31 KM što je za 5% niže od prosječne isplaćene mirovine u Federaciji Bosne i Hercegovine. Starosna mirovina iznosi 426,01 KM, invalidska 378,48 KM i porodična 352,49 KM. U periodu 2015-2019 godine došlo je do povećanja prosječne mirovine za 12% na području općine Odžak a na području Federacije BiH 5,5% čime su se umirovljenici sa područja općine Odžak približili prosjeku Federacije Bosne i Hercegovine.

Tabela 50 Broj umirovljenika i visina mirovina za Odžak i FBiH, 2015 godina i 2020 godina

Godina	Adm. Jedinica	Broj penzionera				Prosječna visina penzije			
		Ukupno	Starosna penzija	Invalidska penzija	Porodična penzija	Ukupno	Starosna penzija	Invalidska penzija	Porodična penzija
2015	Odžak	1.431	675	275	481	345,82	377,09	326,05	313,26
	FBiH	340.848	169.894	66.008	104.946	393,20	450,10	341,40	333,70
2020	Odžak	1.487	798	207	482	408,54	443,10	386,45	360,81
	FBiH	352.438	190.666	57.828	103.944	416,45	456,98	363,90	366,28

Izvor: Federalno zavod za programiranje razvoja

1.5. Pregled stanja i kretanja u oblasti društvenog razvoja

1.5.1. Obrazovanje

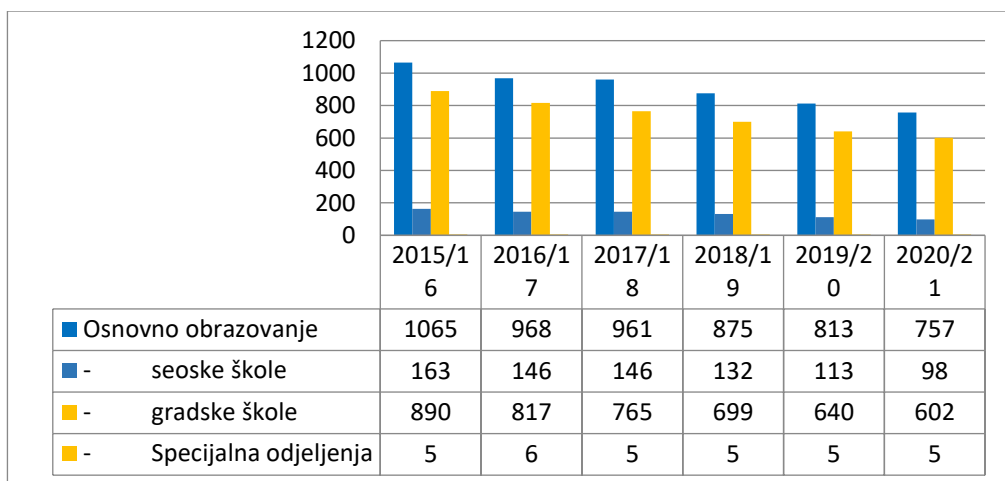
Obrazovni proces se na području općine Odžak uključuje predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje. Na području općine djeluju tri obrazovne ustanove i to: JU Dječji vrtić „Paola Cerueto“, JU Osnovna škola „Vladimir Nazor“ i JU Srednja škola „Pere Zečevića“. Općina nema izgrađene kapacitete za pružanje usluga visokog obrazovanja.

Prema podacima Zavoda za statistiku, JU Dječji vrtić „Paola Cerueto“ je tokom 2020. godine pružao usluge **predškolskog obrazovanja** za 64 djece, što je povećanje za 21% u odnosu na 2009. kada je u vrtiću bilo smješteno 50 djece. Tokom perioda implementacije strategije 2011-2020 kapaciteti vrtića su prošireni za 40m² i omogućen je prihvata 25 djece jasličke dobi, što prije proširenja kapaciteta nije bilo moguće. Ipak i postojeći kapaciteti nisu dovoljni za smještaj sve zainteresirane djece, te je potrebno razmišljati o dodatnom proširenju kapaciteta. U JU Dječji vrtić „Paola Cerueto“ je zaposleno 11 osoba, od čega 5 odgajачa/vaspitača čime je odnos broja djece i broja vaspitača 12:1.

Osnovno obrazovanje na području općine se odvija u JU Osnovna škola „Vladimir Nazor“, koja se sastoji od centralne škole (2 objekta: jedan za učenike od 1 do 4 razreda, i jedan za učenike od 5 do 8 razreda) i 9 područnih škola. U školskoj godini 2020/21 procesom osnovnog obrazovanja je obuhvaćeno 757 učenika što je čak za 308 učenika ili 28,9% manje u odnosu na školsku 2015/16 godinu. Zabrinjavajući podatak o negativnom trendu broja učenika dodatni je pokazatelj velikih migracija stanovništva sa područja općine te negativnog prirodnog priraštaja i pretvaranje općine u populaciju starijih osoba. U školskoj 2020/21 godini u prvi razred je upisano 66 učenika, dok je 2015/16 upisano 104 učenika. Što se tiče odnosa broja učenika u gradskim i seoskim školama, on je tokom posmatranog perioda uglavnom ostao nepromijenjen te 80% učenika pohađa gradske škole, a oko 20% seoske škole. Iako u niti jednoj školi nije omogućen fizički pristup djeci s posebnim potrebama, a u gradskoj osnovnoj školi organizirana je nastava za djecu s posebnim potrebama u specijalnom odjeljenju, unatoč malom broju takve djece (ukupno 5 učenika u 2020. godini)

Pored smanjenja broja učenika za cca 30%, broj nastavnika u posmatranom periodu je ostao nepromijenjen te je čak i u 2020/21 uvećan za 8 u odnosu na 2019/20 godinu. U školskoj 2020/21 godini u osnovnom obrazovanju je uposleno 86 nastavnika, što daje omjer broja djece i broja nastavnika 8,8:1.

Grafikon 14 Pregled broja učenika obuhvaćenih osnovnim obrazovanjem na području općine za period 2015-2020

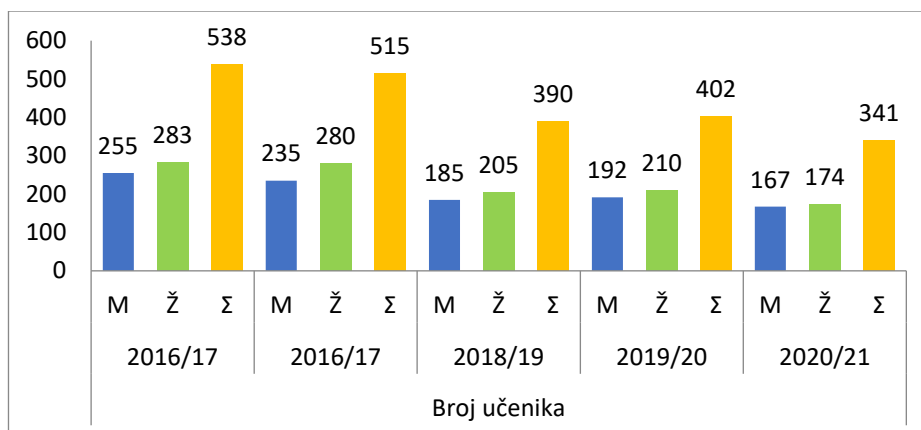
Izvor: Razvojni tim općine Odžak

Što se tiče opremljenosti školskih objekata, u periodu implementacije Strategije razvoja 2011-2020 realizirani su određeni projekti koji su rezultirali boljom infrastrukturnom opremljenošću objekata osnovnog obrazovanja. Od ukupno 10 objekata, na 5 objekata su realizirani projekti utopljanja zgrada, dok su na 2 objekta odrađena termo-žbuka a na svim objektima je stolarija funkcionalna. U narednom periodu je potrebno završiti energetska utopljanja preostalih objekata, te planirati uređenje sportskih terena i dvorišta centralne škole. „Mala“ škola (od 1. do 4. razreda) u Odžaku nema sportsku dvoranu, a nemaju je ni područne škole, te se sat tjelesne kulture stoga organizira ovisno o vremenskim uvjetima. Nepovoljni vremenski uvjeti nalažu održavanje sata tjelesnog u učionicama, dok se po pogodnom vremenu održava na dvorištu ili igralištima uz škole, ukoliko raspolažu njima.

U 2020/21 školskoj godini, u **proces srednjeg obrazovanja** na području općine Odžak koji se obavlja kroz JU Srednja škola „Pere Zečevića“ je uključeno 341 učenik što je za 197 učenika ili za 36,6% manje u odnosu na školsku 2016/17 godinu. Posebno je interesantno primijetiti da je došlo do značajnog pada u broju muških učenika čak za 65% u ovom periodu, dok je broj učenica smanjen za 38,5%. Slično kao i u osnovnom obrazovanju, broj nastavnog osoblja je zadržan tokom ovog perioda i iznosi 44 nastavnika, čime se dolazi do omjera 7,75 djece na 1 nastavnika. Obrazovni proces se odvija u programima opće gimnazije, ekonomske struke, elektrotehnike, strojarstva, poljoprivrede i dr. Uvidom u natječaj za upis učenika u 2021/22 godini zaključeno je da će u novoj školskoj godini učenici biti upisani tek u 4 programa i to po jedno odjeljenje svakog programa: opća gimnazija, ekonomski tehničar, tekstilni tehničar i elektroinstalater.

Srednja škola raspolaže sportskom dvoranom u objektu kao i knjižnicom, dok je pristup informacionim tehnologijama odnosno računalima učenicima omogućen samo tijekom sata informatike što govori o neadekvatnoj opremljenosti prostorija za suvremeni obrazovni proces.

Grafikon 15 Pregled broja učenika obuhvaćenih srednjim obrazovanjem na području općine za period 2015-2020

Izvor: Razvojni tim općine Odžak

1.5.2. Zdravstvena zaštita

Na području općine Odžak postoji primarni nivo zdravstvene zaštite koji obavlja Javna ustanova Dom zdravlja Odžak i dio sekundarne zdravstvene zaštite. Primarna zdravstvena zaštita se građanima općine Odžak pruža u Domu zdravlja Odžak, a sekundarna u Županijskoj bolnici Orašje, čija su dva odjela smještena u Odžaku. Riječ je hemodijalizi i stacionaru (polivalentni odjel).

Prema evaluacionom izvještaju o realizaciji Strategije razvoja, zdravstveni sustav na području općine funkcionira zadovoljavajuće te ima svu potrebnu infrastrukturu, tehničku opremljenost i kadrovsku popunjenost.

Primarna zdravstvena zaštita

Djelatnost Doma zdravlja obuhvata opću medicinu, zdravstvenu zaštitu žena i djece, zdravstvenu zaštitu nespecifičnih i specifičnih plućnih oboljenja, higijensko-epidemiološku djelatnost, hitnu medicinsku pomoć, stacionar za privremeni smještaj bolesnika, laboratorijske, radiološke i druge dijagnostike, pojedine specijalističke djelatnosti, fizikalnu terapiju, mentalnu rehabilitaciju, kiruršku djelatnost-poliklinički dio i apoteku. Svoju djelatnost Dom zdravlja obavlja u 5 ordinacija:

- ordinacija za predškolsku djecu,
- ordinacija za školsku djecu i mladež,
- ordinacija za zdravstvenu zaštitu žena
- dvije ordinacije za opću zdravstvenu zaštitu.

Primarna zdravstvena zaštita se na području općine Odžak pruža kroz 6 timova obiteljske medicine u sklopu Doma zdravlja i 4 područne ambulante. Na području općine Odžak, ordinira 74 zdravstvena radnika, od čega 43 žene i 31 muškarac. Od 74 zdravstvena radnika, 7 je liječnika opće prakse, 4 liječnika specijalista, 1 ginekolog, 3 stomatologa i 32 medicinska tehničara, te 27 ostalih djelatnika u sklopu zdravstvenog sustava.

U sklopu Doma zdravlja se nalazi ljekarna kao i stomatološka ambulanta, čiji jedan dio ordinira u osnovnoj školi. Osim Doma zdravlja, usluge zdravstvene zaštite pružaju se i u privatnim ordinacijama i to unutar 3 stomatološke ordinacije i 1 ginekološke ordinacije. Pored toga u Odžaku imaju i 2 privatne ljekarne.

Sekundarna zdravstvena zaštita

Na području općine Odžak, kako je već navedeno, smještena su dva odjela Županijske bolnice. Ukupan broj bolničkih kreveta na odjelu stacionara je 16.

Endemska nefropatija često je oboljenje u Posavskoj regiji. Trenutno se više od 90 pacijenata s područja općine Odžak i susjednih općina se liječi na odjelu za hemodijalizu (opremljen s 25 hemodijaliznih aparata). Prijevoz pacijenata za dijalizu od kuće do bolnice i natrag obavlja Dom zdravlja kojem nedostaje adekvatno prijevozno sredstvo u tu svrhu.

Ova dva odjela vode 2 liječnika i 1 specijalizant, a pored njih na odjelu za kemodijalizu rade povremeno 4 liječnika iz Republike Hrvatske. Troškove liječenja pacijenata na kemodijalizi (usluge, materijal, najskuplje lijekove u svrhu tog liječenja, prijevoz pacijenata) snosi Fond solidarnosti Federacije BiH, dok na drugom odjelu pacijenti plaćaju participaciju za smještaj i usluge u iznosu od 10 KM dnevno.

U periodu implementacije Strategije razvoja 2011-2020 je nabavljen uređaj za digitalizaciju RTG aparata te 10 dijalizatora, ali nisu realizirani projekti vezani za nabavku sanitetnog vozila za bolesnike koji idu na dijalizu, te ultrazvuka sa 2 ili 3 sonde i Color Dopplerom.

1.5.3. Socijalna zaštita

Socijalna zaštita ili socijalna skrb se odnosi na novčane ili druge doprinose zajednice kako bi se osiguralo ostvarivanje osnovnih potreba ljudskog postojanja, kao i na administrativnu, stručnu i drugu pomoć osobama koje nisu posve u stanju voditi brigu o svojim interesima i osigurati sebi zadovoljavanje osnovnih životnih potreba. Socijalna zaštita na području općine Odžak se odvija kroz djelovanje ustanove JU Centar za socijalni rad.

U 2020. godini socijalnom zaštitom je obuhvaćeno 4.355 korisnika što je oko 25% ukupnog procijenjenog stanovništva na području općine Odžak. Iako se u tabeli vidi trend pada broja korisnika socijalne zaštite, važno je napomenuti da je u 2009. godini bilo 2.343 korisnika što dakle predstavlja povećanje od 46,19% u posljednjih deset godina. Bitno je napomenuti da su jedan od faktora povećanja broja korisnika socijalne pomoći pored nezaposlenosti i loše ekonomske situacije bile i poplave tokom 2014. godine kada su pričinjene značajne materijalne štete na području općine.

U izvještaju o radu Centra za socijalni rad u 2020. godini kao najveći izazovi Centra su navedeni:

- depopulacija mlađeg radno sposobnog stanovništva
- dio starijih domaćinstava prepušteni sami sebi
- ekstremno povećanje oboljelih
- smještaj u ustanove kako starih tako i psiho bolesnika, maloljetnih delikvenata, ovisnika i dr.

Tabela 51 Pregled broja korisnika socijalne pomoći po vrstama pomoći na području općine Odžak za period 2016-2020

Vrsta pomoći	2016	2017	2018	2019	2020
Stalna novčana pomoć	4.099	4.083	3.887	3.896	3.848
Smještaj u ustanove socijalne zaštite	372	349	361	295	280
Jednokratne novčane pomoći	170	171	161	179	227
Ukupno osoba	4.641	4.603	4.409	4.370	4.355

Izvor: Razvojni tim općine Odžak / JU Centar za socijalni rad

Najveći broj korisnika, čak 88% njih uživa socijalnu zaštitu putem stalne novčane pomoći, dok preostalih 12% uživa socijalnu zaštitu u vidu smještaja u ustanove socijalne zaštite ili u vidu jednokratne novčane pomoći. Pravo na stalnu novčanu pomoć – pomoć za uzdržavanje može ostvariti samac ili obitelj koji nemaju dovoljno sredstava za uzdržavanje, a nisu u mogućnosti ostvariti svojim radom ili prihodima od imovine ili na drugi način. Osnovicu na temelju koje se utvrđuje visina pomoći za uzdržavanje određuje Vlada Županije Posavske. Iznos stalne novčane pomoći je 50 KM po korisniku.

Smještaj u ustanove socijalne zaštite osigurava se psihički bolesnoj osobi, odrasloj i starijoj osobi kojoj je zbog trajnih promjena u zdravstvenom stanju i nemoći prijeko potrebna stalna pomoć i njega druge osobe osobi nesposobnoj za rad, koja se nalazi u iznimno teškim životnim prilikama koje se ne mogu otkloniti primjenom drugih prava iz socijalne zaštite ili na drugi način. Smještaj u ustanove socijalne zaštite (domove i zavode) ima za cilj osiguravati osobi u stanju socijalne potrebe zaštitu, koja obuhvaća stanovanje, prehranu, odijevanje i drugu njegu, a sa kojima su regulirani međusobni odnosi i obaveze Ugovorom, a u JU Centar za socijalni rad Odžak je smješteno u prosjeku 30 osoba mjesečno.

Jednokratna pomoć može se odobriti samcu ili obitelji koji zbog trenutačnih okolnosti, npr. bolesti ili smrti člana obitelji, elementarnih nepogoda ili drugih nevolja i kriznih životnih situacija, prema ocjeni nadležnog tijela socijalne zaštite, nisu u mogućnosti djelomično ili u cijelosti zadovoljiti osnovne životne potrebe. Jednokratna novčana pomoć se izračunava kao dvostruki iznos osnovice stalne novčane pomoći i iznosi 100 KM.

Doplatka za djecu novčano je primanje koje koriste roditelj ili druga osoba određena Zakonom, radi potpore uzdržavanja i odgoja djece. Zakon o doplatku za djecu primjenjuje se od 1. 5. 2017. godine, a njime je obiteljima sa djecom dano pravo na dječji doplatka u visini 35,00 KM po djetetu, Odlukom Vlade Županije Posavske broj: 01 - 02 - 335 / 18 od 25. 7. 2018. godine došlo je do izmjene - povećanja iznosa doplatka za djecu na 40,00 KM, a tokom 2020. godine došlo je do novog povećanja te je iznosilo 50,00 KM po djetetu. Pravo na doplatka za djecu ostvaruje korisnik koji ima prebivalište u Županiji Posavskoj najmanje dvije godine. Pravo na doplatka pripada djetetu do navršene 15 godine života, a tokom 2020. godine prosječno je 969 djece na području općine Odžak mjesečno ostvarivalo pravo na dječji doplatka.

Tabela 52 Pregled isplaćene socijalne pomoći po vrstama pomoći na području općine Odžak za period 2016-2020

Vrsta pomoći	Iznos pomoći u KM/mjesec (prosjeck)				
	2016	2017	2018	2019	2020
Stalna novčana pomoć	18.082	17.078	17.620	17.704	17.343
Smještaj u ustanove socijalne zaštite	19.045	18.567	19.165	16.022	15.140
Jednokratne novčane pomoći	1.455	1.492	1.400	1.450	1.892
Dječji doplatka		41.051	45.573	48.004	50.456
Ukupno sredstava	38.582	78.188	83.758	83.180	84.831

Izvor: Razvojni tim općine Odžak / JU Centar za socijalni rad

JU Centar za socijalni rad na mjesečnom nivou isplaćuju oko 35.000 KM socijalne pomoći i cca 50.000 KM pomoći za dječji doplatka.

Osjetljive/ranjive grupe

Centar kao stručna ustanova socijalne zaštite ima složene i odgovorne zadatke na suzbijanju *odgojne zanemarenosti i odgojne zapuštenosti (maloljetna delikvencija)*. Uspješan rad sa maloljetnim

delinkventima podrazumijeva kontinuiranu suradnju Centra za socijalni rad sa obitelji, školama te policijskom stanicom Odžak. Neophodan je kontinuirani savjetodavni rad sa maloljetnikom i njegovom obitelji, praćenje promjena u ponašanju, školskog uspjeha, usmjeravanje maloljetnika na pravilno korištenje slobodnog vremena (uključivanje u sportske aktivnosti i sl.) ali i praćenje poštivanja društvenih normi u lokalnoj zajednici.

U izvješčaju za rad Centra za socijalni rad u 2020. godini, navodi se da je tokom 2020. godine je došlo do evidentnog porasta broja *osoba sa duševnim smetnjama*, te se ističe da se dobna granica osoba koja obolijeva od psihičkih bolesti na području općine smanjuje. Problem ovisnosti na području općine Odžak je u porastu. Posebno se ističe *ovisnost od psihoaktivnih supstanci*, te ovisnost od alkohola, a koji su često i jedan od faktora nasilja u obitelji, što je utvrđeno radom na terenu. U 2020. godini Centar je na liječenje od ovisnosti uputio tri osobe, dok je kroz kontinuirani savjetodavni rad pružao i podršku roditeljima i drugim osobama koje su u neposrednom kontaktu sa ovisnikom.

Zadatak Centra za socijalni rad jeste i unapređenje zaštite žrtava nasilja, pogotovo nasilja u obitelji, prevencije nasilja, razvoj mjera zaštite prava i dobrobiti osoba izloženih nasilju. Kroz hitne intervencije, radom na terenima, te savjetodavnim razgovorima većinom se uspijevaju riješiti poremećeni obiteljski odnosi.

Osnovni izazovi sa kojima se susreću djelatnici Centra za socijalan rad su nedostatak direktne psihološke podrške roditeljima i djeci nakon uspostavljene dijagnoze za djecu s poteškoćama u razvoju. Posljednjih godina se bilježi povećan broj osoba i djece s poteškoćama u razvoju, a smanjivanje broja stručnjaka i financijskih sredstava za rad s njima. Ograničena i zastarjela didaktička oprema za kvalitetan rad s djecom i osobama s poteškoćama u razvoju, kao i nedostatak financijskih sredstava i kapaciteta za usavršavanje stručnjaka i djelatnika koji rade u nevladinim udrugama osoba s poteškoćama u razvoju, su ključni ograničavajući faktori za uspješan rad sa djecom sa poteškoćama u razvoju.

1.5.4. Sigurnost građana

Na području općine Odžak identificirane su sljedeće opasnosti, koje predstavljaju posljedice klimatskih promjena: ekstremno visoke temperature, poplave, obilne kišne padavine, suša i nestašice vode, te pojava grada (tuče). Na osnovu opasnosti koje su se pojavile na području općine Odžak u prethodnom periodu, i uzimajući u obzir relevantne informacije sadržane u *Strategiji integriranog razvoja općine Odžak 2011-2020 (revidirana za period 2016-2020)*, može se reći da su vodeće opasnosti na području općine Odžak poplave te suše i nestašice vode

Ugroženost poplavama. Područje općine Odžak je veoma rizično kada su u pitanju opasnosti od poplava, što je bilo najizraženije tokom 2014. godine kada je općina pretrpjela ogromne materijalne štete usljed izlivanja rijeka Bosne i Save (koje zauzimaju skoro 50% cijele teritorije općine) iz svojih korita. Tada je došlo do potpunog ili djelomičnog plavljenja cijelih naseljenih mjesta, odnosno, velikog broja domaćinstava, gospodarskih, te infrastrukturnih objekata i velikog dijela obradivog i neobradivog zemljišta. Poplava je na području općine Odžak tada zahvatila oko 85 km², odnosno 8.500 ha zemljišnih površina. Broj oštećenih domaćinstava je bilo 1.506, sa 3341 članom domaćinstava i sa 37 milijuna KM štete. Broj oštećenih poslovnih subjekata (registrirana poduzeća,

obrti i ostale pravne osobe) je 62, šteta na tim poslovnim subjektima je 10 mil. KM, a šteta na infrastrukturi je 7 mil. KM. Ukupna šteta je procijenjena na 54 milijuna KM⁸

U periodu od 2014-2020 godine uloženo je oko 3,6 milijuna donatorskih i proračunskih sredstava kako bi se sanirale nastale štete. Međutim, revizija Strategije je pokazala da nije došlo do značajnih pomaka u projektima čišćenja obala i priobalja rijeke Save i drugih vodotokova na području općine Odžak, zbog nedostatka financijskih sredstava za implementaciju. U periodu nakon revizije, realizirana je aktivnost rekonstrukcije nasipa na rijeci Savi u Prudu kao i drugi radovi na ovom nasipu, te je izgrađen produžetak nasipa pored rijeke Bosne u dužini cca 1 km, na potezu Gornja Dubica - Novo Selo. Treba napomenuti da se radi o rijekama koje se nalaze na međuentitetskoj i državnoj granici, zbog čega je planirano da u njihovoj realizaciji učestvuju i viši nivoi vlasti, entiteti i država, a za rijeku Savu moguće je pokrenuti i prekogranični projekt sa Hrvatskom. Nedostatak aktivnosti na uređenju vodotokova uzrokovao je i veće štete od poplava, zbog čega je potrebno prioritetizirati ove aktivnosti u budućnosti, u cilju smanjenja rizika od katastrofa.

Ugroženost požarima. Na području općine Odžak djeluje Dobrovoljno vatrogasno društvo Odžak (DVD Odžak) koji ima 6 stalno uposlenih djelatnika te dvojicu vatrogasaca vježbenika na ugovor o djelu, i jedino je na prostoru Županije Posavska koje ima 24 sata aktivno dežurstvo. Kako bi se preventivno djelovalo i zaštitilo područje od materijalnih i ljudskih šteta izazvanih požarima, DVD Odžak na godišnjem nivou se donosi *Plan o preventivnim mjerama i operativnom djelovanju radi zaštite od požara za vrijeme požarne sezone na području općine Odžak*. Iz njihovih planova djelovanja i izvještaja o radu se zaključuje da na području općine Odžak postoji umjeren rizik od nastanka požara. Naime, područje općine Odžak je pretežno ravničarsko područje sa oranicama, livadama, šumarcima. Uzimajući u obzir činjenicu da još uvijek postoji veliki dio neobrađivih i zapuštenih površina, učestala je pojava poljskih požara, posebno u ljetnim mjesecima ili pak u jesen i proljeće kada oni koji obrađuju zemlju paljenjem vrše čišćenje svojih posjeda, vrlo često bez osiguranih protupožarnih mjera. Domaćinstva u svojim ekonomskim dvorištima uskladištavaju lako zapaljiva materijale (drvo, ugalj, sijeno, slama, kukuruzovina i dr.) te nije rijetko da se i na području istih često dešavaju požari. U većem broju seoskih domaćinstava kao i u samom gradu u gospodarskim objektima mogu se još uvijek naći improvizirane električne instalacije koje su često kao takve također uzročnici požara. Na području općine Odžak ima i 391 hektar šuma u državnom vlasništvu i 1750 hektara u privatnom vlasništvu. U brdskom području općine moguća je pojava požara na šumskim površinama usljed visokih temperatura, paljenja strništa, korova i niskog raslinja, djelovanja piromana, zbog upaljene vatre koju ostavljaju izletnici.

Ugroženost minama. Problem minskih sumnjivih površina i dalje postoji iako je u periodu 2009-2020 realiziran veliki broj akcija deminiranja čime je i smanjena ugroženost stanovništva od ove vrste opasnosti. Zbog značaja deminiranja za oblasti poljoprivrede, lovnog i ribolovnog turizma, iskorištavanja šumskog fonda, te eksploatacije mineralnih sirovina, potrebno je nastaviti procese deminiranja kontaminiranih površina. Dodatnu otežavajuću okolnost u ovoj oblasti čine posljedice učestalih poplava, koje su eventualno uzrokovale pomjeranja minskih polja.

Klizišta. Na području općine Odžak registrirano je jedno klizište na magistralnoj cesti M.14.1., na relaciji Odžak-Bosanski Brod u mjestima Svilaj-Mala Brusnica. S obzirom na to da u blizini klizišta nema obiteljskih kuća, ne postoji direktna ugroženost stanovništva.

a. Kriminalitet i javni red i mir

⁸Revidirana Strategija općine Odžak, str.3-4

Osiguranje osobne i imovinske sigurnosti svih građana općine Odžak u nadležnosti je Policijske Uprave Odžak koja teritorijalno pokriva prostor općine Odžak. U organizacijskom smislu čine je unutarnje organizacijske jedinice:

- Policijska stanica Odžak
- Odjel prometne policije PU Odžak
- Odjel kriminalističke policije PU Odžak

Analizirajući trendove u oblasti kriminaliteta, primjećujemo da su oni u trendu porasta sa konstatacijom da je u 2020. godini došlo do značajnog povećanja broja prijavljenih prekršaja i ukupnom broju krivičnih djela. Razlog tome se može tražiti u migrantskoj krizi koja je uveliko prisutna u BiH, a posebno u mjestima koja se nalaze uz državnu granicu kao što je i Općina Odžak, ali i u činjenici o povećanom broju osoba sa psihičkim smetnjama ili ovisničkom ponašanju tokom 2020. godine što je spomenuto u Izvještaju o radu JU Centra za socijalni rad na području općine. Ohrabruje i pozitivan trend u dijelu koji se odnosi na prijavljivanje počinitelja kao i procenat ukupne rasvijetljenosti koji je cca 85% u posmatranom periodu.

Tabela 53 Kriminalitet i javni red i mir na području općine Odžak za period 2016-2020

Godina	Ukupan broj krivičnih djela	Ukupan broj prijavljenih počinitelja	Broj krivičnih djela po poznatom počiniocu	Broj krivičnih djela po nepoznat-om počiniocu	Procenat ukupne rasvijetljenosti	Broj počinitelja maloljetni-ka	Ukupan broj prijavljenih prekršaja
2016	70	58	30	40	82,86	1	26
2017	69	56	34	35	81,16	2	46
2018	67	65	45	22	94,03	2	43
2019	54	48	29	25	88,88	4	72
2020	105	86	45	60	86,67	1	159

Izvor: Općinski razvojni tim

Dva najzastupljenija oblika kriminala na području općine Odžak su imovinski delikti i trgovina ljudima – prostitucija. Analizirajući trendove kretanja ovih krivičnih djela u petogodišnjem periodu zaključuje se da je između 2016 i 2019 godine došlo do smanjenja broja imovinskih delikta, i istovremeno značajnom povećanju broja krivičnih djela iz oblasti trgovine ljudima (68 u 2020 u poređenju sa 39 u 2015). U narednom periodu je potrebno adresirati ovaj problem te ojačati kapacitete PU Odžak za efikasnu borbu sa ovim vrstom kriminala.

1.5.5. Civilno društvo

Na području općine Odžak aktivno djeluje 22 udruženja sa preko 2.400 članova, a pregled udruženja sa područjem djelovanja i brojem članova dat je u tabeli ispod. Najaktivnije su udruge koje se bave zaštitom interesa osoba sa posebnim potrebama, kulturno umjetnička društva i udruge koje djeluju na području zaštite okoliša. Većina udruga nema registriranih zaposlenih, nego se njihov rad zasniva na volonterstvu.

U proračunu za 2021. godinu, općina je, kao i prethodnih godina, predvidjela transfer neprofitnim organizacijama u iznosu 42.000 KM. Nevladine organizacije nisu samoodržive i oslanjaju se na finansijsku podršku općinskog proračuna, a neke od njih i na podršku međunarodnih organizacija i donatora kao i drugih domaćih institucija. Većina njih još uvijek nema razvijen projektni pristup apliciranju projekata na raspisane javne pozive. Između općine i nevladinog sektora postoji do sada mala, ali uspješna suradnja na realiziranju različitih projekata, te općina s određenim brojem NVO-a ima i potpisane sporazume o partnerstvu. Stvaranje partnerskog odnosa između vladinog,

nevladinog i poduzetničkog sektora jedan je od preduvjeta daljnjeg razvoja lokalne zajednice. No, potrebni su i dodatni naponi za unapređenje komunikacije i suradnje između lokalne vlasti i sektora civilnog društva i stvaranja boljeg okruženja za djelovanje. Unatoč velikom broju mehanizama za sudjelovanje u javnim poslovima, utjecaj građana, kroz nevladine organizacije na donošenje odluka, upravljanje javnim poslovima i uključivanje u razvojne aktivnosti općine je neznatan.

Tabela 54 Pregled aktivnih civilnih na području općine Odžak, 2020 godina

	Naziv organizacije	Područje djelovanja	Broj članova
1	Vijeće mladih općine Odžak	Kultura, sport, mladi	50
2	Udruga roditelja i djece sa posebnim potrebama -KUĆA NADE	Mladi, socijalna i zdravstvena zaštita osoba sa posebnim potrebama	50
3	Udruga slijepih	Problematika i rad slijepih osoba	30
4	Udruga dijabetičara	Problematika i rad dijabetičara	300
5	KUD "Napredak" Odžak	Kultura i tradicija	60
6	BZK "Preporod" Odžak	Kultura i tradicija	40
7	Udruga dobrovoljnih davatelji krvi	Zdravstvo, soc.-ekonom. Oblast	200
8	Udruženje građana sportskih ribolovaca	Sport, kultura, okoliš	200
9	Udruga "ŽIVOT"	Zdravstvo, kultura,	100
10	Muslimanski dobrotvorno društvo "Merhamet"	Socijalno-ekonomska oblast	20
11	Srpsko građansko društvo "Posavina" Odžak	Tradicija, kultura, socijalno-ekonomska oblast	78
12	KU "Musa Ćazim Ćatić" Odžak	Kultura, tradicija	20
13	Udruga umirovljenika Odžak	Socijalno -ekonomska oblast, kultura	200
14	KUD "Fra Ivo Šimić" Novo Selo	Kultura i tradicija	40
15	Lovačko društvo "Fazan" Odžak	Sport, okoliš	300
16	Škola fudbala "Jedinstvo" Odžak	Sport, mladi	50
17	Dobrovoljno vatrogasno društvo Odžak	Zaštita i spašavanje	30
18	Crveni križ Odžak	Socijalno-ekonomska oblast	30
19	Udruga hrvatskih vojnih invalida domovinskog rata Odžak-HVIDRA	Socijalno-ekonomska oblast	250
20	Udruga obitelji hrvatskih branitelja poginulih i nestalih u domovinskom ratu	Socijalno-ekonomska oblast	100
21	Udruga dragovoljaca i veterana domovinskog rata H-B, podružnica Odžak-UDVDR	Socijalno-ekonomska oblast	280
22	Društvo prijatelja prirode Lipa Odžak	Sport, ekologija i kultura	70

Izvor: Razvojni tim općine Odžak

1.5.6. **Kultura**

Nositelj kulturnih zbivanja na području odžačke općine je Centar za kulturu Odžak. Rad u Centru za kulturu se organizira podjelom određenih zadataka na tri uposlena radnika, a to su: vd ravnatelj, djelatnik koji radi u odnosima s javnošću i knjižničar. Od 2017.godine ima i jedna djelatnica na ugovor o djelu koja radi na održavanju plinske instalacije i čišćenja institucije.

Od početka 2020.godine do krize izazvane Covidom 19, ova ustanova je držala svoja vrata širom otvorena za sve ljubitelje filmske, dramske i kazališne umjetnosti. Subotom je vršena prezentacija najnovijih filmskih ostvarenja, dobitnika filmske nagrade Oscar 2020. Pored kino aktivnosti, Centar za kulturu je nositelj organizacije već ustaljenih priredaba i manifestacija kao što su: Posavsko kolo, Musini dani, Dan općine, Posavsko sijelo, Dani sjećanja i sl. Nažalost, J.U. Centar za kulturu Odžak od početka krize izazvane virusom korona, bila je primorana zatvoriti svoja vrata, otkazati sve planirane

kulturne događaje i manifestacije, čime se onemogućilo ubiranje vlastitih prihoda i nepovratno nanijela financijska šteta ovoj ustanovi.

Na području općine Odžak postoji i javna biblioteka/knjižnica koja se od svog osnivanja susreće sa problemima neadekvatnih uvjeta za rad, nedostatka čitaonice zbog manjka prostora te loše i neadekvatne opreme za rad. Fond kojim biblioteka raspolaže je 13.053 knjige, a broj članova i korisnika je 52. Zbog odliva stanovnika iz općine, broj članova je prepolovljen što u velikoj mjeri utiče i na funkcionalan rad same biblioteke.

Informativni servisi na području općine Odžak su radio-postaja Odžak i radio-postaja Preporod Odžak. Program se emitira svakodnevno od 07.00 do 21.00, a vijesti i ostali govorni sadržaji tretiraju različite aktualne događaje s područja Federacije, Županije Posavske, općine i drugih razina vlasti. Radio postaje, osim svog informativnog karaktera, imaju i veliku ulogu u humanitarnim akcijama prikupljanja novčanih i drugih sredstava za pomoć oboljelima, organizaciji humanitarnih koncerata, te medijskoj praćenosti kulturno-sportskih dešavanja na području općine.

Od vjerskih objekata na području općine Odžak registrirano je devet crkava i jedna džamija. Rimokatoličke crkve se nalaze u Donjem Svilaju, Gornjoj Dubici, Novom Selu, Odžaku, Posavskoj Mahali i Prudu. Pravoslavne crkve su prisutne u naseljenim mjestima Brusnica Mala, Donja Dubica i Novi Grad, dok je džamija locirana u gradskom naselju Odžak.

1.5.7. Sport

Na području općine su aktivni mjesni nogometni klubovi (NK Odžak, NK Mladost Donji Svilaj, NK Sloga Prud, NK Mladost Gornja Dubica, NK Dragovoljac Novo Selo, NK Posavina P. Mahala, NK Bratstvo Donja Dubica), odbojkaški klub, šahovski klub, karate klub i klub borilačkih vještina.

Nogometni klubovi za svoje pripreme i takmičenja raspolažu vlastitim terenima i popratnim objektima. Potrebna su ulaganja u sportsku infrastrukturu većine ovih klubova. Odbojkaški i košarkaški klubovi koriste školske sportske dvorane za svoj rad. Svi sportski klubovi djelomično se financiraju iz proračuna općine i županije. Time pokrivaju oko 25 do 30% svojih troškova, a ostale prihode čine sredstva osigurana vlastitim aktivnostima ili sponzorska sredstva. Za potporu radu klubovima, općina na godišnjem nivou izdvaja cca 80.000 KM.

Stanje u sportu na području općine je dosta složeno i teško iz više razloga. Klubovi kao nositelji aktivnosti sve teže funkcioniraju zbog nedostatka mlade populacije, financijske situacije i krize vođenja (sve je manje volontera, osoba koji vode klubove). Tijekom 2020.godine ugasio se najpoznatiji i najtrofejniji klub sa područja općine, Odbojkaški klub Napredak Odžak.

Općina je sukladno svojim mogućnostima pomagala sve klubove što će nastaviti i u narednom periodu. Osim toga potrebno je popraviti uvjete za bavljenje sportom naročito po MZ (rekreativni sportovi-za sve stanovnike općine). Bitno je naglasiti da se nijedan klub koji se ugasio u zadnjih desetak godina, nije to uradio iz financijskih razloga. Uglavnom se radi o krizi vođenja, odnosno sve je manje volontera, entuzijasta, osoba koje su svoje slobodno vrijeme spremni potrošiti u tu namjenu.

1.6. Stanje javne infrastrukture i javnih usluga

1.6.1. Stanje prometne infrastrukture

Prometna infrastruktura na području Županije Posavske, kao i općine Odžak se uglavnom sastoji od cestovne infrastrukture, jer zračni i željeznički saobraćaj nisu zastupljeni, a riječni saobraćaj je

prisutan samo u neznatnoj mjeri. Blizina važnih saobraćajnica kao npr. međunarodnog koridora E-70 - autoceste Zagreb - Beograd, evropskog koridora E - 73 (autocesta na koridor Vc), ali i magistralnih saobraćajnica M1.8 Orašje - Tuzla i M14.1 Odžak - Modriča - Gradačac, koje prolaze kroz teritoriju Županije, čine je pogodnom za sva gospodarska kretanja, protok roba, ljudi i kapitala. Plovnost rijeke Save također daje na značaju korištenju riječnog saobraćaja prema susjednim državama, kao i prema Evropi, a posebno prema značajnom čvorištu riječnog i željezničkog saobraćaja u Brčko distriktu. Geografski položaj općine Odžak je veoma važan i sa aspekta blizine međudržavnih graničnih prijelaza (GP Orašje, GP Šamac i GP Brod), na udaljenosti od svega 18.5 - 40 km.

Primarni vid saobraćaja na teritoriji općine je cestovni saobraćaj. Najznačajniji cestovni pravci koji prolaze kroz njenu teritoriju su magistralna cesta M14.1 Odžak - Svilaj - Brod, Magistralna cesta M 14.2 Odžak - Šamac i regionalna cesta R464a Odžak - Svilaj, koji čine okosnicu cestovne saobraćajne mreže u općini. Potrebno je napomenuti da se u neposrednoj blizini granice općine ukrštaju magistralni cestovni pravci M1.8 Orašje - Tuzla, M14.1 Odžak - Modriča - Gradačac i M17 Modriča - Šamac koji predstavljaju značajne saobraćajne veze koje se naslanjaju i nadopunjuju saobraćajnu mrežu općine, te povezuju teritoriju općine sa širim okruženjem

Općinska cestovna mreža (magistralna, regionalna, lokalna i nekategorizirana) ima ukupno 255 km. Od toga je 39 km magistralnih prometnica koje Odžak povezuju sa Modričom, Dobojom, „Bosanskim Šamcem i Orašjem. Regionalna cesta R 464.a Odžak – Svilaj čini poveznicu dvije magistralne ceste M 14.1 i M 14.2. Ako se promatra razvijenost prometne infrastrukture koristeći indikator koji mjeri dužinu magistralnih i regionalnih cesta na 100 km² površine, vidljivo je da je stanje na području općine sa izgrađenih 26.25 km magistralnih i regionalnih cesta na 100 km² teritorije, bolja od prosjeka FBiH (17.80 km na 100 km²). Međutim usporedbom sa razvijenim zemljama koje imaju između 100 do 150 km modernih prometnica na 100 km², razvijenost cestovne infrastrukture na području općine Odžak daleko je od zadovoljavajućeg

Prema dostupnim podacima, zaključuje se da je ukupna cestovna mreža na području općine a koja je u nadležnosti općine (nekategorizirani i lokalni putovi) asfaltirana. Općina Odžak je tokom 2015. godine izdvojila 288.000 KM na godišnjem nivou za izgradnju, održavanje i sanaciju prometne infrastrukture, a u periodu između 2015-2019 godine godišnja izdvajanja bilježe trend rasta pa je tokom 2019. godine za istu svrhu izdvojeno 564.175 KM. U periodu 2015-2019 godine ukupno je izdvojeno 2.297.000 KM za izgradnju, održavanje i sanaciju prometne infrastrukture.

Stanje lokalnih cesta i javnih staza na teritoriji općine je zadovoljavajuće. Nakon poplave u maju 2014. godine izvršena je rekonstrukcija dijela oštećenih lokalnih cesta. Međutim, još uvijek postoji određen broj lokalnih cesta i javnih staza u lošem stanju, bez suvremenog kolovoznog zastora i sa geometrijskim karakteristikama koje otežavaju njihovo korištenje.

1.6.2. Stanje tehničke infrastrukture

Elektroenergetska infrastruktura.

Područje općine Odžak se snabdijeva električnom energijom iz elektroenergetskog sustava Bosne i Hercegovine preko trafo-stanice TS 110/35/10 kV /20 MVA "Odžak", koja je locirana u jugoistočnom dijelu gradskog naselja. Elektroenergetska mreže na području općine Odžak bazirana je na tronaponskom sustavu razvođenja i to dovod 110 kV, a odvod 35 kV i srednjenaponski razvod 10 kV.

Osnovno napajanje električnom energijom općine Odžak se vrši iz trafo postrojenja TS 110/35/10 kV /20 MVA "Odžak" u Odžaku i TS 35/10 kV /8 MVA "Novi Grad" u Novom Gradu. Napajanje TS

110/35/10 kV je izvedeno sa DV 110 kV Modriča - Odžak – Šamac (zračno "ulaz") i dalekovodom DV 35 kV TS 35/10 kV Modriča 2 sabirnica 35 kV (podzemno od zadnjeg stuba do ulaza u trafo stanicu).⁹

Dužina elektro-mreže na visokom naponu iznosi 129,92 km (12,87% više nego u 2011 godine kada je iznosila 113,19 km), dok je na niskom naponu 246,93 km (14,35% više nego u 2011 godini kada je iznosila 211,49 km). Na visokom naponu su 4 objekta, a na niskom naponu 7.489 priključaka (6.871 kućanstava, 538 ostale potrošnje i javne rasvjete 80).

U prethodnom periodu došlo je do pomaka u razvoju elektroenergetske mreže, a stručne su procjene da je na ovim prostorima instalirana primarna elektro mreža koja potpuno i dugoročno zadovoljava potrebe opskrbe ovim energentom i većih industrijskih kapaciteta i potrošača od trenutno postojećih.

Na području općine Odžak ne postoje energetske objekti koji su u funkciji proizvodnje električne energije, niti rezervni izvori električne energije, tako da se rezervno napajanje, uglavnom svodi na vlastite izvore električne energije, koje posjeduju pojedini objekti (ugostiteljstvo, škole, benzinske pumpe itd.)

Telekomunikacijska infrastruktura

Ukupna **telefonska mreža** je mješovita, tj. izvedena je podzemnim i zračnim putem. Izgrađenost TT kanalizacija je nedovoljna tako da su kablovi, uglavnom, položeni direktno u zemlju – rov. Dužina instalirane mreže za fiksnu telefoniju na prostorima općine je oko 170 km, od čega je nadzemna mreža oko 130 km i podzemna mreža oko 40 km. Na fiksnu telefoniju je priključeno 4270 brojeva, što je oko 73.5 % domaćinstava na prostoru općine Odžak prema konačnim rezultatima posljednjeg popisa stanovništva. Stepenn penetracije fiksne telefonije (22.69 %) je malo iznad prosjeka BiH.

Na prostorima općine Odžak u ovoj oblasti glavni operater je Javno poduzeće "Hrvatske telekomunikacije" d.d. Mostar (JP "HT" d.d. Mostar), ali dostupne su i usluge jedan od tri operatera "BH Telecom" i "m:tel". Pokrivanje signalom mobilne telefonije - komunikacije se obavljaju preko baznih stanica (BS) postavljenih na lokacijama koje su odredile stručne ekipe radioplanera.

Sve mjesne zajednice imaju telefonsku mrežu i mogućnost internet konekcije, dok je pokrivenost općine mobilnim signalom 97,53%. Od 2015. godine pa nadalje, bilježi se povećan broj korisnika mobilne telefonije i interneta, tako da se može reći da razvoj telekomunikacijske infrastrukture prati zahtjeve korisnika, te promjene i trendove na tržištu.

Radio i TV program na području općine Odžak realizira se putem tri ravnopravna emitera u okviru Javnog servisa Bosne i Hercegovine i nekoliko lokalnih radio stanica i TV stanica. Signali ovih radio i TV stanica ne pokrivaju samo općinsko područje, nego i teritoriju šireg okruženja. U gradskom naselju se nalaze dvije radio stanice (Radio "Preporod" i Radio "Odžak"), koje emitiraju sve važnije informacije o radu općinske uprave, javnih poduzeća i ustanova, a prate i ostala značajna dešavanja. Na uzvišenju Kadar se nalazi RTV repetitor, na istoj lokaciji sa baznim stanicama sva tri operatera.

Nositelj djelatnosti **poštanskog prometa** na području općine Odžak je „Središte pošta Odžak“ u čijem je sastavu 20 poštanskih ureda na području čitave Županije Posavske i Brčko distrikta. Središte pošta Odžak djeluje u sastavu poštanskog operatora "Hrvatska pošta" d.o.o. Mostar, koji predstavlja

⁹Prostorni plan Općine Odžak 2015-2035

jednog od tri ovlaštena poštanska operatora u Bosni i Hercegovini. Na području općine Odžak se nalaze 4 poštanska ureda koja djeluju u sastavu Operativne jedinice Odžak i to:

- PU 76290 Odžak,
- PU 76296 Gornja Dubica,
- PU 76297 Donji Svilaj (lokacija na području naseljenog mjesta Gornji Svilaj),
- PU 76292 Prud.

HP d.o.o. Mostar Središte pošta Odžak ima redovitu (dnevnu) razmjenu pošiljaka sa poštama Republike Srpske i BH poštama, kao i međusobnu razmjenu sa poštama HP d.o.o. Mostar čime su osigurali zavidnu kvalitetu u brzini putanje pošiljaka na relaciji pošiljalac - primatelj.

1.6.3. Stanje komunalne infrastrukture i usluga

Vodoopskrba

Poslovi u svezi vodoopskrbe u koji spadaju upravljanje, održavanje vodovodnog sustava, te distribucija i naplata naknada za isporuku pitke vode, povjereni su općinskom JP „Komunalac“ d.o.o. Odžak na vodovodnom sustavu u naseljenim mjestima Odžak, dok ostalim mjesnim vodovodima gospodare i upravljaju mjesne zajednice. Opskrba pitkom i tehničkom vodom dostupna je cjelokupnom stanovništvu općine Odžak, s tim da se opskrba vodom za piće vrši iz različitih vodoopskrbnih objekata, i to iz: gradskog vodovodnog sustava sa izgrađenim prečištačem za tretman pitke vode u Odžaku i mjesnih-seoskih vodovoda (ukupna dužina vodovodne mreže na općini Odžak je cca 59 km), te drugih alternativnih izvora vode (individualni bunarevi, česme, pumpe i sl.).

Snabdijevanje stanovništva pitkom vodom na području općine Odžak se vrši uglavnom crpljenjem podzemnih voda odgovarajućim bunarskim sustavima. Za centralni vodovodni sustav koji snabdijeva gradsko naselje i dio naseljenog mjesta Potočani, te dijelove općine Vukosavlje izgrađena su četiri bunara (bunari B-1, B-2, B-3 i B-4), postrojenje za prečišćavanje vode, kao i odgovarajući rezervoarski prostor (stari i novi vodotoranj). Postrojenje za prečišćavanje pitke vode kapaciteta 55 l/s je izgrađeno usljed povećanja koncentracija željeza i mangana iznad propisano dozvoljenih količina za podzemne vode. Ostala naseljena mjesta na području općine se također snabdijevaju vodom iz bunarskih zahvata, i to po sljedećoj shemi: po jedan bunar sa klornom stanicom postoji u Adi, Novom Selu, Gornjoj Dubici, Donjem Svilaju i Posavskoj Mahali, te po jedan bunar bez klorne stanice u Novom Gradu i Potočarima. U posljednje vrijeme su izgrađena 2 bunara u naseljenom mjestima Vrbovac (izdašnost 24 l/s) i 2 bunara u naseljenom mjestu Potočani (12 l/s). Pored bunara u Vrbovcu je izgrađena i vodovodna mreža i u ovoj godini se provode aktivnosti na izgradnji prečištača vode. Pored bunara u Potočanima izgrađena je i kompletna vodovodna mreža i ista je stavljena u funkciju Vodovod u privrednoj zoni u Novom Gradu koji su prije rata koristila poduzeća Ratar, Novogradnja i Klaonica nije u funkciji i nema naznaka kada bi mogao biti stavljen u funkciju.

U konačnici, iako je došlo do određenog napretka u oblasti vodoopskrbe na području općine, stanje je i dalje nezadovoljavajuće iz razloga što je na kontrolirane vodovode priključeno oko 4.100 domaćinstava ili 68,48% od ukupnog broja, ali je činjenica da se za cca 50% stanovništva ne može osigurati priključak na vodovodne sustave sa kontroliranom vodom (neizgrađenost vodovodne infrastrukture). Također procjenjuje se i da oko 20% stanovništva općine nema mogućnost da

osigura kontinuitet vodoopskrbe tijekom cijele godine zbog povlačenja vode i presušivanja individualnih bunara, niti ima adekvatnu mogućnost stalne provjere kvalitete vode.

Naplativost za izvršene usluge u naseljenom mjestu Odžak od strane JP „Komunalac“ d.o.o. Odžak je u uzlaznom trendu i kreće se posljednjih nekoliko godina preko 93%.

Odvođenje i tretman otpadnih voda

U općini Odžak organiziranim sustavom zbrinjavanja otpadnih voda obuhvaćen je samo uži dio urbanog područja općine, dok je širi obuhvat područja općine loše ili nikako riješen. Dužina kanalizacijskog sustava je tek 14 kilometara, a tek 35% domaćinstava ima riješeno pitanje kanalizacijskog sustava. Domaćinstva koja nemaju pristup izgrađenom sustavu sakupljaju otpadne vode u septičke jame ili vrše direktno ispuštanje u kanale pored ceste ili na okolno zemljište, što dodatno ugrožava nezaštićena izvorišta pitke vode.

Ipak, u periodu 2009-2020 došlo je do određenih projektnih realizacija u oblasti razvoja kanalizacijskih sustava. Jedan od značajnijih investicionih zahvata u ovom području je svakako bila i dovršena izgradnja prečištača otpadnih voda na koji je priključena postojeća kanalizacijska mreža, čime je riješen vrlo značajan problem odvodnje otpadnih voda, koje su do izgradnje ovog postrojenja ispuštane direktno u močvaru „Osik“ što je dovodilo u opasnost zdravlje stanovništva i ugrožavalo vodotoke i poljoprivredno zemljište u okolini.

Odvođenje otpadnih voda nije riješeno na većini teritorije Županije Posavske jer ne postoje organizirani sustavi za odvodnju, izuzev užih dijelova naseljenih mjesta Orašja i Odžaka. Na području općine Odžak izgrađeno je postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda, odakle se tretirane otpadne vode ispuštaju u rijeku Bosnu.

Opskrba toplotnom energijom / grijanje

Na području cijele Županije, pa tako ni na području općine Odžak, ne postoji infrastruktura za zajedničku (centralnu) opskrbu toplotnom energijom niti stanovništva niti privrede i toplotna energija se osigurava putem individualnih kotlovnica, kako u području stanovanja i pružanja javnih usluga, tako i u području privrede. Najčešće individualne kuće griju se većinom na peći sa čvrstim gorivom (drvo, ugalj), lož ulje, plin, te na električnu energiju. Najčešći način grijanja za kolektivno stanovanje je na električnu energiju i čvrsto gorivo. Javne ustanove, najvećim dijelom, se griju na lož ulje, struju, plin i ugalj i drvo.

Na području općine Odžaku ne postoji sustav snabdijevanja prirodnim gasom. Prirodni gas se smatra ekološki čistim gorivom, jer njegovim sagorijevanjem, u poređenju sa ostalim fosilnim gorivima, nastaje najmanje polutanata. Zbog nedostatka prirodnog gasa potrošači su uskraćeni, kako za njegovu konvencionalnu primjenu u sektoru široke potrošnje i industriji, tako i njegovog korištenja u kombiniranoj proizvodnji električne i korisne toplotne energije (kogeneracija).

U konačnici, obzirom da se danas većina postojećih objekata grije decentralizirano, iz individualnih toplotnih izvora, ovakva situacija je u pogledu utroška energenata i očuvanja životne sredine veoma nepovoljna.

Komunalna infrastruktura

Do 2021. godine, otpad se na području općine organizirano sakupljao samo u gradskom naselju i prigradskim naseljima, dok Odlukom o komunalnom redu Općine Odžak („Službeni glasnik općine Odžak“ br.5 od 30.6.2021. godine) od 2021. godine se organizirano prikuplja otpad na području cijele općine Odžak te je Odlukom obaveza prikupljanja otpada obuhvata sve korisnike stambenih i

poslovnih prostora, kao i privremeno zauzetih javnih površina. Prikupljanje otpada na području općine Odžak vrši JP "Komunalac". U periodu 2015-2019 broj korisnika usluga odvoza smeća i otpada povećao za 45% ali prema podacima iz 2019. godine, procenat domaćinstva koji je pokriven odvozom smeća je 18%, dok procenat pokrivenosti pravnih osoba je 35%.

Kada je u pitanju naknada za uslugu zbrinjavanja otpada za korisnike usluge iz kategorije domaćinstava, jedinica mjere za utvrđivanje cijene usluge zbrinjavanja komunalnog otpada kod svih općina „domaćinstvo“, a ne količina proizvedenog otpada, a sama cijena usluge je „paušalni“ iznos po domaćinstvu, bez obzira na količinu proizvedenog otpada ili površinu stambenog i drugog prostora, koje domaćinstvo koristi. Prema istom izvoru informacija, cijena usluge zbrinjavanja otpada po domaćinstvu je u prosjeku 11 KM/domaćinstvu, a cijena usluge zbrinjavanja otpada za pravna lica je utvrđena uglavnom prema površini (kvadraturi) prostora. Sumirajući ovaj dio, može se zaključiti da aktualne cijene zbrinjavanja komunalnog otpada u općini Odžak ali i na cijelom prostoru Županije Posavske nisu ekonomske, da jedva zadovoljavaju zahtjeve obavljanja djelatnosti, ali ne i obnavljanje opreme i vozila.

Ovi podaci su poražavajući i upućuju na činjenicu da nivo razvoja sustava upravljanja otpadom na području općine Odžak je trenutno nerazvijen. Kao rezultat male pokrivenosti odvoza otpada i neuređenog sustava upravljanja otpada, općina Odžak se godinama suočava sa problemom divljih odlagališta odnosno divljih deponija. Divlja odlagališta predstavljaju stalnu prijetnju zdravlju stanovništva i ukupnom kvalitetu okoliša. Na području općine ima oko 20 divljih deponija, koje su u relativnoj blizini vodotoka i naselja, a na koje se istovremeno odlaže i komunalni otpad, životinjski otpad, medicinski i građevinski otpad.

Upravljanje komunalnim čvrstim otpadom u općini odvija se putem aktivnosti sakupljanja, transporta i odlaganja otpada koje je potrebno dodatno unaprijediti i proširiti kako bi se zadovoljile osnovne pretpostavke održivog razvoja sustava. Na području općine se trenutno ne vrši razvrstavanje i reciklaža otpada, ali Općina Odžak je zajedno sa JP „Komunalac“ Odžak započela projekt izgradnje reciklažnog dvorišta a prva faza – montaža krovne konstrukcije i krova je završena.

Do početka 2021. godine, odlaganje prikupljenog otpada se vršilo na općinsku deponiju koja se nalazi na području općine Vukosavlje, oko 200 m udaljena od općinske granice (lokalitet Krčevine). Površina ove deponije iznosi 1.25 ha, a godišnja količina odloženog otpada se procjenjuje na oko 7000 m³. Postojeća općinska deponija ne zadovoljava minimalne uslove uređenja, zbog čega je nužno izvršiti rekonstrukciju prema principima suvremenog sanitarnog deponiranja do konačne sanacije. Od februara 2021. godine, komunalni otpad sa područja općine Odžak se odvozi i odlaže na Regionalnu deponiju Doboj, a odlukom Općinskog vijeća prestalo je korištenje privremene općinske deponije,

Javna rasvjeta

Prema procjeni, pokrivenost općine javnom rasvjetom iznosi 95%, i javna rasvjeta je prisutna u većini naseljenih mjesta, prvenstveno u njihovim centralnim dijelovima. U periodu 2016-2019, na području općine je povećan broj rasvjetnih tijela korišten za javnu rasvjetu za 175 odnosno 5%, dok je trošak električne energije uvećan za 11,5% ili 25.708 KM. U ovom razdoblju iz općinskog je proračuna u izgradnju javne rasvjete uloženo 88.000 KM, dok je za održavanje javne rasvjete izdvojeno 59.000 KM.

Općina Odžak zajedno sa općinom Orašje se, primjenjujući princip energetske efikasnosti u javnom sektoru, opredijelile za optimizaciju sustava javne rasvjete, te su u širem gradskom sjedištu postavljena visokoeffikasna i ekonomična LED rasvjetna tijela

Lokalni prijevoz

U gradskom naselju Odžak postoji međugradska autobusna stanica, sa zgradom za prijem putnika, dolaznim peronom i 9 odlaznih perona. Postojeća autobusna stanica zadovoljava potrebe stanovnika općine Odžak. Od ukupno 23 mjesne zajednice, njih 10 je pokriveno lokalnim prijevozom.

U okviru općine Odžak postoji organizirani prijevoz školske djece koji obuhvaća sve mjesne zajednice u ukupnoj dužini od 864 km. Oko 30% učenika putuje autobusima do škole i svim učenicima koji su udaljeni više od 4 km je osiguran besplatan prijevoz. Ovaj prijevoz se financira 50% iz proračuna općine Odžak, a 50% iz proračuna Županije Posavske.

Parkiranje

U urbanom dijelu Odžaka, postoji mogućnost korištenja oko 250 parkirališnih mjesta gdje su parking mjesta dijelom označena. S obzirom da općina gospodari javnim površinama na kojima se nalaze parkirališna mjesta sačinjen je plan upravljanja, ali trenutno nije organizirana planirana naplata za korištenje.

Groblja

Na području općine Odžak postoji ukupno 23 groblja, i to: 1 multikonfesionalno, 3 muslimanska groblja, 4 pravoslavna groblja i 15 rimokatoličkih grobalja. Rimokatolička groblja se nalaze u naseljenim mjestima Donja Dubica- 4 groblja, Donji Svilaj, Gornja Dubica-2, Gornji Svilaj, Novo Selo, Odžak, Posavska Mahala -2, Prud i Vrbovac-2. Muslimanska groblja su smještena samo u gradskom naselju, dok su pravoslavna groblja locirana u naseljenim mjestima Brusnica Mala, Donja Dubica, Gornji Svilaj i Novi Grad. Jedino multikonfesionalno groblje se nalazi u gradskom naselju.

Prema dostupnim podacima, kapaciteta ima još dovoljno na svim grobljima. Ukopna mjesta se nigdje ne naplaćuju, a održavanje grobalja je u nadležnosti mjesnih zajednica.

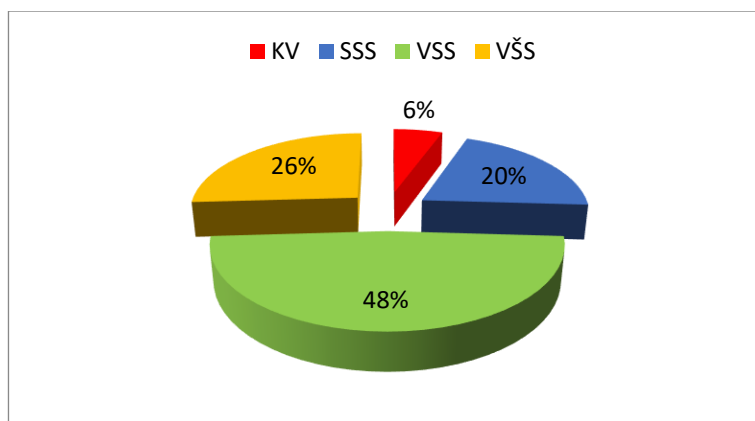
1.6.4. Lokalna samouprava

Poslove i zadaće lokalne samouprave iz izravne nadležnosti Općine, kao i upravne poslove koji su Federalnim i Županijskim Zakonom stavljene u nadležnost Općine, vrši općinski organ uprave, putem slijedećih službi za upravu i to:

1. Služba za nabavku i zaštitu sredstava i resursa,
2. Služba civilne zaštite i civilnih poslova,
3. Služba za gospodarstvo i LER (lokalni ekonomski razvoj)
4. Služba za prostorno uređenje i katastar nekretnina
5. Služba za komunikacije.

Lokalna samouprava smještena je u tri odvojene zgrade u centru grada, a u jednoj od njih otvorena je i šalter sala. U općinskoj upravi uposleno je 54 djelatnika uključujući općinsku načelnicu i predsjedateljicu općinskog vijeća. Od ukupno 54 djelatnika, 29 ili 53,7% čine žene. Struktura djelatnika prema stečenom obrazovanju je data u grafikonu ispod. s

Grafikon 16 Kvalifikacijska struktura radnih mjesta u općinskoj upravi

Izvor: Općinski razvojni tim

Mjesne zajednice

Na prostoru općine organizirane su 23 mjesne zajednice, od kojih 5 nema u funkciji kancelarijski prostor niti kancelarijsku opremu za rad. Ostale mjesne zajednice imaju na raspolaganju kancelarijske prostore veličine između 10 i 40 m². Rad mjesne zajednice obavljaju predsjednici mjesnih zajednica sa članovima savjeta, u koje su vrlo malo uključene žene. Od ukupno 176 aktivnih članova mjesnih saveza, tek je 11 žena među njima. Skoro sve mjesne zajednice imaju zatvorene prostore za organiziranje javnih i kulturnih sadržaja. Također, skoro sve imaju na raspolaganju i uređene sportske poligone.

1.7. Zaštita okoliša/životne sredine uključujući smanjenje rizika od katastrofa/nesreća

1.7.1. Stanje zraka

Područje Županije Posavske ne karakterizira prekomjerna zagađenost kao što je to slučaj u drugim dijelovima zemlje, ali to ne umanjuje potrebu za uspostavom odgovarajućeg sustava upravljanja kvalitetom zraka, koji sada ne postoji na području Županije. Posljedično stanju u cijeloj županiji, tako ni općina Odžak nema skoro nikakve službene pokazatelje o zagađenosti zraka, tako da se o ovome segmentu može govoriti samo paušalno.

Polazna osnova za upravljanje kvalitetom zraka, podrazumijeva uspostavljanje kontrole i mjerenja na karakterističnim mjestima, gdje nastaju emisije, tj. ispuštaju se u zrak. Fokus treba biti uglavnom na stacionarne izvore, u koje spada industrija i domaćinstva, te na nestacionarne - pokretne izvori, gdje saobraćaj spada u glavne izvore emisija.

Osnovni zagađivači zraka na području općine Odžak jesu individualna ložišta i neuređena odlagališta otpada. Obzirom na nepostojanje centralizirane opskrbe toplinskom energijom niti pristupa prirodnom gasu, domaćinstva i privreda su primorani koristiti individualne kotlovnice koristeći lož ulje, struju, plin i ugalj i drvo kao sredstvo zagrijavanja. Ovakav neuređen sustav grijanja neminovno dovodi do povećanja zagađenja zraka. Pored individualnih ložišta, veliki problem za kvalitet zraka a i kvalitet tla, predstavlja postojanje divljih odlagališta otpada kao i neuređenost općinskog odlagališta.

Na području općine Odžak nema industrijskih kapaciteta koji bi svojim tehnološkim procesima vršili emisiju nedozvoljenih količina štetnih plinova i drugih štetnih materija u atmosferu, a koji bi negativno utjecali na zdravlje lokalnog stanovništva.

Na osnovu raspoloživih podataka nisu identificirani značajniji zagađivači zraka. Osnovano se može pretpostaviti da je zrak na području općine Odžak pripada prvoj kategoriji kvaliteta (čist ili neznatno zagađen zrak), osim u gradskom naselju tokom zimskih mjeseci (korištenje drveta i fosilnih goriva tokom grijne sezone).

1.7.2. Stanje vode i otpadne vode

Prostor općine Odžak omeđen je na sjeveru međudržavnim vodotokom, rijekom Savom, u dužini od 30-ak kilometara, a na istoku rijekom Bosnom u dužini prirodnog korita od cca 15-ak kilometara. Branjeni prostor vodopoplavnog područja zaštićen je izgradnjom Savskog obrambenog nasipa na razini 100 godišnjih voda u dužini od cca 27 kilometara (potez Prud – Kadar), te nasipom uz rijeku Bosnu od ušća u Prudu do Gornje Dubice u dužini od cca 6,7 kilometara.

Područje općine Odžak pretrpjelo je velike materijalne štete tokom poplava 2014. godine kada su rijeke Sava i Bosna izlile iz svojih korita. U periodu nakon poplava, realizirani su projekti sanacije korita i zaštite od poplava, ali evidentno je da je ovaj rizik i dalje veliki i da treba biti jedan od prioriteta razvoja u narednom periodu.

Monitoring podzemnih voda na području općine ne postoji. Zbog prisustva željeza i mangana u podzemnoj vodi izvorišta gradskog vodovoda Odžak 2003. godine je pušteno u pogon postrojenje za prečišćavanje pitke vode, locirano u krugu samog izvorišta. Ovo izvorište predstavlja jedini izvor vodoopskrbe za urbano područje Odžak, sa koga se zahvata, zavisno od trenutnih potreba 15 – 50 l/s vode. Sa ovog izvorišta se snabdijeva i dio naseljenih mjesta u susjednoj općini Vukosavlje (Jezero, Srnava i Potočani). Pored gradskog vodovoda, komunalno poduzeće upravlja manjim vodovodom koji pokriva veći dio naselja Posavska Mahala, Prnjavor i Potočanski Lipik, gdje kao izvor vodoopskrbe služi subarteški bunar u naselju Prnjavor. Ostali manji mjesni vodovodi kojima upravljaju mjesne zajednice se nalaze na području naseljenih mjesta Ada, Donja Dubica (naselja Vojskova, Zorice i Trnjak), Donji Svilaj, Gornja Dubica, Novo Selo i Prud, te su zasnovani na subarteškim bunarima.

Osnovna odlika stanja otpadnih voda na području općine Odžak jeste nepostojanje objedinjenog sustava za prikupljanje (i tretman) otpadnih voda, te činjenica da se otpadne i oborinske vode prihvataju mješovitim sustavom kanalizacije i najkraćim mogućim putem provode do najbližeg recipijenta. Ali kanalizacijska mreža mješovitog tipa u općini Odžak je prisutna samo u većem dijelu gradskog naselja i obuhvata oko 1500 stambenih objekata, dok se u ruralnom području odvođenje otpadnih voda domaćinstava se vrši u septičke jame (većinom nepropisno izgrađene) ili direktno u vodotoke ili tlo. Mnoge septičke jame u ravničarskom području općine su iskopane do šljunkovitog terena, koji služi kao recipijent, zagađujući na taj način podzemne vode. Rijeke Bosna i Sava su glavni recipijenti otpadnih voda sa područja općine. Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda gradskog naselja Odžak je izgrađeno u neposrednoj blizini općinske granice i u funkciji je od 2012. godine. Prečišćene otpadne vode se kanalizacijskim kolektorom preko područja općine Vukosavlje (predio Krčevine) odvode prema rijeci Bosni.

1.7.3. Stanje zemljišta

Zemljište je jedno od najznačajnijih prirodnih resursa općine Odžak zbog čega je od velike važnosti njegovo racionalno iskorištavanje uz maksimalno poštovanje načela zaštite životne sredine.

Usljed neadekvatnog korištenja i upravljanja zemljištem i na području općine Odžak su prisutni degradacija, a time i gubici dragocjenog zemljišta, a oni prvenstveno nastaju na dijelu

poljoprivrednog zemljišta čime ono mijenja svoju prvobitnu namjenu i prestaje biti u funkciji poljoprivredne i stočarske proizvodnje. Poljoprivredno zemljište zagađuje se neadekvatnom upotrebom mineralnih đubriva, pesticida i drugih agrokemijskih sredstava. Gubici zemljišta posljedica su i eksploatacije mineralnih sirovina, kao i erozije izazvane sječom šuma, te vodnom erozijom ili nepravilnom obradom.

Nadalje, jedan od najvećih zagađivača zemljišta jeste i postojanje nelegalnih i neadekvatno opremljenih odlagališta otpada. Zagađenje zemljišta moguće je i usljed prodiranja procjednog filtrata iz tijela deponije u zemljište, usljed prodiranja metana i ugljen – dioksida, te zagađenja nerastvorenim materijama. Kvalitet zemljišta narušava otpadni materijal različitog sastava (komunalni otpad, jalovišta, otpadni mulj, krupni i sitni drveni otpad, prašina, opasne tečnosti i dr.) koji nastaje u okviru privrednih pogona, a usljed nepropisnog odlaganja i zbrinjavanja.

Specifično zagađenje tla usljed ratnih sukoba na ovom prostoru ogleda se u kontaminaciji tla sa minsko - eksplozivnim sredstvima (zaostala minska polja). Iako se radi intenzivno i kontinuirano na deminiranju područja, ovaj problem na području općine i dalje postoji, a nakon poplava u 2016. je i proces deminiranja otežan obzirom da je moguće da je došlo do pomjeranja miniranih površina.

Dakle, stanje zemljišta na području općine Odžak je teško procijeniti jer ne postoje studije o kvalitetu zemljišta niti mjerenja o stanju istog, ali koristeći dostupne podatke, jasno je da postoje određena zagađenja zemljišta a da su osnovni razlozi za gubitak zemljišta ustvari razni vidovi oštećenja zemljišta kao što su:

- divlje deponije i neuređene deponije komunalnog i industrijskog otpada,
- zapušteno poljoprivredno zemljište uslijed njegovog višegodišnjeg nekorištenja za poljoprivrednu proizvodnju,
- uništavanjem strukture zemljišta zbog nepoštivanja agro-tehničkih mjera, što opet vodi smanjenju mogućnosti korištenja zemljišta,
- izražena vodna erozija i kontaminacija zemljišta nakon poplava,
- onečišćenja, te
- minirana područja.

1.7.4. Šume i šumsko zemljište

Šumama i šumskim zemljištem u državnoj svojini na području Općine Odžak upravlja Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Županije Posavske putem Uprave za šumarstvo Županije Posavske. Vlasnici upravljaju šumama i šumskim zemljištem u privatnom vlasništvu i ugovorom uz naknadu prenose obavljanje stručnih poslova Upravi za šumarstvo.

Prema podacima Federalnog zavoda za programiranje razvoja, na području općine Odžak ima 3.144 ha šuma što čini 20% ukupne površine općine. Od realne šumske vegetacije najrasprostranjenije su šume kitnjaka i običnog graba sa kojima alterniraju šume bukve na povoljnijim položajima, a na orografsko izloženijim šume kitnjaka, odnosno šume kitnjaka i cera, sporadičnog i disperzivnog rasporeda. Za nizinske predjele i zaravni diluvijalnih terasa karakteristične su šume lužnjaka i običnog graba, odnosno šume lužnjaka, dok su na najvlažnijim mjestima šume crne johe odnosno šume poljskog jasena.

Problem u očuvanju flore i faune, odnosno ukupnog biodiverziteta i akvatičnih eko-sustava predstavlja sječa i izvlačenje drvene mase kroz šumske potoke. Svakodnevna ugroženost šuma od štetnih utjecaja od strane samoga čovjeka (svjesnim i nesavjesnim radom), različitih bolesti, šteta od insekata, te drugih oblika prirodne degradacije šumskog blaga, dovode do poremećaja eko sustava i biodiverziteta. Kao i u drugim sredinama prisutne su pojave uzurpacije šumskog zemljišta, nekontrolirane i bespravne sječe, posebno u dijelu državnog, ali i privatnog sektora, odlaganje otpada i loženje vatre, koje ponekad izbjegne kontroli i izazove šumske požare, te dolazi do trajnih degradacija i većih oštećenja na značajnom dijelu šumskog zemljišta.

s Dio šumskog zemljišta nalazi se još pod minama, što otežava održavanje tih prostora. Postoji korektna suradnja sa lovačkim udruženjem, u smislu korištenja šumskog zemljišta za potrebe lovišta i zaštite divljači.

1.7.5. Upravljanje otpadom

Do 2021. godine, Općina Odžak je raspolagala jednom zvaničnom deponijom sukladno „Odluci o korištenju deponije za otpad u Odžaku“ (Sl.Glasnik općine Odžak broj 1/99) za odlaganje otpada kojom gospodari i upravlja JP „Komunalac“ d.o.o. Odžak. Deponija se nalazi na lokalitetu prirodne depresije „Neteka“ površine 10.983m². Ista je djelomično ograđena i vrši se natkrivanje odloženog otpada. Navedena deponija je ograničenog kapaciteta, a iskorištenost javne deponije je dosegla 95% i u narednom periodu neće više biti u funkciji. Pored toga se nalazi u blizini naseljenog mjesta, u blizini rijeke Bosne, kanalizacijskog recipijenta, a podloga odlagališta je šljunčano tlo, što je okarakteriziralo postojeću deponiju kao deponiju visokog rizika po zdravlje ljudi. Odložen otpad se nalazi u nivou podzemnih voda, a ne postoji sustav za prikupljanje filtrata iz tijela deponije što predstavlja problem onečišćenja površinskih voda. Pretpostavlja se da količina otpadne vode koja odlazi direktno u tlo na toj deponiji iznosi cca 9335,55m³ /godišnje. Na području općine ne postoji deponija otpada animalnog porijekla, a medicinski otpad se uglavnom odlaže na javnu deponiju.

Privremena općinska deponija je zatvorena od 11.1.2021. godine iz razloga nepostojanja kapaciteta za prijem komunalnog otpada. Donešena je i odluka općinskog vijeća o prestanku korištenja iste te odluka općinskog vijeć o korištenju ekonomski najpovoljnije Regionalne deponije, što je u našem slučaju Regionalna deponija Doboj.

Radi niskog nivoa ekološke svijesti građana i neriješenog pitanja jedinstvenog komunalnog reda za cijelo područje općine kao posljedica se javlja nekontroliran način odlaganja otpada na zelenim površinama, cestovnim pojasevima, šumama, rijekama, poljoprivrednom zemljištu, čime su stvorene divlje deponije. Na ovim deponijama se nalazi izmiješan komunalni, medicinski i animalni otpad ali se štetne posljedice ovakvog odlaganja otpada ničim ne kontrolišu niti sankcionišu. Nefunkcionalan sustav upravlja otpada predstavlja jednu od ključnih slabosti javne infrastrukture, ali i veliki rizik po zaštitu okoliša uključujući istovremeno kvalitet zraka i zemljišta, pa i voda.

Na području općine ne postoji sustav za odvajanje i reciklažu otpada, a upravo ovaj sustav bi pomogao u smanjenju divljih deponija ali i smanjio obim odložene plastike, papira, stakla odnosno sirovina koje kroz proces reciklaže se mogu obnoviti te vratiti u upotrebu. Uvođenjem sustava za odvajanje i reciklažu, općina bi svoje upravljanje otpadom uskladila sa EU normama ali i otvorila potencijale za privlačenje investicija u dalji razvoj tih sustava obzirom da je osnovni cilj održivog razvoja na globalnom nivou upravo smanjenje količine otpada.

1.7.6. Upravljanje prostorom i stanje gradskog zelenila

Stanje gradskog zelenila je svedeno na održavanje gradskog parka koji se nalazi u centralnom dijelu naseljenog mjesta Odžak, neposredno uz objekte gradske Osnovne škole. Održavanje istog povjereno je JP „Komunalac“ d.o.o. Odžak, koje redovito obavlja povjerene poslove. Drugih značajnijih zelenih površina u gradu Odžaku nema, jer je središte preurbano i bez većih mogućnosti inkorporiranja zelenih površina u postojeći ambijent.

1.7.7. Zaštićena područja

Prema podacima iz Strategije razvoja Županije, na području cijele Županije Posavske nema zvanično zaštićenih područja, a stanje u ovom području ukazuje na probleme u upravljanju, korištenju i zaštiti kulturno-povijesnog naslijeđa, te zaštiti biljnog i životinjskog svijeta koji se očituju kroz česte slučajeve nekontroliranog lova i ribolova, sječe šuma, degradaciji zemljišta i sl.

U prostornom planu općine Odžak 2015-2035, izvodjena su tri potencijalna pejzaža, koja mogu dobiti status zaštićenog pejzaža a njihova ukupna površina iznosi 1.841,74 ha odnosno 11,2% površine Odžak. Riječ je o Rit Svilaj, (StaračaVojskova) bara Starača i Vučijak. Treba naglasiti da zaštićeni pejzaž Vučijak predstavlja nastavak zaštićenog područja prirode sa istim nazivom iz susjedne općine Vukosavlje koje je takođe bilo planirano u Prostornom planu Bosne i Hercegovine iz 1989. godine.

Tabela 55 Planirani zaštićeni pejzaži na području općine Odžak

Redni broj	Naziv zaštićenog pejzaža	Kriterijum za izdvajanje	Naseljena mjesta	Površina (ha)
1	Rit Svilaj	Močvarno stanište, biodiverzitet, kulturno nasljeđe	Donji Svilaj, Gornji Svilaj	702.69
2	bara Starača	Močvarno stanište, biodiverzitet	Donja Dubica, Prud	321.21
3	Vučijak	Šumska vegetacija, biodiverzitet, kulturno nasljeđe	Brusnica Mala, Donji Svilaj, Gornji Svilaj, Potočani, Vrbovac	817.85

Izvor: Prostorni plan općine Odžak 2015-2035

Bara Starača ima sve predispozicije da u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode FBiH, bude izdvojeno kao zaštićeno područje kategorije d-zaštićeni pejzaž- „bara Starača“ i općina je poduzela niz aktivnosti za proglašenje ove zone zaštićenom. Bara starača je na desnoj obali rijeke Save (Vojskova), zapadno od ušća rijeke Bosne, a zahvata područje korita rijeke Bosne dužine oko 7,8 km i tipično je močvarno područje koje se odlikuje brojnim, rijetkim i ugroženim biljnim i životinjskim vrstama. Bara „Starača“ predstavlja unikatan i neponovljiv dio svjetske biološke raznolikosti i koja zasluhuje sve oblike suvremenog i efikasnog upravljanja i zaštite i koja uz adekvatan sustav upravljanja sa svojim sadržanim prirodnim raznolikostima pruža izvanredne mogućnosti za generiranje ekoloških profitabilnih projekata i smanjene lokalnog siromaštva i integracijskih procesa u regiji.

Što se tiče kulturno-povijesnih resursa, u periodu Austro-ugarske vladavine i administrativno-upravne nadležnosti u Odžaku je u pseudo-morskom stilu 1903. godine sagrađena zgrada za vođenje administrativno-upravnih poslova, tadašnja Beledija. Tijekom rata u BiH, objekt je izuzetno

devastiran. Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika, 2003.god. donijela je odluku kojom je Beledija proglašena nacionalnim spomenikom rangiranim u kategoriju arhitektonsko-spomeničke kulture u BiH.

1.7.8. Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije

Potrošnja energije jedan je od pokazatelja razvoja, modernizacije i povećanja životnog standarda. Ali istovremeno, proizvodnja i potrošnja energije predstavljaju i glavni uzrok onečišćenja okoliša. Zbog potreba za sigurnijim snabdijevanjem energijom, ali i osiguranjem zaštite okoliša i održivog razvoja, promocija i praktična primjena principa i mjera energetske učinkovitosti treba da zauzima istaknuto mjesto u narednom razdoblju.

Za razliku od brojnih drugih problema u području zaštite okoliša/životne sredine, utjecaj klimatskih promjena nije geografski povezan sa svojim uzrocima. Mada BiH spada među zemlje koje imaju najnižu vrijednost emisija stakleničkih plinova po glavi stanovnika u Europi, već su primijećeni utjecaji klimatskih promjena. Općina Odžak je, također, sigurno veoma osjetljiva na klimatske promjene zbog svoje geografske pozicije, ekonomske važnosti sektora poljoprivrede, kao i zbog ograničenog kapaciteta za prilagođavanje na klimatske promjene. Na osnovu raspoloživih podataka, možemo utvrditi da većinu javnih objekata na području općine nisu usklađeni sa principima energetske efikasnosti.

Energetska učinkovitost se pojednostavljeno može definirati kao obavljanje istog posla sa manjom količinom energije (grijanje i hlađenje objekta, proizvodnja, rasvjeta itd.). To se npr. u zgradarstvu postiže toplinskom izolacijom objekta, zamjenom stolarije, zamjenom kotlova za grijanje i ostalo. Na nivou FBiH postoji Akcioni plan energetske efikasnosti FBiH za period 2016 - 2018¹⁰, na osnovu kojeg su dimenzionirani minimalni ciljevi povećanja energetske učinkovitosti i drugi planom zahtijevani elementi.

Na nivou općine Odžak je tokom 2020 godine kreiran je „*Akcijski plan održivog upravljanja energijom i prilagođavanja klimatskim promjenama (SECAP) Općine Odžak za period do 2030. godine*“. Pristupanjem izradi SECAP-a kao ključnog dokumenta koji definira ciljeve i način postizanja istih u oblasti klimatskih promjena, općinska administracija je pokazala ozbiljnu namjeru unaprjeđenja stanja oblasti u zaštiti okoliša. Osnovni ciljevi općine Odžak predviđeni ovim akcijskim planom jesu:

- Smanjenje emisija CO₂ za **najmanje 40% do 2030. godine** u odnosu na bazni inventar emisija za 2011. godinu; i
- Izloženost ugroženih područja općine opasnostima od klimatskih promjena u 2030. godini je **smanjena za 30% u odnosu na 2020. godinu**.

Za dostizanje prvog cilja, Akcijskim planom je predviđena realizacija 7 mjera usmjerenih na smanjenje potrošnje energije te smanjenja pripadajućih emisija CO₂ iz svih razmatranih sektora finalne energetske potrošnje. Za dostizanje drugog cilja, Akcijskim planom je predviđena realizacija 18 mjera usmjerenih na jačanje kapaciteta općine za prilagođavanje postojećim i budućim posljedicama klimatskih promjena.

¹⁰https://fmeri.gov.ba/media/1245/apee_fbih_2016-2018.pdf. Dokument je pripremljen u skladu sa Zakonom o energijskoj efikasnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine, obavezama Bosne i Hercegovine iz Ugovora o osnivanju Energijske zajednice i njenim odlukama o transpoziciji Direktive 2006/32/EK (ESD), Direktive 2010/31/EU (EPBD) i Direktive 2012/27/EU (EED).

Prema procjenama, ukupna finalna energija obuhvaćena baznim inventarom u 2011. godini je iznosila **112.136,04 MWh** od čega najveći udio u finalnoj energiji imaju (1) stambene zgrade sa 55.626,29 MWh, što predstavlja 49,61% od ukupne finalne energije iz svih sektora i (2) i komercijalna vozila, sa 48.740,46 MWh odnosno 43,47% od ukupne finalne energije svih sektora. Ostali podsektori u ukupnoj finalnoj energiji sudjeluju u znatno manjem obimu, i to: javne zgrade koje nisu u vlasništvu Općine sa 2,23%, javni prijevoz sa 2,08%, javne zgrade u vlasništvu Općine sa 1,62%, a zatim slijede javna rasvjeta sa 0,70% i vozila u nadležnosti Općine sa 0,30%.

Ukupni bazni inventar emisija CO₂ iznosi 37.780,73 t, dok je u kontrolnoj 2020. godini iznosio **24.627,50 t** jer je i ukupna finalna energija smanjena za 20.917 MWh. Razlozi smanjenja potrošnje energije u periodu 2011-2020 uključuju prelazak na korištenje okolišno prihvatljivijih energenata za grijanje (pelet ili drvo umjesto uglja), provedba mjera energetske efikasnosti na ovojnicama stambenih i javnih zgrada (zamjena stolarije, izolacija fasade) te upotreba većeg broja novijih i okolišno prihvatljivih vozila.

Daleko najveći udio u emisijama CO₂, i u baznoj i u kontrolnoj 2020. godini ima podsektor stambenih zgrada. Bez obzira na njihovo smanjenje za 45,82% u periodu 2011. – 2020. godina, emisije CO₂ iz stambenog sektora su izuzetno visoke (12.014,50 tona), što premašuje emisije iz bilo kojeg drugog sektora i podsektora. Zbog toga je pri izradi plana mjera za smanjenje emisija CO₂ do 2030. godine najveća pažnja posvećena upravo podsektoru stambenih zgrada, u kojem su sve planirane mjere od ključnog značaja.

1.7.9. Utjecaj lokalne ekonomije na okoliš

Na području općine ne postoje velika industrijska postrojenja, pa samim time ne postoje ni veliki zagađivački okoliša. Međutim, obzirom da na području općine ne postoje uspostavljeni sustavi za mjerenje kvaliteta zraka ili mjerenje kvaliteta podzemnih voda, veoma je teško procijeniti utjecaj lokalne ekonomije na okoliš. Također, na području općine je dosta nerazvijen sustav odvoženja i zbrinjavanja otpada pa su privredni subjekti prinuđeni da sami rješavaju pitanje nastalog otpada.

S tim u vezi, najveći zagađivači su poneki vlasnici ugostiteljskih objekata, i drugih proizvodnih kapaciteta koji proizvedeni otpad odlažu na divljim deponijama. Veoma je važno istaći da na području općine nema kapaciteta za odlaganje animalnog otpada, a medicinski otpad se odlaže na istim deponijama kao i sav ostali otpad. U Odžaku posluje nekoliko drvoprerađivača (većina u suradnji sa ino-partnerima), a pretpostavlja se da se u zbrinjavanju štetnog otpada primjenjuju standardi zaštite životne sredine.

1.7.10. Utjecaj okoliša na javno zdravlje

Utjecaj okoliša na javno zdravlje ogleda se prvenstveno kroz sljedeće segmente:

- **Zagađenost zraka** je pojava o kojoj općina kao institucija nema skoro nikakve službene pokazatelje. Jedino što je moguće procijeniti u ovoj oblasti jesu potencijalni zagađivači zraka koji su identificirani kao individualna ložišta, osobni i komercijalni automobili i neuređena odlagališta otpada. Iako se smatra da je kvalitet zraka na području općine Odžak zadovoljavajući, važno je instalirati mjerna mjesta za monitoring kvalitete zraka kako bi se mogle kreirati i provoditi korektivne aktivnosti u slučaju da se ukaže potreba.

- Iako je opskrba lokalnog stanovništva kvalitetnom i pitkom vodom, kao i higijenski ispravnom vodom na području općine Odžak u najvećoj je mjeri postignuta, u ljetnim mjesecima pojedini dijelovi općine ostaju bez stalne opskrbe vodom, a skoro 1/3 stanovništva općine **nije u mogućnosti osigurati priključak na kontrolirane vodovode**. Iako je na području općine instaliran prečišćivač voda, još uvijek ne postoji monitoring podzemnih voda pa nije moguće procijeniti kvalitet istih. Ovakva situacija dovodi stanovništvo u opasnost od širenja potencijalnih zaraznih bolesti.
- Osim naseljenog mjesta Odžak (gdje živi cca 1/3 stanovništva općine Odžak) ostala naselja **nemaju sustavno riješen problem kanalizacijske odvodnje**, te se ovaj problem rješava instaliranjem septičkih jama, nekontroliranom odvodnjom na okolni prostor, što dijelom utječe negativno na zdravlje ljudi
- Također, veliki dio domaćinstava **nije pokriven uslugom odvoza smeća** a na području općine ne postoji razvijen sustav za upravljanje otpadom. Deponija koja je u općinskoj nadležnosti nije propisno uređena a pored nje postoji još i preko 20 divljih odlagališta otpada. Neselektivno i neuređeno odlaganje otpada može prouzrokovati značajnu kontaminaciju tla, a obzirom da je poljoprivreda značajno zastupljena, posljedice ovakvog neodgovornog ponašanja su nesagledive.
- Najveća količina CO₂ **emisije dolazi iz podsektora stambenih zgrada**, a zbog neriješenog sustava grijanja i energetske neučinkovite gradnje. U periodu 2011-2020 došlo je do značajnog poboljšanja u ovoj oblasti a u narednom periodu su planirane i nove aktivnosti u cilju smanjenja emisije CO₂ na području općine.